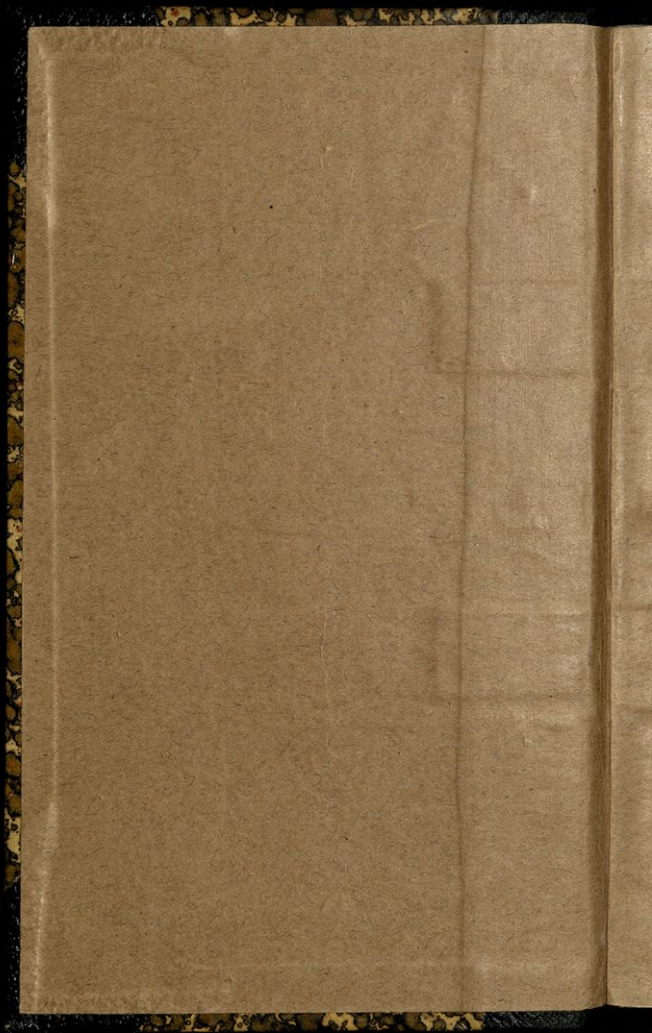

Narodna in univerzitetna knjižnica
v Ljubljani

27540

II B c

1212

50
5/7/1894

+ *Fridericus.*

1212

Friderik Baraga,

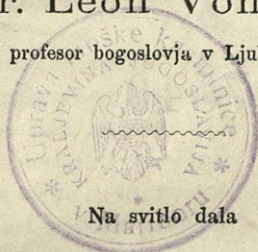
pervi kranjski apostoljski misijonar in škof

med Indijani v Ameriki.

Spisal

Dr. Leon Vončina,

profesor bogoslovja v Ljubljani.

Na svitlo dala

družba sv. Mohora.

Z dovoljenjem visokočast. Kerškega knezoškofijstva.

Natisnil Jožef Blaznik v Ljubljani.

1869.

27540. II B, c

III

II B, c

27540

F. Z. C. 11426/1951

„Tako naj sveti vaša luč
pred ljudmi, da vidijo vaše
dobre dela, in časté vašega
Očeta, kateri je v nebesih.“
Mat. 5, 16.

Ko smo namérjali popisati in razglasiti življenje in delavnost blazega aposteljna Indijanov, prečastitega ranjcega škofa Baraga, bili smo, da kar naravnost izrečemo, v precej veliki zadregi. V to zadrego nas je spravil sam prečast. naš škof blazega spomina z nekim pismom, v katerem svoji sestri, ranjci gospej Amaliji Greseljnovi 1856. l. med drugim to-le piše: „Zvedel sem, da ima po moji smerti na svetlo priti popis mojega življenja. Še tega se mi manjka! Ali mi mislite podaljšati in pomnožiti moje terpljenje v vicah? Zarotim te pri presvetem imenu Jezusovem, da veržeš v ogenj vse, kar bi utegnilo služiti v dosego tega namena. Gorjé tebi, ako tega ne storiš — — in ako mi koj ne sporočiš, da si res vergla vse v ogenj“. —

Po takem nedvomljivo resnobnem in določnem povelji se je nam samo po sebi sililo vprašanje: Kakošno veljavo ima pravica, ki jo ima sleherni do samega sebe, in po kateri je preč. škof Baraga s toliko resnobo želel in tirjal, da po smerti tudi njegov spomin in njegovo ime v grobu zakopano leži, proti tisti pravici, ki jo ima ne samo njegova domovina, ampak tudi kerščansko-katoliški svet in cerkvena zgodovina do njega? Ali se res nikoli in nikakor ne smé nasprotovati želji in volji, ki jo je v omenjenem pismu tako določno in resnobno izrekel? Odgovor na ta in enaka vprašanja nam ponuja življenje nepozabljivega našega Baraga, katero se je, kakor bomo videli, vseskozi vertelo okoli tiste prave ponižnosti, okoli tistega popolnega zatiranja ljubezni do samega sebe, po katerem je vedno samemu sebi umiral, da bi bil lože živel edino za Boga in za

bližnjega. Pri tej ponižnosti, pri takem zatiranji samega sebe ni samo ves čas svojega življenja nikakor mogel terpeti lastne hvale, ampak gnala ga je ta ponižnost poskerbeti, da bi se tudi po njegovi smerti ne dajala hvala njegovemu imenu in spominu. In od tod njegovo že omenjeno pismo.

Pa — da iz življenja svetnikov le eno omenimo — kakor je kaj malo pomagalo imenitnemu služabniku Božjemu, sv. Janezu Križanskemu, ki je večkrat Boga prosil, naj mu da umreti v takem kraji, kjer ga čisto nobeden ne pozna: ravno tako malo more tudi pomagati preč. ranjcemu škofu Baragu njegova resnična želja in volja, da bi se po njegovi smerti onjem molčalo. Saj ni mogoče ubraniti, da bi se ne razširjal prijetni duh zale vijolice, naj bo še tako skrita.

Take misli že so nam pripomogle, iznebiti se zadrege, v katero nas je ranjki škof sam pripravil: toliko lože nam je pa popolnoma zginil še zadnji pomislik v tej zadevi, kolikor večjo veljavo imajo besede našega Božjega Gospoda in Zveličarja, ki smo jih temu spisu postavili na čelo. Luč žive vere, terdnega zaupanja in goreče ljubezni do Boga in bližnjega, luč lepih kerščanskih sploh in posebno duhovskih čednosti, ki je tako milo, tako dobrotno in blagovito svetila v Baragovem življenji, ta luč se ne sme staviti pod mernik, ampak treba jo je staviti na svečnik „da sveti vsem, ki so v hiši“, da sveti kerščanskemu ljudstvu sploh, posebno pa kerščanski mladosti in služabnikom svete cerkve, duhovnim pastirjem; vsem, vsem je Baraga izversten izgled pobožnega kerščanskega življenja in prijetna podoba moža po volji Božji. Treba je pa še zlasti našim časom na svetilniku take luči, ktera nam sveti v Baragovi delavnosti.

Kolikor bolj se napenjajo vse sile v pospeh splošne blagovitosti, toliko menj je prave blagovitosti in zado-

voljnosti v družbenem in družinskem življenji; kolikor veči šum o vsestranskem napredku, toliko menj pravega jedra, toliko menj tistega okusnega in zdatnega sadu, kateri v resnici pripomore k splošni sreči in zadovoljnosti, po katerem le se da spoznati drevo pravega napredka. —

Takemu, sicer silnemu in šumečemu, pa praznemu in puhlemu napenjanju nasproti bomo pred očmi imeli moža, kateri brez plače, brez kakoršne-koli gotove pomoči se prikaže s svojo romarsko palico in z brevirjem v roki v groznicah pustinja, v prvotnih gozdih indijanskim divjakom. Pa kamor koli pride, kjerkoli ostane, tam ginejo temne in merzlotne megle malikovavskih vraž, gozdi se jasni, pustine se v prijetne kraje spreminjajo; lepo, omikano družbeno življenje je povsod sled blagovitih njegovih stopinj. Komaj preteče 30 let v taki tihi, pohlevni delavnosti, že ni več poprejšnjega divjega indijskega sveta; umaknil se je novemu olikanemu kerščanskemu okraju, ki ima svojega pravega lastnega škofa. To je sad tistega pravega napredka, v katerem se je vedno razodevala, se razodeva, in se bo do konca sveta razodevala moč svetega križa.

Mož pa, ki je v tej moči, in edino v moči svetega križa spremenil pust in pred neznan indijski svet v škofijo, kateri je on bil prvi škof — ta mož je naš Baraga. In ravno, ker je naš, gre tudi nam, staviti spomin njegovemu imenu in njegovi delavnosti, ki je bila toliko slavna za predrago našo domovino, toliko blagovita za puste kraje, v katerih je on novo škofijo ustanovil, in ondi postavil škofovski sedež, ki ga je (kar nam v naše veliko veselje časniki ravno kar sporočajo) po njem podedoval prečastiti naš rojak, gospod Ignacij Mrak, naslednik apostolske Baragove gorečnosti, pa tudi naslednik tiste ljubezni, s katero

so Indijani ranjcega škofa Baraga svojega očeta imenovali.

Toliko v opravičenje tega našega dela, ktero sicer ni po volji prečastitega ranjcega škofa Baraga, se pa prav dobro vjema z besedami velicega cerkvenega učenika, sv. Gregorija papeža, ki pravi: „Tako očitno bodi tvoje delo, da bližnjim ž njim daješ dober zgled, po namenu pa, po katerem iščeš Bogu samemu dopasti, vedno želiš, da ostane skrito.“

Kar zadeva vire, iz katerih smo popisovaje življenje in delavnost blazega aposteljna Indijanov zajemali, pač ni treba opominjati, da so popolnoma zanesljivi. Služila so nam v ta namen pisma preč. škofa do njegove sestre ranjce Amaliije Greseljnove in njegova sporočila, ki jih je pošiljal dunajski Leopoldinski družbi; ta smo večidel razglasili tako, kakor jih je preč. škof Baraga sam pisal, nekoliko zato, ker so v mnogem obziru prav mikavna, nekoliko pa zato, da se ta zanimiva sporočila ohranijo tudi v našem domačem jeziku. Zastran pisem pa, ki jih je preč. škof svoji sestri pisal, moramo si res v srečo šteti, da smo jih imeli v rokah in nektera prepisali, še preden so bila v ogenj veržena, kar je bil škof Baraga svoji sestri ukazal v pismu že pred omenjenem; sicer bi nam nikakor ne bilo mogoče, prav in primerno naslikati Baragove podobe, ker nam ravno ta pisma odkrivajo vso lepoto njegove duše in milo čistost blazega njegovega serca, ter nam ga pred oči postavljajo v letih njegove mladosti.

Naj tedaj denemo na svetilnik luč Baragovega življenja in apostoljske njegove delavnosti, da vsi, katerikoli jo vidiijo in kterimkoli bode svetila, časté Očeta, ki je v nebesih.

V nedeljo presvetega Imena Jezusovega 1869.

Pisatelj.

1. Baraga v otroških letih.

Dobra, kerščansko-pobožna mati je prvi in najimenitniši dar, ki ga človek od Boga, delivca vseh dobrot, sprejeti more. Še preden otrok luč belega dneva ugleda, že dobra pobožna mati vse svoje misli, vse svoje želje in zdihljeje obrača na to, da ga Bogu izročuje, in si s terdno, blago voljo prizadeva, dar, ki ga v svoje neizmerno veselje pričakuje od Boga, varovati in oskerbovati vedno s tisto hvaležno ljubeznijo in zvestobo, ktera je že sploh po volji neskončno svetega in modrega stvarnika prirojena maternemu sercu. In ko ljubljenca svojega serca v naročje dobi, ko vidi in gleda, kako se čedalje bolj njegove dušne moči razvijajo, ko v neizrekljivo svoje veselje zasliši prvo besedico iz ust svojega otroka, nima dobra kerščanska mati lepše in večje skerbi, kakor da posvečuje svojega otroka sploh v čast in v hvalo trojedinega Boga; iz njenih ust se pokladajo otroku na ustnice presveta imena: Bog Oče, Bog Sin, Bog sv. Duh, Jezus in Marija; v njenih rokah se sklepajo in povzdigujejo otročje ročice k trojedinemu Bogu, k Materi Božji Mariji in k angelju varhu; iz njenega serca se izlivajo v mehko, voljno in pripravno otročje serce čutila svete pobožnosti, svete ljubezni, svetega strahu Božjega. In ta blaga zveličevana čutila, ki jih srečni otrok svoje dobre pobožne matere že seboj prinese na svet, dobé pri neutrudljivem oskerbovanji mile matrne ljubezni močne in čverste korenine v globočini otročjega serca; naj tudi s časom sive, merzlotne megle dvomljivosti in nejevere um in serce zakrivajo, naj razsajajo silni viharji strasti in podirajo prijetne in blage rastline, ki so poprej zaljšale mlado nedolžno serce: korenine semena, ki ga je v resnici pobožna mati otroku v serce vsevala, se z lepo ne dajo popolnoma izrovati in ukončati.

Neprecenljivi dar take dobre pobožne matere je osrečil za vse dni časnega življenja in zvesto tudi za večnost našega Friderika Baraga, ki je bil rojen

na praznik svetih apostoljskih pervakov Petra in Pavla, 29. junija l. 1797 v grajščini svojega očeta, Malovasa po imenu, v Doberniški fari na Dolenskem, in kerščen ravno ta dan v farni cerkvi v Doberničah. Pa samo dve svojih otročjih let je preživel Friderik v Malovasi; l. 1799 je kupil njegov oče grajščino Trebno, ktera je še dan danes v posestvu Baragove rodovine. V Malovasi je stala tedaj zibelj našega Friderika, Trebno pa je bil kraj začetne njegove izreje, ki sta jo oskerbovala skerbni oče Janez Nepomuk, katerega so sploh čislali ko priljudnega in dobrovoljnega zraven pa tudi serčnega možaka, in pobožna mati Katarina, rojena Jenčičeva.

Ravno nasproti napčni navadni šegi toliko mater, posebno boljših stanov, je znala Friderikova mati pri izreji svojih otrok skerbno in pridno odvrčevati vse, kar zahtéva posvetni, mehkužni in nečimurni duh časov; njena prva in edina skerb je bila svoje otroke za večno, pa tudi za pravo časno srečo in za Boga odgojiti in jim zagotoviti to, kar je edino potrebno.

Kako goreče, kako mikavno je znala pripovedovati svojim otrokom od ljubega Boga in njegovih lastnosti in podučevati jih v resnicah in dolžnostih sv. vere; kako mило jo je bilo gledati, ko je, kar se dobro vé, s Friderikom na eni, z Amalijo na drugi strani sprehajaje se po sobi, ž njima vred rožni venec molila!

Káko živo moč je pri takem skerbnem in previdnem maternem prizadevanji v Friderikovem sercu zadobil tisti sv. strah Božji, ki je začetek vse modrosti, spričuje najbolje tista, med otroci sploh tako redka odkritoserčnost, po kateri mu ni bilo dano, z lažjo in z zvijačami si pomagati, kedarkoli je v svoji otročji raztresenosti kaj storil, kar ga je navdajalo s strahom pred materjo ali pred očetom; spoznal in obstal je svoj pregrešek, in je odpuščenja prosil.

Zraven té bogaboječnosti, v kateri se tako lepo razodeva prava in goreča ljubezen do Boga, je pa skerbela Friderikova mati, globoko v otročje serce vtisniti tudi tisto ljubezen do bližnjega, ktere lepi

sad je živo sočutje, živo usmiljenje do ubogih in milodarnost. Kedarkoli je obiskovala zapuščene bolne, kedarkoli je za bolne in za revne sploh jedi pripravljala in jim delila, imela je svojega Friderika pri sebi, ali je pa tudi v svoje in Friderikovo veselje dovolila, da je mali Friderik sam milodar ubogim delil; in pri takem početju se dobri materi gotovo ni senjalo, da ravno to sočutje in usmiljenje bo v Friderikovem sercu kedaj doseglo tisto silno moč, ktera ga bo gnala, odpovedati se vsem prijetnostim časnega življenja, zapustiti vse svoje drage, zapustiti dom, zapustiti samega sebe le zató, da bi se popolnoma daroval drugim v prid in v povikšanje časti presvetega imena Božjega.

2. Baraga v šolah.

a. V Ljubljani.

Tako so pretekle Frideriku njegova otročja leta, in ko je prestopil v deseto leto, došla je tudi njegovim staršem težkanaloga, da so ga morali pustiti iz svojih rok in izpred svojih oči, ter dati ga drugim v skerb in daljno izrejevanje. Poslali so ga l. 1806 v Ljubljano, pa takó, da ni z drugimi učenci vred hodil v glavno šolo, ampak imel je svojega lastnega učitelja, ki ga je domá učil in pripravljal, da je leto za letom v posameznih treh razredih glavne šole skušnje prav dobro opravil in tako v treh letih doveršil vse, kar se je na glavni šoli tirjalo. Komaj je bil dve leti v Ljubljani, že pokliče Bog blago njegovo mater v boljše življenje pravega nebeškega dóma; pa če ravno je ko enajstoletni mladenček zgubil predrago svojo mater, vendar ni zginila nikdar preljuba njena podoba izpred njegovih oči, kakor tudi ni omolknil nikoli glas premilih njenih ust v njegovih ušesih; po telesu mrtva živela je vedno v njegovem spominu in blagi njen duh ga je spremljal po vseh potih daljnega njegovega življenja.

Leta 1809, ko je naš Friderik prestopil v ljubljansko gimnazijo, so si kranjsko deželo prisvojili Francozi, ter so jo v svoji oblasti pod imenom

kraljestva Ilirije obderžali do l. 1813. Ves ta čas se je Friderik mogel učiti francoskega jezika, kateri se mu je tako priljubil, da se je tudi po tém, ko so Francozi odgnani bili iz Kranjskega, kaj rad in marljivo ž njim pečal, dasiravno ni mislil na to, v kak prid da mu bo s časom utegnila služiti znanost francoskega jezika.

Ko je bil Friderik edin sin družine Baragove, ni si mogel ne on, ne kdo drugi misliti kaj družega, kakor da bo on posestnik Trebanske grajščine, zlasti ko mu jo je tudi oče, ki je v jeseni l. 1812 umerl, v oporoki ko svojemu dediču naravnost odmenil. Pa, kako lepo da se je v njegovem življenji vresničila veljava znanelega pregovora: „Človek obrača, Bog oberne“, bode se kmalo pokazalo.

Po smerti očetovi pride Friderik v hišo ranjcega Jurija Dolinarja, dohtarja cerkvenega in deržavljanskega prava in tedajšnjega profesorja cerkvenega prava in cerkvene zgodovine na bogoslovskem oddelku liceje ljubljanske, in je stanoval pri Dolinarjevi družini ves čas do 1816 l., v katerem je po končanem drugem letu tedajšnjega modroslovskega razdelka dosegel namen, ki ga je imel doseči v ljubljanskih šolah. V hiši častitega, pobožnega Dolinarja, ki je obče čislan in spoštovan 95 letni starček 1858. l. umerl in ktereга blago ime duhovščini kranjski ne bo z lepo zginilo iz spomina, našel je Friderik dom svojih nepozabljivih staršev; lepi kerščanski red, lepe čednosti, ki se jih je navzel na strani svoje matere še v otročjih letih, bile so mu vedno pred očmi tudi v Dolinarjevi hiši; s posebno hvaležnim veseljem se je tedaj večkrat spominjal blagega Dolinarja, kar nam spričujejo njegova pisma, posebno pa ono, ki ga je pisal svoji sestri Amaliji 1819. l. iz Dunaja, v katerem poveljuje veliko vrednost in imenitnost tistih, kateri z obširno in terdno učenostjo vred znajo gojiti tudi pobožnost in bogaboječnost, in konečno vsklikne: „O Dolinar! ó prelepi, izverstni izgled!“

Ta čas, ko je naš Friderik napredoval v gimnazijskih in modroslovskih vednostih, ni zanemarjal tudi drugih lepih znanosti, ktere so ravno njemu imele

s časom posebno koristne biti, se vé, da se takrat tega ni zavedel. Pečal se je namreč, in sicer pridno z muziko, s telovajo, z laškim jezikom in posebno z risanjem, kateremu je bil s tolikim veseljem vdan, da je, kakor piše sestri Amaliji 4. jan. l. 1821, mnogokrat po 6 do 8 ur na dan obračal v to vajo.

Pa kar na enkrat slovó dá lepi umetnosti risanja, izneбивši se vsega v to potrebnega orodja; in zakaj?

Premagalo ga je na zadnje neko posebno hrepenenje, ki je v njegovem sercu če dalje večo moč dobivalo, in ktereга pač ni mogel bolj živo razodeti, kakor v podobi dobrega pastirja, ki jo je ko zadnje narisal in svoji sestri poslal v ravnokar omenjenem pismu, v katerem gledé te podobe piše: „Podobica kaže dobrega pastirja, kateri je dal svoje življenje za svoje ovce, in kateri, če se izmed sto njegovih ovac tudi le ena zgubi, jih 99 zapusti in tako dolgo išče zgubljene, dokler je ne najde. Ti poznaš dobrega pastirja, kaj ne, ljuba Amalija!“ — Ne vemo pa ne, ali se je preljubi sestri, ko je to pismo brala in podobico gledala, že dozdevalo, da Friderik z risanjem dobrega pastirja risanju, s katerim se je tako rad pečal, l. 1821 slovo daje zato, da bi toliko pred in toliko lože sam postal živa in resnična podoba dobrega Božjega pastirja.

b. Na Dunaji.

Ko pa našemu Frideriku, ko edinemu sinu in dediču očetovske grajščine v Trebnem ni družega kazalo, kakor poprijeti se pravoslovja, ako je hotel učenje nadaljevati, zato se je podal po izverstno doveršenih modroslovskih skušnjah l. 1816 na vseučilišče na Dunaj. S tem pa se mu je tudi odperla pot k čisto novemu nenavadnemu, z mnogoverstnimi nevarnostimi obdanemu življenju. Vedno v zavetji rednega in lepega družinskega življenja, zavarovan pred okužnim zrakom zapeljivega sveta se znajde na enkrat med valovi viharneга morja, odmaknjen skerbnemu očesu svojih zvestih in prijaznih varhov, samemu sebi prepuščen in popolnoma prost. Ali prostost, ki mu jo je z obema rokama ponujalo in vsilovalo vseučiliško življenje na

Dunaji, se našemu Frideriku ni prevergla v razuzdanost, ampak služila mu je le v lepši in obilnejši razvitek blazega semena, katero je nepozabljiva mati vtisnila v njegovo otročje serce, in katero je dosehmal že mnogoteri prijetni sad obrodilo. Svete so mu vedno ostale meje, ki jih je neskončno sveti stvarnik postavil prosti volji človekovi; vedno sveta mu je bila pot ljubezni Božje in strahu Božjega, po kateri ga je draga mati od začetka že tako skerbno vodila. Ni se nam tedaj čuditi, da je Friderik med vsemi nevarnostmi, katere spodkopavajo mir in srečo marsikterega vseučiliškega mladenča, neoskrunjeno ohranil neizmerno lepoto tiste nedolžnosti in čistosti, ktera mladostno, po ljubezni hrepeneče serce z najsladkejšimi čutili nasituje.

Naj nam Friderik sam odkrije blaga čutila, ki jih je bilo polno mlado njegovo serce, iz kterega so kipela v pisma, ki jih je pisal iz Dunaja dragi svoji sestri Amaliji. V enem teh pisem piše 6. maja 1819. l. tako-le: „Ti si in ostaneš še zmirom razveseljevavna stvar mojih misli. Če se tudi moja duša včasih peča z družimi mislimi in se jih veseli, vendar le je pri tem moje dušno veselje nepopolnoma in slabo, in le kratek čas terpi; po tem pa včasih nastane v mojem sercu neka pusta praznosta, ktera se pa le s povzdigovavnimi mislimi na Boga in na Njegovo večno ljubezen in z mislijo na tvojo lepo sesternno ljubezen zopet napolniti more. O draga moja, priserčno ljubljena Amalija! kako bi ti naznanil ta svoj občutljaj? Nobeden jezik ga ne izreče, le samo tvoje serce ga more občutiti! Vso blagovitost, ki jo čuti serce tvoje, kedar na svojega Friderika — ljubijoča misliš, okuša tudi moje serce ob tacihi veselja polnih trenutkih. O Amalija! taki trenutki — ki niso redki — so najblagovitnejši v mojem življenji i. t. d.“

S tem opravičuje Baraga svojo neizrekljivo ljubezen do svoje sestre, pa jo tudi ohrani v pravem redu, ter jo obrača le na Boga, na Njegovo večno ljubezen, kar nam naznanja v tem in v družih svojih pismih, ko namreč piše: „Čedalje bolj in bolj spoznavam, kakó ljubezni potrebno serce mi je vstvarila večna ljubezen, in kako neskončno milost mi je ska-

zala s tem, da je temu mojemu sercu podarila drugo serce, ki je zmožno, kipeče občutljeje mojega serca sprejemati, in mi jih zopet stotero in blagovitno namestovati. Ljubezen je zmiraj le eno in ravno tisto občutje, ki se pa mnogoverstno razodeva. Zatorej o ljubljena Amalija! ko bi moje serce ne bilo prav napolnjeno z najčistejšo ljubeznijo do tebe, ne bi tudi bilo zmožno bližati se tisti visoki stopinji svete ljubezni, s katero kerščanska duša ljubi večno ljubezen (ali Boga). Nerazumljiva so nam pota, po katerih nas usmiljena ljubezen Božja k sebi vleče. Bog sam mi je podaril tebe, da me s tem darilom spominja svoje neskončne dobrote in ljubezni do nas. In pa res nisem ljubezni še nikoli takó živo občutil, kakor odsle, kar tebe ljubim bolj, ko vse pozemeljsko. Tako je tedaj v rokah vsegamogočne modrosti Božje zemeljsko čutilo, občutljiej ljubezni do tebe, pomoček, s katerim Ona naša serca za nebeška čutila pripravlja, ter jih čedalje bolj in bolj na se vleče. Pa kako naravno je to: kolikorkrat prav priserčno čutim blagovitost, ki mi jo je večni Bog s tvojim milim in blagim srcem podelil, zleti moj duh k Njemu v neizmerne prostore, se Mu zahvaljuje za neprecenljivi pa nezasluženi dar, po tem pa se zopet verne v svojo domovino — v blagovitno čutilo, katero ga je bilo povzdignilo na višave. In tako si tedaj ti začetek in konec najblagovitnejših občutljejev tega mojega srečnega serca. O kako srečni smo! Kako zaslužimo táko in toliko srečo!? O Amalija! vedno hvaliva večno ljubezen za to nezapopadljivo milost! Še z bolj gorečo in še z drugo prav posebno ljubeznijo ljubiva njo (večno Ljubezen), kakor je ta, ki jo je Ona nama v sercu vžgala. Najina ljubezen bodi nama najviša na zemlji; Njega, Boga, pa še s preserčnejšo ljubeznijo, če je mogoče — da, da Amalija! mogoče je — še s preserčnejšo ljubeznijo objemajva“.

Prijetna, zares čez vse mila in blaga je podoba, v kateri se nam Friderik nehoté takó živo in tako dočno pred oči stavi. Kdo bi ne štel v resnici srečnega in presrečnega 22 letnega mladenča, v katerega sercu gorí plamen tiste blage in čiste ljubezni, ktera ko krasna hči nebeška je vir pravega nebeškega miru

in nepopisljivega rajskega veselja! S tako ljubeznijo, ki jo le živa sveta vera gojiti more, napolnjen in oborožen se je naš Friderik lahko ogibal zanj in mrež, v ktere se sama sebi prepuščena mladost na vseučiliščih kaj kmalo zaplete; pri vsem tem pa ni ne glave pobešal, ne zanemarjal mnogoverstnih vednosti, med katerimi so, se ve da, prvo mesto imele tiste, ktere so se vjemale z njegovim poglavitnim poklicem in so v pravoslovje segale. Zraven pa se je učil tudi lep-slovja ali estetike in angleškega jezika, gotovo ne takrat že s tem namenom, da bi kedaj s pomočjo an-gleščine jezik Ottawa-Indijanov slovniško razlagal. Ravno tako tudi ni že takrat o času šolskih počitnic enkrat iz Dunaja v Pešto, drugikrat čez Moravsko, Česko in Bavarsko peš popotoval iz tega namena, da bi se o pravem času že privadil težav, ktere so mu po tem prizadevale gore in planjave amerikan-skih Indijanov; le Božji previdnosti, ktera mu je od-ločila posebni in nenavadni poklic, ki se ga še nika-kor ni zavedal, ni bilo neznano, v kak prid da imajo na zadnje služiti vse take posebne vaje, ki smo jih v poprejšnjih versticah sem ter tje že omenili.

3. Baraga bogoslovec v ljubljanskem seme-nišču in za mašnika posvečen.

Še nam je v spominu podobica dobrega pastirja, ki jo je bil Friderik ko zadnje delo svojih rok in svojih risarskih vaj l. 1821 poslal sestri Amaliji in s katero je bil popolnoma slovo dal preljubljenemu svo-jemu risanju. S to podobico je bil pa tudi že slovo dal tistemu svetovnemu stanu, v kterega so ga vse nam že znane okolnosti klicale in na kterega se je do-sehmal pripravljaj z vso resnobno skerbjo in prid-nostjo. Misel, v duhovski stan prestopiti in se popol-noma darovati Bogu v službo in ljudem v pospeh pravega dušnega in večnega blagra, bila se ga je lo-tila že l. 1819, tedaj tretje leto njegovega učenja na dunajskem vseučilišču. Kako in odkod da mu je bila ta misel došla, to nam ne pove ne Friderik sam, ne kako drugo vnanje spričevalo; toliko bolj pa se

sme za gotovo imeti, da ga je s to mislijo bil navdal tisti, kteremu je ves čas svojega mladostnega življenja s tako čisto in gorečo ljubeznijo služil, in kateri ga je, kakor nekdanj Savla izvolil v to, da „nese Njegovo ime pred nevernike“, in razširja Njegovo kraljestvo na zemlji. In da je ta poklic Friderikov v duhovski stan bil v resnici pravi Božji poklic, imamo dosti zanesljivo znamenje v tem, da Friderik pri vsem tem, da je zlasti po branji cerkvene zgodovine neumerlega Štolberga bil ves vnet za cerkev Kristusovo, se vendar dalj časa ni upal te misli poprijeti se in na njo popolnoma se zanesti. Ko se je pa bila ta misel v njegovem sercu tako globoko vkoreninila, da se je več ni mogel iznebiti, odločil se je tudi konec tretjega šolskega leta na vseučilišču popolnoma za službo Božjo v duhovskem stanu; da se pa nikakor ne bi prenaglil, zato je pri vsem tem nadaljeval učenje pravoslovja, dokler ga ni doveršil l. 1821. In zdaj, ko ne samo on, ampak ko tudi nobeden drugi ni mogel dvomiti o čistosti in resničnosti njegovega poklica, prosi in dobi koj sprejemo v semenišče dunajske nadškofije, še preden je Dunaj zapustil in se vernil v svojo domovino.

Domu popotvaje se oglasi pri tedišnjem ljubljanskem škofu Avguštinu Gruberju in mu priporoča, kaj da je zastran svojega poklica v duhovski stan že storil in dosegel; ali škof blagega spomina mu z očetovsko resnobo in ljubeznijo na serce poklada dolžnost, ki ga veže do domače škofije s takim uspehom, da si Friderik ni mogel drugače misliti, kakor da so besede domačega vikšega pastirja razodenje Božje volje; odpové se tedaj ptuji dunajski in ostane v domači škofiji; in tako je prišel Baraga v ljubljansko semenišče mesca novembra l. 1821 v 25. letu svoje starosti.

Kolikor bolj živo se je Baraga zavedel imenitnosti in važnosti duhovskega stanu, kolikor bolj določno se je odpovedal svetu in vsem prijetnostim, ki so se mu v svetovnem življenju ponujale, toliko bolj vestno in na tanko se je poprijemal pomočkov, ki jih semenišče ponuja vsem, kterikoli se pripravljajo za duhovski stan. Hišnega reda na tanko se deržati,

postave semeniške na vse strani zvesto spolnovati brez ozira na to, ali ga spremljajo oči predpostavljenih, ali ne, bilo je njemu živa potreba in sveta dolžnost. S kako neutrudljivo pridnostjo in s kakim lepim vspehom pa da se je pečal z bogoslovskimi vednostmi, spričuje dosti to, da je v enem letu opravil to, kar je navadno za dve leti odmenjeno; zatoorej so ga že konec družega leta priporočili in odločili za mašnikovo posvečenje, katero mu je bilo tudi podeljeno 21. septembra l. 1823.

Ako je dan mašnikovega posvečenja sploh dan najsvetejših in najslajših čutil, ki jih v svojem življenji občutiti more in jih res občuti sleherni, katerikoli prav poklican skozi prava vrata stopi v svetišče Najvikšega: v kolikem morji neizmerne rajskega veselja se je pač mogla topiti blaga in čista duša našega Baraga, ko je čutil popolnoma utolaženo tisto goreče hrepenenje, katero je zdavnej že vse drugo hrepenenje, vse druge želje v njegovem sercu požgalo in zadušilo! Kako živo in globoko so mu pač segale v serce pomenljive besede: „Gospod je delež mojega deleža in moje kupe; ti si, ki mi boš dal nazaj moj delež,“ (Ps. 15.) njemu, kateri je, da se je zamogel Gospodu darovati in Gospoda v najboljši in edini del sprejeti, svojo očetovsko dedšino zapustil svoji sestri Amaliji in se tako odpovedal vsemu, v čimur človek sploh in navadno svoje posebne sreče in zadovoljnosti išče!

Kako močno so se pač v takih presrečnih trenutkih vkoreninili živi in terdni sklepi, za naprej le Bogu živeti, le v Božjo čast in v pravi večni prid bližnjega obračati tisto sveto oblast, ki mu je bila podeljena po molitvi in po pokladanji rok vikšega pastirja, naslednika apostelnov!

Poln takih želj in čutil stopi koj drugi dan o 5 zjutraj k oltarju presv. Rešnjega telesa v stolni cerkvi in daruje prvič neomadeževano Jagnje Bogu nebeškemu Očetu, in ostane po tem še eno leto v semenišču nadaljevaje učenje bogoslovja. Konec tega šolskega leta, med katerim je s posebno gorečnostjo večkrat — in sicer prvič v Ternovski cerkvi — oznanoval Božjo besedo, je bil tudi konec njegovega

učenja in pripravljanja, pa tudi začetek tistega djanskega pastirskega življenja, po katerem je edino hrepenel, in v katero je prestopil s tistimi blagimi mislimi, ki jih je svoji sestri razodel v pismu, v katerem piše: „Stal sem brez dela na tergu tega sveta: kar pride On, katerega ime je Ljubezen, in pokliče revnega posvetnjaka, ter reče: Pojdi tudi ti tje, in dal ti bom, kar je prav. Glej, Gospod! tukaj sem; daj mi tedaj, kar mi gré; daj mi moč in krepost, ki jo je imel sv. apostelj Pavel“.

4. Baraga duhovni pomočnik:

a. v Šmartnu pri Kranji:

Kraj, v katerem je Baraga začel svoje pastirsko delovanje, je bila fara Šmartno pri Kranji, kamor je bil poslan za duhovnega pomočnika jeseni 1824. l. V Šmartnu tedaj, v tem delu čede Gospodove, je imel prvo priliko, djansko pokazati, kake misli in čutila, kake želje da so ga sprehajale že od takrat, ko je risal podobico dobrega pastirja, katero je ko zadnjo iz svojih rok poslal sestri Amaliji. In res! kako lepo, kako na tanko se je vjemalo pastirsko delovanje našega duhovnega pomočnika v Šmartnu s podobo dobrega pastirja! Edina misel, ki jo je vedno pred očmi imel in ga je pri vseh njegovih pastirskih opravilih vodila in navduševala, pravi in poglobiti živelj njegovega pastirovanja je bilo živo in terdno prepričanje o neizmerni vrednosti neumerljive človeške duše. To živo prepričanje je v nemalo v njegovem sercu ogenj tiste močne ljubezni, ktera ga je, kakor nekda aposteljna Pavla, vedno gnala, „vse vsem biti, da bi vse Kristusu pridobil“; pri tem živem prepričanju so bile vse njegove misli in skerbi vedno le na to obrnjene, da bi rešil pogubljenja, in pripeljal pa tudi ohranil Kristusu duše, ki jih je on odkupil s svojo lastno kervjo. In kolikor bolje mu je od začetka že vse prav od rok šlo, kolikor obilnejši je bil že začetni sad njegovega pastirskega truda, toliko viši je švigal plamen goreče njegove pastirske ljubezni; ni si dal z lepo pokoja in počitka, tako da ga je sestra že perve mesce nje-

govega pastirovanja mórala opominjati in prositi, naj vendar nekoliko odjenja in pazi, da si zdravja ne spodkoplje; on pa jej odpiše med drugim takó-le: „Dela se gotovo ne ogibljem, v njem najdem svojo najslajšo tolažbo. Bog pa tudi krepča moje revno meso tako, da ono mojega duha nič kaj ne nadleguje. Delati hočem in moram tako dolgo, dokler me Gospod pri dobrem zdravju ohrani. Zdaj je najhujša sila za delo. Polje Gospodovo se ne da pregledati, lepa setev je že visoko dorastla; in hlapec, ki ga je Gospod poklical, naj mar tje v en dan gleda, kako da roparske ptice kradejo in požirajo prelepo zernje! — Ne, meni to ni dano, in ko bi me tudi imelo stati življenje“. —

In zares to mu ni bilo dano. Ni mu bilo dano, skrbeti za — bodi si kakoršne koli — blazinice v prid svojega lastnega počitka, ni mu bilo dano, tje v en dan, le bolj po verhu in za silo opravljati svoje pastirske dolžnosti; ampak bil je pravi pastir z dušo in s telesom, bodi si ko oznanovavec večnih resnic v cerkvi in med otroci, bodi si ko sodnik in zdravnik v spovednici, ali ko voditelj pobožnih duš po poti ljubezni Božje, bodi si ko tolažnik in pomočnik bolnih in ubogih sploh.

Kakor je sam vedno prav do živega čutil blagor in srečo pravega spoznanja resnic sv. kerščansko-katoliške vere, tako je znal tudi te resnice oznanovati s tisto gorečo vnemo, s tisto prepričevavno močjo, kateri so se na zadnje tudi terdovratna serca morala vdati. In ko je z močjo Božje besede pretresel in presunil serca nesrečnih zanemarjenih grešnikov, ni ga bilo za-nj večega veselja, kakor z vso ljubeznijo in previdnostjo jih obdelovati, zdraviti in celiti dušne rane, ko so mu se začele v spovednici odkrivati. Kakó skerbno in previdno je znal ravnati z ubogimi grešniki, kakó srečno jih je znal voditi po tisti zlati poti, na kateri se tako lepo strinja strah pred večno pravico z zaupanjem v neskončno usmiljenje Božje, spovzamemo najbolje iz dveh pisem, kateri je pisal svoji sestri še iz Dunaja 1819. l. V prvem od 5. maja piše med drugim takó-le: „Silne in strašne bi utegnile biti pregrehe med ljudmi, najhujša in naj-

bolj strašna je pa vendar le pregreha nezaupnosti v neskončno usmiljenje našega večnega Očeta! O, ko bi mi bilo mogoče, slehernemu grešniku, kateri sicer s potertim srcem želi verniti se k svojemu razžaljenemu Očetu, pa si pod težo svojega neizmernega zadolženja ne more misliti, kako bi mu mogel večno pravični Bog prizanesti; o ko bi mi bilo mogoče, takemu grešniku seči v serce z angeljskimi besedami: Prijatelj! Večna pravica Božja je ob enem tudi ljubezen večnega usmiljenja, kar pa s svojo plitvo pametjo ne moremo razumeti. S svojo pregreho si ti sicer razžalil večno pravico tako zeló, da ves človeški rod tega razžaljenja popraviti ne more. Zató je pa tudi že večni Sin Boga Očeta za-te, o grešnik, samega sebe v spravno daritev dal, spravil te je z večno pravico, in ti mogoče storil, da zamoreš po ljubezni združiti se z večno Ljubeznijo. Glej! Bog ne tirja nič družega od tebe, kakor tvojo dobro voljo!“ V drugem pismu pa 4. junija piše tako-le: „... Ne morem razumeti, kako je mogoče človeku, ki mu je Bog vendar pamet dal, da misli, in serce, da čuti, tako tje v en dan živeti, pred Bogom svojim Gospodom grešiti in večno Ljubezen žaliti“.

Pri takih mislih, ktere so bile Baragova lastnina že takrat, ko se mu je komaj sanjati začelo, da mu bodo kedaj služile v djansko rabo, ni se pač čuditi, da je njegovo spovednico vedno obdajala množica na duši ranjenih in bolnih ne samo iz domače duhovnije, ampak tudi iz daljnih krajev. Bilo je sicer njegovo največe veselje, obujevati v spovednici k novemu življenju, k življenju resnice in pravice in spokorne ljubezni do Boga take, ki so v svoji dušni slepoti tavalj po poti krivice in pregrehe v svoje večno pogubljenje; pa vendar ni nikakor zanemarjal taccih, kterim ostre pokore ni bilo ravno tolikanj treba, temuč le voditve na potu pobožnega življenja. Kolkor bolj je Baraga v svojem lastnem življenji skušal, da za človeka ni več sreče, kakor je tisti nebeški zveličevavni mir, kateri izhaja iz goreče ljubezni do Boga: toliko bolj ga je gnalo, prizadevati si, da se ogenj te Božje ljubezni ohrani in množi v nedolžnih sercih, v kterih ga še ni zadušil vihar kake pregrešne

strasti. Bil je tedaj v spovednici ne samo skerbni sodnik in zdravnik na duši ranjenim in bolnim, ampak bil je tudi vnet in previden voditelj tacihi zvestih, zdravihi in neoskrunjenih duš, kakoršnih se nikoli ne manjka med čedo Kristusovo, in kterim je živa potreba, hoditi za Kristusom in vedno napredovati na poti, ki pelje k kerščanski popolnosti. Ko voditelj takih duš pa Baraga ni mogel drugači, kakor priporočati jim in napeljevati jih k pogostemu prejetju sv. zakramentov; pa ravno s tém, da se je take nekoliko nenavadne poti poprijel, zadel je na toliko več ovire, kolikor močnejše je takrat vlekel tisti suhoparni janzeniški veter, ki je zatiral mnogotere pobožnosti, v kterih se duh katoliško cerkvenega življenja razodeva, in je še posebno nasprotoval tisti neskončni ljubezni našega Gospoda Jezusa Kristusa, ki vabi k svoji mizi vse, ki se trudijo, ki so obteženi in tedaj potrebujejo, da jih poživlja. Ali pri vseh takih ovirah se Baraga ni dal motiti, ne omajati, ker si je bil v svesti, da tako njegovo ravnanje se popolnoma vjema z željo in z duhom svete katoliške cerkve. Vedel je namreč, da najlepša in najsrečnejša doba cerkvenega življenja je bila tista, v kteri še ni bilo treba, s posebno zapovedjo naganjati verne, da naj v letu trikrat ali vsaj enkrat pristopijo k mizi Gospodovi; ni mu bila neznana misel, ki jo je sveta cerkev razodela v Trienškem zboru, ko je izrekla željo, da bi pri sveti maši pričujoči verni z mašnikom vred, kakor v prvih kerščanskih časih vdeleževali se obhajila, ni mu pa tudi spred oči zginil zgled sv. Franciška Salezijana, sv. Filipa Nerija in toliko družih blagih dušnih učениkov in voditeljev, kteri migljajo ko posebno svitle in prijetne zvezde na obnebjih cerkvenega življenja. Zraven tega pa — in to je prvo — je Baraga v svojem lastnem poprejšnjem življenju in po svoji lastni skušnji se do dobrega seznanil s potjo, katero v mislih imamo, in je ravno zato znal ne samo željno ampak tudi previdno voditi druge po tej poti, ogibaje se nevarnosti, s kterimi je obdana in v ktere zabrede marsikteri, ki se na njo poda, ki pa ni nikoli sam po njej hodil, in si pridobil tisti posebni dar, po kterem je treba razlo-

čevati in spoznavati duhove, in sploh ozir jemati na mnogotere zunanje okolnosti.

In tako vneto, previdno in stanovitno ravnanje Baragovo in voditev duš po poti k kerščanski popolnosti je najbolje opravičil obilni prijetni sad, ki ga je rodilo njegovo omenjeno ravnanje z dušami, ki so bile stopile na pot pobožnega življenja; zatorej je če dalje bolj potihovalo in na zadnje tudi popolnoma omolknilo vse nasprotovanje, ki ga je od začetka obilno terpeti moral.

Pa ne samo v spovednici, kjer je imel večidel vse jutro in dopoldne opraviti, ampak tudi zunaj spovednice se je lepo razodevala goreča pastirska skerb in ljubezen našega Baraga bodi si v vsakdanji in nedeljski šoli, bodi si pri obiskovanju bolnikov. Kolikor bolj je sploh spoznaval, pa tudi zlasti po svoji lastni skušnji čutil, kako srečen je sleherni, v čegar serce se že v otročjih letih vsadi seme večnih resnic sv. vere in sv. strahu Božjega, toliko večja skerb mu je bila, otroke vnemati k veselju do kerščanskega nauka in napeljevati jih k čednemu pobožnemu kerščanskemu vedenju.

K postelji bolnikov pa ga ni vlekla samo splošna dolžnost, postreči jim v njih dušnih potrebah, ampak gnala ga je tudi blaga živa želja, polajšati bolniku križe in težave, posebno kjer se je bolezní pridruževalo tudi siromaštvo. Saj miloserčnost in milodarnost ste se mu, kakor nam je znano, že v otročjih letih na strani nepozabljive matere prav jako prikupile; zato ga pa tudi ni nikoli motila lakomnost ali grabežljivost, ampak, če je več imel, več je dal bolnim in ubogim v podporo po pregovoru, ki si ga je bil v svoje ravnanje prisvojil, namreč: „Karkoli ubogim daš, to boš ti imel; kar pa jim nisi dal, to dobi kdo drugi“. Zraven pa so mu bile v tej zadevi tudi nepremekljivo sveto vodilo besede Gospodove: „Karkoli najmanjšemu mojih bratov storite, to ste meni storili“. Takó vedó na priliko ljudje še zdaj pripovedovati od gosp. Friderika, da je enkrat bos domu prišel, ker je dal svojo obutev revežu, ki ga je pri obiskovanju bolnikov bosega na cesti našel. Drugi-krat vidi ležati na cesti bolnega reveža, ki ni mogel

naprej si pomagati. Brez pomisleka ga naš usmiljeni Samaritan vzdigne, na svojih ramah v farovž odnese, in mu streže, dokler ni revež okreval.

Če si je kedaj želel, kaj več imeti, lotila se ga je taka želja le zato, da bi imel lepo priliko, več dati in več dobrega storiti, in to je pravi pomen tistih besedi, ki se smejo prav za prav Baragove besede imenovati in ki smo jih, ko je bil zadnjikrat v Ljubljani, iz njegovih lastnih ust slišali: „Bogat biti si ne želim, veliko denarja bi pa rad imel“.

Vsej téj goreči pastirski skerbi in ljubezni, vsem svetim željam in čutilom, katerih je vedno plamtelo blago serce našega Baraga, dajo pa najlepše in najboljše spričevanje molitvene bukve, ki jih je spisal 1826 pod imenom: „Dušna paša“. Marsiktera molitvena knjiga je med tem že na dan prišla, ni je pa nobene, ktera bi mogla tako vstrezati dušnim potrebam vernega slovenskega ljudstva, ktera bi se mu tako prilegala, tako splošno in tako dolgo svojo veljavo ohranila, kakor „Dušna paša“; to je drag spominek, po katerem Baraga živi in bo živel v blagem in hvalnem spominu vernih, pobožnih Slovencev tudi zunaj mej kranjske dežele. Priliko, tega dela se lotiti, mu je dalo sveto leto, ki se je po želji in naredbi novoizvoljenega tedanjega papeža Leona XII. 1826 po vsem svetu obhajalo in Baragov pastirski trud s posebno obilno žetvijo obdarovalo. Na svitlo pa je že omenjena „Dušna paša“ prišla še le l. 1830, ob enem pa tudi molitvene bukve: „Od počesčenja in posnemanja Matere Božje“, ktero je Baraga po želji tedanjega dekana in mestnega fajmoštra v Kranji, g. Avgušтина Sluga-ta iz nemškega v slovensko predstavil. Koliko pa da je ravno ta ranjki dekan Sluga cenil pastirsko delovanje Baragovo, najbolj je s tem pokazal, da ga je naprosil, da bi o treh pustnih dnevih v mestni cerkvi v Kranji Božjo besedo ljudem oznanoval in jih napeljeval k vrednemu prejemanju sv. zakramentov. Kakor se je Baraga z navadno gorečo vnemo te lepe naloge l. 1827 poprijel, takó je tudi ljudstvo od vseh krajev z velikim veseljem hitelo k tem duhovnim ljudskim vajam, ktere so še zmerom o pustni tridnevnicí v Kranji in v nekterih družih

mestih in večih terjih v navadi. Pri vsem takem neutrudljivem mnogoverstnem delovanju je bil pa Baraga vedno zdrav, krepak in vesel; ni bil sicer močne telesne postave, navajen je pa bil že od otročjih let lepega reda in zmernosti tako, da ni nikoli vina pil, kakor tudi v poznejših letih ne; na priliko, ko je bil zadnjič v Ljubljani, ni bilo nikakor mogoče pregovoriti ga, da bi bil pokusil vina ali óla. Zastran dnevnega reda pa mu je bila sveta navada, zgodaj vstajati in obračati prvo jutranjo uro v molitev in premišljevanje, ako ga niso posebne imenitnejše dolžnosti zaderževale. „Od štirih do petih zjutraj, (pri-poveduje v svojem govoru, ki ga je imel na grobu nepozabljivega škofa Baraga preč. generalvikar Jaker), ali včasih celo od treh do petih bi ga bil vselej najdel klečečega, zavitega v plašč v sladki družbi z Gospodom, in to v vseh okoliščinah. Videli smo ga tako prvo uro vsakdanje delavnosti Bogu darovati v temnih gozdih, ali ob bregu jezera med bučečim viharjem ravno tako, kakor v njegovi borni kočici ali v kakem skritem kotu z ljudstvom natlačene gostilnice (ob času potovanja). Opazili smo ga, se po ravno tem redu ravnati včasih, ko je poprej celi dan z groznim trudom popotoval po vodi ali po suhem, še celo včasih, ko je še le po polnoči spat šel. Se ve, (opomni na dalje preč. govornik) se ve, da bo marsikteri rekel: To je bilo prenapeto, nepotrebno; — to je prenapetost svetnikov, ki vedó, da vsaka reč, ako se malo naterga, se dalje in dalje terga, ako se koj ne popravi, ki vedó: ako človek začne muditi posebne pobožnosti, da bo kmalo merzel tudi v spolnovanju dolžnosti“.

b. v Metliki.

Kolikor lepše so se v treh letih začetnega Baragovega pastirskega delovanja razvijale in razodevale vse tiste kreposti in lastnosti, po katerih se pravi dobri pastir loči od najemnika, toliko bolj je spoznaval vikši pastir, nepozabljivi knezoškof A n t o n A l o j z i W o l f, da neutrudljivemu, previdno gorečemu delovanju Baragovemu je treba odpreti obšir-

nejše polje in poslati ga v tak kraj vinograda Gospodovega, kateri vsled mnogih neugodnih okolnosti je bil nekoliko bolj zanemarjen. In tako se je zgodilo, da je Baraga — se vé da v neizrečeno žalost svojih preljubih, katerim je skorej 4 leta bil duhovni oče in skerbni mili dobrotnik — mesca junija l. 1828 móral zapustiti Šmartno in podati se v težavno in obširno mestno faro, v Metliko.

Ž njegovim prihodom je pa tudi nastopil za Metliško faro tisti mili spomladanski čas, v katerem se je po dolgem spanji dušno življenje kaj krepko začelo gibati in kaj lepo razvijati in razodevati.

Pri živem prepričanju, da mora dušno življenje kakor pri posameznih ljudéh tako tudi pri čedi sploh toliko bolj hirati, kolikor bolj po redkoma se vživa dušna hrana v sv. zakramentih, bila je njegova prva in poglobitna skerb le to, da bi ljudi naklonil k večkratnemu vrednemu prejemanju ss. zakramentov. In zares jih ni bilo treba kaj dolgo na to nagovarjati, posebno ko so spoznali, da je bil vedno pripravljen in da mu je bilo serčno veselje hoditi v spovednico, ktera mu je dajala če dalje več opraviti.

Kakor jih je bilo v poprejšnjem času le malo, kateri so se razun velikonočnega časa bližali k spovednici, tako je bila tudi kaj zanemarjena popoldanjska služba Božja. S posebnim veseljem prevzame Baraga kerščanski nauk ob nedeljah in praznikih, in pri goreči poljudnosti, s ktero je znal razlagati resnice svete vere, dosegel je kmalo, da je cerkev popoldan bila ravno tako napolnjena, kakor pri dopoldanjski službi Božji; veliko ljudi iz daljnih podružnic je namreč po dokončani dopoldanji službi Božji še v Metliki ostajalo ter popoldanje čakalo, da so poslušali Baragove kerščanske nauke.

Z ravno tako vneto skerbjo se je bolj lotil poučevanja otrok in sicer taci, kateri zavoljo uboštva staršev niso mógli hoditi v šolo. Zbiral jih je okoli sebe ob nedeljah in sicer s takim vspehom, da je že prvi mesec po svojem prihodu v Metliko mógel pisati, da naj se mu pošlje 60 abecednikov, kjer precej veliko število teh, ki jih je seboj prinesel, ni za-

dostilo še polovici otrok, kateri so obiskovali njegovo nedeljsko šolo.

Kolikor obilnejši je bil blagoslov, s katerim je Bog obdajal začetno pastirsko delovanje Baragovo v Metliki, toliko bolj vneta je bila njegova skerb, v okom priti marsikterim potrebam pri farni cerkvi in pri podružnicah. Pogrešal se je pri farni cerkvi posebno križev pot, čegar potrebo je Baraga tem bolj čutil, čim bolj je bilo ljudstvo pripravno za vse, kar služi v čast Božjo in v pospeh kerščansko-pobožnega življenja.

In prizadetje, da bi farno cerkev kmalo zališal sv. križev pot in služil ljudstvu v ohranjenje in množenje pobožnega duha, mu je tako srečno šlo od rok, da se je ta križev pot, ki ga je s privoljenjem svojega g. dekana in fajmoštra v Kranji dal delati, že mesca oktobra 1828 — tedaj četrty mesec po tem, ko je prišel v Metliko, — prav slovesno mogel blagosloviti in postaviti.

Letó slovesnost popisuje kaj živo in na tanko v pismu do sestre Amaliije, iz katerega naj posnamemo le toliko, kolikor se nam bolj tehtno zdi, da si Baraga samega bolj živo pred oči postavljamo. Po tem, ko na drobno razloži, kako slovesno se je križev pot iz farovža po mestu v cerkev prinesel, piše: „Ko pridemo v cerkev, ostali so mestjani dva po dva s svojo podobo na dotičnem kraji, na katerem so imele podobe viseti; . . . po že pred določenim redom stopim na stopnjice in serčno veselje mi je bilo, da sem smel z lastno roko podobe obešati. — — O, preljuba Amalija! ne morem ti dopovedati, kako močno so bila ginjena serca vseh pri téj nenavadni slovesnosti. Mene so večkrat solze oblile, pa tudi naši farmani niso gotovo nikoli toliko solz prelili, kakor to nedeljo. — Naj ti še povem, kako smo to slovesnost končali. — V svoje neizmerno veselje stopim na prižnico in sem od pobožnosti sv. križevega pota govoril s tako gorečnostjo, da so skorej vsi solze prelivali, in iz ust mnogih se je slišalo, da ta dan Metličanom za zmiraj nepozabljiv ostane. — Večna hvala pa neskončni ljubezni nebeškega Očeta, čegar roka se tako očitno razodeva pri tem početji; saj je On,

ki je vse to tako napeljal. . . . Naši farmani ne morejo nikoli dosti skazati svojega veselja nad tem sv. Križevim potom, in vedno poprašujejo, kedaj ga bodo duhovni ž njimi vred začeli moliti“.

Komaj se je spolnila Baragova želja gledé križevga pota, že je začel svojo skerb obračati na druge cerkvene potrebe. Treba je bilo saj prenovljenja velikega oltarja in stranskih oltarjev v farni cerkvi, treba je bilo mašnega oblačila in cerkvenega orodja pri farni cerkvi in pri podružnicah. Vse to je pri svoji vljudnosti in pri svoji gorečnosti za čast Božjo v kratkem preskerbel; zraven tega pa je tudi spisal in na svitlo dal lepe bukve: „Obiskovanje Jezusa Kristusa v presvetem Rešnjem Telesu“, poleg dotičnih bukev sv. Alfonza Ligvorjana, in s tem pokazal, koliko premore doseči in dognati zvesti služabnik Božji, kteremu je čez vse skerb za čast Božjo in za zveličanje ljudi.

5. Baragov poklic in hrepenenje, oznanovati Kristusa malikovavcem.

Pri takem neutrudljivo vnetem in zveličevavnem pastirskem delovanju v Šmartnu in v Metliki je če dalje bolj rastlo in v petem letu njegovega mašniškega življenja popolnoma dozorelo tisto živo hrepenenje, ktero je Baraga gnalo, podati se med divje malikovavce in oznanovati sv. evangelij takim, ki še sedijo v temi in v smertni senci, in tako hoditi po stopinjah tistih, kterim sv. Duh v sv. pismu slavo poje kot oznanovavcem zveličanja, kot oznanovavcem miru.

Ne da se prav določno povedati, kedaj in kako se je to hrepenenje v Baragovem sercu v prvič spočelo; po tem pa, da je že v Šmartnu spal navadno na slami ali na samih deskah, da se ni nikoli ogibal ne hudega mraza, ne silne vročine, da se ni le vina popolnoma zderžal, ampak da je tudi mnogokrat njegovo kosilo in njegova večerja bila samo kruh in voda, po teh in takih ostrih vajah in zderžnosti v jedi in pijači se da soditi, da je to hrepenenje že več let v njegovem sercu zorilo, ko bi tudi sam ne bil

tega naravnost povedal svoji sestri v pismu, ki ga bomo kmalo naznanili. Gojil je pa to hrepenenje popolnoma skrivno in na tihem v svojem sercu ter se je prav skerbno varoval vsega prenačljenja, ker je edino le tega želel, da v tej tako imenitni zadevi se ne bi spolnila njegova lastna, ampak presveta volja Božja. Molčal je tedaj in ni nikomur razodeval te svoje misli in tega gorečega hrepenenja, dokler se ni po vnajnih okolnostih iznebil dvoma, da njegova želja se zares vjema s presveto voljo Božjo, da Bog sam ga zares kliče tje, kamor ga vleče živo hrepenenje njegovega serca. — In v znamenje te volje Božje, v znamenje, da ga zares Bog kliče, služilo mu je to, da se je l. 1829 na Dunaji ustanovila Leopoldinska družba, kateri je namen, podpirati katoliške misijonarje v severni Ameriki. Ko je to novico zvedel 21. junija l. 1829, na dan sv. Alojzija, družbenika reda Jezuitovskega, čegar poglobitni namen je nevernikom sv. evangelij oznanovati, bila mu je ta novica ko nedvomljiv glas Božji, ki ravno njemu velja in mu dosti določno kaže pot, po kateri zamore doseči cilj svojega večletnega hrepenenja.

Tedaj zdaj še le, ko ni več dvomil nad resničnostjo svojega poklica, je svoje misli in želje, ki jih je tako dolgo gojil v svojem sercu, zamogel razodeti svoji dragi sestri, ter tudi obrniti se do tistih, katerih privoljenja mu je bilo treba, da je mogel ta svoj namen doseči. Oberne se tudi s potrebnimi prošnjami do predsedništva Leop. družbe na Dunaju, do škofijstva in do deželne vlade, in soglasno privoljenje, ki mu je brez ovir došlo od vseh dotičnih strani, mu je bilo novo znamenje pravega in resničnega poklica, ki pride od Boga; poln veselja piše tedaj tudi sestri Amaliji iz Metlike 4. novembra 1829. l. v tej zadevi takó-le: „Ti si jo pač prav zadela, ko pišeš, da se volja Božja v oziru misijona zdaj očitno razodeva. Tudi jaz prav terdno upam in se neizmerno veselim, da se je Bog prav milostljivo na me ozerl in da je uslišal moje najgorkejše želje in prošnje, ki so že več let stare. Upam tudi, da po vsem tem, kar se je zdaj v nenavadno kratkem času godilo, smem sprevideti, da grem po Božji volji v misijon;

saj sem Boga vedno prosil, posebno pa, ko sem šel v Ljubljano in potem ves čas, dokler nisem dobil odgovora iz Dunaja in od škofijstva, da naj on moje duhovske in deželske predpostavljene, katerih serca so v njegovih rokah, tako vodi, da bi po njihovi odločbi se mi razodela Njegova presveta volja, ktere drugači spoznati ne morem. In glej! brez pomisleka mi dajo moji duhovski in deželski predpostavljeni privoljenje, da smem podati se v misijon, ako le dobim od ondotnega škofa določno spričevanje, da me sprejme v svojo škofijo“.

Treba je bilo tedaj čakati še odgovora od strani ameriškega škofa v Cincinatu, kamor je bil Baraga poslal svojo prošnjo za sprejem v njegovo misijonsko škofijo; pa kolikor bolj željno je pričakoval odgovora, toliko bolj dolgo je moral čakati, — gotovo ne brez pripuščenja neskončno modre previdnosti Božje, ktera mu je s tem hotela dati novo priliko, da se popolnoma iznebi vsega tudi najmanjšega dvoma o resničnosti svojega misijonskega poklica. Zraven pa je ravno o tej priliki kaj lahko čutil in pokazal, ali res brez ozira na svoje lastno hrepenenje nič družega ne išče, kakor povišanja Božje časti in spolnovanja Njegove svete volje. In kako lepo se je o tem dolgem pričakovanju odgovora iz Cincinata skazala pri Baragu tista popolna vdanost v Božjo voljo, ktera je sad pravega in vsestranskega zatajevanja samega sebe, spričuje pismo, ki ga je poslal 22. januarja 1830. l. sestri, ktera je že začela dvomiti, ali bo kaj z ameriškim misijonom, ali ne.

Z ozirom na te dvome piše Baraga: „Ti tedaj misliš, da bo morebiti vendar le mogoče, da bom teh bukev sam potreboval? Se vé da, pri Bogu je vse mogoče. Bog zna pripustiti, da se moje pismo do škofa v Cincinatu, ali pa škofovo pismo na mé zgubi na tej dolgi in dosti nevarni poti. Jaz bom sicer še enkrat tje pisal, če do praznika sv. Jožefa ne dobim nobenega odgovora; pa vsegamogočni Bog zna dopustiti, da se moje drugo pismo ravno tako zgubi, kakor prvo, če je njegova presveta volja, da naj tje ne hodim. Pa saj ima še tisoč drugih sredstev v svoji roci, da me odverne od tega, kar namera-

vam. — On je Gospod, Njegova presveta volja naj se zgodi!“

Inzares mu je bilo treba še enkrat pisati v Cincinnati, ko je le zastonj pričakoval odgovora do 5. aprila; na drugo pismo pa dobi odgovor 22. septembra 1830 l.; to v veselji svojega serca svoji sestri na znanje daje z besedami: „Zdaj mi je vendar došel že zdavnej zaželeni glas, ki me vabi v sveti misijon. 22. decembra, ravno na sedmoletni dan moje nove maše sem prejel pismo iz severno-amerikanske škofije v Cincinnati, v katerem me tamošnji škofov vesoljni namestnik ali generalvikarij priserčno vabi, da naj pridem kar najprej mogoče v tisti močno zapuščeni vinograd Gospodov. Zdaj smem upati, da so zginili vsi zaderžki, zdaj bom pač kmalo dosegel cilj, po katerem sem hrepenel“.

S tem pismom vesoljnega namestnika iz Cincinnati se je odperlo Baragu tisto novo neizmerno polje, kamor ga je gnalo večletno hrepenenje njegovega serca, in za čegar obdelavo se je v svojem dozdanjem duhovno-pastirskem življenji z največim veseljem pripravljaj. Kako jasno so mu pač zdaj pred očmi stala pota, po katerih ga je ves čas njegovega življenja vodila Božja previdnost, dokler ga ni pripeljala k cilju, za kterega ga je bila izvolila. S kako željo, s kako ljubeznijo da se je poprijel tega cilja zdaj, ko ni več dvomil, da ga je dosegel, to nam pové pismo, ki ga je pisal sestri, preden je Metliko zapustil. Med drugim piše: „Zdaj pa te moram še nekoliko ošteti zato, da imaš toliko nepotrebnih skerbí, in da toliko ongaviš zavoljo zimskega mraza, zavoljo težav, sitnosti in nevarnosti, ktere me utegnejo zadeti na popotovanji. Pusti, ljuba sestra, pusti, prosim te, v nemar zdaj vse te malosti. Ko bi misijonarji ozir jemali na mraz, na vročino, na lakoto in žejo, na trud in nevarnosti in na enake težave, gotovo bi ne bili še veliko malikovavcev k kerščanski veri spreobrnili. Ako se tergovci ne ogibajo nobenega vremena, nobenih težav in nevarnosti, da pridobé le nekoliko časnega dobička, ki ga le do konca svojega kratkega življenja vživati morejo: bo li mar vse to zamoglo motiti mene, ki nimam družega namena, ka-

kor da bi neumerljivih duš za nebesa pridobil? Spravljaj tedaj iz glave vse te prazne skerbi, ktere te, kakor pišeš vso otožno delajo, kedar na to misliš, ter me popolnoma Bogu daruj“.

6. Baraga se poda na pot v severno-amerikanski misijon.

Njegovo potovanje: a. od Ljubljane do Njujorka (New-York).

Ko je bil Baraga že vse svoje reči vredil in prejel, česar mu je bilo za misijon treba, bilaje njegova edina skerb, da bise kar najprej mogoče podal na pot v Ameriko. Ni nam treba popisovati, koliko bitko žalost je Metličanom delala ločitev od ljubljene pastirja, gospod Friderika, ki so ga le samo dve leti med seboj imeli, pa so ta čas toliko in toliko dušnih in telesnih dobrot od njega prijeli; tudi nam ni treba v misel jemati neizmerne žalosti, v kateri se je topilo serce prelube njegove sestre Amaliije 29. oktobra, ko ga je spremljala k vozu, na katerem se je imel o pol devetih zvečer iz Ljubljane odpeljati na Dunaj; le toliko naj omenimo, da Baraga sam, če ravno mehkega serca in milega občutja, je vendar s hvaležno veselim srcem zapustil vse, kar mu je bilo drago in ljubo, in je stopil v Božjem imenu na voz, na katerem je toliko lože odmerl domovini in vsem svojim, kolikor bolj živo se je sam sebi prepuščen zavedal sreče, biti misijonar v Ameriki.

Po trinočni in dvednevni vožnji pride 1. novembra — praznik vseh Svetih — zgodaj na Dunaj, kjer so ga povsod z veliko radostjo sprejemali, posebno pa pri Leop. družbi, ktere ravnateljstvo mu je, ko svojemu prvemu poslancu iz lastnega nagiba brez njegove posebne prošnje dalo 400 goldinarjev za popotnico. Obdarovali so ga tudi drugi, za vse dobro vneti Dunajčani z mnogimi reči v prid njegovega misijona. 12. novembra zapusti Dunaj in se pelje čez Monakovo in Strasburg v Pariz, in od tod k morju v Havre de grace. Zanimivo na tem popotovanji od

Strasburga do Havre de grace je to, da je moral po francoski zemlji popotovati s tribarveno kokardo, ali rožo, katero mu je nekdo v Strasburgu koj, ko je z voza stopil, na klobuk pripel, mu dokazovaje, da bi ne bilo varno, brez tega znamenja enakosti in prostosti peljati se po Francoskem.

27. novembra pride v Havre de grace, v mesto, iz kterega je imel podati se na neizmerno morje, in — morebiti za vselej — slovo dati Evropi. Kakova čutila so ga pri taki priliki sprehajale, to se da lože misliti, kakor dopovedati; najmočnejše čutilo pa, katero je vsa druga zaduševalo, bilo je čutilo preserečnega hvaležnega veselja do njegovega misijonskega poklica, kakor spovzamemo iz pisma, ki ga je svoji sestri pisal 30. novembra, potem ko je bil že vse svoje reči v barko spravil. Piše namreč: „Nikakor ti ne morem dopovedati, s kakó veselimi občutki, s kakó neizrekljivo hvaležnim srcem do svojega neskončno dobrotljivega nebeškega Očeta sem stopil v barko, da hitim k cilju, kterega srečno doseči je največa milost, ki jo Bog more podeliti duhovnu. O da bi mi bilo dano, prav kmalo izuriti se za opravila sv. misijona“.

1. decembra odjadra barka proti desetim dopoldne in odtegne Baraga Evropi. Kolikor hitreje je barka plavala po valovih neizmerne oceana, kolikor bolj se je bližala zemlji novega ameriškega sveta, toliko bolj je plavalo tudi Baragovo serce v morji neizmerne veselja, katero je do verha prikipelo, ko je zadnji dan l. 1830, — na dan sv. Silvestra v mesto Njujork (New-York) stopil na suho zemljo, ki mu jo je Bog odmenil, da razsvetlja njene prebivalce z lučjo večne resnice in jih obuja k novemu zveličevavnemu življenju z močjo sv. križa. Popotovanje po morji pa popisuje Baraga sam v pismu do svoje sestre iz Njujorka 2. januarja 1831. l. takó-le: „Dočakal sem vendar enkrat srečnega trenutka, da mi je mogoče pisati ti pervikrat z novega sveta. Srečno smo prejadrali neizmerni ocean, in imam zopet pod nogami terdo zemljo. Nisem v stanu ti povedati, kako hvaležen sem dobrotljivemu našemu nebeškemu Očetu zató, da vedno tako ljubeznjivo za

me skerbi. — Naj ti zdaj popišem ob kratkem svoje popotovanje od Havre de grace do Njujorka. Odri-nili smo od Havre 1. decembra proti desetim . . . Brodnina, ki se mora plačati, je različna med 40 in 300 goldinarji. Ki samo 40 goldinarjev plačajo, ti imajo skupno sobo, morajo pa tudi posteljo in česar je za ži-vež treba, seboj vzeti; zastonj dobijo le samo prostor za postelj, vodo in ogenj.

Po tem takem se jih več skupaj združi, ki skerbé za hrano, in tako se prav lahko izhaja. . . . Jaz sem se takim pridružil, in moje morsko popotvanje me je sploh stalo samo 52 goldinarjev (od Dunaja do Njujorka pa samo 169 goldinarjev in 20 kr.) Kar pa to popotovanje po morji zadeva, moram s posebno hvaležnostjo do Boga spoznati, da je bilo sploh prav srečno. Koj prvi dan smo imeli prav ugoden veter, ki je pa tudi drugi in tretji dan še precej všečno pi-hal: ali 5. decembra nas je v silni strah spravil hud vihar, ki je začel ob štirih zjutraj razsajati. Strašno se je barka prekucovala, kakor da bi se hotela popol-noma prekucniti; vse škrinje, vsi zaboji, in sploh vse, kar ni bilo dobro privezano, se je vse prek valilo, tako da se je marsikaj pokončalo; strašno je bilo viharjevo tuljenje med jaderskimi vervmi. Berž so vsa jadra skupaj zvali, eno največih pa je vihar po sredi raztergal, ko ga niso mogli dosti hitro doli spra-viti; valovi so narastli do ogromne visočine, tako da so se večkrat razlili čez vso barko. Skorej vsi smo ležali sleherni v svoji postelji, ki je bila dobro z že-blji k steni pribita, pa pri vsem tem smo se morali močno deržati z obema rokama postelje, sicer bi nas bilo ž nje verglo. K sreči je ta vihar razsajal samo poldrugi dan in eno noč, in ko bi ne bil odjenjal, bili bi morali za lakoto pomreti; kajti ves ta čas v nedeljo in ponedeljek (5. in 6.) ni nobeden popotnikov nič kuhal, pa saj nam tudi ni na misel prišlo, da bi kaj jedli. V ponedeljek popoldne je blagovolil vsegamo-gočni Gospod vsega svetá zapovedati viharju in valo-vom; morje se je upokojilo, in imeli smo zopet mirno vreme. Ta vihar nam ni samo silni strah delal, am-pak bil nam je zraven še v škodo s tem, da nas je blizo 200 angleških milj (blizo 70 ur) odnesel z naše

poti in nekoliko orodja popotnikom poškodoval; moje reči pa niso nobene škode terpele, ker sem koj od začetka skerbela, da so bile varno spravljene. — Za tèm pa smo srečno popotovali, imeli smo, izvzemši kakih 6 dni, skoraj zmiram ugoden veter, in tako smo to dolgo pot od Havre de grace do Njujorka v 30 dnevih srečno dokončali. 31. decembra smo semkaj prišli, in ravno ob tisti uri, ob kateri smo 1. decembra iz Havre de grace bili odrinili. Na novi svet, na zemljo svojega prihodnjega presrečnega poklica sem tedaj stopil še v letu 1830, ktero je za me toliko zanimivo. — Mojemu zdravju pa potovanje po morji ni kaj služilo. Koj drugi dan se me je lotila znana morska bolezen; večkrat sem mogel bljevat in nisem bil nič kaj zdrav, dokler nisem prišel na suho; zdaj pa sem zopet prav dober, da, veliko boljši, kakor v Evropi, ker se mi tukajšnji zrak kaj prav prilega. Na barki mi ni bilo mogoče, svete maše opravljati, tukaj pa mašujem sopet vsak dan; veliko katoličanov je tukaj s štirimi kat. cerkvami; tudi katoliški škof ima tukaj svoj sedež.“

b. od Njujorka do Cincinata.

Ko se je v Njujorku nekoliko počil in preskerbel vse, kar je bilo potrebno za daljno pot v Cincinat, odrine iz Njujorka peti dan po svojem prihodu — 4. januarja — in popotuje proti Filadelfiji, kjer je prvič v Ameriki pridigal, in proti Baltimoru v Cincinat, kamor je prišel 18. januarja 1831. —

Najmikavnejše posebnosti tega popotovanja posnamemo iz pisma, ki ga je svoji sestri pisal iz Cincinata 21. januarja. „Zapustil sem Njujork, to velikansko glavno mesto, 4. januarja ob sedmih zjutraj ter sem se peljal nekoliko na parobrodu nekoliko pa na berzovozu, in sem še tisti dan ob osmih zvečer prišel v Filadelfijo. . . . Nisem mislil, vendar pa sem se v tem mestu, ktero ima svojega škofa in 4 katoliške cerkve, 5 dni mudil, zlasti zato, ker sem bil kaj lepó sprejet. Imel sem namreč priporočilni list do nekoga duhovna v tem mestu, prav prijaznega moža, ki mi

je koj odločil sobo v stanovanje in mi je sploh skazoval veliko prijaznost. Kar mu na misel pride, ter me začne nagovarjati, naj prevzamem nemško pridigo v njegovi cerkvi za prihodnjo nedeljo. S posebnim veseljem sem se udal, tedaj tudi ostal pri dobrem gospodu in 9. januarja sem v prvič pridigal na novem svetu poln občutkov, ki se le prav globoko v sercu čutiti, nikakor pa izreči ne dajo. — Drugi dan za tém zapustim to imenitno in lepo mesto in pridem še tisti dan proti 10. uri zvečer v Baltimor. To mesto je v oziru svoje cerkvene veljave prvo in najimenitnejše v severni Ameriki, ker tukaj ima svoj sedež edini nadškof*) cele severne Amerike, in v tem mestu so pred poldrugim letom amerikanski škofje prvi zbor obhajali. To budi kaj mikavni spomin na srečna prva stoletja naše cerkve. — V tem mestu sem en dan ostal, da sem se poklonil in svoje spoštovanje skazal svojemu prihodnjemu nadškofu. On je častitljiv starček in prav ponižen mož; sprejel me je po amerikanski šegi ter me prijazno prime za roko, pregleda moja spričevanja, pohvali moj namen i. t. d. . . . Iz Baltimora sem odrinil 12. jan. ob 5. zjutraj in se peljal med drugim skozi mesto Kolumbus — v sredi države Ohijo, pred katerim mestom nas je zadela neka nesreča, ktera pa nam je služila v dokaz, kakó očetovsko nad nami čuje Božja previdnost. Ostali smo namreč kaki dve uri pred mestom pri neki kerčmi, in stopimo iz voza, da se nekoliko ogrejemo; bilo je že po pol noči in prav hudo nas je zeblo. Komaj z voza stopimo, zdivjajo konji, ne vém zakaj, ter so z vozom zdirjali. Voznik teče za njimi in kriči, pa jih ni mogel ne doteči, ne s svojim vpitjem ustaviti. Žalostnega, pa tudi veselega serca, da nismo bili na vozu, gremo za vozom, in ko že precej daleč pridemo, najdemo voz v nekem breznu. Konji so oje s pervima kolesoma odtergali in naprej dirjali, in jih ni bilo več videti. Pri bližnji hiši smo dobili sani, na katerih smo se pomikali do mesta hvalo dajaje Bogu, da nas ni bilo na vozu. Od mesta Ko-

*) Leta namreč 1831; léta 1860 pa, tedaj komaj 30 let potem je bilo že 7 nadškofov v severni Ameriki.

lumbusa smo se srečno peljali do Cincinata, kamor smo dospeli 18. januarja o četerti uri dopoldne“. —

Tako je Baraga po 50dnevnem popotovanji srečno dosegel cilj, po katerem je tolikanj hrepenel od tistega trenutka, ko je bil pismo v roke dobil iz Cincinata.

Neizmerno je bilo tedaj tudi hvaležno njegovo veselje, ko je v štiri in tridesetem letu svoje starosti stopil v mesto, središče silno obširnega okroga, kjer so po gostih in temnih gorah in močvirnih planjavah razsajali divjaki, katerih neumerljive duše Kristusu pridobiti, je bila največa in edina sreča, po kateri je njegovo serce hrepenelo. In kaka blaga čutila so ga pač sprehajala, ko je v prvič stopil pred svojega vikšega pastirja, v čegar čedo bo spravljal ovce, ktere so še v temi strašnih zmot, in tavajo po potu hudobije in pogubljenja! Ta svoja čutila je Baraga sam najbolje razodel v že omenjenem pismu iz Cincinata, ko na dalje piše: „Ko imaš dobro in blagih občutkov polno serce, kaj lahko me boš razumela in mi prav rada verjela, moja predraga Amalija! da mi je celó nemogoče, popisati ti to, kar je moje serce občutilo, ko sem dosegel cilj svojega potovanja, kraj svojega prihodnjega delovanja, mesto, v katerem stane škof, ki se po svojem svetem življenji sme imenovati apostelj Ohijske države. Še le drugi dan potem, ko sem bil prišel v Cincinat, sem šel proti desetim dopoldne k svojemu novemu vikšemu pastirju prečast. gosp. Edvardu Fenwiku. Domišljeval sem si tega škofa ko izgledno pobožnega, vljudnega in ponižnega moža; ali ko sem stal pred njim prepričal sem se koj, kako daleč presegajo njegove čednosti vse to, kar sem si domišljeval. Ne da se lahko misliti vikši pastir, kateri bi bil bolj ponižen, bolj vljuden, bolj pobožen in vnét kakor on. Mislim, da je sv. Francišku Salezijanu popolnoma podoben. — Sprejel me je zelo prijazno in svojo radost kazal s tem, da sem tako zgodaj prišel, ko me je pričakoval še le v maju. Posebno pa ga je veselilo, slišati od mene, da ne želim ostati v mestu, ampak iti v misijon med divjake. Reče mi na to, da to zimo naj le ostanem v Cincinatu, o letnem času pa, ko bo

šel po navadi obiskovat misijonske kraje, me bo seboj vzel in mi odločil primeren kraj. Ž vsem tem me je močno razveselil. Ta čas pa bom tukaj v mestu nemško službo Božjo opravljal, ter bom pridigoval že prihodnjo nedeljo, in po tem vsako nedeljo. Prav zelo sem tukaj zadovoljen, imam prijazno sobo, in hišni red, enak samostanskemu, mi je všeč čez vse. Škof je naš sprednik ali gvardijan; pred jedjó in po jedi opravljamo skupno molitev kakor v samostanih, potem nas pelje naš pobožni škof vselej v cerkev, ki se tikoma derži našega stanovanja, in tam vsi skupaj v kratki molitvi molimo presv. Rešnje Telo, kar mi neizrečeno dopade. — V naši majhni duhovščnici zdaj stanuje 5 duhovnov s štirimi bogoslovci, ki se pripravljajo za duhovni stan; med njimi je sin nekega divjaka, 18letni mladenec, ki razun jezika divjakov tudi angleško govori, in se zdaj uči duhovnu potrebnih vednosti, da bo mogel posvečen biti in potem iti spreobračat svoje divje rojake. Domá je ravno iz tistega kraja, v katerega me misli škof po leti poslati, tedaj je škof temu mladenču tudi naložil, da me podučuje, kolikor more, v svojem jeziku. — Bogu bodi hvala tisoč in tisočkrat za vse!“

Tri mesce je ostal Baraga v Cincinatu, oskerbovaje opravila duhovnega pomočnika s tisto vneto ljubeznijo, po kateri ga že poznamo ko nekdanjega šmartniškega in metliškega kaplana, zraven pa se je tudi pripravljajl z vso mogočo gorečnostjo za misijonsko delovanje med divjaki, katero je tem bliže prihajalo, čem bolj se je zimski čas svojemu koncu bližal. Če mu je to mesto že zato vedno ostalo v blagem spominu, ker je v njem začel svoje pastirovanje v Ameriki, priljubilo se mu je še posebno zavolj nekega primérljeja, ki je njegovo serce napolnil z rajskim veseljem; dal mu je namreč neskončno dobrotljivi Bog v Cincinatu še doživeti srečo, da je spreobernal in kerstil enega zamorca.

7. Krivo drevo, (l' Arbre croche) prva misijonska staja Baragova.

Ko je zima minula, nastopi za Baraga čas, da slovo da Cincinatu in se poda na kraj, ki mu ga je skerbni vikši pastir odločil v njegovo misijonsko delovanje. In ta kraj je bil „L' Arbre croche“ po naše „Krivo drevo“ na severni strani Mihiganškega jezera in je obsegal blizu 9 kvadratnih ali štirjaških milj.

Divjaki, ki so po tem kraju sem ter tje raztreseni živeli, bili so tisti del vesoljnega indijanskega rodú, kateremu so se prištevali Otava-Indijani, ki so v svojem lastnem jeziku ta kraj „Wagankisi“ imenovali.

Krivo drevo (l' Arbre-croche) je bilo tedaj Baragova prva in začetna misijonska staja, iz ktere je imel med divje Otava-Indijane na vse strani razsevati evangeljsko seme in skerbeti, da se vkorenini, da požene in stoterni sad obrodi. Krivo drevo je bilo za misijonsko opravilo toliko bolj pripravno, ker je bilo seme sv. evangelija že pred več leti tamkaj zasejano. Bili so namreč Jezuiti, kateri so o začetku tega stoletja prvo seme sv. vere zanesli v ta kraj, ki se je potem l'Arbre croche imenoval; seme je padlo na dosti rodovitno zemljo in je kaj dobro poganjalo, ali komaj je bilo dorastlo v prijetno drevesce, že so morali Jezuiti, kolikor jih ni bilo pomerlo, zapustiti ta kraj in prepustiti drevesce mnogoverstnim nevarnostim, ki so mu pretile od vseh strani. Moralo je tedaj hirati in gotovo bi se bilo popolnoma posušilo in zaterlo, ko bi se ne bil sem ter tje kak misijonar — se vé da, samo le malo dni — prikazal in branil, da luč sv. vere, ki je pred že dosti prijazno sijala, ni popolnoma ugasnila. K novemu spomladanjskemu življenju so se pa verske zadeve tega indijanskega kraja obudile 1829. l., ko je preč. škof Fenwick po dolgem, trudapolnem prizadevanji v Krivem drevesu vstanovil misijonsko stajo in jo izročil misijonarju gospodu Dežanu (Dejean). Kako lepo in radostno se je že bilo po dveletnem trudu

tega častitega in vnetega misijonarja kerščansko življenje razvilo okoli té misijonske staje, to nam pričuje sporočilo, ki ga je Leopoldinski družbi poslalo škofijstvo iz Cincinnatia glede misijonskega popotovanja vesoljnega namestnika ali generalvikarja, g. Fridrika po imenu Resé, kteremu gre posebno hvala, da se je ustanovila Leopoldinska družba na Dunaji, kamor je bil iz tega namena sam prišel.

Naj tedaj iz tega sporočila toliko spovzamemo, kolikor se nam potrebno zdi, da se nekoliko seznamimo z okoliščinami, med kterimi je naš Baraga začel svojo misijonarsko delavnost. „Ko pride g. generalvikar v Krivo drevo v misijonarsko stajo pri Otava-Indijanih, v silno svojo radost se je čudil lepemu napredku, ki se je v tako kratkem času in pri takem pomanjkanji zdatnih pomočkov tamkaj dal doseči. Komaj je drugo leto preteklo, kar je g. Dežan na tem kraji jel stanovati, že je bilo več ko 600 oseb v sveto cerkev sprejetih, . . . on sam je v kratkem času, ko se je tam mudil, kerstil 104 Indijane. Ondotno novo cerkev, ki je 54 čevljev dolga, 30 čevljev široka in ima 10 velikih oken, so s hišo vred, ktera ima 3 sobe in šolsko dvorano, verni Indijani sami naredili, ki so po 30 čevljev dolge tramove pri silnih težavah vlekli iz šum ali gozdov. In ravno v pričo g. generalvikarja se je okoli 50 Indijanov spravilo v šumo ali hosto, da bi privlekli k cerkvi silo veliko drevo; vverstili so se ob obeh straneh drevesa in pritiskaje se, kolikor se je dalo, eden do drugega, vzdignejo velikana in prinesejo ga vsi veseli. Okoli cerkve, pa vendar ne preblizo, so tudi že 20 dosti čednih hiš postavili. Med temi ste dve učilnici, ena za dečke, ktero g. Dežan oskerbuje, ena pa za dekleta, ki jih uči pobožna gospa, zmožna narodovega jezika. Molitvene bukvice, ki jih je na svitlo dal g. Dežan v indijanskem jeziku, jim služijo v obilni prid. Spodbudljivo vedenje in goreča pobožnost teh, ki so že sprejeti v sv. cerkev, nas navdaja s tolaživnim upanjem, da se bodo tudi drugi, kolikor jih je še med tem ljudstvom, podvergli sladkemu jarmu Jezusa Kristusa, in da bodo živeli po naukih edino prave sv. vere. Nekoliko domačih otrok je spre-

milo gosp. generalvikarja v Cincinat, da se tam še bolj izобрази, in, če je Božja volja, za misijonarje izurijo.

Pri teh spreobrnjenih Otava-Indijanih ni najti ne kapljice žganja, in kar so popred zapravljali z neizmernim pijančevanjem in razuzdano požrešnostjo, obračajo zdaj za boljše reči, za pošteno obleko i. t. d. Le ti Indijani nočejo nikakor poslušati drugih misijonarjev, kakor le tiste, kijih černosukneže imenujejo, ker le samo ti so, kakor pravijo, ki so že njihovim prededom skazali mnogo dobrot. Imajo pa tudi poseben vzrok, ki jih nagiblje, da samokatoliške duhovne radi poslušajo. Pravijo namreč ti divjaki po svojem zdravem umu in nepopačenem čutilu: Protestanški misijonarji imajo sleherni svojo ženo, svoje otroke, so tedaj ljudje, kakor smo mi; černosukneži pa, prosti takih vezi in nadlog morejo ves svoj čas in vso svojo skerb obračati le na dušne zadeve, se tedaj tudi laže darujejo službi svojega vsegamogočnega Gospoda, kateri sam je tudi čisti duh i. t. d.“*)

*) Kako lepo se vjema to modrovanje divjih Indijanov s tem, kar piše interdigrof Maistre v svoji knjigi „Vom Papste“, 3. B. 3. C.! Piše namreč: „Vsa ljudstva, naj so bila te ali une vere, so zmirom in povsod bila te misli, da zderžnost ima nekaj nebeškega, kar človeka povzdiguje in ga božjemu bitju prijetnega dela; pa se tudi samo po sebi razumeva, da se kaj malo ali čisto nič ne spodobi, duhovne reči oskerbovati, Božjo službo opravljati, s svetimi obredi opraviti imeti, zraven tega pa pečati se z ženami, če tudi v zakonskem življenji.“ — Komu, ko sliši ali bere to modrovanje amerikalanskih Indijanov, ne pride na misel pravljica, ki jo tisoč in tisoč let ko drago svetinjo v svojih svetih knjigah hranijo Indijani izhodnje Azije! Po tej pravljici namreč je vstvaril Birmah — najviše božje bitje po mnenji starih azijskih Indijanov — Brahmana ko duhovnika, iz njega pa tri druge ko očake ali pervake treh oddelkov ali kast, v ktere je bilo indijansko ljudstvo razdeljeno. Za slehernega teh treh je vstvaril Birmah tudi ženo ko soprugo, samo Brahmana je pustil brez žene. Ko se Brahma nad tem pritoži, zaverne ga Birmah opominjaje, da ne sme raztresen biti, ker mora po svojem poklicu vso skerb obračati le na nauk, na molitev in na božjo službo. — Ako se še ozremo na zgodovinske pervake starega veka, na Herodota, Pavzanija in Strabona, kateri spričujejo, da najviši duhovnik pri elevzinskih skrivnostnih

V takem lepem nadepolnem stanu sprejme naš Baraga misijonsko stajo Krivo drevo, katero mu je preč. njegov vikši pastir izročil, ko je g. Dežan imel podati se v svojo domovino na Francozko.

Če smo že dosihmal po njegovem dosedanjem življenji in delovanji pred očmi imeli Baraga ko moža vseskozi po Božji volji, kateremu je skerb za čast Božjo in za zveličanje duš vedno bila čez vse pri sercu: bodemo ga odsle po neizmernih gorah in planjavah severne Amerike spremljali ko pravega aposteljna, kateri je po zgledu svetih Kristusovih apostelnov popolnoma odmerl vsemu, karkoli je vnanje in pozemeljsko, je pa tudi odmerl samemu sebi, da bi toliko lože popolnoma živel za Kristusa in mu pridobival duše, ki jih je s svojo presveto kervjo odkupil. Koliko visoko stopinjo pri zatajevanji samega sebe je Baraga že o začetku svojega misijonarskega življenja dosegel, kakó določno je znal samemu sebi odmreti, to nam spričuje pismo, ki ga je pisal svoji sestri iz Krivega drevesa 8. marca 1832, in v katerem odgovarja sestri na njeno pismo, iz kterega je spoznal, da se je zgubilo pismo, ki mu ga je poslala kmalo potem, ko je bil v Krivo drevo prišel. Gledé na to zgubo svoje misli in čutila takó-le razodeva: „Ko sem iz tvojega družega pisma zvedel, da se je tvoje pismo zgubilo, lotila se me je neizmerna žalost, pa le malo časa, ker iz lastne skušnje vem, káko priliko da imajo misijonarji med divjaki tega se privaditi, da znajo najglobokejša in najdraža čutila v svojem sercu zatirati in Bogu darovati, — zares

opravilih, da duhovništvo pogansko ali ajdovsko sploh v Miziji, v Fokis-u, v Delfi je moralo biti neoženjeno, kakor se tudi niso smele možití duhovnice Balove v Babilonu, Jupiterjeve v Dodoni, Herkulove v Tespiji, Dianine v Eginu, Minervine na otoku Kos, Vestaline v Rimu, Pitija v Delfah i. t. d.; kaj so pač ti in enaki zgodovinski prikazi družega, kakor senca tistega brezženstva, po katerem se mora odlikovati pravo duhovništvo, duhovništvo pravega živega Boga? In to pravo duhovništvo ni drugo, kakor katoliško kerščansko, ktero edino s svojim začetnikom Jezusom Kristusom je po redu tistega Melkizedeka, „kteri, kakor sv. Pavel v listu do Hebr. 7, 3. piše, je brez očeta, brez matere, brez zapisnika rodovinskega, kateri nima ne začetka dni, ne konca življenja“.

majhni darovi z ozirom na neskončno velike dobrote in tolažbe, ki jih v toliki obilnosti delí Oče usmiljenja in Bog, ki je studenec vse in prave tolažbe! Najino dopisovanje je težavno in nevarno, pa saj tudi drugači biti ne more, ker živiva na nasprotnih polovicah vesoljne zemlje. . . . Morebiti tudi ti nisi vseh mojih pisem prejela. Močno bi me žalilo, ko bi se bili zgubili tisti dve, ki sem ti ju od tukaj pisal. Pa tudi to naj se zgodi po volji Božji. Njemu je znano, da le k njegovi časti in v spodbudo in vnemo svojega bližnjega pišem, prosim ga pa tudi, da naj dopusti, da bi se zgubila vsa moja pisma, ktera bi tega namena ne mogla doseči. Večkrat se mi je že vsilovala misel, da bi se čisto odpovedal vsemu dopisovanju v Evropo, pa vendar, ko pomislim, da sem tolikokrat in tako za gotovo posebno Leopoldinski družbi obljubil, včasih jej pisati, in da moja pisma enemu ali drugemu morebiti vendar le v spodbudo služijo, ne morem si kaj, da bi pri tej ali uni priliki ne pisal. Želim pa dopisovanju slovo dati zato, ker se bojim, da bi pri vsem dobrem, kar Gospod po mojem slabem sodelovanji tukaj stori, vse zaslužnje ne šlo v zgubo, če ga po svetu raznašam. Gospod žetve naj po svoji milosti podari moji luči tisto svetlobo, da razsvetljuje le tista dobra dela, ki jih on tukaj dela“.

Podal se je pa Baraga v svojo misijonarsko stajo Krivo drevo 21. aprila 1832, pa ne, kakor si je veselo upanje delal, s svojim preč. in predragim škofom, ampak sam, in sicer zato, ker je škof ravno o velikonočnem času hotel s svojim prihodom razveseliti divjake in vstreči dušnim potrebam svojih vernih ovac, ki so med Cincinatom in Krivim drevesom sèm ter tjà živele. Šel je tedaj Baraga blizo dva tedna pred, kakor prečastiti njegov škof, in prišel je sam v Krivo drevo. Kako je potoval v to svojo prvo stajo, ktera je po Baragovem mnenji tako daleč od Cincinata, kakor Neapel od Dunaja, kako tam živel in delal, povzamemo iz pisma do Leopoldinske družbe od 22. avgusta, v katerem med drugim piše: „Moja želja je zdaj spolnjena; živim med ubogimi, večidel ajdovskimi div-

jaki, in neizmerno polje se moji delavnosti odpira, ker po neskončnem usmiljenji Božjem sem jaz edini misijonar v Cincinaški škofiji, ki v sredi med zgolj divjaki živim. So še sicer v naši neizrečeno prostorni škofiji nekteri misijonarji, ki imajo v svojih misijonskih okrajih nekoliko divjakov, toda veči del prebivalcev v njih so vendar-le beli; v mojem misijonskem okraji pa so sami divjaki; jaz sem edini beli daleč daleč okrog Po povelji prečastitega gosp. škofa Fenwika sem šel dva tedna pred ko on iz Cincinata in sicer zato, da na poti do tiste staje, v kateri so katoliški duhovni, poiščem katoliške družine ter jih pripravim k velikonočni spovedi. V majhnem mestu po imenu Miamisburg — 35 ameriških milj (blizu 12 ur) daleč od Cincinata — dobim perve katoličane, ki so vsi Nemci. Nekaj dni sem tam ostal, maševal, trikrat pridigal in spovedoval. Tam sem tudi zvedel, da neka katoliška družina 12 amerik. milj daleč od Miamisburga stanuje, grem tje in najdem poštenega moža s pridno njegovo ženo in s 6 otroci. Ti dobri ljudje so bili močno veseli, da sem prišel, pripravili so se za velikonočno spoved, in drugo jutro sta mož in žena z dvema otrokoma vred pristopila k svetemu obhajilu. Tudi pridigoval sem v prostorni dvorani tega moža. Tam okoli je več Nemcev, ki so sicer vsi protestantje, pa vendar radi besedo Božjo poslušajo, da-si jim jo tudi katoliški duhoven oznanuje. Tem svojim sosedom dá blagi mož vedeti, da sem jaz prišel (in sicer, kakor so mi pravili prvi) v ta kraj, in potem jih je mnogo prišlo k pridigi. Bili so zadovoljni s tem, kar so slišali; pa na en mahljej se hrast ne podere.

Ta mož me je drugi dan peljal tri milje daleč v gozd k nekemu staremu katoliškemu Ircu. Zvedel sem namreč, da ta revni enoinosemdesetletni starček na pol gluh in slep že dolgo v tej pustini živi, in da gotovo že dolgo ni nobene priložnosti imel, svete zakramente sprejeti Ko k njemu pridem, najdem ga v silno revni bajti, v kateri je stanoval on, njegova žena in še tri druge ženske s petimi otroci. Ubogi starček, kateri že čez 50 let ni bil pri nobe-

nem duhovnu, je prejel sv. zakramente, brez katerih je tako dolgo živel; drugi v bajti pa niso bili katoliške vere. Iz serca sem bil vesel, da sem mogel v taki dušni potrebi vstreči temu starčeku, ki stoji na pragu večnosti. Podelil mi je pa Bog (pri tej priliki) še drugo neizrečeno misijonarsko veselje. Zvedel sem namreč, da ni še noben otrok kerščen izmed peterih, ki so bili v bajti. Tri matere teh otrok so nesrečne reve brez vse vere, jim tedaj tudi ni bilo mar, da bi bile dale otroke kerstiti, in takih je, da bi toliko ne bilo, veliko v teh divjih in preveč prostih krajih; k vsemu temu pa tudi ni nikoli noben duhoven prišel v to pustino. Ko se tedaj ponudim, da me je volja, te majhne otroke kerstiti, ste dve teh mater, koj v to privolile, tretja se je nazadnje tudi vdala, in sveto kerščenje se je pri vseh petih opravilo. Prav iz serca sem Boga za to hvalil, ob enem sem ga pa tudi prosil, da bi, če je njegova presveta volja, ali vse, ali saj nekatere teh 5 revnih stvari, ki so ravno kar njegovi otroci postali, k sebi vzel, dokler so še nedolžni, ali pa, da bi jih spravil v boljše okoliščine, kakor so té, v katerih se dosegmal znajdejo.

Potem sem se vernil nazaj v Miamisburg, in od tod sem šel v drugo precej veliko mesto, ki se Dajton imenuje, kjer sem pričakoval prečastitega škofa Fenwika. . . . V tem mestu je prav malo katoličanov, in le-ti so skoraj vsi kaj zelo mlačni. Perverga maja sem maševal v katoliški hiši, v kateri sem stanoval, popoldne pa sem pridigoval v protestanški cerkvi, in pred zbranimi protestanti, kar se mi je prav čudno zdelo. Pridiguje se pri taki priliki tudi v svoji navadni obleki brez koretelja in brez štole. Kaj žalostno je pač v teh krajih, kar vero zadene! Razun mnogih krivoverskih družeb, ki so tukaj, je tudi veliko, veliko ateistov ali brezbožnikov, ki niso ne kerščeni, pa tudi nobene, kakoršna si koli bodi, vere nimajo. Marsikteri izmed njih imajo dobro voljo, pa pri zanikernosti svojih starišev in zavoljo silnega pomanjkanja duhovnov so v tem žalostnem stanu zrastle in ostanejo tudi zdaj še v njem, ko nič boljšega ne vedó. Veliko teh nesrečnikov bi se dalo za Boga in za cerkev pridobiti, ko bi bilo

le več oznanovavcev svete vere tukaj. Jaz sem že mislil prositi svojega škofa privoljenja, da bi smel vedno po deželi hoditi in iskati takih zgubljenih duš; tako bi mi bilo mogoče, s posameznimi tako dolgo muditi se, dokler ne bi bili dovelj podučeni, kerščeni in v veri uterjeni; po tem bi še le hotel naprej iti. O tej zadevi sem se še v Cincinatu z gosp. general-vikarjem Resé-om posvetoval, pa rekel mi je, da je koristneje in bolje, in da se more lepši vspeh pričakovati, ako grem k divjakom. Ni tedaj drugači, kakor da, kar to reč zadeva, le Boga prosim, da bi kmalo poslal več delavcev v ta zapuščeni kraj svojega vinograda, da se ne pogubi toliko neumerljivih duš, ki jih je s svojo drago kervjo odkupil.

Iz Dajtona sem se s svojim preč. škofom podal na pot v Detróá, kamor sva 15. maja prišla. V tem mestu je mnogo nemških in francoskih katoličanov; mudila sva se tamkaj 5 dni, ktere sem jaz v to obračal, da sem pridigoval in spovedoval. Iz Detróá-ta sva se po vodi peljala v Michilimakinak, od ondod pa sem se jaz kmalo spravil v Krivo drevo (l' Arbre-croche), kamor sem prišel 28. maja, in kmalo potem pride tudi moj gosp. škof za menoj. O srečni dan! ki me je posadil sred divjakov, pri katerih za naprej neprenehoma do zadnjega zdihljeja svojega življenja želim ostati, ako je presveta volja Božja“.

8. Baragovo misijonarsko življenje in delovanje v Krivem drevesu in v okolici.

Razloček med katoliškimi in protestanskimi misijonarji.

Potem, ko je Baraga v ravno tem pismu popisal poprejšnji stan te svoje sedanje staje, kateri stan nam je že znan iz sporočila gosp. general-vikarja Resé-ta, popisuje tudi svoje in svojih divjakov življenje, in svojo misijonsko delavnost v Krivem drevesu tako-le: „Divjaki, ki so se pri moji prvi slovesni sveti maši zbrali, bili so neizmerno

veseli, ko jim je po dokončani službi Božji škof za gotovo obljubil, da me hoče pri njih pustiti, in da je tudi mene terdna volja, ostati za zmirom med njimi.

Divjaki tega kraja, kolikor jih je že spreobrnjenih, so dobri kristijani. Ne morem povedati, koliko otročjo vdanost in ponižno pokorščino le-ti priprosti ljudje skazujejo svojim duhovnom. Nikoli me drugači ne imenujejo, kakor očeta, pa se tudi proti meni nič drugače ne vedejo kakor dobri otroci proti svojemu očetu. Če jim kaj rečem, radi in na tanko storé, in se zvesto in terdno deržé cerkvenega reda, ki smo ga tukaj vpeljali. Zjutraj ob petih namreč (po zimi nekoliko pozneje) zvoní vsak dan „Ave Marijo“ ali angeljsko češčenje, kmalo potem pa k maši, pri kateri jih je vsak dan prav veliko. Pred mašo moli starešina tega divjaškega rodú na glas jutranjo molitev, drugi pa za njim. Zvečer, ko solnce zahaja, se zopet, ko odzvoní, v cerkvi snidejo, in potem, ko odpojó in večerno molitev odmolijo, jim kerščanski nauk razlagam, česar, se ve da, še prav zeló potrebujejo. Imam tolmača, kateri po rodu Otawec, tudi prav dobro (edini v celem misijonskem okraji) francosko govori. Jaz francosko pridigujem, in ko dva stavka razložim, obmolknem, tolmač pa, kateri nekoliko proč od mene stoji, ravno to v domačem otawskem jeziku pripoveduje. Tudi pri spovedovanji mi služi ta tolmač, kar je tudi ubogim divjakom prav všeč, ker je izversten kristijan, zraven pa tudi kaj dobro podučen. K spovedi kaj radi in pogostoma prihajajo, kakor sem jim priporočil, in ni ga skoraj dneva, da bi jih ne bilo nekoliko za spoved. Ob nedeljah in praznikih se po štirikrat v cerkvi shajamo: zjutraj zgodaj k jutranji molitvi, ob desetih k veliki maši, popoldne ob treh k večernicam in k kerščanskemu nauku, in ob solnčnem zahodu k večerni molitvi.

V tukajšnji šoli imam blizo 40 otrók moških in ženskih, med kterimi jih je nekoliko prav bistro glave. Moj tolmač jih podučuje v branji, jaz pa s pomočjo tolmača v kerščanskem nauku, kterega iz-

verstno razumejo in v spominu ohranijo. Dečki se podučujejo tudi v pisanji.

V tem kratkem času, kar sem tukaj — dva meseca in pol — sem že kerstil 72 divjakov, nekoliko otrok, nekoliko odrasčenih. Sem ter tje se podajam s svojim tolmačem na pot zdaj na to zdaj na uno stran, in kjer kako bajto vidim, stopim va-njo. V nekterih bajtah najdem zgolj kristijane, v drugih same malikovavce, v nekterih pa tudi namešane. Kjer so zgolj malikovavci, prizadevam si jim dokazati, kako koristna in potrebna da je kerščanska vera, ki nas jo je Bog sam učil; in večkrat čutim tolaživno veselje, ker vidim, kako globoko da sega Božja beseda v serca teh ubozih divjakov, in kako pripravi so, poprijeti se vere, ki jih časno in večno osrečiti zamore. Potem skerbim, da drugi, ki so že kristijani te svoje sosede podučujejo v poglavitnih resnicah kerščanske vere, in čez nekaj časa po takem podučevanju jih slovesno v cerkev sprejemem. Ne morem izreči, kako sem ginjen in kako hvaležno veselje me sprehaja, kedar novospreobrnjene malikovavce, posebno če jih več na enkrat pride, kerščujem. Neki dan sem jih sedem, in 12. julija — o srečni nepozabljivi dan! — 11 na enkrat kerstil.

Prebivalci tega kraja so pravi malikovavci, ker ne molijo le samo solnca in lune, ampak imajo tudi lastne hišne malike, katerim slovesno darujejo, darovane reči pa potem uživajo. Polni so malikovavskih vraž, in imajo vreče napolnjene z vražnimi rečmi vsake verste, ktere jim rabijo pri darovanju in drugih malikovavskih opravilih. Če se tedaj spreoberne kak malikovavec, ki ima tako vrečo pri sebi, prinese to vražjo vrečo k misijonarju, da se v ogenj verže. Ni dolgo tega, kar sem tako vrečo polno vražnih reči pred našo cerkvijo dal sežgati. Upam, da taka žgavna darila s posebnim dopadenjem sprejema gospod vojaškihtrum, kateri ne terpi, da se razun njega kateri drugi moli. Malikovavec, ki mi je prinesel to vrečo, da se sežge, je eden izmed glavarjev otawskih Indijanov. Upam, da njegovo spreobrnjenje, nad katerim se vsi razgledujejo, bo mnogim drugim v spodbudo!

Bogu, edinemu začetniku in dopolnovavcu vsega dobrega gre tisočerna hvala in slava za vse dobro, kar On tukaj dela.

Naša cerkev, šola in moje stanovanje — vse to je leseno in z lubjem krito. Divjaki sami so vse to postavili; lahko se dá tedaj misliti, kakošno da je. Če dežuje, moram raztegniti svoj plašč nad mizo, na kateri imam svoje bukve in spise, da jih povodenj ne končá. Nad posteljo razpnem svoj dežnik ali marelo, jaz pa se stisnem, kolikor se dá, v kak kotiček svoje sobice, kjer najmanj kapa. Pri vsem tem sem veliko bolj srečen v svoji sobici, kakor mnogi drugi v svojih pozlačenih poslopjih. Cerkev je dovolj prostorna, gré va-njo 400 oseb, pa upam, da nam bo kmalo premajhna. Razun te cerkve imam še dve misijonski podružnici v svojem okraji, ki ji večkrat obiščem. Ena izmed teh je posebno zanimiva, ker ni samo z lubjem krita, ampak tudi štiri stene so iz lubja ali skorje velikih dreves.

Jezika teh divjakov, ki ga je prav težko razumeti, se kaj pridno učim s pomočjo svojega tolmača, in si sestavljam slovnico z besednjakom, kterege se iz glave učim. Tudi kerščanski nauk bom v jeziku divjakov spisal in gosp. škof Fenwik mi je obljubil, da bo dal v Cincinatu natisniti ta spisec, kateri bo ob enem tudi molitvena knjiga, ker bom va-nj spravil tudi vse potrebne molitve in pesmi“.

Kolikor manj je bilo Baragu mogoče, ob hudem zimskem času, ki je prav zgodaj nastopil, zapustiti svojo misijonsko stajo, toliko bolj neutrudljivo je obračal svojo pastirsko skrb na to, da bi v spoznanji posamesnih resnic sv. katoliške vere, v zvestem spolnovanji vseh kerščanskih dolžnosti, v ljubezni do lepih čednosti in do rednega društvenega življenja uterdoval vse, ki so po svojem spreobrnjenji se že bili naselili v Krivem drevesu in okoli njega. In kako lep, kako obilen je bil sad tega njegovega truda, pa tudi veselja polnega prizadevanja! Kar nam sveto pismo v djanji apostelnov poroča od tistega srečnega stanú vernih kristijanov v Jeruzalemu, kjer se je na podlagi evangeljske

prostosti tako mило razvijala vsestranska enakopravnost ali enakost v pravicah in sicer zato, ker je po besedah sv. pisma „množica vernih bila enega serca in enega duha in tudi nihče ni rekel od tega, kar je imel, da je kaj njegovega, ampak vse je bilo med njimi vseh“: ravno to nahajamo tudi pri spreobrnjenih divjakih po vsem tem, kar Baraga od njih društvenega življenja in vedenja sporoča v pismih, ki jih bomo kmalo slišali. Kakor je vedno kovanje novih in popravljanje komaj skovanih postav žalostno, pa gotovo znamenje, da društveno življenje sploh boleha in hira; tako daje tudi zdravemu in čverstemu družinskemu življenju spreobrnjenih divjakov, ktere bomo odsle pred očmi imeli, najlepše spričevanje ravno to, da jim po Baragovih sporočilih nobenih posebnih postav ni bilo treba. Edini in najsvetejši zakonik jim je bil sv. evangelij; evangelijski nauk je bil življ vsega njihovega družinskega in javnega ali občinskega življenja, vseh njihovih šeg in splošnih navad, in tako so tudi pri njih, kakor pri kristijanih prvih časov dobre splošne navade večo moč in veljavo imele, kakor drugod dobre postave.

Pa poglejmo zdaj, kako naš Baraga življenje svojih ljubih spreobrnjencev popisuje v pismih 4. januarja in 10. marca 1832. . . .“

„Neizrečeno me tolaži in veseli, da sem tukaj, ker skorej dan za dnevom imam pred očmi, koliko moč ima do serc teh priprostih divjakov milost usmiljenega dobrega pastirja, kateri je dal svoje življenje za svoje ovce, in kateri želi, da bi bili vsi ljudje zveličani. Po leti in to jesén se je veliko divjakov, ki tukaj živé, spreobrnilo, tako, da jih je zdaj malo v tem kraju, da bi ne bi bili kerščeni, ali ki bi se za sveti kerst ne pripravljali. Zdaj po zimi je malo kerstov, ker ravno tisti divjaki tega okraja, kateri so še malikovavci, gredó po zimi na ptuje. Malikovavski divjaki nimajo stanovitnega prebivanja; živé pod šatori, ki jih v svojih čolnih povsod vozijo seboj in zdaj tu, zdaj tam postavijo. Po zimi gredó na južno stran silno velikega Mičiganskega jezera, kjer se ves zimski

čas z lovom in ribštvom pečajo. Spomladi in po leti se pa zopet vernejo, in takrat se jih bo, kakor upam, z Božjo pomočjo zopet veliko spreobrnilo.

Le to mi je žal, da je v tem kraju tako malo prebivavcev. Divjaki mojega zdanjega misijonskega okraja bodo, kakor upam, kmalo vsi kristijani razun nekterih malopridnih, kateri se dosehmal ustavljajo kerščanski resnici. Potem pa, ko se bodo vsi spreobrnili, bodem se s privoljenjem svojega preč. škofa podal v drugi misijonski kraj, kjer je, kakor sem za gotovo zvedel, veliko divjakov, kateri hrepené po kruhu življenja, pa ga ni, da bi jim ga lomil, kér, kakor slišim, ni bilo tam še nobenega misijonarja. Silo daleč je ta severni kraj od tukaj, in sklenil sem, iti za temi revnimi zgubljenimi ovci dobrega Pastirja, če bo njegova presveta volja.

Tukaj imam le samo enega duhovna za soseda, ki je blizo 50 amerik. milj daleč od mene, vsi drugi misijonarji pa so po 400 do 500 amerik. milj, ali 130 do 170 ur daleč od tukaj, in kolikor bolj proti severju, toliko manj misijonarjev, toliko več pa malikovavskih divjakov. O kako sem pač vesel in Bogu hvaležen, da sem zapustil deželo, v kateri je obilno duhovnov, in da sem prišel semkaj, kjer so moji duhovni sosede na sto in sto milj saksebi raztreseni! Ko bi nekteri izmed mojih mladih duhovnih bratov vedeli, koliko veselja misijonarji divjakov vživajo, in kako lepo priložnost imajo, delati v dušni prid bližnjega: gotovo bi se jih nekoliko vsem težavam in nevarnostim vkljub podalo v deželo, kjer se malikovavcem oznanuje beseda življenja, da se po milosti Božji vodijo ko katoličani k večnemu življenju.

V Krivem drevesu (l' Arbre croche) je zima kaj dolga in huda, in še hujšo jo dela sever, kateri skoraj neprenehoma tukaj strašno buči. V svoji sobici imam železno peč, v kateri noč in dan neprenehoma gorí, in vendar moram vedno v plašč zaviti biti, da me ne zebe. Dobri moji divjaki prav skerbno z menoj ravnaajo; včasih se zberó iz vse vasí, gredó derva sekati za moje potrebe, in napravijo veliko skladovnico naj lepših derv pred mojo bajto. . . . Pred dvema dneva sem doživel silno veselje, ki se ga nisem nadjal.

Pet malikovavskih divjakov namreč, ki sem jih po leti in v jeseni večkrat opominjal, da po zgledu najboljših svojih rojakov sprejmejo kerščansko vero, prišlo je zdaj iz gozdov, v katerih prezimujejo, ter so razodeli živo svoje hrepenenje po svetem kerstu, ker so popolnoma prepričani, da brez vere in brez kersta zveličanja doseči ne morejo. Ko so se po izpraševanju že dosti pripravljene skazali, prejeli so vsi skupej na novega leta dan veliko dobroto sv. kersta. Zmiraj sem upal in z veseljem pričakoval, da se bodo ti peteri spomladi udali Gospodu, ki jih kliče, in že novega leta dan sem imel veselje, da sem jih kerstil. Zdaj imam že 131 kerščenih divjakov v svojih kerstnih bukvah, in ti so večji del odraščeni. . . Med temi 131 novospreobrnjenjenci jih je več takih, ki meni in moji čedi posebno veselje delajo zato, ker so bili poprej zmerom terdovratni malikovavci in očitni nasprotniki kerščanske vere, zdaj pa jih je milost neskončno usmiljenega Boga spreobrnila v dobre kristijane.

Spreobrnjeni divjaki so sploh močno vneti za sv. vero, in so po mojem prepričanju boljši kristijani, kakor sploh kristijani v kerščanskih krajih. . . . V osmih dneh, od božiča do novega leta sem jih 137 obhajal. Za božični teden so v naši škofiji podeljeni odpustki. Razlagal sem jim tako razumljivo, kolikor se je dalo, kaj da so odpustki in v kakov prid služijo slehernemu, kdor si po svoji moči prizadeva, jih zadobiti; in potem so prišli k spovedi vsi, kolikor jih je tukaj za sveto obhajilo, kar me je neizrečeno veselilo in spodbudovalo. . . . V šoli imam zdaj 49 učencev in učenk; dečki se učijo brati, pisati, številiti ali računati in kerščanskega nauka; deklice pa samo brati in kerščanskega nauka.

Prav željno čakam spomladi, ki je že blizo, ker veliko se jih bo zopet spreobrnilo in kerstiti dalo. Neki divjak iz družega indijanskega rodú, ki je že kristijan, pride pred nekoliko tedni k meni z novico, da so se mnogi divjaki njegovega rodú dogovorili, da tudi oni hočejo kristijani postati, ko bi le kak misijonar k njim prišel in jih podučil v kerščanski

veri. Ta dobri novinec, silno vesel takega dogovora svojih še nespreeobernjenih sobratov, je tedaj po tridnevnem potovanji prišel k meni in me povabil, da spomladi tje pridem; zagotovil mi je, da bi se tam prav velik misijon dal vstanoviti. S serčno hvaležnostjo do Boga sem to povabilo sprejel, pa tudi hvalo izrekel dobremu divjaku, da mu je toliko mar za dušni blagor svojih sobratov; ko sem mu še priporočil, da skerbi, da pri tej dobri misli tudi še dalje ostanejo, obdaril sem ga s podobnicami, in vernil se je ves vesel na svoj dom.

Tudi od dveh drugih krajev sem za gotovo zvedel, da se bo gotovo veliko ondotnih divjakov k kerščanski veri spreobrnilo, ako tje pridem evangelij oznanovat. Ni mi mogoče popisati veselja, ki ga taka zagotovila in povabila v mojem sercu zbujaajo, in ne morem dovolj živo priporočiti te reči, ki mi gre čez vse, serčni molitvi pobožnih družnikov bogoljubne Leopoldinske družbe. . . . Pa me tudi kaj zelo tolaži ravno ta misel, da je veliko tisoč duš v srečnem Avstrijskem cesarstvu, ktere za dober vspeh naših misijonov vsak dan molitve k Bogu pošiljajo.

Naj zdaj še nekoliko povem od vnanjih zadev Mičiganske države, v kateri je Krivo drevo, moja misijonska staja. Ta država ima sploh, posebno pa okoli moje staje malo prebivavcev, in je veči del gorata in pusta, samo okoli silno velikega Mičiganskega in Huronskega jezera stanujejo Indijani, katerim neizmerni, nikdar sekani gozdi, ki se brez konca in kraja razprostirajo, niso za drugo rabo, kakor za lov.

Kerščanski divjaki ne živé več samo od lova, ampak tudi od poljskega pridelka in od tega, kar jim donaša sladkor ali cukur, ki ga delajo v gozdu blizu svojih prebivališč. Zemlja v moji okolici ni kaj dobra, veči del je peščena; divjaki ne sejejo na svojih slabih njivicah nič družega kakor turščico, nekaj sočivja in krompir, kateri je tukaj prav rodovit.

Poglavitni pridelek divjakov je sladkor, ki ga pripravljajo iz cukrovih javorov, katerih je tukaj prav veliko. Ob začetku marca se začne to delo s pripravljanjem cukra in se verši do konca aprila. Ves

ta čas ni razun štirih oseb v misijonski hiši nobenega človeka v naši vasi, vsi so v gozdu, kjer svoje bajte postavijo in ves teden ondi ostanejo, ob nedeljah pa pridejo vsi k maši in po kerščanskem nauku se zopet vernejo v svoje gozdne bajte. Indijani zarezujejo cukrove javore, in sok, ki se iz zarez cedi, v posode iz lubja spravljajo, potem ga pa pri ognji tako dolgo vreti puščajo, da se zgosti v sirop; ta sirop pa je potem, ko se ohladi in sterdi, kaj dober cukrer, ktere ga kupcem zamenjavajo za oblačila, zarazna orodja, za živež in za druge potrebne reči. Divjaki le na menjo kupčujejo, ker nimajo denarja, pa ga tudi nočejo imeti. Vsak mojih divjakov pridela na leto 8 do 10 centov takega cukra.

Divjaki v tem kraju so prav srečno, mirno in popolnoma prosto ljudstvo. Postav sicer nimajo nobenih, ker so prosti od vlade združenih ali zedinjenih deržav; pa vendar se kerščanski divjaki voljno in zvesto derže evangeljskih postav. Misijonarju posebno spoštovanje skazujejo in tako izverstno pokorščino, da je meni samemu kaj dostikrat njih vedenje v spodbudo. Naj jim to ali uno ukažem, vse koj in na tanko storé brez mermranja ali nasprotovanja. Imajo med seboj nekaj glavarjev, kterim so prostovoljno pokorni, kajti ti glavarji nimajo take oblasti, da bi jih mogli siliti k pokorščini. . . .

Mesca januarja in februarja smo imeli tako hud mraz tukaj, da mi skoraj ni bilo mogoče, opravilo svete maše do konca dognati. Dasiravno sem verčka z vodo in z vinom prav gorka s peči na ravnost k sveti maši prinesel, pa že pred darovanjem je bilo vse zmerznilo tako, da sem moral led odbiti, da mi je bilo mogoče, vino in vodo v kelih vlti“.

Ko se je o milem spomladanskem solncu začel led tajati, tudi Baragu ni bilo več mogoče ostati v Krivem drevesu, ampak gnala je gorečnost našega evangeljskega sejavca tem močneje na vse strani med divje Indijane, čem terdnejša je bila njegova nada, da bo seme večne resnice padalo na pripravno in rodovitno zemljo.

In kako lepo se je vresničila ta njegova nada! Kako željno odpirajo divjaki ne samo svoja ušesa ampak tudi svoja serca glasu Božje besede, ki se izliva iz ust poslanca evangeljskega! kako voljno in brez ovinkov donašajo od vseh strani malikovavska znamenja, ki so jim služila v vraže ter jih mečejo v ogenj, kateri jih mora požgati, preden se v njih sercih zamore vneti plamen zveličevavne vere in svete ljubezni božje!

Se ve, da se tudi ne manjka terdovratnih in zanikernih, kateri se raje ne dajo kerstiti, kakor da bi popolnoma slovo dali žganju in pijančevanju, tej najhujši strasti, kateri so divjaki vdani; pa take zanikernosti so večidel krivi tisti olikani ali izobraženi, na videz kerščanski kramarji, katerim je trebuch Bog, dobiček pa nebesa, kateri Božje in sploh večne in dušne reči le tudi po vatlu, po funtu i. t. d. mérijo, in so sploh v družbi tistega Efežinskega Demetrija, od kterega nam Djanje apost. 19, 24. pripoveduje.

Vse to, kar smo ravnokar opomnili, nam pojasnuje Baragovo pismo iz Krivega drevesa od julija l. 1832, v kterem od spreobračevanja divjakov Leopoldinski družbi tako-le piše:

„Odkar sem svoje zadnje sporočilo poslal, je velika množica zgubljenih divjakov prišla v hlev dobrega Pastirja da bi si zavarovala svoje zveličanje. V dveh mescih, od velike noči (22. aprila) do kresa (24. junija) sem kerstil sto in devet veči del odrasčenih, med njimi tudinekoliko starih malikovavcev, kterim je neskončno usmiljeni Bog podelil milost svetega prerojenja, ko so že z eno nogo stali v grobu. Ne morem Bogu dovolj hvaležen biti zato, da sem prišel semkaj, kjer se dá toliko dobrega storiti. Ako bi tudi posehmal ves čas svojega življenja nič drugega ne mogel opraviti, kakor spreobrnjene divjake v sv. veri ohraniti in poterjevati, bil bi vendar le zadovoljen; upam pa, da mi bo Bog dal milost, še več divjakov k pravi veri spreobrniti, in s pomočjo zveličevavnih resnic kerščanske vere k omiki pripeljati. —

Zdaj pa naj nekoliko bolj na tanko popišem obilno število omenjenih spreobrnjenecv. Kakor sem omenil že v zadnjem pismu, zvedil sem preteklo zimo, da so v raznih krajih okoli Krivega drevesa tri vasi, ena tri dni, druga poldrugi dan, tretja pa en dan hoda daleč od tukaj.

Ko so bili moji tukajšnji farani svojo velikonočno spoved opravili, podal sem se koj na pot, oznanovat tem divjakom Božjo besedo, ktere iz duhovnih ust še nikoli niso slišali.

Najpred sem šel na kaj prijeten otok Mičigan-skega jezera. Ta otok, ki je tako daleč od suhe zemlje, da se ta komaj ko tanka meglica vidi, je precej velik, kake štiri ure hodá v okrogu, imenuje se bobrov otok, ker je bilo tam nekđaj veliko bobrov. Na tem otoku je majhna vas, ki ima osem bajt iz lubja; ribarija in cukrarija daje živež ondotnim divjakom. Na to misijonsko pot me je pripravil tisti kerščanski divjak, kateri me je, kakor sem omenil že v svojem zadnjem sporočilu, v Krivem drevesu obiskal. Ni se jih sicer manjkalo, ki so dvomili nad vspehom tega mojega misijonskega početja, jaz pa sem se vendar podal na pot poln zaupanja na Gospoda, kateri je obljubil, da hoče ostati s svojimi služabniki do konca svetá.

Serce mi je bilo, ko se otoku bližamo.

Imam belo bandero z rudečim križem v sredi, ktero razvijem, kedargrem v misijon, v znamenje, da se misijonarski čoln bliža. Ko smo se proti otoku vozili, imeli smo ugoden veter; prijetno je vihralo mirno križevo bandero ter je oznanovalo služabnika Tistega, ki je za nas križan bil. Ko otočani, kateri so, kakor divjaki sploh čudovito bistrovidni, še od deleč moje bandero zagledajo, dal je njih poglavar svoje bandero hipoma na verh svoje bajte postaviti. Moji divjaki iz Krivega drevesa so koj bandero poglavarjevo zapazili, in v tem spoznali prav dobro znamenje, kar me je popolnoma utolažilo. Ko smo že bili blizu bobrovega otoka, videl sem množico teh divjakov hiteti k bregu. Skoraj vsi otočani so se tu zbrali, da bi nas pozdravili; možje so dvakrat iz svojih pušek

ustrelili in s tem naznanjali, kako da so veseli misijonarjevega prihoda. Komaj smo na suho stopili, že mi pridejo vsi moški naproti, mi prijazno v roko sežejo in me potem v svojo vas peljejo. Najpred sem stopil v bajto poglavarjevo, kjer se je bilo mnogo teh ubogih divjakov zbralo, kateri se nikoli niso mogli dovolj nagledati duhovna, ki so ga v prvič v svojem življenji pred očmi imeli.

Kdor ima z malikovavskimi divjaki tega kraja kaj opraviti, mora na posebne šege ozir jemati. Tedaj jim tudi jaz nisem koj povedal, zakaj sem prišel, ampak pogovarjal sem se ž njimi o raznih rečeh, in na zadnje sem prosil poglavarja, da bi na prihodnji dan veliki zbor sklical, ker želim ž njimi pogovarjati se od tehtnih reči. Zbrali so se tedaj drugi dan, in v svojem krepkem govoru sem jim ob kratkem dokazoval, kako potrebna in koristna je kerščanska vera, na zadnje pa se obrnem do poglavarja s prošnjo, da mi odgovori.

Na njegovo povelje in v njegovem imenu mi odgovori njegov govornik: da so prav zadovoljni in da se prav srečne štejejo, videti duhovna na svojem otoku, in da imajo prav gorečo željo, kerščansko vero sprejeti. Lehko se da misliti, s kakim veseljem je ta odgovor misijonarjevo serce napolnil. Nekaj časa sem pri njih ostal, jih podučeval, in 11. maja je bil tisti srečni dan, o katerem sem kerstil 22 teh divjakov. —

Od tod sem se peljal dva dni daleč v drugo majhno vas Manistie po imenu, na nasprotnem bregu Mičiganskega jezera. Tudi ondotnim divjakom sem bil preteklo zimo, ko se mi je ravno priložnost ponudila, sporočil, da jih bom spomladi obiskal.

Ko tedaj tje pridem, prav prav prijazno so me sprejeli in se silno veselili misijonarjevega prihoda. Videvši pripravnost in dobro voljo teh ubozih divjakov, ki so le zato tako dolgo malikom služili, ker ni bilo še nikoli nobenega oznanovavca sv. vere pri njih, neizrečeno se mi je inako ali milo storilo in me je razveselilo. Ves sem bil ginjen, zlasti ko sem videl, da so leti dobri ljudje začeli, še preden sem k njim

prišel, iz lesa in lubja cerkvico postavljati, ker je v njih sercih svojo moč tako zdatno razvijala tista milost, po kateri Bog kliče in vabi k spoznanju edino prave svete vere.

Niso mislili, da bom tako kmalo k njim prišel, in ravno zato svoje cerkvice še niso bili dodelali. Ko tedaj vidim, kako pridno ti ljudje cerkvico postavljajo, poprimem se tudi jaz dela, kolikor sem mogel, in moj zgled spodbudi devet mojih tovaršev, ki so se tudi dela lotili, tako da smo še tisti dan to cerkvico dodelali. Drugi dan skličem vse skupaj, in ko sem najpred cerkvico blagoslovil, sem koj v njej maševal in pridigoval.

Ne morem popisati, kako sem bil ginjen in kako iz serca hvaležen Bogu pri tem cerkvenem opravilu. Misel, da zdaj hiša živega Boga stoji na ravno tistem pustem kraju v sredi divjega gozda, po katerem se je še malo pred vpitje divjakov razlegalo, in kjer so se malikovavski darovi hudemu duhu (satanu) prinašali — ta misel me je tako močno presunila, da sem ves ginjen solze prelival, in nisem mogel svoje hvaležnosti Bogu z besedo razodeti. Blagor nam, da naših besedi ne potrebuje, ker vidi naša serca! Ta cerkvice, če ravno iz lesa in lubja, ima vendar, po moji misli, večo vrednost, kakor marsiktera z zlatom in z umetnijskimi rečmi bogato obložena cerkev v Evropi, ki jo obiskovavci s svojo mlačnostjo in nespodobnim svojim vedenjem oskrunjajo.

To cerkvico sem blagoslovil v čast Božjo na ime njegove deviške Matere Marije. Ko sem sklenil, darovati svoje življenje misijonu v prid, obljubil sem ljubi naši nebeški Materi, da bode prva cerkev, ki jo bom med divjaki blagoslovil, v čast njenega presladkega Imena blagoslovljena, ker sem prepričan, da ona svojega Sina neprenehoma prosi za dober uspeh naših misijonov.

Ostal sem precej dolgo pri teh dobrih divjaki, ktere sem v kerščanski veri podučeval, zraven pa tudi vsak dan maševal. Vsi divjaki te majhne vasi, odraščeni ravno tako, kakor otroci, mladi, kakor starčki — vsi so kerščansko vero sprejeli razun

enega, kteremu je Bog, kakor se kaže, zavoljo njegovega napuha milost svete vere odrekel. Nobenemu noče verjeti, kakor le svoji lastni, kaj slabi pameti, po svoji termi vedno terdi, „da je že enkrat živel na zemlji, zdaj pa v drugič živi, in misli, ko to svoje življenje konča, iti tje, kjer so njegovi malikovavski spredniki.“

25. maja je bil dan sreče za te dobre divjake, ker so se ta dan prerodili z vodo in s sv. Duhom za večno življenje. Bilo jih je 19, ki sem jih kerstil. Hvala dobremu pastirju, ki je te zgubljene ovce tako milostljivo v svoj hlev pripeljal. Hvala pa tudi milosti polni Materi Mariji, ki neprenehoma prosi za spreobrnjenje malikovavcev. Po sv. kerstu so mi vse svoje malikovavske reči prinesli, ktere so doslé pri svojih malikovavskih daritvah rabili. Dal sem ogenj narediti, in sežgal sem vse te mališke gnjusobe, ko žgavni dar v čast Njemu, ki je vsegamogočen in večni, kteremu tudi samemu se darila spodobijo, in kteremu gre slava in čast na vekomaj. Preden sem se ločil od teh dobrih in srečnih ljudi, podaril sem jim mnogo podob in obljubil, jih od časa do časa obiskovati, da jih v veri ohranim in poterdim; to jih je neizrečeno veselilo.

Od tod se vernem zopet na bobrov otok in sežgem tudi tam vse malikovavske darilne reči, ki so mi jih prinesli. Tudi ti spreobrnjeni otočani so sklenili majhno cerkev postaviti, za zdaj pa so iz vej in lubja, iz platna za jadra in plaht postavili nekakošno kapelico, v kateri z ginjeno-hvaležnim sercem vsak dan sv. mašo berem in trikrat na dan kerščanski nauk razlagam. Zopet se je šest ajdov spreobrnilo, ktere sem kerstil. Vendar pa je še na tem otoku mnogo ajdov, ki se nočejo spreobrniti. Neki dan je prišlo v moj šotor mnogo takih, ki so bili skoraj popolnoma nagi, le neko slabo ogrinjalo okoli ledij je bila vsa njihova obleka. Eden izmed njih začne govoriti, in mi s kričavnim glasom v svojem nespametnem nalogu v imenu vseh, ki so ž njim prišli, naznani, da nočejo kerščanske vere sprejeti, temuč da hočejo živeti in umreti v veri svojih sprednikov. Jaz sem

mu pohlevno pa tudi krepko na to odgovoril, upam pa, da se bodo s časom tudi ti k resnici spreobrnili.

Potem sem se domu vernil, pa nisem dolgo doma ostal, ampak podal sem se v tretjo vas — poldrugi dan pota daleč na nasprotni strani od Krivega drevesa, če ravno sem slišal, da so divjaki te vasi očitni sovražniki kerščanske vere. Vzrok tega je pa ta. K sovraštvu do kerščanske vere podpihujejo in vne-majo te divjake brezbožni trgovci, ki večkrat med nje zahajajo in jim za kožuhovino ruma dajejo. Le-ti bezbožni trgovci namreč prav dobro vedo, da div-jaki, preden kerščansko vero sprejmejo, se morajo po-polnoma odpovedati vživanju žgane pijače, posebno pa pijanosti, katerisokaj zeló udani. Da bi si tedaj med div-jaki zavarovali kupčijo, ktera jim toliko dobička do-naša, prizadevajo si na vso moč, divjake od ker-ščanske vere odverniti. Vendar pa sem šel k tem divjakom, ter sem jim govoril od kerščanske vere, pa me niso radi poslušali. Pri vsem tem pa nisem zastonj tje prišel; dal mi je Bog tolažbo, da se je našlo pet malikovavcev, ki so Božjemu glasu svoja serca odperli; ko so bili podučeni, kerstil sem jih 3. januarja.

Nekoliko dni potem sem se vernil domú, v Krivo drevo, ker sem hotel velike binkoštné praznike pri svojih praznovati. Pa tudi tukaj v Krivem drevesu imam po neskončnem usmiljenji Božjem dovolj ve-selja, ki ga ne morem popisati. Skoraj vsak dan, zlasti o praznikih pridejo k meni malikovavci, kateri želé, kerščeni biti. In takó sem jih to binkoštno ne-deljo sedem, binkoštni pondeljek pa petnajst tukaj doma kerstil. Bogu bodi slava in hvala za vse to!“

Naj še pristavim pismo, ki so ga moji divjaki s štirimi svojimi otroci vred poslali Cincinaškemu gosp. škofu; po moji misli je vredno, da se razglasi. Pišejo pa takole: „Oče naš! Želiš dobiti nekoliko dečkov našega rodú v Cincinat, da bi jih dal roko-delcem v poduk; mi smo prav zadovoljni s to po-nudbo in pošljemo ti štiri naših otrok iz starega in novega Krivega drevesa. Jožefa Bojd-a in Mi-helna Šavonibinesia, da se ključavničarstva in

kovaštva naučita; Miheljna Fenvika in Miheljna Medoajandagaše-a pa za tesarstvo in mizarstvo. Želimo tudi, da se ti otroci učé pisati in brati tudi v vašem jeziku.

Oče naš! prosimo te, da naše otroke dobrim ljudem v roke izročiš, in po očetovsko na-nje paziš, saj so tudi tvoji otroci v Jezusu Kristusu. Prosimo te tudi, da nam pošlješ oženjenega moža, kakor si nam obljubil; njemu in njegovi družini hočemo nekoliko zemlje prepustiti, da se pri nas naseli.

Priporočamo se v tvojo molitev in podamo ti roko :

- + Jože Navimaškvote, poglavar starega Krivega drevesa in oče Miheljna Medoajandagaše-a.
- + Vešinaveto, oče Miheljna Šavonibinesi-a.
- + Jože Kivekvaam, oče Jožefa Bojd-a.
- + Leon Pakusigan, { glavarja v Krivem
- + Aleksander Misavakost, { drevesu.

Po svoji vernitvi v Krivo drevo, ni mogel Baraga zopet iti med divjake, zato ne, ker poletni čas večidel iz svojih krajev zginejo in se navadno v Kanado podajo zavoljo kupčije, ki jo imajo z Angleži.

Ta čas počitka je tedaj Baraga začel v to obračati, da je v narečji Otavaških Indijanov spisal in za natis pripravljaj molitveno in podučljivo knjigo, ktere potrebo pri svojih spreobrnjenjencih je čedalje bolj živo čutil, zlasti, ker Otavcem ni bila dosti razumljiva knjiga, ktero je na svitlo dal njegov sprednik g. Dežan v narečji Kanadskih Indijanov, v tako imenovanem algolkinskem narečji. Tiskati se je imela ta Baragova knjiga v Detróátu (Detroit); pa ravno ko se je v tej zadevi spravljal na pot v Detróá, zvé, da preč. njegov škof misli kmalo priti v Krivo drevo, delit zakrament sv. birmе. Počaka tedaj svojega vikšega pastirja, ki tudi pride 2. avgusta v preserčno veselje Baragu in njegovi čedi. O tem škofovem prihodu sporoča Baraga:

„Sto in štirideset svojih Indijanov sem pripravil za sv. birmo, ki so jo tudi 5. avgusta prav slovesno in spodbudljivo sprejeli. Ni mogoče popisati serčno

veselje, ki so ga dobri divjaki razodevali, ko so videli, da se njihov Veliki oče vasi bliža. Zberejo se vsi na bregu jezera, ter se v dve versti postavijo, v eno versto moški, v drugo pa ženske z otroci; moški trikrat iz puš ustrelijo. Tako naznanjanje serčnega veselja od strani svojih predobrih otrok je mojega pobožnega škofa kaj močno ginilo. Dal nam je svoj apostoljski blagoslov, in je potem z milo ljubeznijo slehernemu posebej roko podal, kar je bilo Indijanom posebno znamenje prijaznosti in dobrovoljnosti. Po tem smo ga v procesiji peljali v cerkev, ker je po opravljeni molitvi pred svetim Rešnjim telesom nagovoril Indijane tako ginjaivo, da so jim njegove besede globoko v serce segle. 5. avgusta pokliče škof po dokončani delitvi zakramenta sv. birmе vse poglavarje in bolj veljavne može mojega misijona in jim oznani nekatere deželske postave, ki jih je za Otavance zložil. Indijani so te postave prav radi sprejeli in terdno obljubili, da jih bodo spolnivali. Izročene pa so te postave misijonarju in štirim poglavarjem v roke.

Po odhodu gosp. škofa sem obiskal nove misijone, ki sem jih bil spomladi vstanovil. V enem, ki se imenuje Mimiste, sem ostal 5 dni ter sem spovedal in podučeval novospreobrnjenca, ki so se prav uterjene skazali, kar me je močno veselilo, kakor tudi posebno to, da je prišla neka ajdovska družina, ktera, ko je slišala od spreobrnjenja teh divjakov, je želela tudi zadobiti svoje zveličanje v sveti veri Jezusovi. Kerstil sem jih vseh pet skupaj.

Od tod sem se peljal na bobrov otok, kjer se je zopet veliko divjakov za sveti kerst pripravljalo; po spraševanju sem jih petnajst kerstil na dan vnebovzetja prečiste Device Marije in čez nekaj dni sem se vrnil domu, in potem v Detróá (Detroit), da bi dal natisnit svoje molitvene bukve.“

Po škofovem odhodu se poda Baraga na pot v Detróá, kamor je prišel 29. avgusta poln veselja o posebni sreči, ki ga je bila doletela s tem, da je med potom imel priliko dvajseterim osebam zakrament sv. kersta podeliti. Ostal je v Detróátu blizo

dva mesca, oskerbovaje natiskovanje omenjene knjige. Med tem časom mu pride silno žalostno sporočilo od smerti škofa, kteremu je bil s tolikim otročjim spoštovanjem vdan. To svojo žalost razodeva Baraga v sporočilu do Leopoldinske družbe, iz kterega v častni spomin tega prvega Baragovega vikšega pastirja v Ameriki naj to le posnamemo :

„Prežalostnega serca dajem na znanje, da je naš prečastiti in ljubljeni gospod škof Edward Fenwick 26. septembra ravno opoldne za kolero umerl. Ko goreči misijonar je vedno v svetem uboštvu živel, in je tudi na misijonarskim popotvanji umerl, ubog in zapuščen, kakor sv. Francisek Ksaverij. — Nazaj gredé, potem ko je po vsakoletni navadi misijonske kraje v veliki dušni prid svoje škofije obiskal, moral je z voza, in ostati pri neki katoliški družini, ker ga je kerč začel strašno lomiti. Poslali so koj po najbližnjega duhovna, kteri je pa bil blizo deset ur daleč, in ko ta pride, bil je že preljubi naš vikši pastir mertev in pokopan. Tako je umerl ta apostolski mož brez duhovne pomoči, — — pa prišli so mu gotovo ob zadnji uri na pomoč angelji in Kraljica angeljev, ktero je ves čas svojega življenja tako goreče in iz serca častil, in če ravno ni nobeden duhoven njegovega trupla v grob položil, vendar so gotovo angelji lepo njegovo dušo prinesli pred obličje našega Boga, kteremu je vse svoje življenje daroval. Noben lep dragi grobni spominek ne pové prihodnjemu rodu, da tukaj počivajo predragi ostanki aposteljna Ohijske deržave; pa postavil si je on tisoč neminljivih spominkov v sercih vseh tistih, ki jih je s svojo zares čudovito gorečnostjo in s svojo pobožno molitvijo pripeljal k spoznanju pravega Boga! Solze in blagri mnogih tisoč hvaležnih ga spremljajo v grob! Naj v miru počiva in večna luč naj mu sveti“. —

Ko se je Baraga vernil iz Detroata v Krivo drevo, napovedovala se je že zima, torej je moral zopet ves zimski čas ostati med svojimi spreobrnjenimi Otavci v Krivem drevesu, ne samo zavoljo silnega mraza in ledu, ampak tudi zato, ker so divjaki

imeli v navadi, zapuščati po zimi svoje puste in merzle kraje na severji in spravljati se kakor lastovice proti jugu. Pa ravno to navadno zimsko preseljevanje divjakov je kaj dobro služilo blagim namenom našega Baraga. Ker so namreč pri tem preseljevanji imeli divji Indijani s severnih krajev kaj pripravno priliko pečati se z drugimi na južnih straneh, kateri so že znali ceniti srečo kerščanskega društvenega življenja: začeli so tudi oni sami hrepeneti po sreči, videti, slišati in pri sebi imeti černosukneža, kateremu njihovi že spreobrnjeni sosede niso mogli nikoli dosti hvale dajati. „Vedno dobivam (piše v tem obziru Baraga sestri v zanimivem pismu od 4. marca 1833., v katerem se njegova sveta gorečnost posebno lepo razodeva) vedno dobivam sporočila, kako željno bi sprejeli divjaki severnih krajev černosukneža, ko bi le k njim prišel. — O kako mi poka serce silne žalosti, ko se mi ponuja lepa prilika, toliko neumerljivih duš oteti večnega pogubljenja; pa vendar ne smem tje hiteti zato ne, ker še nisem dobil potrebnega privoljenja. Ako mi moje škofijstvo privoljenje odreče, pridem v tako hudo skušnjava, da hujše mi še nikoli ni bilo treba prestat. — Le-ti ubogi divjaki stanujejo okoli Gorenjega jezera („Lac superior“). Ti vsega pomilovanja vredni niso še nikoli nobenega mašnika videli, so pa vendar slišali od mašnikov in mnogo jih je, ki samo po tem, kar so slišali, željo izrekajo, sprejeti dobre nauke teh služabnikov Velikega Duha, — tako imenujejo Boga vsegamogočnega stvarnika — ko bi le kedaj kateri k njim prišel. Ko taka sporočila dobivam, hotelo bi mi serce počiti od britkosti, ko bi le na to prišlo, da ne dobim privoljenja tje iti. Prizadevali so si sicer že mnogi protestanški predikanti, da bi le-té revne divjake za svoje zmote pridobili, pa še toliko niso dosegli, da bi le enega bili zapeljali, ako ravno imajo obilno denarnih pomočkov v podporo svojega prizadevanja. Divjake vleče že neko naravno občutje k naši sveti veri, in malo kedaj se kdo upira sprejeti jo, ako se mu le naravnost in jasno razklada. Res se ni čuditi, če po tem Baragovem sporočilu vidimo divjake že po nekem naravnem občutji pri-

pravne, sprejemati resnico, odvrčevati pa svoja ušesa in svoja serca od zmote, ki se jim v podobi resnice hoče vsilovati. Saj je človek po Božji podobi, torej tudi za resnico, ktera je večni Bog sam, vstvarjen; on je tedaj, naj bo tudi divjak, zmožen, s svojimi dušnimi močmi spoznati resnico, ko se mu oznanuje, sprejeti in ljubiti jo ko hči nebeško, ako so le njegove narturne dušne moči zdrave in nepokvarjene, ako le divje strasti niso zaterle v njegovem sercu tistih prvotnih načel večne svetosti in pravičnosti, ktera se slehernemu človeku ravno zato, ker je človek, po njegovi pameti naznanujejo. — Od druge strani pa imajo resnice svete vere ravno zato, ker so le žarki, ki se izlivajo iz solnca večne resnice, same po sebi tisto moč, da ogrevajo človeku serce in mu razsvetljujejo um, če ima le kolikaj dobre volje pri vsi svoji divjačnosti. Zmota pa, ki je enaka suhi in mrtvi veji, ki se je odlomila od drevesa življenja, ne more imeti in nima nobene moči do človeka z nekoliko zdravim umom in sercem; in kakor se resnica sama po sebi priljubljuje nepokvarjenemu človeku, ravno tako se človek ogiblje resnice ter se poprime zmote, če ni zdrava njegova pamet in če je sprideno njegovo serce. —

Naj tedaj razpošiljajo tako imenovane biblijske družbe križem svet svoje misijonarske poslance, naj raztrošajo svoje biblije (sveto pismo, toda mnogo popačeno) po Aziji, Afriki in Ameriki, naj obračajo milijone in milijone zlatov v pospeh svojih družbenih namenov: splošni sad vsega tega njih napenjanja vendar le ne bo drugi, kakor tisti, ki ga je pred vsem svetom brez vseh ovinkov razložil neki družbenik biblijske družbe, katerije pri družbenem zboru v Štutgartu leta 1846 pravo zadel z zanimivimi besedami: „Sveti Francišek Ksaverijan je z eno biblijo spreobernal milijone nevernikov, z milijon in milijon biblijami pa se komaj ena duša spreoberne.“ In neki drugi protestant iz Švajca piše (v svoji knjigi: „Beleuchtung der Vorurtheile wider die kath. Kirche. Von einem protestantischen Laien“. Luzern 1839. B. 1. Abth. 2. S. 150.) v tej zadevi kar naravnost: „Znano je, da so sirova pa

prekanjena ljudstva naše biblije prav željno sprejemala, da so pa potem cele tovore teh biblij v sosedne kerščanske kraje donášali ter jih zamenjavali za pipce, za žganje i. t. d. Biblije, ki jih je Morisson v kitajski jezik prestavil, so se v Kini po očitni dražbi prodajale, in kupovali so jih večidel čevljarji, katerim so služile v podplate za šlebedre.“ — Tako tedaj se oskrunjajo bukve, ki bi mogle vsemu kerščanskemu svetu najsvetejše biti, in to od strane tistih, kateri se zmirom ustijo, da oni edini znajo ceniti biblijo ko pravo besedo, ko pravo knjigo Božjo!

Pa saj ta pot, ktere se omenjene biblijske družbe deržijo, ko namreč biblije po svetu pošiljajo in nevernikom delijo, ni prava, jih spreobrniti in za kerščanstvo pridobiti; to njih početje je naravnost nasproti Kristusovi zapovedi in besedam sv. Pavla. Kristus ni nikjer zapovedal svojim apostelnom, da naj vse njegove nauke zapišejo in po svetu razpošiljajo, ampak zapovedal jim je iti in učiti rekoč: „Pojdite po vsem svetu in oznanujte evangelij vsi stvari“, (Mark. 16, 15.) „učite vse narode, učite jih spolnovati vse, karkoli sem vam zapovedal“ (Mat. 28, 19.) Sveti apostelj Pavel nam prav lepo in določno naznanja pot, ktere so se vsi apostelni deržali pri oznanovanji sv. evangelija in pri razširjanji katoliške cerkve, ko v listu do Rimljanov piše: „Vera tedaj je iz poslušanja“, torej ne iz samega branja, „poslušanje pa po Kristusovi besedi“, to je po oznanovanji njegovega nauka, tedaj ne po samem branji sv. pisma, oznanovanje Božje besede pa se mora goditi po tistih, „ki so poslani“ (Rim. 10, 17. 15.) poslani pa, se ve da, ne od te ali une družbe, ampak „poslani“ od tistih, ki imajo pravico in oblast pošiljati, to je, „poslani“ od naslednikov in namestnikov tistih apostelnov, katerim je Gospod Jezus Kristus rekel: „Kakor je Oče mene poslal, tudi jaz vas pošljem“. (Jan. 20, 21.) Ker se tedaj protestantje ne deržijo te apostoljske, te svetopisemske ali biblijske poti, ktere bi se ravno oni morali deržati, zato z razpošiljanjem in z delitvo svojih biblij in drugih knjižuric kaj malo nevernikov spreobernejo, zlasti pa tudi zato pri njih

skoraj nič ne opravijo, ali pa le silo malo, ker so njih misijonarji oženjeni. Divjim Indijanom so protestantovski misijonarji s svojimi ženami in otroki v posebni spotikljej, in za-nje nič ne marajo, kar vemo po že prej naznanjenem sporočilu gosp. generalvikarja Resé-a; to nam pa tudi poterjuje in razjasnuje kaj mikavno pismo preč. g. doktorja Janeza Englanda, škofa Charlestonskega do ranjcega nadškofa Dunajskega Vincencija Edvarda Milde-ta, ko predsednika Leopoldinske družbe. V tem sporočilu piše Charlestonski škof v tej zadevi: „Navadno se sliši med temi sirovimi divjaki: Našim očetom so bili voditelji možje v černih suknjah, ki niso imeli ne žen, ne otrok, možje, ki so se edino pečali z molitvijo in se popolnoma darovali v prid rudeče-kožarjem (tako Indijani sami sebe imenujejo). Ko so ti možje jedli, so se tudi nasitili, ker imeli so sleherni samo ena usta, in ko je kdo izmed njih umerl, ni ničesar potreboval, ker imel je vse, česar mu je bilo treba, v nebesih, in ko smo ga pokopali, nam je bila edina skerb, moliti za njegovo dušo. Zdaj pa prihajajo k nam možje, ki bi imeli biti prvi v molitvi, so pa nam enaki.

Le-ti možje imajo žene, ktere ljubijo; žene in otroci imajo mnogo ust in mnogo herbtov, in otroci so dan za dnevom bolj rejeni, revni mož molitve pa je v silnem strahu zato, ker ima ljubezen do njih; boji se namreč, da ta usta se ne bi mogla napolnovati, in ti herbti ne odevati; boji se silno umreti, ker bi vsi ti, ki jih je ljubil, morali lakoto terpeti, ako bi jih mi ne nahranjali. Dokler živi, ima skerb za svojo ženo in za svoje otroke, in pri tej skerbi odpravi rudečeškožarja z besedo: „Jaz storim, kar je moja dolžnost“; rudečeškožar pa se stran pobere, pre-mišljeva je to, kar je oče pripovedoval, namreč, da černosuknjež ni bil takošen, kakoršni smo mi, in da je on rudečeškožarja močno ljubil zato, ker ni imel nobenega družega ljubiti, kakor samo Vélicege Duha in ljudstvo njegovo; on ni imel ne žene ne otrok, imel je samo ena usta in en herbet, in ko je umerl, so bile zaperta njegova usta, merzel je bil njegov

herbet, in ni se mu bilo treba bati smerti, ker se je oziral le samo na rudečeškožarja, ki ga je ljubil. *)

Pa vernimo se zopet k Baragu, kateri je v drugič moral prezimovati v svoji staji — v Krivem drevesu, željno pričakovaje, kakor že vemo od svojega škofijstva privoljenja, da bi prihodnji spomladanski čas smel podati se proti severu med divjake. Prišel je pomladanski čas, ni bilo pa toliko zaželenega privoljenja; moral je tedaj Baraga če ravno žalostnega, pa vendar popolnoma mirnega v Božjo voljo vdanega serca nadaljevati svoja dela in opravila v okrogu njegovemu oskerbovanju izročenem. Kako zdaten je bil vspeh njegovega delovanja, naj nam pové sporočilo od 3. junija 1833 leta, v katerem piše:

*) Naši bravci so že marsikako pismo in sporočilo katoliških misijonarjev iz vseh delov sveta brali. Da pa spoznajo, kolikošen razloček je med katoliškim in protestanškim misijonarjem, lahko jim pojasnuje naslednji posnetek iz pisma, ki ga je neki protestanški misijonar v Misuri iz Amerike pisal mesca februarja 1854. l. in ki ga je razglasil protestanški časnik: Neue reformirte Kirchenzeitung. „Ako bi mogel (piše protestanški misijonar), ako bi moral še dalje tako živeti, kakor sem dosehmal živel, bi bival zmeraj slabejši bogoslovec, in vendar-le ne tudi pravi kravji hlapec, — med dvema krajinama v neusmiljeni sredini visim — (hoče reči, da zavoljo svojih domačih opravil ni ne pravi misijonar, pa tudi ne kaj prida hlapec). Misli si le soboto in nedeljo, kakoršne jaz imam, in primerjaj jih s soboto in nedeljo kacega pridigarja na deželi! V soboto že pred zajuterkom začnem svoje delo s klajo in molžo dveh naših krav; svojega konja sem mogel lansko poletje prodati zavoljo truda, ki mi ga je prizadeval. Po zajterku moram otroka pestovati, ko moja žena svoja dela opravlja, pomiva, čedi in jedilo pripravlja. Ta čas morda tudi lahko zraven tega svojo majhno izbo za študiranje počedim — velikokrat edina priložnost za več dni, ob kateri se delj časa v njej mudim. Po južini (po kosilu, opoldne) je treba derv nanositi, dvorišče in hlev počediti, cerkev pomesti, škornje osnažiti, i. t. d. Zdaj še le pred solnčnim zahodom imam kake pol urice počitek. Ko se pa mračiti začne, je že spet treba kravi pomolsti in jima položiti. Večidel je že sedem, preden je vse v redu. Koliko morem po takem dnevu še študirati, lahko veš, če ti tudi ne povem. Nedelja se začne kakor sobota z molžo in s klajo, potem z zajterkom. Če je mraz, zakurim cerkev, in potem varujem otroka, da se napravi mati v cerkev. Med tem moram v prvo zvoniti. Velikokrat mi le ena sama četertinka ure ostaja pred službo božjo, da me nič ne moti. Popoldne učim otroke,

„Pervikrat sem se to spomlad na misijonsko pot podal 30. aprila v nek kraj, ktereга prebivavci katoliškega duhovna še nikoli niso videli; ko so jim pa spreobrnjeni Indijani, ki so v njih kraj prišli, od duhovnov in od naše svete vere pripovedovali, razodeli so željo, tudi v svojem kraju enkrat videti in slišati oznanovavca svete vere. Komaj to zvem, berž se podam na pot po jezeru k njim. Imeli smo na tem potovanji zmeraj neugoden veter in slabo vreme, in verh tega smo se vozili v majhnem slabem čolnu, v katerem nam je bilo treba pri večkratni vidni nevarnosti boriti se s silovitimi valovi, ki so nam žugali vsak trenutek nas požreti. Pa vendar smem reči, da sem bil prav miren in brez vsega strahu; ker sem vedel, da me tje pelje dobri Pastir, čegar volja je, da te zgubljene ovce poiščem in jih k njemu pripeljem. Po mnogih težavah sem s svojimi spremljavci na zadnje vendar dosegel konec svojega prvega letošnjega misijonskega potovanja; prišli smo namreč na otok Mičiganskega jezera, ki ga Mali Detroá (Detroit) imenujejo. Silno so bili veseli tamošnji div-

in kar mi še ostaja časa, presedim ga med svojimi, dokler ne pride večerni čas za klajo in molžo. Ko bi imeli pravo deklo, se vé da bi bilo marsikaj drugači; to pa se ne more zgoditi, ker bi se mogla ta reč mimo velike jeze, ki jo posli v tukajšnjih razmerah vedno skoraj brez izjemka delajo, predrago plačevati. Tudi brez poslov sem imel 1853. leta več ko 1500 glđ. stroškov, da-siravno, kolikor je le mogoče, varčno živim. Že tri mesce vživamo dan na dan osoljeno meso prešičev, ki smo jih sami zaklali, pa tudi z malo rejo kureline in živine veliko stroškov odvernemo. Ola in vina nimamo že dve leti v hiši, nekaj sklenic vina, ki mi jih je moja tašča podarila, hranimo za kake gosti, ali pa, ne bodi ga potreba, v bolezní. Letnih prihodkov imam sto dolarjev ali 250 goldinarjev. S svojim ubožnim življenjem bi bil sicer zadovoljen, in nimam nič zoper to, če moram pičlo življenje tako drago plačevati, dokler ima moja tašča svojo đnar-nico (kaso) odperto. Če moram tudi to ali uno delo v hlevu ali sicer kaj tacega opravljati, poterpel bi že še, — pa časa — več časa in pokoja za delo, za pogled v sé in za besedo božjo si želim.“

Kdo ne miluje tega moža v njegovem stanu in poklicu? Kako mu je mogoče pri taciñ domačih opravilih in tolicih skerbah za ženo in otroke s pridom delati za dušni blagor svojih vernikov? Kakó vse drugači se glasijo pisma katoliških misijonarjev!

jaki, videti duhovna v svojem kraju. Ostal sem 8 dni pri njih, in jih podučevaje sem spoznal, da imajo veliko razumnosti, dober spomin, in — kar je veliko več vredno — tudi terdno voljo, po naukih sv. vere natanko živeti.

Štirinajsti majnik tega leta je bil dan najobilnejše sreče za te Indijane, pa tudi za-me je bil ta dan eden izmed najlepših mojega življenja; ker ta dan sem kerstil 22 teh Indijanov, ki vsi so terdno sklenili, zvesto živeti po zapovedih naše sv. vere. Drugi prebivavci tega otoka, akoravno se še niso spreobrnili, vendar niso kerščanski veri nikakor nasproti, temuč imam veliko upanja, da se bodo, kakor so obetali, tudi spreobrnili, kedar spet k njim pridem. Obljubil sem jim tudi, da jih bom to poletje še obiskal; oni pa so mi vsi enoglasno obetali, da hočejo med tem leseno cerkvico postaviti na mestu, ktereга smo koj v ta namen odločili. Ob svojem družem prihodu v Mali Detróá upam imeti veselje, videti že izdelano to cerkvico, ktero mislim svetemu Jožefu v čast blagosloviti, da bi ta véliki svetnik pri Jezusu izprosil Indijanom do konca stanovitno zvestobo v veri, k kateri so se spreobrnili.

Nazaj gredé iz Malega Detróáta smo imeli sicer dobro vreme in vgoden veter, pa zadela nas je druga nadloga. Čeravno so nam otoški Indijani na pot dali, kar so imeli, namreč krompirja in rib, vendar smo bili to kmalo povžili, in nismo imeli nič več živeža. Pa pokazala nam je Božja previdnost vnovič, kako ljubeznjivo za nas skerbi. Ko se memo majhnega skalnatega otoka peljemo, zagledajo Indijani mnogo velikih vodnih ptic, ki so z otoka zletele, in so iz tega sklenili, da imajo te ptice tukaj svoja gnjezda. Stopimo tedaj na suho in najdemo dobrotni dar Božji, namreč 130 jajc, ki so bila tako velika in okusna ali slastna, kakor gosja jajca. Bogu hvaležni se peljemo naprej. Na tem potovanji sem tudi neki drugi mali misijon obiskal, Manistie po imenu, njega začetek in vstanovitev sem že lani sporočil. Silno me je veselilo tukaj videti, da ti Indijani, ki sem jih lani kerstil, svojo vero prav zvesto spolnujejo, zraven pa tudi v vednosti kerščanskega nauka kaj

lepo napredujejo. Prezimoval je namreč letos v tej vasi neki v kerščanskem nauku dobro podučen Indijanec iz Krivega drevesa, od kterege so se veliko naučili. Tudi me je močno veselilo videti, kako si ti dobri Indijani prizadevajo, večo in lepšo cerkev izdelati, kakor je ta, katero so lani stavili, in katero sem v čast prečiste Device Marije blagoslovil. Upajo, da bodo to novo cerkev še do jeseni izdelali. — Kerstil sem tukaj samo dva novorojena otroka, ker vsi drugi Indijani te vasi so že kerščeni, razun tistega terdovratnega starca, kateri noče nobenemu drugemu verjeti, kakor sam sebi. — Le-teh kristijanov v Manistiji ne morem prehvaliti in občudovati, zlasti zavoljo njihove goreče ljubezni do molitve. Razun dolge in jedernate jutranje in večerne molitve, katero vedno zvesto opravljajo, molijo tudi dvakrat, nekteri celó trikrat na dan rožni venec. Kedarkoli imajo kaj prostega časa, vzamejo v roke indijanske molitvine bukve, ki sem jih lani po letu v Detróátu dal natisniti, molijo in pojo in učé se iz glave kerščanskega nauka, ki je tudi v ravno teh bukvah natisnjen. Skoraj vsi znajo zdaj že brati; kateri pa še ne znajo, ti si zeló prizadevajo, da bi se kmalo naučili.

Iz Manistije sem se peljal na bobrov otok, kjer je sicer večé število kristijanov kakor v Manistiji in v Malem Detróátu; pa vendar je še zmirom več ajdov kakor kristijanov na tem otoku, in le-ti ajdje so hudobni in sovražijo kerščansko vero; oni zaničujejo in zasramujejo kristijane, ter si pri vsaki priliki prizadevajo jih od kerščanske vere odverniti. Pri taki njihovi hudobiji kristijanom doslej tudi ni bilo mogoče staviti cerkve, kakor so bili koj po svojem spreobrnjenji sklenili, in se tudi k temu delu nemudoma pripravljali; pa ondotni ajdje so jim žugali, da jo bodo zažgali, kakor hitro jo izdelajo. Ko sem se takih stisk, v katerih se ti kristijani znajdejo, in nepremekljive terdovratnosti ajdovskih njihovih rojakov prepričal, poprijel sem se družih pripomočkov. Ko se namreč zopet na ta otok podam, vzamem seboj razna darila, ktera imajo za divjake posebno vrednost, postavim: pisano robo za srajce (divjakom prav pisane srajce kaj zeló dopadejo),

majhne škarje, šivanke s koncovi i. t. d., posebno pa prav veliko tobaka, ki ga Indijani strastno ljubijo. Ko me ajdje vidijo priti s takimi darili, so bolj pohlevni in mirni, ter so obljubili kristijane za naprej pri miru pustiti, le od cerkve še nič niso hoteli slišati, da bi se postavila na njihovem otoku. Jaz pa sem jih vendar le navadno obdaroval, kedarkoli sem k njim prišel... Pri tem svojem zadnjem prihodu sem prav veliko tobaka seboj prinesel, in ko ga med takó terdovratne ajde razdelim, pritožil sem se, da pri vsi dobroti, ki jim jo skazujem, mene in kristijane, moje otroke vendar le zmirom tako sovražijo ter branijo staviti hišo, v kateri mi želimo skupno častiti velikega Duha takó, kakor nas naša vera uči... Odgovorili so na to, da se hočejo vsi skupaj sniti in posvetovati, in potem mi na znanje dati, kaj so sklenili. Po dolgem posvetovanji pridejo na zadnje vsi ajdje tega otoka pred moj šotor in eden mi v imenu vsih naznani, da so sklenili, da postavljenja cerkve nočejo več ovirati; kristijani naj le cerkev postavijo, toda daleč od njih vasi v gozdu na mestu, ktereга so nam odkazali. Pri tej priliki sem se prav živo spominjal stiske prvih kristijanov, ki so ob času preganjanja daritev sv. maše tudi v gozdih opravljali. Hvalil sem Božjo previdnost, ktera je to reč tako obernila; raji vidim, da cerkev ni tako blizo kraja, kjer imajo ti terdovratni ajdje svoje stanovanje. V tej samoti bomo svojo Božjo službo veliko bolj mirno opravljali. Tudi to pot sem več dni ostal na bobrovem otoku, ter sem 23. maja tamkej zopet tri ajde kerstil.

Štiri in dvajsetega maja sem prišel zopet nazaj v Krivo drevo, kjer me je čakalo silno veliko trudapolnega dela, zraven tega sem pa doživel tudi mnogo nebeškega veselja, tako da binkoštna nedelja tega leta je bila najsrečnejši dan mojega dosedanjega življenja. Veliko veliko jih je bilo, ki so želeli o binkoštnih praznikih svete zakramente prejeti; binkoštno nedeljo pa sem v misijonski farni cerkvi v Krivem drevesu kerstil 38 ajdov. Toliko jih še nisem nikoli ob enem kerstil. Med temi 38 kerščenimi je bilo samo 6 otrok, drugi so bili vsi odraščeni in stari ljudje. Binkoštni pondeljek sem kerstil šest odrašče-

nih, 1. junija tri, in danes, 3. junija dva. In še jih je dvanajst, ki bodo še ta teden sveti kerst prejeli. Bogu bodi zato večna hvala! Neizrečeno srečnega se čutim, da me je presveta previdnost Božja poklicala v srečni stan misijonarja Indijanov, in iz globočine serca sem Bogu za to hvaležen. Ko bi le prav vredno in goreče mogel opravljati sveto službo, ki mi jo je On izročil! ko bi mu le veliko duš pridobiti in prav veliko teh zgubljenih ovec pripeljati mogel v njegov hlev! Zahvalim se pa tudi visoko spoštovanemu vodstvu Leopoldinske družbe in prečastitemu svojemu poprejšnjemu škofu, ki so tako dobrovoljno pripomogli, da se mi je spolnila želja, v misijon iti.“ —

Ko se je po tem misijonskem popotovanji vernil v Krivo drevo, je ravno k koncu prihajalo drugo leto, odkar je prišel v Krivo drevo. Pa kako rodovitno je bilo to dveletno delovanje našega misijonarskega novinca! Samo v Krivem drevesu je Baraga kerstil v teh dveh letih 454 Indijanov in eno cerkev postavil in blagoslovil v čast sv. Ignaciju Lojolanu, razun ktere so bile že tri v Krivem drevesu, ki jih je blagoslovil Baragov sprednik G. Dežan, med kterimi najprostorniši je bila farna cerkev, posvečena v čast s. Petru. Leta farna cerkev in središčna staja v Krivem drevesu je dobila po Baragovem misijonskem trudu krog in krog 4 podružnice: prva je na jugu z imenom „La Grand Traversé“ ktera je zavoljo vednih in silnih napadov od strani sovražnih in terdovratnih malikovavcev samo 19 vernikov štela; druga na zahodu, na bobrovem otoku, ktera je vkljub mnogim oviram štela 55 kerščanskih Indijanov; tretja, po imenu Manestie bolj proti severju s 33 vernimi in z eno kapelico, in četerta tudi s kapelico in 26 spreobrnjenci, ki se je imenovala Mali Detroá.

Da se je po vseh teh krajih, kjer je evangelijsko seme svoje korenine poganjalo, tudi razširjala prava kerščanska olika in je ž njo tudi zemlja sama svoje zunanje obličje kmalo spremenila, to se da že samo po sebi misliti brez ozira na to, kar kerščanska zgodovina tako živo pričuje; poroča nam pa tudi Baraga

sam o tej zunanji spremembi že imenovanih krajev Ottawa-co-indijanskega sveta v pismu od 25. avgusta tako-le:

„Življenje spreobrnjenih divjakov v tem misijonskem kraju, zlasti v farni vasi je kaj zelo enako življenju belih (olikanih) ljudi. V Krivem drevesu je že 36 dodelanih hiš, ktere so sicer lesene, pa vendar prav terdne in pripravne za stanovanje. Tudi mnoge druge hiše se že postavljajo, tako da bo ta farna vas kmalo 50 hiš imela. V podružnicah so spreobrnjeni Indijani tudi že začeli, namesto svojih bornih koč za stanovanje pripravne hiše delati, in tako se bodo tudi tukaj čedalje bolj pokazali časni blagri, ki jih kerščanstvo ljudem deli. Indijani v Krivem drevesu zdaj vsi polje obdelujejo; zemlja v tem kraju ni kaj dobra, ker je preveč peščena. Pridelujejo tedaj samo turščico, sočivje, krompir in tudi buče, ktere imajo prav dobro slast. Ker nimajo malnov, morajo turščico sami phati ali mleti in potem iz nje kašo kuhajo. V vseh vaseh imajo prešiče in kuretino, v nekterih se najdejo tudi krave in konji, kateri jim le v to služijo, da jih jezdarijo. Pota so še preslaba, da bi bilo mogoče voziti se po njih; njih polje pa, ki so si ga iz posekanih gozdov napravili, je še preterdo in premalo korenin in štorov očiščeno, da bi se moglo orati. Pa tudi vse to bo kmalo mogoče. Najpred se je moralo na to misliti in to doseči, kar je bilo edino potrebno.

Ker v vsem misijonskem okraju nobeden izmed belih ne stanuje, zato ni tudi nobenega rokodelca tukaj. Svojo obleko in obutev si sami napravljajo; v tem so indijanske ženske kaj dobro zvedene. One strojijo tudi kože sern in jelenov, ki jih njihovi možje na lovu ubijejo, in čevlje iz njih narejajo. Kerščanski Indijani se bolj s poljedelstvom pečajo, kakor ajdovski; gredó pa vendar tudi kterikrat na lov. — Tudi ribarija jim nekoliko živeža daje. Mičigansko jezero je polno rib, zato tudi vsi Indijani tega misijonskega okraja okoli tega jezera in ob vodah stanujejo; — ni ga ne enega, kateri bi v sredi dežele stanoval. Živijo se pa posebno s cukrarijo; sleherna indijanska družina, če je le nekoliko pridna, pridela leto za

letom do 1000 funtov tega cukra, kterega potem v Michili-Makinak cent po 5 do 6 dolarjev ali 11 do 13 gold. a. v. prodajajo.“

„Aj dovski divjaki, — piše Baraga na dalje v ravno tem sporočilu — so prav za prav malikovavci, vendar pa nimajo zato odločenih darovavcev, ampak v vsaki vasi je eden, ali jih je več, kateri pri njih daritvah pojejo ali veliko bolj kričijo in bobnajo, da se krog in krog razlega. Vjeto veliko ribo ali ubitega medveda celega kuhajo ali pečejo in ga s silnim vpitjem darujejo ali duhu, ki je pod zemljo, ali duhu, ki je v zraku, potem pa takó darovano zver skupaj povžijejo in se pri tem navadno tudi vpijajo, če jim je le mogoče žganja dobiti. Če kdo izmed njih zbolí, koj pokličejo malikovavskega pevca, kateri nad bolnikom kriči in slepari, potem pa mora biti daritev, pri kateri navadno pse pobijajo in povživajo. K svojim daritvam prinašajo tudi vreče, polne vražastih reči. Veliko veliko takih reči, ki so mi jih spreobrnjeni divjaki prinesli, sem že sežgal. Nekteri divjaki imajo tudi majhne hišne malike, in v sredi marsiktere vasi se dobi človeška glava iz lesa izrezana na visok kol nasajena in z mnogimi rutami ovita, in tega malika v vseh potrebah na pomoč kličejo. —

Zastran prihodnjega življenja na drugem svetu so ti ajdje raznih misel. Veliko sem jih našel, ki verujejo, da duša s telesom vred umerje, da tedaj po smerti telesa je vsega konec. Drugi pa verujejo, da bodo šle njih duše po smerti proti solnčnemu vzhodu v prijeten kraj, kjer se bodo združile in vživale vse, kar poželjivost hoče, naj so že v tem življenju dobro ali hudo doprinašali. In še drugi verujejo, da bodo duše preseljevale se iz enega telesa v drugo. Tako si je postavim tisti ajdovski starec, kterega sem že v poprejšnjih sporočilih enkrat omenil, v glavo ubil, da je že enkrat živel, in da zdaj v drugo živi. — Kedar kak ajd tukaj umerje, denejo njegovi sorodni lulo, tobaka, nož in živeža i. t. d. v trugo; včasi denejo živeža tudi na grobe, da mertvi po noči jesti dobivajo.

Pri svojih ženitvah nobenih posebnih šeg nimajo razun te, da si eden drugemu odeje in oblačila dasta;

njih ženitve tudi niso terdna zaveza, in je njihovo zakonsko življenje sploh zanikerno. Nekteri moški živé samo z eno žensko, drugi z dvema, nekteri celó s tremi ali s štirimi ob enem. Živé skupaj, dokler se jim poljubi, če se pa eden družega naveličata, se ločita, in se zopet on in ona drugam oženi ali omoži.

Otowaški Indijani pa so sploh bolji in milega serca, le pijanosti so močno vdani, in v pijanosti se prepirajo in pretepajo takó, da se večkrat do smerti pobijejo.“ —

9. Baraga vstanovi novo misijonsko stajo pri „Veliki vodi“, ki jo Šmarija imenuje.

Znano nam je že, kako močno je Baraga hrepenel, podati se k divjakom proti severju; ali Božja previdnost ni dopustila, da bi se zdaj že ta njegova goreča želja spolnila, ampak odločila mu je kraj ravno na nasprotni, na južni strani, kjer je bilo njega veliko bolj treba, kakor tam, kamor ga je gnala njegova sveta gorečnost. Kajti v dotičnem južnem kraju ni bilo treba samo vabiti zgubljenih ovac in spravljati jih v čedo Kristusovo, ampak, kakor se bo kmalo pokazalo, tudi varovati jih je bilo treba kuge zmot ali krivoverstva, ktera se je že nekterih lotila. Zapustiti je tedaj moral svojo dosedanjo stajo, Krivo drevo, in vstanoviti novo proti jugu pri „Vélikí vodi“ imenovano. Kako se je to zgodilo, spoznamemo iz Baragovega sporočila do Leop. družbe od 26. julija 1833, v katerem med drugim piše:

Le-to moje sporočilo utegne prijatelje našega misijona bolj razveseliti, kakor poprejšnja moja sporočila, ker nikoli se jih še ni v tako kratkem času toliko spreobrnilo, kakor zdaj.

Petega junija sem kerstil v Starem krivem drevesu, 7 ur daleč od farne vasi, 15 ajdov, kateri — večidel odrašeni — so se to zimo za sveti kerst pripravljali. 7. junija sem se podal na dolgo misijonsko pot, ki je 23 dni terpela in boljši vspeh imela, kakor sem ga sam pričakovati mogel. Ta srečni vspeh in prijetno upanje, da, kakor se kaže, se bo veliko ajdov v teh krajih spreobrnilo, je prečastito moje

škofijstvo nagnilo, da mi je dalo nalogo, vstanoviti nov misijon v tem kraju, ki sem ga to pot obiskal. Kraj, ki ga v mislih imam, je od Krivega drevesa 300, od Šent-Jožefa pa 160 amer. milj daleč proti jugu, in se imenuje: The Grand River, ali „Vélika voda“. Veliko, veliko ajdov je, ki ob tej tako imenovani Véliki vodi sem ter tje živé. Kolikor se vé, jih je z ženami in otroci vred več ko 900, ki so pravi divjaki in ajdje, in se z lovom in poljedelstvom živijo. Rodú so Otavaškega in govorijo ravno tisti jezik, kakor prebivavci v Krivem drevesu. —

Ko sem pred dvema letoma z ranjkim škofom Fenwikom prišel v Krivo drevo, mi je vneti aposteljski gospod prav živo priporočal, da naj vse Otavaške Indijane obiščem, in jih, kolikor je mogoče, k kerščanski veri spreobrnem; in ko je zaslišal, da je o „Véliki vodi“ mnogo Indijanov tega rodu, me je kar naravnost nagovarjal, da naj tudi nje enkrat obiščem. Pa dosehmal mi to ni bilo mogoče, ker spreobračevanje bližnjih Indijanov mi ni pripustilo, da bi se bil podal na tako dolgo misijonsko popotovanje, pa tudi do pretekle zime se nisem prav nič pripravljal, lotiti se tega misijonskega dela.

Preteklo zimo pa sem nekemu pobožnemu in dobro podučnemu Indijanu, kateri je sklenil, pri Véliki vodi prezimiti, ukazal, da naj Indijane tistega kraja v njihovih raztresenih vaseh večkrat obišče, in da se naj ž njimi večkrat pogovarja od kerščanske vere in od duhovna, kateri z njihovimi brati v Krivem drevesu živi ter želi, o prihodnjem poletnem času jih obiskati. Ta dobri Indijan je spolnil svojo nalogo popolnoma tako, kakor sem želel, ... in mi je ravno tako pot k njim pripravljal, kakor nekdanj sv. Janez Kerstnik Gospodu Jezusu. Veliko jih je obljubilo, sprejeti vero, od ktere jim je govoril, ko bile mogli srečo imeti, videti in poslušati služabnika Velikega Duha, od kterega jim je pripovedoval. — Željno sem pričakoval to spomlad vernitve svojega Janeza. Kar pride, podá mi roko in smehlja je zakliče: Vesela novica, moj oče! vesela novica! in potem jame mi pripovedovati, kako lepega vspeha se je ob Véliki vodi zastran svete vere nadjati, ko bi bil le katoliški

misijonar tamkej, po katerem mnogi ondešnjih Indijanov močno hrepené. . . . Potem sem se nemudoma na pot podal, in sicer, kakor sem že omenil, 7. junija; prišel sem pa k Véliki vodi po mnogih nadlogah in težavah, ki sem jih moral prestati, 15. ravno tega mesca. Tudi v ta kraj ni bil še nikoli noben duhoven prišel.

Ta Vélika voda deli zemljo divjakov Otovaškega rodu od drugih krajev Mičiganske države, kateri so pod oblastjo zedinjenih držav, tako, da le-ti Indijani so svobodni posestniki vse zemlje od severnega brega Velike vode do Michili-Makinak proti severju, vsa zemlja ob južnem bregu pa je pod vlado zedinjenih držav. Namenil sem se pri tem misijonskem popotovanju v največo indijansko vas, ktera leži v prav lepem kraju severnega brega Vélike vode, en dan hodá daleč od Mičiganskega jezera, v katero se ta voda izliva. Tej vasi nasproti se je na južnem bregu naselila premožna francozka družina, ktera si je nakupila od vlade zedinjenih držav ondi zemljišča. To obilno katoliško družino je neizmerno veselilo, da je prišel v ta kraj katoliški duhoven; jaz sem moral pri njih ostati, in prizadevali so si na vso moč, da bi mi postregli in me prevideli z vsem, česar sem potreboval. Novo hišo, ki so jo pred kratkim dali zidati, so mi v to pripustili, da sem službo Božjo v njej opravljal; bral sem tedaj v njej vsak dan hvaležnosti ginjenega serca sveto mašo in pridigoval vsako jutro in vsak večer Indijanom, kateri so dan za dnem v trumah od nasprotnega brega tje prihajali, poslušat in k sercu si jemati besede zveličanja. Precej dolgo sem se tam mudil, in dan pred mojim odhodom je bil odločen v slovesno delitev sv. kersta, kar je neizmerno veselilo tiste Indijane, ktere sem za to pripravljaj in do dobrega pripravil. Kerstil sem ta dan ob enem 46 ajdov, ko pervence tega novega se razcvetajočega misijona, v katerem, kakor upam, se bode s pomočjo posvečujoče milosti Božje veliko duš iz pogubljenja rešilo in pripeljalo k večnemu zveličanju. O kolika nedopovedljivo tolaživna nada je to meni, ki sem v ta divji kraj prišel ravno iz tega namena, da poiščem zgubljenih duš ter jih z Božjo

pomočjo otnem večnemu pogubljenju. — Teh 46 Indijanov sem kerstil v poglavitni vasi, ktera bo središče novega misijona, ker je tudi središče divjakov, kateri ob Vélíki vodi stanujejo. Zraven pa me je veselilo videti, da mnogi Indijani tudi v drugih krajih, kateri se bodo prištevali v ta novi misijon, našo sveto vero sprejemajo, in da jih je terdna volja, živeti po naukih naše svete cerkve. Tedaj ne samo v že omenjeni poglavitni vasi, ampak tudi v drugih vaseh sem kerščeval, in sicer v prvi sem jih kerstil 6, v drugi 21, v tretji 13, vseh skupaj tedaj ob Vélíki vodi 86, kateri so pervenci misijona, ki se ima ob Vélíki vodi vstanoviti, in kateri utegne z Božjo pomočjo prav imeniten biti. Naj zdaj še povem, kaj je moje prečastito škofijstvo nagnilo, zdaj že novi misijon ob Vélíki vodi vstanoviti.

Pervi in poglavitni nagib je dala k temu velika množica ondotnih ajdov, kateri, kakor se kaže, so večidel zdaj že katoliški veri prijazni, tako da se sme za gotovo upati, da se jih bo veliko k nezmotljivi cerkvi spreobrnilo, ako se bo vstanovil misijon v tistem kraju, kjer sem jaz 46 Indijanov kerstil. Indijani sploh, posebno pa Otovaški imajo kaj dobro voljo, katoliško vero sprejeti. Nekatoličanom ni dano, da bi pri vseh svojih silnih dnarskih močeh kaj posebnega pri Indijanih dosegli. Kaj živa priča je temu med drugimi ravno tisti kraj, kjer sem 46 divjakov kerstil. Neki protestanški pridigar je tje prišel s tem namenom, da bi te uboge divjake pridobil za svojo vero. Že blizo devet let je tam, in njegovi sovorniki ga kaj zdatno podpirajo. Razun 400 dolarjev, ki mu jih v letno plačo dajejo, mu tudi obilo živeža z oblačili vred pošiljajo; pa pri vseh teh pripomočkih je v skoraj devetih letih samo deset Indijanov pridobil za svojo vero; — pride pa katoliški duhoven, reven in brez vsega časnega blagá, previden edino z dragim zakladom zveličevavne resnice, in v nekoliko dnevih se jih ni samo 46 v ravno tistem kraju pridobilo, ampak mnogo drugih jih je tudi obljubilo, da bodo katoliško vero gotovo sprejeli, berž ko zopet pridem in pri njih ostanem. Na vse to ni protestanški pridigar ne enega Indijana v kaki drugi vasi pridobil,

spreoburnilo se je pa k katoliški veri v bližnjih vaseh 40 Indijanov med tem, ko je misijonar le mimo popotoval, in veliko več jih je za gotovo obljubilo, da se bodo spreoburnili, če bom med njimi stanoval. Kaka slavna zmaga resnice, katero mi spoznavamo! Zato naj gre slava in češčenje dobremu Pastirju, kateri za svoje zgubljene ovce tako milo skerbi.

Razun ozira na množico dobrovoljnih ajdovskih Indijanov je odločilo moje prečastito škofijstvo vstanoviti misijon ob Vélíki vodi tudi zato, ker je ondi med temi divjaki mnogo katoličanov iz Kanade, kateri na menjo kupčujejo; ker pa nobene duhovne pomoči nimajo, zato so nekteri izmed njih, kakor sem se sam prepričal, zeló zanemarjeni, in ti se bodo dali, kakor upam, zopet na pravo pot pripeljati, ko bodo duhovna med seboj imeli; ... njihovim otrokom pa, kateri brez vsega podučevanja tjé v en dan rastejo, se bo s tem lepa priložnost ponujala, hoditi v šolo.

Poslednjič želi prečastito škofijstvo ondi vstanoviti misijon tudi zato, ker vsako leto silo veliko Indijanov iz Krivega drevesa in iz okolice v krajih ob Vélíki vodi prezimuje, kateri tedaj celo zimo duhovna ne vidijo. Ko se pa tam misijon vstanovi, bode kerščanskim Indijanom tudi po zimi mogoče, sem ter tje pri sveti maši biti, kerščanski nauk poslušati in sv. zakramente sprejemati; pa tudi stranskim ajdom, kateri po zimi tam ostajajo, bode to lepa priložnost, najti tam svoje zveličanje.

Gledé na take okoliščine mi je moje prečastito škofijstvo naložilo, da naj ta novi misijon vstanovim, v kateri namen mi je tudi nekoliko pomoči poslalo. —

V Krivem drevesu, ktereга prebivavci so zdaj že skoraj vsi kristjani, se zdaj k temu pripravljamo, da se cerkev popravi in popolnoma izdela. Ko bi pa le zavoljo silnega množenja té verne občine, v kateri sem jaz sam v dveh letih 454 Indijanov kerstil, treba bilo dveh duhovnov za to misijonsko stajo, na kar se tudi že misli, se bo tudi, se ve da, duhovšnica morala razširiti in povekšati.

Končno naj še sporočim, da sem pri svoji vernitvi v Krivo drevo 10. julija razun drugih reči prejel

tudi od nekterih dobrotnikov ljubljanske škofije 1100 gold., taka darila so mi sicer vselej prijetna, zlasti pa zdaj o priliki vstanovitve novega misijona, ... in zdi se mi, da mi prav s tem, ker sem ravno zdaj toliko daril prejel, Božja previdnost dovolj določno na znanje daje svoje dopadenje nad tem, da se ta novi misijon ustanovi“.

Preden se je Baraga lotil vstanovitve nove misijonske staje, ki so jo pri „Veliki vodi“ omenjene okoliščine v Baragovem sporočilu tako živo terjale, moral se je še vrniti v Krivo drevo, da v red spravi vse, kar je bilo treba vravnati, preden se je mogel popolnoma posloviti od svojih dragih Otawcev. Obišče posamezne prej že imenovane misijonske podružnice, kersti v Malem Detróatu tri Indijanke, v Manestiji pa eno mlado Indijanko, ktero je hrepenenje po sv. kerstu gnalo zapustiti svoje starše na severji, priporoča stanovitnost v lepem kerščansko pobožnem življenji, ki ga je pri tem zadnjem obiskovanji povsod z neizmernim veseljem navdajalo, in izroči predrago svojo dosedanje čedo vrednemu svojemu nasledniku, očetu Sänderlu, predstojniku ali višemu očetov Redemtoristov v Ameriki. Ni treba posebno omenjati, s kako težkim srcem je zapustil skerbni oče te svoje perve amerikanske otroke, katerim je smel s svetim Pavlom reči: Jaz sem vas rodil po evangeliju v Kristusu“, pa britkost njegovega serca je tolažila veselja polna hvaležnost do Boga, ki je njegov dveletni trud tako obilno blagoslovil.

V kraj pri „Veliki vodi“, ki je bil v novo misijonsko stajo odločen, je prišel Baraga 21. septembra 1833, tedaj ravno na desetoletni dan svoje nove maše, — primerljaj, ki ga Baraga v pismu do svoje sestre toliko bolj povdarja, kolikor bolj terdno je bilo njegovo prepričanje, da še en las ne pade z glave brez pripuščenja nebeškega Očeta. Silne so bile težave in zavere, s kterimi se je moral vojskovati koj od začetka, da bi na tem novem kraji vstanovil misijonsko stajo; delal mu je pa te težave protestanški pastor s svojimi desetimi Indijani, ki so že bili v njegove mreže zapleteni. Akoravno je bilo Baragovih spreobrnjencev 4krat več, vendar je znala

pastorjeva manjšina ovirati prizadetje Baragovo pri stavbi katoliške cerkvice s toliko prederznostjo, s toliko silo, po kateri se krivica od pravice, laž od resnice zmirom in povsod razločuje. Bolj natanko vse to sporoča Baraga sam v pismu iz staje pri „Veliki vodi“ 12. oktobra 1833 l., tako-le:

„Zdaj sem v svoji novi misijonski staji, ki se imenuje „Šmarija pri Veliki vodi“. Po dolgi in zelo težavni poti sem 21. septembra došel do tistega kraja, kjer se Velika voda v Mičigansko jezero izliva, dva dni potem pa, ko sem se nekoliko počil, prišel sem na tisto mesto, kjer se ima novi misijon vstanoviti. Bil sem tedaj blizu 300 amerik. milj ali 100 ur daleč od Krivega drevesa proti jugu; pa kako težavna selitev! Kedar so me v moji domači deželi od ene kaplanije na drugo predstavili, sem najdel vse, česar je bilo treba: cerkev, verne, šolo, farovž, i. t. d.; tukaj pa moram sam vse to še le znovič vstanoviti; ni zadosti, samo za to skrbeti, da se stavi cerkev, duhovščina in šola, ampak priskrbeti si moram tudi farmanov in mladine za šolo; in to je ravno najhujša težava. Vse drugo se dá s pomočjo dobrih ljudi doseči; katoliška farna soseska pa se, kakor je znano, ne da kupiti, ampak le zlagoma in s trudom je mogoče jo vstanoviti. Pa vendar sem z Božjo pomočjo jih že nekoliko kerstil, odkar sem tukaj, in sem tako pomnožil majhno množico vernih, ki sem jih pridobil, ko sem bil mesca junija v prvič v tem kraju; jih je pa še veliko, kateri se za sveti kerst pripravljajo, in kateri bodo, kakor upam, število mojih farmanov kmalo pomnožili.

Pervo opravilo, ko sem le-sem prišel, mi je bilo, da sem zbral divjake ter jim naznanil, da sem zopet k njim prišel ne samo za nekaj časa kakor pervikrat, ampak s tem namenom, da med njimi ostanem, da nje in njihove otroke v pravi sveti veri podučujem, in jih napeljujem k vsemu dobremu in sploh k temu, kar jim more v prid služiti. Indijani, ki so bili katoliško vero že sprejeli, so bili kaj zadovoljni s to mojo obljubo; ajdje pa, kakor se je videlo, niso kaj veliko marali za to, kar sem govoril, niso mi ne priterdovali, ne nasprotovali; majhno kerdelce tistih pa,

ki jih je protestanski pastor po svojem devetletnem prizadevanji tukaj za svojo vero pridobil, se je, razdraženo po svojem lažnjivem preroku, upiralo mojemu namenu, vstanoviti v tem kraju katoliški misijon. Potem, ko so že dosti sem ter tje bledli, jamem jaz resno govoriti in razlagati jim, v kaki silni prid da je katoliški misijon za vse prebivavce tega kraja. Najimenoitnejši med protestanskimi Indijani, ki je vedno v imenu drugih govoril, ni vedel, kako bi mi ugovarjal; na zadnje le to reče, da nikakor ni zadovoljen, da se katoliški misijon v njihovem kraju vstani, ni pa vedel ne enega razloga povedati v opravičenje tega svojega ugovora, tako da so tudi prosti divjaki sami prevideli, kako prazno je njegovo nasprotovanje. Konečno mi nasvetuje, da naj grem rajši v gornji kraj Velike vode, kjer so tudi velike vasi, in da naj tamkej misijon napravim, ne pa ravno v njihovi vasi. Ko sem le videl, da ta revni govornik v podporo svoje upornosti nobenih zdatnih razlogov navesti ne more, da pa tudi nima zmožnosti presoditi tega, kar se mu dopoveduje, sem mu kar naravnost povedal, da on nima nobene pravice braniti, da se vstani katoliški misijon v tej vasi, v kateri je že toliko katoličanov, in da katoliški Indijani smejo po ravno tisti pravici dovoliti svojemu duhovnu, da stavi cerkev, duhovščinico in šolo v njihovi vasi, po kateri so protestanski svojemu pridigarju dovolili, da se je v tej vasi naselil. Nató se je nasprotnik vdal, ko je videl, da nič ne doseže; in tako je bila vsa ta stvar dognana. Po tem smo šli na mesto, ktero sem za cerkev in za druge hiše odmenil, in zaznamovali smo obsežje zemlje, ki je bila za misijon odločena.

Med tem, dokler se ne bo cerkev dodelala, opravljam službo Božjo v novi leseni hiši, ki jo je bil neki spreobrnjeni Indijan po leti naredil, in v kateri dosihmal še nihče ni prebival. Znotraj sem jo, kolikor se je dalo, ozaljšal in tako spremenil v lepo kapelo. V njej tudi podučujem, in sicer že 25 indijanskih učencev in učenk, zraven pa tudi 4 otroke belih sosedov, ktere v verskem obziru ravno s takim veseljem k sebi vabim, kakor indijanske otroke, ker njihovi starši, tedaj tudi otroci nimajo nobene vere in tudi še ker-

ščeni niso. — Mnogo jih je med prebivavci zedinjenih držav, ki še niso kerščeni in nobene vere nimajo. V zadnjem svojem sporočilu sem že omenil, da Velika voda deli zemljo svobodnih Otavaških Indijanov od drugih krajev Mičiganske države, kateri so pod vlado zedinjenih držav. Ker so ti kraji kaj malo naseljeni, prodaja vlada prav dober kup ondotna sicer izverstna zemljišča, in od tod pride, da se jih je v kratkem času enega leta veliko naselilo v teh krajih, kjer se obilno in prav dobro zemljišče po ceni dobiti more, tako se jih je tedaj tudi v bližnji okolici mojega novega misijona, ob južnem bregu „Velike vode“ v kratkem prav veliko naselilo večidel takih, ki so sicer beli, pa brez vere, pri katerih tedaj misijonar tudi z lepim uspehom delati more. — Novi misijon sem sicer, kakor mi je moje škofijstvo ukazalo in kakor sem sam želel, na severnem bregu, tedaj med svojimi dragimi divjaki vstanovil; pri vsem tem pa bo misijon tudi belim sosedom v prid služil.

Ko sem v tem oddaljenem kraju že dolgo in zastonj iskal rokodelcev, kateri bi mojo cerkev in druge hiše narejali, sem jih zdaj vendar-le našel; in 14. tega mesca bomo v Božjem imenu z delom začeli, pri katerem početji bom sicer lahko evropejskih lepotic pogrešal, nikakor pa ne milodarne podpore svojih evropejskih dobrotnikov. To misijonsko farno cerkev bom blagoslovil na imé presvete Device Marije, in izročim jo posebnemu varstvu le-té visoke češčene in mogočne Device; naj nam ona izprosi pri svojem Sinu milost, da bi prav veliko teh ubogih divjakov njegovo sveto vero sprejelo, in da bi potem tudi zvesto po njej živeli“.

Da bi bil Baraga pospešil stavbo nove cerkvice, zato se je podal mesca novembra na pot, 200 anglikanskih milj (blizu 70 ur) daleč od svojega kraja pri „Veliki vodi“, v mesto Detróá, kjer je imel svoj sedež njegov tedanji škof, poprejšnji generalvikar v Cincinnati, preč. g. Fridèrik Resé, kakor tudi poglavar dežele Mičiganske. Od tod pripelje seboj dva rokodelca in začne koj staviti misijonsko hišo, ktera je bila 50 čevljev dolga, 30' široka in 12' visoka, in je imela služiti nje polovica za službo Božjo,

polovica pa za šolo in stanovanje. Dasi-ravno je bila zima dosti vgodna, vendar je delo šlo kaj počasi od rok, in sicer zavaljo silne dragine, ktera je Baraga prisilila, da je moral slovo dati vsem delavcem razun enega, in v svojih stiskah obrniti se do Leop. družbe, kateri v tej zadevi kaj ginljivo piše 1. decembra 1833 leta:

„Nihče ne verjame, kakó dragi so tukaj rokodelci. Dvema tesarjema moram dajati na dan slehernemu čez 3 gold. srebra, enemu pa, ki sem ga iz Detróá seboj pripeljal, sicer samo po enem tolarji na dan, zraven pa tudi hrano, stanovanje, posteljo, svečavo in perilo. In ti so le borni pomagači; mojstrov navadno ni dobiti spod 7 gold. srebra na dan.

Cerkev, duhovščinico in šolo dam začasno le iz lesa narediti; prihodnje leto še le, ko dobim zdatno podporo, bom dal to vse ometati, kakor je sploh navada v Ameriki. Pa tudi te lesene, za našo potrebo komaj dosti prostorne hiše stanejo tukaj veliko več, kakor velike in zidane hiše v Evropi. Ne samo za rokodelce, ampak tudi za druge potrebščine, za deske, za žeblje i. t. d. je treba neizrečeno veliko denarja.

Veliko, zares silo veliko stroškov je treba za vstanovitev novega misijona v taki pusti in oddaljeni deželi. Pa pri luči kerščanske vere se vendar lahko sprevidi, da na vse te stroške ni gledati v primeri s silnim in pravim pridom, ki se ima po misijonu doseči. Koliko duš se da pač v misijonu oteti večnemu pogubljenju, ktereга bi se drugači rešiti ne mogle! In ali nima rešenje ene edine neumerljive duše večje vrednosti, kakor vse bogastva tega svetá? Ali se nebi Jezus Kristus rad vnóvič dal križati v rešenje ene edine duše, ko bi se ona drugače rešiti ne mogla? — O da bi se nikoli ne zgodilo, da bi me pomanjkanje časne podpore zadrževalo spreobračati ubozih divjakov! — Ne morem se te skerbi iznebiti, če mislim na silne stroške, ki so neogibno potrebne, da misijon vstanovim. V tej skerbi in stiski stopim tedaj danes pred vas, vi preljubi moji dobrotniki v dragi moji domovini!

V imenu svojih vsega pomilovanja vrednih divjakov svoje roke proti vam stegujem, ter vas prosim, da se usmilite svojih nesrečnih bratov v tem delu sveta, kateri slepi po temnih potih malikovavstva kar naravnost k pogubljenju divjajo. Vi imate posebno srečo, da ste kristijani, da Boga spoznate, in da ste na poti, ktera pelje k nebesom. Pomagajte, kolikor vam je v vaših okoliščinah mogoče, pomagajte tudi svojim milovanja vrednim bratom v teh krajih, da se tudi ravno tiste neprecenljive sreče vdeležiti zamorejo. Ni vam sicer mogoče, da bi vi sami semkaj prišli in zveličanje teh svojih bratov naravnost oskerbovali, pa saj Bog tudi tega od vas ne tirja. Zamorete pa prav veliko pripomoči k odrešenju teh nesrečnih s svojo molitvijo in z dobrotnimi svojimi milodari.

Ne prosim za sé, za poboljšanje svojega lastnega stanú. Kdorkoli me pozna, vé, da znam z malim zadovoljen biti. Ako pa vidim, da me zgolj pomanjkanje denarja zaderžuje, doseči sveti namen, rešiti namreč pogubljenja ljubljene svoje sobrate, želim si bogat biti, da bi zamogel z minljivim zakladom pripomoči nesrečnim svojim sobratom k zakladu večnega življenja“. —

Zraven teh težav, ki jih je stavba omenjene hiše prizadevala, je pa začetno Baragovo delovanje pri „Veliki vodi“ kaj zelo ovirala tista huda strast, kateri so divji Indijani sploh močno vdani, namreč pijanost, kateri pa so brezbožni omikani tergovci z žganjem tem rajši vstrezali, čem bolj jim je ravno ta strast ubozih divjakov služila v pospeh njihovih kupčijskih namenov. Kaj britko toži Baraga o tej nadlogi v pismu od 1. februarja 1834. l. iz svoje staje pri „Veliki vodi“, katero odslej Sveta Marija ali „Šmarije“ imenuje, ko pravi:

„Silno težaven je stan misijonarja divjakov zlasti, ko je treba nov misijon vstanoviti. Ako ne bi želel, zraven pa tudi ne upal, pripeljati na pot zveličanja nekoliko nesrečnih duš, ki v temi malikovavstva tavajo po potih, ktere peljejo v večno pogubljenje, za ves svet ne bi hotel ostati tukaj, kjer ima malikovavstvo z vsemi svojimi hudobijami tako močne kore-

nine, v ktere sekiro nastaviti dosehmal še noben misijonar ni poskušal.

Divjaki sploh so pijanosti zelo vdani, pa nimajo povsod prilike, pijančevati, ker žganja povsod najti ne morejo. Tukaj ob Veliki vodi pa je toliko kožuharjev, kateri povsod za Indijani lazijo in jim žganje prinašajo v menjo za drago kožuhovino, da so Indijani v naši okolici in celó tudi v tej vasi skoraj zmirom pijani. V tej vasi sem govoril z nekterimi izmed teh nesrečnih kožuharjev, kateri svoje, in tudi duše ubogih Indijanov v kremplje peklenskega sovražnika zabarantajo; pa odgovarjali so mi vselej le z zmerjanjem in pretenjem. Veliko menj se jih moje besede primejo, kakor najbolj divjih divjakov, in da bi se nad menoj maščevali, donašajo še več žganja med divjake, in jim prav živo prigovarjajo, da me naj ne poslušajo in da mi nikar naj ne verjamejo, mene samega pa opravljajo, kolikor le morejo. Pri takih okoliščinah je, se vé da, silno težavno, misijonariti in te ajde spreobračati.

Pa, kdo more Gospodu Bogu se zoperstaviti? Vedno se jih prav veliko k naši sv. veri spreobrača in po kerstu v našo sv. cerkev sprejema.

Strašno je gledati pijanega divjaka, zlasti pa pijane ženske. Vpijanjene so le-té prave furije in hudobe. Veliko je tukaj indijanskih žensk, ki nosá nimajo. Ko sem v prvič semkaj prišel in to zapazil, nisem vedel, kaj da je temu vzrok. Poprašujem in zvem, da se v pijanosti napadajo, in da si nosove odgrizajo. Druge so brez perstov na rokah, ki so jih v takih pijanskih bitvah zgubile. Moški planejo eden na družega s svojimi velikimi nožmi, ki jih zmirom seboj nosijo; in večkrat se sliši od umorov, ki se storé v pijanosti. Moje življenje je tukaj v nevarnosti. Vsak večer moram prav skerbno in dobro svoja vrata zapreti, da me ti gerdini ne obiščejo.

Pred nekoliko dnevi je bilo posebno veliko pijanih divjakov v naši vasi. Neki kožuhar jim je toliko žganja prinesel, da so 4 dni in 4 noči zaporedoma pijančevali. Naši kristijani so bili zavoljo tega prav zeló žalostni, bili so patudi v nevarnosti. Eden

mojih najboljših kristijanov je v teh nesrečnih dnevih skoraj ob življenje prišel. Priderl je namreč eden izmed teh pijancev v njegovo hišo, začne sv. vero strašno ogerdovati, in ga je nazadnje hotel s svojim nožem prebosti. Le komaj je bilo kristijanu mogoče, nevarni napad odverniti.

Ravno tisti nesrečni čas je bilo tudi meni namenjeno ponočno obiskanje od pijanih divjakov. Ko so bili še daleč od moje hiše, zbudilo me je strašno njihovo vpitje. Ko k mojim vratom pridejo, so jih hoteli predreti in so na vso moč kričali, jaz pa nisem mogel nič nič razumeti. Izročim se v Božjo previdnost in pri miru ostanem. Ko so videli, da jih ne morejo predreti, odpravili so se in svojo pot tulili.

V Krivem drevesu nisem imel takih sitnosti in nevarnosti, ker ondodni Indijani so skoraj že vsi spreobrnjeni, malo ajdov pa, ki so še tam, nič škodovati ne-more.

Pri vsem tem mi še nikoli ni bilo žal, da sem sem prišel, ker moj naslednik, pobožni sprevidni in skerbni oče Senderl misijon v Krivem drevesu na vse strani bolje oskerbuje, kakor sem ga jaz oskerboval, in na vse to me tudi veseli, da se jih je tukaj s pomočjo Božje milosti veliko spreobrnilo, katerih kerščansko življenje je vsega posnemanja vredno, ko pred še vedeli niso, kaj da je kerščanstvo.

Zavoljo tega sem tudi trdno in nespremenljivo sklenil, tako dolgo tukaj ostati, dokler je Božja volja, ktera se mi bo po ustih mojega škofa razodela. Hvaljen bodi Bog!“

Pa kolikor hujše so bile vse take težave, toliko večje je bilo tudi Baragovo veselje nad če dalje večim številom tistih, ki jih je dan za dnevom oteval iz sužnosti satanove in spravljal pod sladki jarem Jezusa Kristusa. Posebno veselje so mu pa med temi težavnimi skerbmi delali preljubi njegovi Otawci, kateri so po splošnji indijanski navadi o tem zimskem času prišli iz Krivega drevesa v južne kraje okoli Velike vode svoj sladkor ali cukor pripravljat, in loviti serne, medvede in druge enake zveri, s katerih kožami so potem kupčevali.

Pri otročji vdanosti do svojega poprejšnjega duhovnega očeta niso jenjali prositi le-tí dobri kerščanski Otawci, dokler ni privolil Baraga zadostiti njihovi goreči želji in obiskati svoje predrage nekdanje ovčice. Kako blago veselje je pri tem obiskanju sprehajalo serce našega Baraga, povzamemo iz mikavnega sporočila 7. marca 1834. l., v katerem piše:

„Zdaj — v drugi polovici zime — je tukaj čas za pripravljane cukra, ni tedaj ne enega Indijana v vasi, vsi so v gozdu v svojih kočah za cukar, pridejo pa vsako nedeljo v cerkev. Dan hodá od tukaj je tudi veliko Indijanov iz Krivega drevesa, ki tam prezimujejo v ta namen, da serne medvede in drugo manjši divjad lové, katerih kože kožuharjem prodajajo. Nekteri iz med njih eno samo zimo toliko divjadi ubijejo in v svojih zanjkah vjamejo, da koža te končane divjadi je več ko 200 dolarjev (ali 450 gold. a. v.) vredna; ker pa tukajšnji kožuharji uboge divjake tako nesramno okanejo, za veliko kož vendar le malo dobivajo.

26. februarja so prišli v našo vas nekteri Indijani iz Krivega drevesa, kateri, kakor sem ravnokar omenil, v tem kraju prezimujejo in v svojih gozdnih kočah cukar pripravljajo. Prosili so me, da naj grem ž njimi in pri njih nekoliko dni misijonarim. Spravim se ž njimi, in šli smo na ravnost skozi gozd. Ne dá se z lepo misliti, kako težavna je pot skozi prvotne ali še popolnoma zaraščene gozde severne Amerike. Zdaj je treba goščave predirati in z obema rokama pred seboj veje sak-sebi deliti, kakor da bi človek plaval; zdaj je treba iti po kake pol ure dolgih močvirih in mlakah, v katerih bi človek skoraj se pogreznil; zdaj zopet se mora čez precej široke potoke po edinem šibkem drevesu, ki ga Indijani na bregu posekajo in nad potokom pusté.

Na tej svoji poti sem moral po takem ozkem, šibkem mostu čez neko vodo, ki je široka več ko 30 čevljev in zeló dereča. Divjake je prav močno skerbelo zavoljo mene, ko smo k tej vodi prišli. Jaz pa sem se kar v Božjem imenu podal na ta nevarni most, pa, ko komaj do srede pridem, začnem omaho-

vati in ni dosti manjkalo, da nisem padel v vodo. Dobri divjaki v svoji otožnosti krik zaženó, jaz pa sem vendar srečno čez prišel. Divjaki tečejo kakor veverice po teh deblih, sem ter tje tudi s težkimi bremení na svojih plečih.

Pa kolikor hujše so bile težave na tej poti, toliko večje je bilo tudi moje veselje, ki sem ga užival med dobrimi svojimi otroci iz Krivega drevesa. Vzrok tega mojega veselja ni bila samó priserčnost, s katero so me sprejeli, ampak posebno tudi zvesta in stanovitna ljubezen do svete vere, ktera se v vsem njihovem djanji razodeva.

Svoj cukur delajo v dvanajsterih kočah, ktere so blizu ena do druge postavljene. Posebno milo me je pa ginilo, ko v sredi okraja, v katerem cukur delajo, najdem nenadoma kapelico, ki so jo ti dobri Indijani postavili, da morejo skupne svoje molitve opravljati. Neizmerno gínljivo je zares pa tudi dosti sramotno za kristijane v Evropi, najti v tem prvotnem gozdu pobožno množico novospreobrnjenih divjakov, kteri si tako daleč od svojega doma za kratki čas, ki ga tukaj preživé, kapelico postavijo, da zamorejo svoje molitve opravljati. Shajajo se k skupni molitvi vsako nedeljo dopoldne v tej kapeli.

Ostal sem tri dni v tej sveti samoti, ter sem vsak dan maševal v kapeli prav močno ginjen in serčno hvaležen Bogu, kteri daje tem spreobrnjencem, da v kerščanski pobožnosti čedalje bolj napredujejo.

Ta čas, ko sem bil pri njih, so vsi svojo veliko-nočno spoved opravili, in prav veliko jih je k svetemu obhajilu pristopilo; med temi jih je bilo 15 prvič pri sv. obhajilu.

Naučili so se toliko kerščanskega nauka za sv. obhajilo, da so mogli k mizi Gospodovi pristopiti, tako kakor se spodobi. Občudoval sem gorečo željo, s katero so po sv. obhajilu hrepeneli in to svoje hrepenenje so razodevali s tem, da so eden za drugim k meni prihajali, ter me prosili: Oče! izprašuj me, morebiti me najdeš pripravnega za sveto obhajilo.

Pri tej priliki sem tri odrašene kerstil. Bog daj, da bi tudi ti tako vneti kristijani ostali, kakor so sploh skoraj vsi novospreobrnjeni v Krivem drevesu.

Od tod sem šel naprej skoraj dan hodá daleč v Maškigong, v tisti kraj, kjer sem preteklo leto pri svojem prvem potovanji k Veliki vodi 21 Indijanov kerstil. Šel sem tje prav za prav previditi dva divjaka, ktera utegneta kmalo umreti. Spreobrnjeni ondotni divjaki so mi obljubili, da bodo tam kapelo postavili, in malo njih, ktere sem doma našel, so me prosili, da jim mesto za kapelo odločim, kar sem tudi s serčnim veseljem storil. Mislijo dosti prostorno kapelo staviti, ker skoraj vsi Indijani v tem kraji so namenili, še do konca tega leta kerščansko vero sprejeti.

Upam, da bo na tem kraji kmalo lepa podružnica nove misijonske staje pri Veliki vodi; kapelo pa mislim na imé sv. Jožefa blagosloviti“.

Med tem pa je pri vseh težavah stavljenje misijonske hiše in cerkve tako dobro od rok šlo, da je Baraga, vernivši se iz Krivega drevesa, smel upati, da bo mogoče cerkev še pred binkoštni blagosloviti. In zares je imel srečo, praznovati blagoslovljenje svoje cerkve že 20. aprila, ktero v sporočilu od 24. maja 1834 tako-le popisuje:

„Tako praznično se ni tukaj še noben dan obhajal, kakor tretja nedelja po veliki noči, ali dan 20. aprila, ki smo ga v blagoslovljenje svoje nove cerkve odmenili. Bil je kaj prijazen spomladansk dan. Jasno in čisto obnebje je bilo v kaj prijetnem soglasji z radostno slovesnostjo tega dneva. Ko pride čas, ob katerem je navadno služba Božja, smo se prav slovesno v cerkev podali. En Indijan je nesel pred nami križ, znamenje pravega, zveličevavnega miru, in ga je pred cerkvijo zasadil. Za nami je šla silna množica ajdovskih Indijanov in tistih olikanih Amerikancev, kateri — Bogu bodi potoženo! — niso ne te ne té vere.

Podobe in cerkvena priprava, ki so mi jih pobožni dobrotniki mojega misijona iz Evrope poslali, so mi pri tej slovesnosti kaj vstregle in mi v zali-

šanje oltarja in cerkve sploh, kakor tudi v povišanje slovesnosti pri službi Božji še zmirom dobro služijo. Nikoli ne morem dovolj hvaležnega skazati se svojim velikodušnim dobrotnikom za mnogotere njihove dobre, po katerih mi je bilo mogoče, v čast Božjo in prečiste Device Marije, in v zveličanje mnogih duš, ktere so pred kratkim še brez spoznanja svojega Boga in Gospoda in brez upanja večnega zveličanja tavale po temi malikovavstva, ustanoviti ta novi misijon, kateri je že toliko lepega sadú obrodil“.

Z dodelano misijonske hišo in cerkvijo je Barago v misijonsko delovanje svojo pravo podlago in svoje središče zadobilo, ter se je če dalje bolj razvijalo, ne samo v tisti staji v Šmariji pri Veliki vodi, ker je ob času cerkvenega blagoslovljenja 26 Indijanov kerstil, ampak tudi po drugih krajih okoli Velike vode, posebno pri že imenovani podružnici sv. Jožefa ali v Maškigongu, kakor so Indijani ta kraj imenovali.

Serčno veselje je navdajalo Baraga, ko je prišel v to podružnico mesca junija in je videl lepi napredek v kerščanskem življenji pri vnetih svojih spreobrnjenecih v Maškigongu. „Vsak dan, dokler sem se pri njih mudil, piše on 26. junija, sem maševal v hiši nekega Indijana, in po vsaki sv. maši so se spravili vsi veseli in okrepčani s tolaživnimi pomočki, ki jih sv. vera ponuja, na delo, ktere ga so se pred nekim časom že lotili, da bi svojo cerkev naredili. Pri tej priliki sem 10 Indijanov kerstil v Maškigongu, kateri so bili večidel že odraščeni in so se ta čas, kar me ni bilo pri njih, za svet kerst pripravljali“.

Mesca septembra potém se je podal Baraga na gornjo stran „Velike vode“, dva dni daleč od svoje staje. Našel je tam 6 indijanskih koč, pripravil pa je za sv. kerst in kerstil samo 4 družine in takopostavil podlago novi misijonski podružnici, od katerih je imela luč sv. vere krog in krog svetiti.

Preden se je začela terda zima, gnalo ga je še obiskati svoje ljube duhovne otroke v Maškigongu, pri katerih je zopet obilo preserčnega veselja vžival,

posebno nad nenavadno junaško serčnostjo ene izmed peterih, katerim je pri tej priliki zakrament sv. kersta podelil. Piše pa sam o tej zanimivi zadevi 3. novembra 1834 l. takó-le:

„Pretekli teden sem bil v misijonskem kraju pri sv. Jožefu v Maškgongu, kjer vselej neizrečeno veliko tolažbe in dušnega veselja uživam, ker vidim, s koliko živo gorečnostjo se ti dobri kristijani kerščanske vere deržé.

V tem jesenskem času jih ni domá; raztreseno živé po notranjih krajih, ker z boljšim vspehom divjino lové in njeno drago kožuho vino kožuharjem za obleko, za puške in za druge potrebne reči zamenjajo. Nekteri so 4, drugi celó 6 dni daleč od svoje vasi; pa pri vsi tej daljavi in pri vseh težavah pota, so vendar prišli vsi k kapeli sv. Jožefa tisti dan, ob katerem so me po moji obljubi tam pričakovali. Močno me je njihova gorečnost spodbudila, ko sem pri svojem prihodu vse skupaj našel.

Pri tej priliki sem jih v Maškgongu 5 kerstil, in pri tem kerščevanju me je posebno razveselila neka sedemnajstletna deklica, ktera je bila med temi peterimi pri sv. kerstu. Indijan ki mi je njeno hrepenenje po sv. kerstu razodel, mi je tudi pripovedoval, da je oče te deklino terdovraten ajd, ki našo vero močno sovraži.

Ko je dekle od kristijanov zvedela, kateri dan ima misijonar v Maškgong priti, prosi svojega očeta, da jej dovoli iti v Maškgong; ajdovski oče pa, ki se mu je pač dozdevalo, zakaj njegova hči tje želi, jej kratko in malo odreče. Ona pa prosi in prosi, dokler jej na zadnje dovoli. „Pojdi tedaj, jej reče ves razdražen, pa vsaj tako neumna ne bodi, pokristijaniti se. Ko bi se pa vendar le zoper mojo prepoved dala kerstiti, vedi da, nimaš nič družega od mene pričakovati, kakor to, da ti bom obe ušesi odrezal“. — Ko to slišim, prašam deklino prav krepko in resnobno, ali jo je pri takem žuganju ajdovskega očeta vendar le volja, kerščansko vero in sveti kerst sprejeti; ona pa mi na tó določno na glas odgovorí, da se nikakor

ne da odverniti od svojega namena, postati kristijanka. — Na dan pred mojim odhodom iz Maškigonga je zadobila milost dušnega prerojenja, po kateri je zdavnej že hrepenela. Kaj da bo s to kerščansko junakinjo, še sam ne vem. Za zdaj ima prav terdno voljo, zavoljo kerščanske vere vse preterpeti. — Vsako kerščansko serce mora občutiti, da, kdor kaj tacega doživi, na vse težave misijonskega potovanja kaj lahko pozabi“.

Po svoji vrnitvi iz Maškigonga je ostal Baraga ves zimski čas v Šmariji oskerbovaje svojo mlado kerščansko čedo in pripravlja se na misijonska popotovanja o prihodnji spomladi. Prihajali so tudi to zimo, kakor po navadi, divjaki iz severnih krajev na lov in v delavnice za sladkor; pa kolikor jih je bilo kerščenih, prišli so vsi, celó stari bolehní in 10 do 12 leti stari otroci, nekteri po 3 do 4 dni daleč o božičnih praznikih v Šmarijo, da bi se svetih zakramentov vdeležili. V dotičnem svojem sporočilu povdarja Baraga še posebno, kako ginljivo so ga pri tej priliki dobri indijanski otroci spominjali Jezusa, ki je bil ko dvanajstletni otrok v tempelj prišel. —

Med tem, ko je evangeljsko drevesce v Šmariji pri Veliki vodi zasajeno če dalje večé prihajalo in svoje vejice na eno in drugo stran poganjalo, mu začne pretiti nemila nevihta. Indijani so namreč zvedeli, da vlada zedinjenih deržav misli skleniti, da morajo vsi dosehmal prosti ali samosvoji, z deržavo ne še združeni Indijani okolo Velike vode zapustiti svoje kraje in podati se v druge, ki jih jim bo vlada un kraj vode Misisipi odločila. S silno žalostjo in togoto je ta novica te divjake sploh, katerim je tudi ljubezen do domačije prirojena, navdajala. Še z večó žalostjo pa so jo sprejeli kerščanski Indijani, katerim po takem vladnem ukazu ni samo šlo za domači kraj sploh, ampak tudi za kraj, ktereга jim je luč sv. vere spremenila v domovino zveličevavnega miru, v domovino novega prijetnega življenja. Baraga si je sicer prizadeval, potolažiti jih z resnimi in gotovimi obljubami, da pojde s privoljenjem svojega

škofa ž njimi, kamor koli bo treba; pri vsem tem niso mogli mirovati, ampak poprijeli so se vsacega sredstva, kterokoli se jim je pripravno zdelo v to, da bi odvernili nadlogo, ktera se jim je od vseh strani napovedovala. Kaj so vse v ta namen počeli, pripoveduje Baraga v svojem sporočilu od 26. junija 1834. l., ktero je posebno zanimivo zato, ko nam razkriva marsiktere strani društvenega življenja teh korenjaških divjakov, na ktere ozirati se dozda še nismo prilike imeli. „Terdno so sicer sklenili“, piše Baraga v tej zadevi, „Indijani mojega misijona, da se z vlado nikakor nočejo pogajati zastran svoje zemlje, vlada zagotavlja po časnikih, da noče s silo vzeti Indijanom zemlje, ampak da jo le hoče od njih kupiti; pa pri vsem tem se poslužujejo taci pomočkov (posebno pijanljive pijače), da bi le prekanili Indijane in jih ob lepo njihovo zemljo pripravili, kakor se je to tudi pri vseh takih poprejšnjih pogodbah godilo.

Še posebno pa so v skerbi dobri Indijani iz Kri-vega drevesa za svojo zemljo. Pred nekoliko časom je več ondotnih Indijanov semkaj prišlo, da bi se s tukajšnjimi, ki so ravno tistega rodú, v velikem zboru posvetovali, kako da bi vendar svojo zemljo obvarovali nevarnosti, ki jim preti. Pri tej priliki sem imel veselje, videti veliki zbor divjakov.

Prišli so od vseh strani, in so se zbrali v tem mestu, ktero je najimenitnejše ob Veliki vodi. Imeli so svoj zbor pod milim nebom v majhni okrogli dolini, ktera je bila podobna amfiteatru. V sredi doline so na več mestih ogenj zanetili, so povsod okoli ognja tobaka naložili in velik kotel z ocukrano vodo pristavili, pri vhodu v dolino so veliko zastavo ali bandero zasadili. Ko je vse to bilo pripravljeno, se je dalo znamenje, in Indijani so od vseh strani polagoma in resnobno prihajali. Ženskih in otrok ni bilo videti. Molčé se vsedejo krog in krog, in sleherni svojo lulo zapali. In takó so sedeli nekoliko časa in nihče izmed njih ni kar besedice spregovoril, kakor nekda Jobovi prijatli. Poslednjič jame eden iz med njih govoriti, ter reče: „No, bratje moji! čemu ste neki semkaj prišli? kakošen je vaš namen? povejte tedaj,

kaj da mislite!“ Na to se vzdigne najpred govornik iz Krivega drevesa, častitljiv in pobožen kristijan, gré molče mimo krog in krog sedečih in poda slehernemu tukajšnjih Indijanov rokó.

Po takem vsestranskem pozdravljenji in potem, ko je svoj govor z navadnimi besedami pričel, izreče nazadnje, da je vseh Indijanov iz Krivega drevesa terdna volja, svoje zemlje vladi zedinjenih deržav nikoli ne prepustiti, in tako sebe in svoje otroke v nesrečo spraviti.

Po končanem govoru poda vikšemu poglavarju tega mesta neke steklene, na zeleni niti nabrane koravde v znamenje združene misli in medsebojne vzajemnosti. Na to nastopi splošno molčanje, in glavar oddá venec iz steklenih koravd svojemu sosedu, ta pa drugemu, takó, da so ga dobili v roké vsi krog in krog. Molčali so vsi delj časa; kar na enkrat se jih več, eden za drugim vzdigne, vsi ti gredó k govorniku in mu tiho svoje mnenje razodevajo. Po tem se vzdigne govornik, gré okrog in slehernemu Indijanu iz Krivega drevesa v roko seže, in jim naznani, da so tudi oni (Indijani ob Veliki vodi) sklenili, da svoje zemlje nikoli ne bodo prodali. Na vse to se je še od ene in druge strani mnogo govorilo, in tako je cel dan pretekel pri tem zborovanji.

Spomina vredna je resnoba in premišljenost divjakov, ktera se pri takih njihovih zborih razodeva, pa tudi čuditi se je zgovornosti in krepki besedi, ktera je nekterim teh prostih gorjanov prirojena“.

10. Druga misijonska staja, ki jo Baraga vstanovi v (Lapointu) Šent-Jožefu ob Gornjem jezeru (Lac superior).

Še ni pretekla polovica družega leta, od kar se je Baraga iz Krivega drevesa preselil v Šmarjo pri Veliki vodi, že mu pride od njegovega škofa v Detróát-u, preč. g. Resé-a povelje, da naj zapusti

to stajo in se poda k severnim divjakom ob Gornjem jezeru „Lac superior“, tedaj v tisti kraj, po katerem je, kakor nam je že znano, tako neizmerno hrepenel, ko je bil še v Krivem drevesu. Tedaj zdaj še le, ko je zavaroval divjake okoli Velike vode kuge zmot in krivoverstva, zdaj še le, ko je smel zapustiti v sami staji v Šmariji dosti močno kerščansko družino, ki je štela 170 od njega kerščenih Indijanov, zdaj še-le se je spolnilo njegovo nekdanje tako živo hrepenenje, gotovo v njegovo tem večje veselje, čem bolj si je zavedal, da ga res Bog sam hoče imeti na tistem njega dni že tolikanj zaželenem kraju. Pa naj nam Baraga sam pové, kaj je mislil in občutil pri tej priliki, ko mu je došlo škofovo povelje, podati se k Gornjemu jezeru.

„V tem mescu“, piše on iz Detróáta 20. februarja 1835. l., „se je za misijon v Šmariji pri veliki vodi meni močno prijetna sprememba naključila, ki je nisem nikakor pričakoval. Misijonar, gospod Andrej Visocki je s privoljenjem našega preč. škofa Rese-a k meni prišel, ter mi razodel skrivno željo, ostati v tem misijonu, ako naš škof v to privoli. Močno sem se zavzel, ko mi je to svojo željo razodel, in ker sem bil ravno namenjen, zavoljo družih opravil v Detróá, zato sem mu obljubil, da bom s škofom o tej zadevi govoril in potem to storil, kar mi bo škof storiti ukazal. Šel sem tedaj v Detróá (200 amerik. milj daleč od Velike vode). Preč. škof je bil zelo zadovoljen, da sem prišel, in mi koj zagotovi, da on sam želi, da ostane g. Visocki ko moj naslednik v misijonu pri Veliki vodi, jaz pa bom spomladi, ko bo zopet mogoče, po vodi se peljati, ž njim šel proti severju, kjer se bode tudi novi indijanski misijon vstanovil. —

Lehko se da misliti, kako neizrečeno me je veselilo slišati iz ust dobrega svojega škofa, da je zopet mene v to odločil, da nov indijanski misijon vstanovim. Iz globočine serca sem Boga zahvalil, da me je zató v Ameriko poklical, da v Njegovo Božjo čast in v prid ubogih naših indijanskih sobratov nove misijonske staje vstanavljam.

In pri takem hvaležnem veselji zadobi le še močnejše korenine moj sklep, darovati se, naj bodo težave še tako silne, ves čas svojega življenja indijanskim misijonom v prid, zlasti, ker sem zdaj že precej se naučil silno težkega indijanskega jezika. Kraj, kjer se ima po mislih našega vnetega in previdnega škofa ta novi misijon vstanoviti, je od Detroá 600 amerik. milj (200 ur) daleč proti severju pri takó imenovanem Gornjem jezeru (Lac superior). Enkrat je bilo že na tem, da bi se bil tam misijon vstanovil, pa za takrat ta reč še ni bila dovolj dozorela. Zdaj pa, kakor vse kaže, je pravi čas za to, in prihodnjega mesca junija je namenjen moj škof tje in me tam pustiti. Za naprej že neprenehoma Boga hvalim za veliko milost, katero, kakor upam mi bo tam skazoval, zraven ga pa tudi prosim, da me še dalje pri mojem do zdaj vidno terdnem in stanovitnem zdravju ohrani in podeli moč in krepost mojim sklepom, ki jih delam Njemu v čast in sebi in svojim bratom v prid. Prosim pa tudi prav serčno vse pobožne ude toliko blage Leopoldinske družbe, da me s svojimi krepkimi združenimi molitvami vedno podpirajo. Po nauku sv. pisma imam silno veliko zaupanje v združeno molitev pobožnih duš, in sem do živega prepričan, da vse to, kar sem dosehal v indijanskih misijonih dosegel, ni toliko sad mojega lastnega prizadevanja, temuč molitve udov te svete družbe.

Ob Veliki vodi bo tedaj odsehdob pobožni duhoven Visocki, in kakor upam, prav izverstno misijonaril. Ne zna sicer indijanskega jezika, ima pa prav dobrega tolmača in terdno voljo, se tega jezika prav pridno učiti. V šestnajstih mescih svojega misijonskega delovanja ob Veliki vodi sem kerstil 170 Indijanov. Veliko tacih, ki se še za sv. kerst pripravljajo, sem zapustil gospodu Visocki-ju, ktere bo kmalo kerstiti mogel. Tukaj je zdaj prav prijetna kapela, ozaljšana z darili dobrotnikov mojega misijona, in dovolj prostora za vse indijanske in kanadske katoličane s terdno prostorno duhovščinico in šolo vred. Tudi je tukaj prostor za vert že pripravljen, ki ga bo moj naslednik popolnoma doveršil.

Indijani ob Veliki vodi so sicer otovaškega rodú, pa se vendar zeló ločijo od Indijanov okoli Krivega drevesa, zlasti v tem, da so veliko bolj prevzetni in pijanosti bolj udani, kakor Indijani v Krivem drevesu. Sveta vera ne bo nikdar pri njih tako lepó napredovala, kakor v Krivem drevesu“.

Več ko tri mesce se je moral muditi v škofijskem mestu v Detróátu, iz kterega je šel 8. junija na pot k Gornjemu jezeru. Tretji dan se pripelje na parniku v Makinaw, 300 anglik. milj (100 ur) daleč od Detróáta, kjer je nekoliko dni ostal in pri tej priliki obiskal svoje nepozabljive otroke v Krivem drevesu. „Silno je bilo njihovo veselje, ko so me zagledali“, piše Baraga v sporočilu iz Lapoéna (La pointe) na Gornjem jezeru 9. avgusta 1855, „in močno so želeli, da bi pri njih ostal, ko jih je oče Šänderl o začetku junija zapustil in šel v deržavo Ohijo, kjer mislijo Redemtoristi samostan postaviti. Jaz pa sem jih nekoliko umiril s tem, da sem jim dokazoval, da oni brez misijonarja ne bodo ostali, da pa njih bratje ob Gornjemu jezeru, kateri nobenega mašnika še videli niso, duhovne pomoči veliko več potrebujejo, kakor oni.

„Potém sem se vernil v Makinaw“, piše Baraga na dalje, „in sem pričakoval preč. gosp. škofa Resé-a, pa je imel toliko opraviti v Detróát-u, da ni mogel priti, ampak pisal mi je, da pride še le mesca avgusta v Makinaw. Potoval sem tedaj naprej, in 4. julija sem prišel v Šmarijo (Saut de S. Marie), pri vhodu v Gornje jezero, kjer ima svoje misijonsko mesto goreči in sveto živeči oče (pater) Franc Hetscher iz reda Redemtoristov. Pa ravno tisti dan, ko sem tje prišel, bil je odšel v Ohiško deržavo in še sam ni vedel, ali bo zopet nazaj prišel ali ne. 10. julija sem iz Šmarije odrinil na kupčijski ladji in po dolgočasnem popotvanji, ki je 18 dni terpelo, sem dospel v Lapoin (Lapoint), kjer me je dobro tukajšnje ljudstvo s priserčnim veseljem sprejelo. Več let že so želeli, duhovna tukaj imeti, pa zavoljo silnega pomanjkanja duhovnov v naši revni škofiji se jim dosehmaj ni mogla njihova želja spolniti, zató je

tedaj tudi nepopisljivo bilo njihovo veselje, ko so videli iti duhovna v njih kraj.

Od Šmarije (Saut de S. Marie) do Lapoénta štejejo 330 amerik. milj; tako daleč je tedaj moj najbližnji duhovni sosed od mene. Berž potem, ko sem sem prišel in te svoje ljudi pri dobri volji našel, začel sem jih vnemati, da se lotijo stavljenja misijonske cerkve, in poprijeli so se dela s tako vnemo, da so v sedmih dnevih toliko izdelali, da sem jo mogel že danes 9. avgusta blagosloviti in v njej maševati. Blagoslovil sem jo na imé sv. Jožefa, tega toliko močnega zagovornika pri Bogu.

Cerkev je terdna, če ravno po amerikanski šegi iz obtesanih hlodov izdelana, in je za tukajšnjo množico dovolj prostorna; je 50 čevljev dolga, 20 čevljev široka in 18 čevljev visoka, s precej visokim stolpom ali turnom, v katerem vísi zvon, kterega sem bil dal v Detróátu viliti.

Število teh, ki jih za sveti kerst pripravljam, je prav obilno; po sv. kerstu silno hrepené, in to njihovo hrepenenje bo tudi utolaženo, berž ko bodo bolje podučeni.

2. avgusta sem kerstil v tem novem misijonu 25 Indijanov, med kterimi je bilo nekoliko otrok. Od 3. do 9. avgusta jih je bilo zopet 25 kerščenih. Ta teden bodo začeli delati meni hišo, v kateri bo prostorna soba za šolo. Prav zeló sem zadovoljen in ne morem nikdar zadosti Boga hvaliti za to, da pri vstanovitvi novega misijona vse tako nepričakovano dobro od rok gre, da-siravno sem ravno zdaj brez vseh časnih pripomočkov. Od vsega denarja, ki sem ga za popotovanje dobil, ostali so mi samo 3 dolarji, t. j. 7 gold. avst. vel., ko sem semkaj prišel. Preč. naš gospod škof mi ni mogel več dati, ker se je v silne dolgove zakopal pri zidanji stolne cerkve v Detróátu in neke druge cerkve v Green-Baji, ima pa še memo tega veliko družih stroškov, da dobro vredi svoje šole in druge potrebne naprave v Detróátu, torej mora za te reči obračati ves denar, ki ga dobiva. Ko bi ne bil tako dobrih ljudi tukaj našel, ne bi bil mogel prav nič začeti. Pa, da dolgo pri tem ne bo moglo

ostati, to že zdaj previdim. Tukajšnji Indijani so zelo siromaki. Zemlja je slaba, zračje poljedelstvu neugodno, obleka pa, ki jo od kanadskih kupcev za kožuhovino dobivajo je silno draga, ker se donša iz tolike daljave. Prav v serce me boli, ko vidim njihove otroke gole okoli tekati, ktere bi radi oblačili, ko bi le mogli.

O, kako bi to misijonarja in njegovo sveto vero divjakom priporočevalo, ko bi mogel te revne stvari za silo oblačiti. O, kako rad bi storil to, ako bi le premogel! Ob Veliki vodi in v Krivem drevesu mi je bilo to mogoče, ker sem imel dosti podpore; zdaj pa nimam nič.

Devetdeset milj od tukaj je neka vas, Fondilak (Fond du Lac) po imenu, kjer je mnogo Indijanov, kateri želé sprejeti kerščansko katoliško vero. Neki pobožen kožuhar jim je pripovedoval od vere in od duhovnov, in kaj radi bi tudi v svojem kraju duhovna videli.

Berž ko tukaj najbolj silna misijonska opravila doveršim, bodem se, če Bog da, tje podal in kaka dva tedna pri ondotnih dobrih Indijanih ostal, da jih v veri podučim in po sv. kerstu sprejem v čedo zvestih Kristusovih ovčic. Slišim, da je okoli Fondiláka še veliko družih Indijanov, kateri večkrat pravijo, da bi radi kerščansko vero sprejeli, ko bi stanoval v Fondiláku duhoven, kateri bi hotel njih in njihove otroke v sv. veri podučevati.

Zraven tega je pa še v notranjih krajih proti severo-zahodnji strani veliko jezer, ob katerih prebiva mnogo mnogo Indijanov, ki še vsi tavajo po poti večnega pogubljenja. Ali ni pač silno žalostno videti, da se toliko duš vedno gubi, zlasti zató, ker duhovnov manjka! O, da bi vendar nekoliko avstrijskih duhovnov semkaj prišlo, jaz bi jih gotovo na dobra mesta spravil.

Prosimo Gospoda žetve, da pošlje delavcev v svojo žetev.“

Z Baragovim prihodom k Gornjemu jezeru je za divjake tistih krajev napočila tista zora milejše

in srečnejše dobe, po kateri so dovolj dolgo že zdihovali. Padalo je seme besede Božje na zemljo tem bolj rodovitno in pripravno, ker je okoli Gornjega jezera Baragu pot pripravljaj eden izmed tistih kožuharjev, kateri so njegovo misijonsko delovanje pri Veliki vodi tako močno ovirali. Ni se tedaj čuditi, da je bila žetev že koj od začetka tako obilna, da je Baraga že v petem mescu njegovega delovanja na Gornjem jezeru razveseljevala množica, ki je štela 184 divjakov, ktere je on kerstil in čedi Kristusovi pridružil.

Natanko popisuje Baraga sam to svoje začetno blagonosno delovanje pri divjaki pri Gornjem jezeru, zraven pa tudi šege in navade teh divjakov v sporočilu iz staje Lapoén, ali sv. Jožefa pri Gornjem jezeru 28. septembra in 28. decembra 1835. l. tako-le:

„Odkar sem zadnjikrat (9. avgusta) pisal, kerstil sem jih zopet veliko, veči del odraščeni Indijani, otroke sem koj prvo nedeljo po svojem prihodu kerstil. Da je kerščevanje bolj slovesno, kerščeval sem le ob nedeljah. Vsako nedeljo je bila precej obilna množica Indijani pri sv. kerstu, takó, da v samem mescu avgustu jih je bilo 86 kerščenih. Pa nič menj srečen je bil v tej zadevi tudi mesec september. Ta mesec je bilo 62 Indijani, otrok in odraščeni, po svetem kerstu sprejetih v naročje svete matere cerkve. —

V tem mescu mi je bilo tudi vendar enkrat moč, spolniti željo Indijanom v Fondilaku, kateri močno hrepenijo videti duhovna v svojem kraju, odkar jim je, kakor sem zadnjič sporočil, neki pobožen kožuhar (redka prikazen med temi brezbožniki) od kerščansko katoliške vere in od duhovnov pripovedoval. Berž, ko sem to zvedel, lotila se me je želja, tje iti; pa ves mesec avgust sem imel toliko opraviti s podučevanjem tistih, ki so se za sv. kerst pripravljali, da nisem mogel nikamor.

Koj, ko sem prišel v ta srečni kraj, me je silno veselje obhajalo, ker sem vse tiste, ki so želeli misijonarja, v najlepšem redu zbrane našel v prostorni

hiši pridnega kožuharja. Ko v hišo stopim, pokleknilo so vsi in mašnikovega blagoslova prosili, ki sem jim ga tudi z ginjenim srcem podelil. Preserčno sem hvalil Boga za veliko milost, ki jo je tem ubogim ajdom skazal. Zahvaljeval sem se pa tudi dobremu možu, ki je s svojim podučevanjem prvi pripravljaj pot k spreobrnjenju teh divjakov. Ta mož, ki se kaj hvale vredno loči od navadnih kožuharjev, je Francoz iz Kanade, Peter Koté po imenu. Kupčuje na menjo že čez 30 let z Indijani tega kraja, in govori popolnoma dobro njihov jezik. Preteklo leto je po milostljivi naredbi previdnosti Božje v roke dobil otawske molitvine bukve, ki sem jih leta 1832 v Detróatu dal natisniti. Na to začne Indijane vabiti v svojo hišo in jim je prepeval razne pesmi iz teh bukev po primernih francoskih napevih. Indijanom je bilo to tako všeč, da so vsak večer prihajali v njegovo hišo in so ondi večkrat do polnoči, v časih tudi do zore ostali pri gorečem možu ter so ž njim prepevali. Ko je njih veliko gorečnost videl, ni mu bilo že dovolj, jim le duhovne pesme prepevati, ampak učil jih je tudi kerščanskega nauka iz ravno teh bukev, ter jim je molil tudi jutranjo in večerno molitev, ktere so se kmalo iz glave naučili.

Ko sem tje prišel, našel sem mnogo njih za vero močno vnetih in za sv. kerst prav dobro pripravljenih. Veliko jih je pa tudi terdovratnih, ki od vere nič slišati nočejo. Pa upam, da se bo nekaj tudi teh s časoma spreobrnilo. Nikjer se vsi na enkrat ne spreobernejo, kakor se tudi sploh nikjer vsi ne spreobernejo. Šaj vidimo, da celó takrat, ko je Jezus Kristus sam na zemlji misijonaril, se niso vsi spreobrnili. V Fondilaku je bilo šestega septembra 21, devetega pa 30 Indijanov kerščenih, 16 takih pa, ki so za sveti kerst že dovolj podučeni, ni bilo takrat doma, ko sem tam bival, ker niso gotovo vedeli, kedaj pridem. Pa prišli bodo prej ko ne semkaj v Lapoén, da tukaj sv. kerst sprejmó.

Bog bodi tisočkrat zahvaljen! Že 148 ajdov je v času tega novega misijona v naročje sv. cerkve sprejetih. Bog daj, da bi vsi, ali saj veči del teh

novospreobrnjenih v nebesa prišli! Kolika tolažba bi bila to za me sodnji dan!“

„Od 28. septembra do danes, — piše Baraga 28. decembra 1835. l. — je 33 Indijanov, več del odrasčenih, zakrament sv. kersta prejelo in med temi najstara oseba v tem kraji in berž ko ne ob celem Gornjem jezeru. Ta oseba je nek okoli 100 let stara Indijanka. Sama sicer (kakor Indijani sploh) ne vé povedati, koliko je stara, vé pa pripovedati od prigodkov, ki jih je doživela, po katerih nek star Kanadec, ki že čez 53 let na tem otoku živi, in je od tistih prigodkov govoriti slišal, sodi, da mora ona že 100 let stara biti. Ta dobra starka je bila neizmerno vesela, ko je sv. kerst prejela. Je prav dobrotna stvar in živi v svoji nedolžnosti, kakor majhen otrok. Smem upati, da bo v svoji kerstni nedolžnosti umerla. Trije njenih pravnukov so bili ž njo vred kerščeni, eden njih najmlajši vnukov, ki je 40 let star, je bil na božični dan kerščen. Taki kersti človeka ginejo in razveselijo.

Veseli tudi misijonarja, ko cele družine ob enem kersti. Pri takih kerstih pridejo v spomin prvi kerščanski časi, v katerih so aposteljni po spričevanju apost. djanj (16, 33.) cele družine ob enem kerstili. Ko oče na desni, mati pa s svojim dojenčkom v naročji na levi strani stoji, okoli nju pa še čvetero ali petero otrók, in vsi skupaj milost sv. kersta dosežejo — o gotovo je to prijetno in truda vredno! Božični dan sem več družin kerstil.

Veliko truda me je stalo, pripravljati za sv. kerst te, ki sem jih božični dan kerstil, ker so v gozdu prezimovali, kake 3 milje daleč od mojega stanovanja. Da bi jih bolje za sv. kerst pripravil, sem en mesec vsak dan k njim hodil; ko sem dal znamenje z zvončkom, prišli so vsi v prostorno kočo k nauku. Razun silnega mraza, kakoršnega smo ta mesec imeli, je bila najhujša težava ta, da sem jih moral po noči podučevati; videl sem namreč, da jih po dnevu ni domá, ker so za živež svoj ali ribe lovili ali pa zanjke nastavljali, da bi vsakoršne majhne živali vjeli. Navadno je nauk dolgo terpel, in tako sem vselej

pozno domu prišel. Pa storil sem to vse z veseljem in trud mi je bil obilno plačan, ker božični dan sem kerstil 22 ajdov, med kterimi sta bila samo dva majhna otroka, vsi drugi so sami znali odgovarjati na vprašanja pri delitvi sv. kersta. Bilo jih je 25 za sveti kerst na ta dan odmenjenih, pa trije bodo še le novega leta dan kerščeni. Imam tedaj že 184 kerstov zapisanih v kerstnih bukvah tega novega, pred 5 mesci vstanovljenega misijona.

Bodi Bogu tisočera hvala za tako dober začetek tega misijona, kakoršnega se nikdar nisem nadjal. Če se za naprej tudi noben Indijan več ne spreoberne, smel bi že zadovoljen biti, da sem semkaj prišel, ko bi le mogel tem že spreobrnjenim in v veri dobro podučnim k večnemu zveličanju pripomoči. Pa ni podoba, da se število spreobrnjenih ne bo množilo, marveč upam, da mi bo dobri Pastir obojno podelil, namreč milost, število spreobrnjenih obilnejše pomnožiti, in milost novospreobrnjene vedno po potih zveličanja voditi k nebesam. Zanimiva in srečna okoliščina pri ustanovitvi tega misijona pa je ta, da v teh 5 mescih je samo ena oseba v tem misijonu umerla, in je zdaj gotovo neizmerno srečna pri Bogu v nebesih, ker ta merlič je dveletni otrok, ki sem ga 2. avgusta kerstil, in je 27. avgusta umerl. Ob Veliki vodi pa, kjer je bil moj misijon manjši, sem imel vsak mesec enega ali dva merliča.

Kar pa jezik tukajšnjih Indijanov zadeva, moram opomniti, da se njihov jezik le malo od jezika Otavcev loči. Od začetka sem mislil, da je veči razloček med njima, ker tukajšnji Indijani drugače zavijajo in to me je motilo.

Razumejo me ti Indijani prav dobro, in kerščanski nauk iz ust duhovna kaj radi poslušajo. Celó otroci so željni poslušati kerščanski nauk in iz glave se ga učiti, in ni jih treba k temu še le priganjati. Če me nič ne zaderžuje, razlagam vsako jutro v svoji hiši nekoliko kerščanskega nauka, in večkrat vidim otroke okoli moje hiše, ki čakajo, dokler z zvončkom znamenja ne dam; na to znamenje pa pritečejo, kakor piščeta, kedar jih koklja kliče.

Zastran šeg in navad se tukajšnji Indijani od Otavcev v tem ločijo, da tukajšnji so veliko bolj sirovi in neolikani, in da svoje malikovavske šege bolj pogostoma opravljajo, kakor Otavski Indijani. Opravljajo te šege zmirom po noči, razun plesov pri darovanji, ki jih po dnevu obhajajo. Po teh šegah namreč se v kaki koči okoli ognja vsedajo, in zdaj eden za drugim kako trapasto darilno pesem poje tako na glas, kolikor le more, in pri tem tako močno na boben nabija, da se vsaj dve milj daleč sliši. Po petji žlobodrajo nekaj s prav zopernim glasom tako hitro, da ne ene besedice razumeti ne morem. S tem precej časa po noči potratijo, in sicer tri noči zaporedoma, čez dan potem pa se snidejo pri svojem darovanji. V ta namen postavijo posebno lopo iz vej, ktera ima 40 do 50 čevljev dolgosti in okoli 12 čevljev širokosti. V tej lopi poskakujejo cel dan pri silnem vpitji, kakor da bi bili ob pamet prišli, in ker nimajo v navadi nobenega muzikalnega orodja, zato bijejo na vso moč na svoj boben.

Spreobernjeni Indijani se zdaj sami sebi čudijo, kako da so mogli biti tako nespametni, da so se s takimi neumnostmi pečali“.

Posebno zanimiv je zimski čas, ki ga je Baraga pervikrat pri Gornjem jezeru preživel, zavoljo njegove mnogoverstne pismenske delavnosti, ktere se je bil poprijel ne samo v prid svojih spreobernjencev, ampak tudi v prid svojih slovenskih rojakov. Da bi se bilo bolj vkoreninilo in obilnejši sad donašalo seme, ktero je s pomočjo Božje milosti tako lepo poganjalo povsod, kjerkoli ga je zasejal, spisal je po zimi 1835—36 molitvine, pesemske in podučljive bukve, zraven pa tudi posebne bukve „Življenje G. Jezusa Kristusa“ v narečji Indijanov ob Gornjem jezeru, ki so se Očipve imenovali, in kterih narečje se je precej zeló zlagalo z narečjem Otawco-Indijanov. Svojim rojakom v prid pa je ravno ta zimski čas, ki je terpel do mesca junija, izdelal dosti znano in mnogo cenjeno knjigo: „Premišljevanje štirih poslednjih reči“ ter se je ob enem lotil popisovanja zgodovine, šeg in navad severno-amerikan-

skih Indijanov, ktero popisovanje v nemškem jeziku v Ljubljani tiskano je tudi v slovenski jezik predstavljeno na svitlo prišlo.

Ko je napočil spomladanski čas, nastopila je tudi za Baraga toliko zaželena doba pravega misijonskega delovanja in popotovanja.

Gnalo ga je najpred obiskovat svoje drage otroke v Fondilak (Fond du Lac), k katerim se je podal 26. maja in je ostal pri njih 14 dni. Koliko dušnega veselja je vžival pri teh svojih ljubih spreobrnjenjih, pripoveduje sam v pismu od 17. junija, ko piše: „Našel sem pri ondotnih Indijanih vse v najboljšem redu. Čuditi se je, kako je mogoče, da se ti ubogi Indijani tako zvesto in vneto deržé sv. vere, ko nimajo nobenega misijonarja pri sebi.

Upam pa, da ga bodo še to poletje dobili, ker za Fondilák je odmenjen preč. gosp. Franc Pirec, kateri bi bil že preteklo jesen rad semkaj prišel, pa ni mogel nobene priložnosti dobiti, toraj je še v Krievem drevesu prezimil. Dobri Indijani, ki so že zvedeli, da pride, ga prav željno pričakujejo; ni dvomiti, da bo veliko dobrega med njimi storil.

Kakor sem že zadnjo jesen pisal, je za Indijane v Fondilaku posebna sreča, da imajo v svoji vasi pobožnega kožuharja iz Kanade, Petra Koté-a, kateri jim prav velikokrat kerščanski nauk razlaga, jih vsako nedeljo v svojo hišo sklicuje, jim pobožne pesmi v indijanskem jeziku prepeva in jih indijanskih molitev uči. Ko sem bil to spomlad v Fondilak prišel, našel sem zopet 14 Indijanov v kerščanski veri podučenih, ktere sem ta čas, ko sem pri njih bival, še bolj podučil, potem pa po sv. kerstu v občestvo sv. cerkve Kristusove sprejel. Med njimi je bil tudi neki vikši glavar s svojo družino. Tisti dan pred mojim odhodom pride vikši glavar z več možmi k meni, ter me prosi, da jih ne zapustim, ampak naj vedno pri njih ostanem in misijon pri sv. Jožefu (v Lapoéntu) drugemu misijonarju prepustim. Odgovoril sem jim, da bi me pač veselilo, pri njih živeti, pa da ne smem zapustiti spreobrnjencev pri sv. Jo-

žefu, ter po svoje ravnati in v kaki drugi misijon iti, ker sem večkrat že tem obljubil, ž njimi živeti in umreti, ako bo le Božja volja. Ob enem sem jim pa tudi obljubil, da si bom na vso moč prizadeval, da dobijo misijonarja, kateri bo pri njih stanoval. In to upanje, da bodo v svojem kraju stalnega misijonarja imeli, jih je prav močno razveselilo.

Pokazali so mi mesto, kjer želijo misijonarsko cerkev in šolo imeti. Sklenil sem misijon v Fondilaku priporočiti priprošnji in varstvu sv. Petra. Upam da se bo tam še veliko ajdov k kerščanski veri spreobrnilo, kedar bode kak misijonar pri njih stanoval. Spreobrnjeni Indijani in tudi kožuharji v tem kraju sploh terdijo, da bi se v kratkem obilno število ajdov spreobrnilo, ako bi se ondi mogel misijon za vselej vstanoviti.

Preteklo zimo se je tudi tukaj pri sv. Jožefu en vikši glavar k kerščanski veri spreobrnil. To spreobrnjenje bo za sv. vero gotovo dobre nasledke imelo, ker ta glavar je močno vnet in obnašanje njegovo je vsem v lep zgled zraven pa ima tudi veliko vplavo pri Indijanih tega kraja. — Odkar sem zadnji-krat pisal, je zopet 28 Indijanov v mojem misijonu sv. kerst prejelo. Vseh spreobrnjencev v tem misijonu je tedaj od mesca avgusta 1835. l. do zdaj 213“.

11. Baragovo potovanje v Evropo v misijonskih zadevah.

Obilnejši ko je bil sad, ki ga je v tako kratkem času že obrodilo Baragovo misijonsko delovanje v krajih ob Gornjem jezeru, bolj živo je čutil potrebo zdatne pomoči, da bi se ta lepi sad ne le samo ohraniti, ampak tudi pomnožiti mogel. Pa kako doseči to pomoč, kako zadostiti tako živi potrebi, potrebi namreč narediti jim hišo Božjo, brez ktere mora če dalje bolj hirati in nazadnje ugasniti kerščansko življenje?

Pri tej skerbi, ki je Baraga noč in dan nadlegovala, začne se mu vsilovati misel, kateri se je na zadnje tudi moral vdati, ko je spoznal, da je ni druge poti nobene tako pripravne, po kateri bi se dalo v okom priti tolikanj živim potrebam njegove mlado-kerščanske čede, kakor da se podá sam v Evropo in vnema z živo besedo kerščanska serca k milodarni ljubezni do ubogih svojih spreobrnjencev v Ameriki.

Sklene tedaj, prihodnji jesenski in zimski čas v rešitev te svoje tehtne naloge obrniti, toraj naznani ta svoj namen preč. škofu Resé-u v Detróátu, in ko zve, s kolikim veseljem je škof to njegovo željo poterdil, poda se 29. septembra 1836 na pot, od ktere se mu je pred kedaj toliko manj sanjalo, kolikor bolj določno je bil dal slovo svoji domovini in Evropi ob svojem popotvanji v Ameriko in kolikor teže ga je stalo, zapustiti — če ravno le za nekoliko mesecev — svoje ljube Indijane.

15. oktobra je prišel v Detróá, kjer se je moral en teden muditi zató, ker je imel preč. škof Resé silo veliko opraviti s pismi, ki jih je pri tej priliki želel poslati z Baragom vred v Pariz, v Lijon, v Rim, v Neapelj, na Dunaj in v Monakovo.

Od Detróáta se je peljal Baraga v Njujork, od tod pa po morji v London, kamor je prišel 1. decembra, in kmalo potem se je podal v Pariz, kjer je moral blizo dva mesca ostati zato, ker je po svetu svojega škofa v tem mestu dal natisniti bukve: „Življenje Gospoda Jezusa Kristusa“ in molitvene bukve, ki jih je, kakor nam je že znano, pretečeno zimo spisal. Gledé na tiskanje teh bukev je Baragu posebno veselje delalo to, da so se tiskale v tisti dvorani nekđaj po vsem svetu sloveče Sorbone — v kateri so se pretresovala in končno veljavno reševala najimenitnejše vprašanja, ki so se v javnih ali očitnih zadevah cerkvenega in državnega življenja od vseh strani predlagala možem, katerih učenosti in modrosti se je vse uklanjalo.

Ko so bile ravno kar omenjene bukve natisnjene, zapusti Baraga Pariz in se nemudoma podá v Rim,

da priporoči najvišemu pastirju čede Kristusove samega sebe in vse te, ki jih je Kristusu pridobil, in da zajema na grobu pervakov apostelnov novo moč in krepost za svoje prihodnje misijonsko delovanje. Ves srečen in poln blago hvaležnih čutil se verne iz Rima proti Dunaju, in pride memogredé mesca aprila 1837. l. na Kranjsko v silno veselje svoje sorodvine, svojih prijatlev in znancev in sploh vseh, kateri so se srečne šteli, videti in poslušati moža, ktereга imé se je povsod s toliko ljubeznijo in s tolikim spoštovanjem izrekovalo.

Pa zvest svojemu načelu: da ni gledati na to, kar lastno čutilo želi in vелеva, kedar gre za tehtnejše reči, ostane v svoji dragi domovini le toliko časa, kolikor je zahteval pravi in poglobitni namen njegovega popotovanja iz Amerike v Evropo. Ko s svojo vpričnostjo še bolj vnema serca ljubih rojakov za tehtno in sveto reč svojega misijona in obilno darov nabere, dá slovo predragi domovini in gre na Dunaj, in od tod se že 26. ravno tistega mesca aprila podá na pot nazaj v Ameriko, neizmerno vesel in hvaležen, da so se v toliko obilni méri spolnile blage želje, ktere so ga na pot v Evropo gnale.

To svoje hvaležno veselje razodeva v pismu 25. aprila iz Dunaja, ko piše:

„Nesem več ko 6000 gold. seboj iz Dunaja, zraven pa tudi veliko veliko lepih daril za svoj misijon. Tisočkrat bodi Bog zahvaljen, ki je to moje početje tako posebno blagoslovil. Razun toliko obilnih daril mi je pa Gospod tudi naklonil mnogo mnogo sere, posebno pri viših stanovih in celó pri naši pobožni cesarski rodovini. Imel sem srečo, priti pred cesarja in pred cesarico, pred staro cesarico Karolino Avgusto in pred nadvojvode. Tudi sem včeraj kosil pri res velikem in plemenitem knezu Metternihu — kateri je blagovolil danes gospodu Pilatu pripovedovati, kako zadovoljen je bil z misijonarjem. Kneginja pa je obljubila, da bo pri gospéh nabirala darove za misijonarja. Kako dobri so pač ti blagi ljudje!

Vse to bo kaj zelo pripomoglo, da Leopoldinska družba se še bolj uterdi in vkorenini v čast Božjo in v prid bližnjega“.

29. aprila pa piše svoji sestri iz Linca: „Ravno zvečer, preden sem šel iz Dunaja, poslala mi je cesarica prav cesarsko darilo, namreč nekoliko križev in podob, ki so kaj lepo in umetno z biseri izdelane. Ranjki cesar Franc je bil te umetnijske reči iz Jeruzalema dobil, in zdaj pridejo v roke misijonarju divjakov. Naj služi vse v Božjo čast! — Za ta milostiv dar sem se presvetli cesarici s pismom, ki sem ga francosko pisal, spodobno zahvalil“.

12. Baragova vernitev v misijonsko stajo Šent-Jožef ob Gornjem jezeru.

Blagoslovi novo misijonsko cerkev in pošlje ko imenovan generalvikarij svojega rojaka gospoda Franca Pirca v Grand Portaž.

Po takem nepričakovano zdatnem vspehu polletnega popotovanja in koledovanja po Evropi, si pač lahko mislimo, kako močno je Baraga hrepenel, priti pred ko mogoče med svoje predrage Indijane s svojim rojakom Andrejem Češirkom, ki ga je za misijonsko službo najel, in ktere ga po tem večkrat ko vse hvale in ljubezni vrednega služabnika v misel jemlje. Hitel je tedaj, kolikor se je dalo takrat, ko še ni parna moč vozov po železnih cestah podila, čez Nemško in Francosko v Havre de grace; od tod je 24. maja po neizmernem oceanu odjadril proti Njujorku, kamor je prišel 12. julija po petdesetdnevem popotvanji, po prestalih mnogih težah in nevarnostih, ki jih popisuje v pismu do svoje sestre, iz Njujorka.

Pa kaj so bile vse te težave in nezložnosti na morji proti britkostim, ktere so mu po prihodu v Ameriko dan za dnevom toliko bolj serce grenile,

kolikor bolj goreče je bilo njegovo hrepenenje, zopet videti svoje zapuščene otroke pri Gornjem jezeru. Mnogo je bilo zavir, ktere so ga na potu od Njujorka do njegovega misijonskega kraja tako siloma zadrževale da ni mogel priti konec mesca julija k svoji ljubljeni čedi, kakor si je želel in gotovo pričakoval; prišel je še le okoli polovice mesca oktobra k njej, ktera leto in dan sama sebi prepuščena ni nič menj po svojem pastirji in očetu hrepenela, kakor on po njej. Nepopisljivo je bilo njegovo veselje ob prihodu k spreobrnjenim divjakom, zlasti zato, ker je našel vse popolnoma zveste obljubam, ki so jih pri sv. kerstu storili, in naukom, ktere jim je posebno pred odhodom na serce pokladal, in to svoje veselje razodeva v pismu, ki ga je sestri pisal iz Sent-Jožefa pri Gornjem jezeru 10. decembra, kterega pa tukaj ne moremo razglasiti, kakor tudi ne pisma 28. septembra iz Šmarije (Saut de St. Marie), v katerem popisuje že prej sploh omenjene zavire, ker nam ni bilo mogoče ju dobiti v roke, kar nam je prav žal in gotovo tudi našim bralcem.

Zimski čas, ki ga je Baraga po navadi moral preživeti v svoji misijonski staji, obračal je v to, da je uterjeval svoje spreobrnjence v ljubezni do lepega kerščanskega življenja in jih podučeval ne samo v resnicah sv. vere, ampak tudi v družih občno potrebnih vednostih, posebno pa v branji, da bi jim mógle v prid služiti bukve, ki jih je dal natisniti v Parizu. Zraven tega pa je tudi skerbno pripravljaval vse, česar je bilo treba, da bi se hitreje dodelala cerkev in se s tem spolnila tista njegova in njegovih Indijanov goreča želja, ktera ga je gnala na pot v Evropo. In ni je imel res za ta čas lepše naloge in večje skerbi, kakor je bila ta, da bi se kmalo kmalo zadostilo le-tej živi potrebi njegove mlade, tako prijetno razcvetajoče se kerščanske čede.

Ostal je tedaj v ta namen ves spomladanski in letni čas v svoji staji pri Sent-Jožefu, in po njegovem prizadevanji in oskerbovanji je delo s stavbo cerkve tako hitro napredovalo, da jo je v neizmerno svoje in svojih vernih veselje že 1. septembra 1838 l.

mogel blagosloviti. To blagoslovljenje popisuje v pismu 17. septembra, iz katerega to-le povzamemo:

„Sporočil sem že, da mislim z darili, ki sem jih od svojih dobrotnikov v Evropi prejel, svojo misijonsko cerkev večo narediti. To se je tudi že zgodilo; pa pri vsem tem nam je ta cerkev komaj po letu dosti prostorna. Izdelava te cerkve, zlasti njena notranja naprava mi je mnogo, mnogo časa vzela, ker sem mogel večidel sam zraven biti, da sem delavce k delu vnmel in jim kazal, kako naj to in uno naredijo. Ker so delavci tukaj tako dragi in je večkrat tudi težko jih dobiti, moral sem večkrat tudi sam pomagati, zlasti delo zastran notranje naprave sem mogel čisto sam prevzeti. Po mnozem trudu, po mnozih skerbeh in stroških mi je vendar šlo vse tako po sreči, da je bila ta misijonska cerkev 1. septembra popolnoma dodelana v veselje in čudenje vsem mojim kristijanom. Vsa je iz lesa, vendar pa se znotraj vidi, kakor da bi bila zidana, ker je ometana in pobeljena. Njeno notranjo lepoto povišuje posebno 18 podob z oljnatimi barvami, katere nam pred oči stavijo Jezusovo življenje od oznanjenja in rojstva njegovega do njegove smerti in njegovega poveličanja v nebesih. Te podobe niso le samo v lepoto cerkvi, ampak služijo tudi meni, da življenje našega odrešenika in skrivnosti naše sv. vere Indijanom lažje razlagam. Velika podoba na oltarji, ki jo je Langus v Ljubljani prav izverstno zmalal, stavi pred oči sv. Jožefa v delavnici. Presveta Devica sedi na njegovi strani in šiva, Dete Jezus pa gleda v svojega rednika, kakó dela.

Ta podoba je za indijansko misijonsko cerkev prav primerna, ker Indijani so po natori lenobi udani; misijonarji jih morajo prav velikokrat k delu spodbadati, in nimamo ga lepšega in veličastnejšega zgleda delavnosti jim pred oči postaviti, kakor je zgled delavne svete družine.

Pervo nedeljo mesca septembra smo tukaj slovesno obhajali blagoslovljenje cerkve in zahvalno opravilo za njeno izdelavo. Pri tej priliki sem Indijanom pri-

povedoval, kako je kralj Salomon tempelj v Jeruzalemu blagoslavljal, zraven tega sem jim pa tudi razlagal, da so naše cerkve v novi zavezi še veliko svetejše in večega spoštovanja vredne, kakor nekdanji tempelj v Jeruzalemu, i. t. d.

Oznanil sem jim pa tudi, da bomo odslé vsako leto prvo nedeljo mesca septembra obhajali obletnico cerkvenega blagoslovljenja ali žegnaja“.

Še ni popolnoma minulo veselje, ki ga je bilo Baragu in verni njegovi občini blagoslovljenje toliko potrebne cerkve naredilo, že se je jelo novo in še obilnejše veselje v serca vseh razlivati o prihodu prečastitega škofa Resé-a iz Detróata, ki se ga niso nadjali, ki je 7. septembra, tedaj šesti dan po cerkvenem blagoslovljenji v Šent-Jožef prišel delit zakrament sv. birme spreobrnjenim Baragovim divjakom, ter jim je tudi hotel pokazati svoje serčno veselje nad lepim razcvetom kerščanskega duha in življenja med njimi. „Kaj močno se je vse sploh veselilo“, piše Baraga o tej priliki, „ko smo nenadoma dobili med-se svojega prečastitega višega pastirja.

Vsi kristijani v tem kraji, bodi-si spreobrnjenci, bodi-si Kanadci so prihiteli, dobit škofov blagoslov. Malokdo izmed teh kristijanov je kdaj kakega škofa videl. Večkrat sem že svojim spreobrnjencem zakrament sv. birme razlagal in jih vselej opomnil, da sme le škof ta zakrament deliti. Velikokrat sem jim pravil, da bodo tudi oni ta sveti zakrament prejeli, kedar naš škof k nam pride. Neizrečeno jih je veselilo, da jim je ta prilika tako nenadoma že to poletje došla. 9. septembra so imeli škof véliko sveto mašo z navadno slovesnostjo in so pridigovali Kanadcem v francoskem jeziku. Po maši so Indijanom pridigovali; govorili so francosko, jaz pa sem njih govor prestavljal v indijanski jezik. Potem so delili zakrament sv. birme 112 osebam. Ravno to nedeljo so proti večeru odrinili zopet s tisto ladijo, v kateri so se bili semkaj pripeljali. Radi bi bili druge ladije čakali, pa zavoljo tega bi se bili morali še saj 14 dni tukaj muditi, kar jim pa ni bilo mogoče, ker so morali še druge misijonske staje obiskati. Ko bi jim

bilo mogoče še dalj časa tukaj ostati, bilo bi jih več ko 200 birmanih. Pa v tem kratkem času, ko so škof tukaj bili, niso mogli k spovedi priti vsi, ki so želeli, ker sem samo jaz spovedoval.... Prečastiti gospod škof so za dobro spoznali, mene pri tej priliki za svojega vikarija ali namestnika v deželi Viskonsin poterjati in mi dati nalogo, da naj, kolikor mi je mogoče, misijone v tej deželi pospešujem, in če je mogoče, tudi nove misijone ustanavljam.“

Ta čas, ko je imel Baraga z dodelovanjem svoje cerkve veliko opraviti, in ko sam ni utegnil odtergati se od svoje misijonske staje, poslal je vrednega svojega rojaka in sodelavca na misijonskem polji, častitljivega gosp. Franca Pirca k divjakom na tisti kraj Gornjega jezera, ki se imenuje Grand-Portage. Slišal je namreč Baraga v Šmariji (Saut de Ste. Marie), kjer se je na poti iz Njujorka v Šent-Jožef moral nekoliko dni muditi, kako močno hrepené divjaki tega ravno kar omenjenega kraja Grand-Portage po služabniku vélikega Duha. Da bi se tej hrepeneči želji berž ko mogoče vstreglo, posluži se pooblastenja, katero mu je njegov škof za ves okraj na severno-zahodnji strani Gornjega jezera, Viskonsin po imenu, izročil, ter odloči v ta namen svojega predragega prijatla gosp. Pirca, ktereга je enako goreča ljubezen do ubogih divjakov navdajala, in kateri je ravno v Šmariji (Saut de Ste. Marie) oskerboval obilno množico spreobrnjenih, ki jih je sam Kristusu pridobil, in k lepo vredenemu kerščansko-družinskemu življenju pripravil. Kako se je to zgodilo, da so divjaki okoli Grand-Portage tako močno jeli hrepeneti po katoliškem misijonarji, razlaga gosp. Pirc v prvem svojem sporočilu iz Grand-Portage, katero ni le samo prav mikavno, ampak tudi podučljivo, zlasti ko nam prav živo pred oči postavlja, kako lepo se vjemate na eni strani milost Božja na drugi strani pa prosta volja človeška po načelu, ki ga je tako izverstno in določno izrekel sv. Avguštin z besedami: Kteri te je vstvaril brez tebe, ne bo te zveličal brez tebe“. — Ne moremo si po vsem tem kaj, da ne bi razglasili

tega zanimivega sporočila našega častitega rojaka gospoda Pirca, ki 1. oktobra 1838 l. piše:

... „Grand Portadž je že od prav starih časov najimenitnejša vas ob Gornjem jezeru. Nekdaj je tukaj vedno prebivalo več tisuč divjih ajdov, ker je imela tukaj angleška kupčijska družba svoje ostajališče, in je s severnimi divjaki na menjo kupčevala. Ko je pa bila ta kupčijska družba pred 35 leti od tukaj pregnana, zato so se tudi Indijani razkropili. Pred dvema letoma se je neki kupčijski opravnik Koté po imenu, in katoliški Kanadec, na novo tukaj naselil, in divjaki so jeli zopet tukaj se zbirati. Pobožna gospa tega opravnika je divjakom od Boga in svete vere s takim vspehom pripovedovala, da se jim je obudila želja, slišati duhovna in sv. vero sprejeti. To željo po sveti veri je pa še posebno povikšal neki primerljaj, ki ga je poslala Božja previdnost, preden sem jaz tje prišel. Zbolel je namreč neki mlad ajd, in je iskal po navadi pomoči pri malikih. Dá po vražni šegi obesiti na stene svoje sobe mnogo smešnih reči, na priliko: kačjo kožo, medvedovo glavo, lesičji rep, bobrov gobec, jastrebove kremplje, ribje kosti, želvine čepinje, sovske kljune i. t. d. En malikovavec bije na malikovavski boben nad njegovo glavo, in mermra zaklinjajoče besede nad bolnikom, ki v smertnih težavah k hudemu duhu (Matchimano) zdihuje; „O nikar me več ne muči, ampak pusti me še živeti.“ K tej komediji pride njegova sestra, ki je v kerščanski veri že nekoliko podučena. Solze preliwa o tej nespametnosti, ter reče bratu: „Ljubi brat! ti si na smert bolan, in staviš svoje zaupanje na te prazne reči, ktere ti nikakor pomagati ne morejo; stavi marveč svoje zaupanje na Boga našega stvarnika, ki ti je življenje dal, in kateri edini tudi zdravje zopet dati zamore.“ Bolnik si te besede k sercu vzame, in kmalo ukaže svoji ženi vse te vražne reči v vrečo spraviti in zunaj pred vrati sežgati. Po tem se po pameti k Bogu oberne, ter ga zdravja prosi s terdnim sklepom, kristijan postati, ako mu Bog še zdravje podeli.

Koj mu je bilo bolje, in ozdravi popolnoma s pomočjo Božjo. Nad tem čudno naglim ozdravljenjem

bolnikovem so se divjaki kaj zelo zavzeli, in navdal jih je ta primerljaj s silnim spoštovanjem do Boga in do svete vere.

Ko se 23. junija po ladiji pripeljem v Grand Portadž, so me vsi ajdje na bregu željno pričakovali, in Indijan, ki sem ga ravnokar omenjal, stopi globoko v vodo, da bi mi prvi roko podal; bil je tudi prvi kerščen, in je zdaj najbolj vnet kristijan in prvi pevec v cerkvi. Ubogi divjaki so me s serčnim veseljem sprejeli in me peljali v majhno iz cedrovine narejeno hišo z okni iz sernovine, ki so jo mene pričakovaje sami za-me izdelali. S prvim svojim govorom sem si serca vseh pridobil razun enega starega morivca ne, ki je svoje starše, svojo ženo in svojega otroka umoril. Večkrat sem ga nagovarjal, naj se spreoberne, pa vselej mi je odgovoril: „Jaz nisem za vero in za-me ni milosti Božje; veri bi bilo v sramoto, ko bi vi mene imeli v svoji sveti kerščanski družbi; toraj hočem ajd ostati, in osoda drugih ajdov naj bo tudi moj delež.“

Ta in mnogi drugi enaki primerljeji pri spreobračevanju ajdov, po katerih se, kakor nekda na Kalvariji, neskončno usmiljenje Božje združeno skazuje z modro Njegovo pravičnostjo, učé mene in moje duhovne brate, da mi — slabo orodje v roci Božji — le tedaj kaj premoremo, ako milost usmiljenega Boga serca gine in nam pot pripravi k našemu delu“.

V pismu, ki ga je gospod Pirec popotovaje v Grand Portadž 21. julija, tedaj dva mesca pred iz Lapoénta pisal, je ta vredni aposteljski starček podobo našega Baraga z nekoliko versticami tako milo in izverstno narisal, da ne moremo opustiti, da ne bi pri tej priliki te podobe častivcem ranjcega škofa Baraga pred oči postavili. „Ta pobožni misijonar, piše gospod Pirec, se je moral od začetka z mnogimi težavami in s silnim pomanjkanjem boriti ali vojskovati; pa pri svoji neutrudljivo pridni delavnosti v tem pustem Gospodovem vinogradu, in pri svoji hvalevredni apostoljski gorečnosti je v kratkem divjake zbral v obilno kerščansko občino, koja se po novih spreobrnjenih dan na dan množí. S pomočjo

darov, ki jih je iz Evrope seboj prinesel, je v veliko svoje veselje ravno kar izdelal lepo novo cerkev in pristojno hišo za svoje stanovanje. Podučuje divjake vsaki dan v cerkvi in v njihovih staniščih, ob nedeljah pa pridiguje petkrat v treh ali v četrterih jezikih. Vsi ga tukaj neizrečeno radi imajo, in kakor oče med svojimi ljubljenimi otroci živi ves zadovoljen pri srečni čedi zvestih svojih ovac, in lepi, obilni sad njegovega truda napolnuje njegovo serce z najslajšim veseljem. Neka posebna sreča in vidni obilni blagoslov Božji je z njim pri spreobračevanju ajdov. Stotero in stotero najhujših divjakov v Krivem drevesu je on spreobernal v tako izverstne kristijane, da bi se smeli postaviti v zgled pobožnosti vsemu kerščanskemu svetu. Ob Veliki vodi je v kratkem času zaslepljene malikovavce v prijetni kerščanski misijon združil; in tukaj v Lapoéntu človeka v serce gine, ko sliši spreobernjene verne s svojim duhovnom vred prepevati slavo Božjo v prav lepo ozaljšani cerkvi, in ko jih vidi pobožno uklanjati se stvarniku vsega sveta. Njegovih lastnih čednosti in ostrosti njegovega življenja ne smem na zvon obešati, da ne žalim njegove ponižnosti. Samo to želim, da ga Gospod Indijanom v prid, in vsem misijonarjem v lep zgled še dolgo ohrani in vse njegovo početje blagoslavlja.“

13. Petletna doba Baragu nevšečnega počitka in omejene njegove delavnosti v Šent-Jožefu.

Za Baraga pa je po njegovi vrnitvi v Šent-Jožef in po dodelani in blagoslovljeni cerkvi nastopila doba mirnega, duhovno pastirskega življenja. Več ko štiri leta je namreč preteklo, da ni imel nobene prilike podati se čez meje svojega dosedanjega misijonskega okraja in nasiti hrepenenje svojega za blagor ubogih divjaških Indijanov vedno vnetega serca. Kolikor bolj živo se je zavedal svojega srečnega poklica, oznanovati resnice večnega življenja malikovavskim divjakom, otevatih jih iz sužnosti greha in smerti in spravljati jih v hlev Božjega Pastirja; kolikor bolj hvaležno je svoje veselje v tej sreči pri vsaki prilžnosti povdarjal, in ga v vsem svojem dosedanjem

misijonskem življenji djansko razodeval: toliko britkejša žalost in otožnost bi se ga bila mogla lotiti, ko mu leto za letom nikakor ni bilo mogoče, napredovati na polji apostolskega misijona, ki ga je dosihmal s tolikim vspehom obdeloval. Pa ravno med temi sitnimi in neugodnimi zadevami nam Baraga vnovič pred oči stopa ko mož pravega, resničnega, zatajevanja, ko mož, kateri berzdaje svojo lastno voljo in lastna svoja nagnenja ni nikoli iskal svojega, ampak vedno le to, kar je Božje. Zató ga pa tudi ni kaj motila tista posebna skerb, ktera se mu je v tej dobi nevšečnega počitka tako lahko vsilovala gledé na mile svoje prijatle, znance in dobrotnike sploh, kateri — nekoliko razvajeni — so kaj težko pogrešali mikavnih sporočil, s kterimi jih je Baraga v poprejšnjih sedmerih misijonskih letih tako pogostoma razveseljeval.

„Pa ne morem si pomagati“, piše on o tej zadevi iz Šent-Jožefa 25. januarja 1839. l., „lagáti nočem, ker lagáti je greh, (tudi tako imenovane pobožne laži, ali laži v kak dober, pobožen namen so pregrešne), ako pa čem pisati golo resnico, ni nič posebno mikavnega in znamenitnega, kar bi vredno bilo, da bi se omenjalo. Ko so se spreobrnili že vsi odrasčeni Indijani, kateri so slišali in sprejeli klic milosti Božje, pride semkaj le malo kdo, zlasti po zimi, iz tega namena, da bi se dal podučevati in kerstiti. Kar pa zadeva zanikarne terdovratneže, ki se do tega trenutka zoperstavljajo vabijočemu glasu milosti Božje, kaže vse na to, da bodo le-ti zanikarneži ostali do konca terdovratni.

Kolikor bolj živo jih nagovarjaš, naj se tudi oni spreobernejo k kerščanski veri, toliko bolj se med seboj vnemajo za obhajanje svojih malikovavskih šeg; pri vsem tem jih je pa vendar vselej nekoliko, ki se — četudi po dolgem upiranji — vendar le poslednjič glasu vabijoče milosti Božje, udajo in spreobernejo.

Tukajšnji spreobrnjeni Indijani sploh pravijo, da niso ajdje nikdar svojih sovražnih šeg tako skerbno in marljivo opravljali, kakor zdaj, odkar se kerščanska vera v tem kraju oznanuje. Tukaj se v malem po-

navlja to, kar se je nekđaj sploh godilo, ko so Kristusovi aposteljni in prvi oznanovavci kerščanske vere, le-tí prvi misijonarji, luč svete vere med ajde nosili. Koliko nasprotovanja, koliko terdovratnosti in upornosti so pač nahajali ravno pri tistih, ktere osrečiti je bila njihova edina skerb in želja! Tukaj se stari ajdje za svoje vražne šege in malikovanje s tako gorečnostjo poganjajo, kakor so se nekđaj, ko se je jela kerščanska vera med njimi razširjati, za-nje poganjali, ter so slehernega, ki ni hotel hoditi k njihovim daritvam, silili, njihovim malikom darovati, in če se nikakor ni hotel udati, so ga po nedopovedljivem terpinčenji nazadnje umorili. Tako se je godilo, dokler se ni vsegamogočni Bog sam naravnost za sveto vero potegnil in jej pridobil predstva v več krajih kerščanskega sveta.

Verh tega imamo pa tukaj tudi silno pomanjkanje, ne ravno zastran denarne podpore, ampak zastran apostoljskih delavcev, kterih je silo malo med Indijani. Nihče noče delati v tem, se ve da pustem vinogradu Gospodovem. Misijonarji, ki iz Evrope pridejo, raji pri Nemcih in drugih olikanih Amerikancih ostajajo, mora tedaj ta vinograd Gospodov razun nekterih majhnih krajev pust in zanemarjen ostati. Na silno prostorni zemlji, ki se okoli Gornjega jezera proti severju, proti zahodu in jugu razprostira, in je veliko veči kakor avstrijansko cesarstvo, prebiva obilni rod (Chipvay) Šipvajskih Indijanov, kterih jezik mi zdaj gladko teče; in v tej tako obširni deželi sem jaz edini misijonar! V mojem misijonskem kraju pa je toliko prebivavcev, da ima en sam človek prav dovolj opraviti, če hoče po svojih slabih močeh spolnovati misijonske dolžnosti. Ker je temu tako, lahko si vsaki misli, kako da je z vspehom naše svete vere v tej zapušeni zemlji“.

„Kakor v Avstriji nihče ne tirja od navadnega duhovnega pastirja na deželi, da bi sleherni tretji ali četerti mesec pošiljal zanimivo sporočilo zastran svoje majhne fare: ravno tako malo ne more do zdaj tudi od mene nikdo kaj tacega pričakovati. . . . Če je tedaj tudi misijonarju treba na vso moč skerbeti, da v svojem sercu vedno živo ohrani poterpežljivost,

udanost in ljubezen do Boga in do bližnjega, ako hoče v tacih okoliščinah prestati več let ali pa celó do konca svojega življenja na tak samotni indijanski staji: vendar pa se začne potem še le njegovo zasluženje pred Bogom bolje množiti, ker menj šumi in ga ne oskrunja ne samoljubje ne svetna hvala. Zraven pa imam sladko tolaživno zavest, da sem v tem kraju z Božjo pomočjo in s pomočjo svojih evropejskih dobrotnikov ustanovil in v red spravil majhno faro, ktero imam tako, kakor do zdaj, oskerbovati.

Posebno si bom z Božjo pomočjo prizadeval, tukajšnjim misijonom v prid spisovati razumljive in podučljive bukve, s kterimi jim bom, ako Bog da, tudi po svoji smerti koristil. Odkar sem prav umevne in lepo natisnjene bukve, ki sem jih dal v Parizu natisniti, seboj prinesel, se je pri kerščanskih Indijanih sploh vnela prav goreča želja, brati se učiti, kar me je še bolj poterdilo v mojem sklepu, jih tudi z naprej s koristnimi bukvami preskerbovati. Obračam tedaj po zimi ves svoj prosti čas v spisovanje Indijanskih bukev, ktere bodo obsegale okrajšane zgodbe sv. pisma stare zaveze in podučljive stavke iz djanja in iz listov apostelnov, zraven pa tud misijonarjem v rabo vse tiste, ki se čez leto ob nedeljah in praznikih pri sveti maši berejo. Te bukve, ki bodo kacih 12 pol obsegale, sem že spisal; 19. januarja 1839. l. sem to delo doveršil, dalo mi bo pa še veliko opraviiti, ker moram vse še prav skerbno pregledati, in kolikor le mogoče, razločno prepisati, sicer bi tiskarju, ki kar čerke tega spisa ne razume, ne bilo nikakor mogoče, kaj pametnega natisniti.“

Pa pri vsi tej omejeni Baragovi delavnosti, ktera se je več let verstila zgolj okoli njegove misijonske staje, se je njegova kerščanska občina tako množila in širila, da komaj blagoslovljena cerkev na zadnje nikakor ni več zadostovala potrebam njegove verne množice. Od ene strani namreč je vsako leto prišlo nekoliko sosednjih divjakov, kteri so se dali kerstiti, ko so bili primerno podučeni; od druge strani pa so prihajali in se naselili v Šent-Jožefu tisti Francozi iz Kanade, ki so živeli v zakonu z divjimi

Indijankami, ktere kakor tudi njih otroke je Baraga podučeval in kerščeval. Treba je bilo tedaj večje in prostornejše cerkve, in ker je bila poprejšnja le začasno za silo postavljena, sklene Baraga s trdnim zaupanjem na pomoč Božjo, lotiti se o prihodnji spomladi 1841. l. stavbe nove cerkve. O tej zadevi piše 7. oktobra 1840. l. tako-le:

... „Zastran stavljanja nove cerkve sem se s tukajšnjo kupčijsko družbo že pogodil. Stavila se bo cerkev iz lesa, znotraj pa bo ometena, kakor je tukaj sploh v navadi. Vse deske dosedanje cerkve se bodo, ker so še dobre, za novo porabile; zatorej bo za stavbo nove cerkve le 1000 tolarjev treba, ko bi sicer v tej silno dragoviti deželi gotovo več ko 1400 tolarjev stroškov prizadela. Imamo tukaj tudi Kanádca, ki je precej izversten podobar, in ta nam bo po svoji umetnosti oltar postavil. Da pa tudi ti, ki so nekoliko delj od vasi, slišijo vabiti k službi Božji, zato sem dal iz Njujorka precej velik zvon pripeljati, ki ima 477 liber in je v Njujorku 178 tolarjev veljal. Drugi dan tega mesca so ga semkaj pripeljali, in Indijani so stermeli, ko so ga videli in njegovo donenje slišali.“

Mesca avgusta 1841. l. pa je bila ta nova cerkev že dodelana, plačana pa je bila še le v dveh letih, kar je sicer Baragu prizadjalo mnogo skerbi, ktere pa njegovega trdnega zaupanja na Božjo previdnost nikakor niso spodkopavale.

Zraven vsega tega je Baraga ta čas misijonskega počitka obračal tudi v prid svojim ljubim rojakom. Spisal je namreč mesca junija 1840. l. po slovenskih krajih tolikanj cenjena „Zlata jabelka“, ktere je z že pred omenjenim spisom, v katerem popisuje zgodovino, šege in navade severno-amerikanskih Indijanov, v septembru poslal v Ljubljano, kjer so bile 1844. l. pri Blazniku natisnjene. V pismu, ki ga je pisal ob tej priliki, ko je te omenjene spise za natis v Ljubljano poslal, razodeva kaj lepo svojo vročo hvaležnost do Boga, kteri ga je po svoji neskončni milosti takó neizmerno osrečil. „Zakaj ni se samo milostljivo ozert na me“, piše Baraga, „ter me je sprejel v versto služabnikov svoje cerkve in oznanovavcev svoje presvete volje, ampak podelil mi

je tudi dar zmožnosti, bukve spisovati. Ustmena beseda namreč se večidel zgubi na bolj zapuščenih krajih in pri tistih, ki so na duši gluhi; pismena beseda pa se lože ohrani, ker se bere in prebira na mnogih krajih, mnogi jo premišlujejo in si jo k sercu jemljejo, in ko tudi stoletje za stoletjem preteče, ko je zdavnaj že strohnela roka, ki jo je pisala, najde pisana beseda vendar-le zmirom pot do kerščanskih serc, ktere so željne, jo sprejeti.“

Gledé na hišno življenje Baragovo v Šent-Jozefu ali v Lapoéntu naj še omenimo: ko je čutil, da mu bo treba delj časa na tistem kraji ostati, poprijel se je tudi navadnega hišnega gospodarstva, tem več, ko je imel pri sebi služabnika Andreja, ki ga je bil iz Kranjskega seboj pripeljal. Pa po komaj dveletni skušnji se je do dobrega prepričal, da mu to gospodarstvo ni donašalo nobenega dobička, ki ga je za svoj misijon pričakoval, temuč še le mnogo nepotrebnih skerbi, mnogo sitnosti in nadležnosti mu je prizadevalo. Znebi se tedaj vseh teh nepotrebnih in nevšečnih skerbi in poverne se k poprejšnjemu čisto misijonarskemu življenju, v katerem zopet zadobi pravi zveličevavni mir. „O kaka sreča za človeka, piše svoji sestri v tem obziru, kaka sreča za človeka, ki prost vsega pozemeljskega, nima nobenih posvetnih skerbi! kako lahko je pač takemu, z Bogom vedno zedinjenemu ostati! Zató sem tudi terdno sklenil, v takem miru preživeti vse dni svojega življenja na tem kraji, ako je Božja volja.“

14. Ponovljena misijonska Baragova delavnost v izhodnih krajih Gornjega jezera.

Vstanovi novo — tretjo misijonsko stajo, Lanz (L'Anse) po imenu, in obišče svoje drage spreobrnjence v Šent-Jozefu.

Pa ni bila Božja volja, da bi Baraga vedno na tistem kraji tičal in popolnoma odmerl tisti pravi misijonski delavnosti, ktera nobenih mej ne pozná, nobenega daljnega počitka ne terpi, ampak apostolj-

skega misijonarja toliko bolj žene dalje, kolikor obširnejše je misijonsko polje, ki ga je treba obdelovati: Ko je bil tedaj Baraga v petletni dobi tihega in mirnega, svojemu nagnjenju in svojim željam tolikanj nasprotnega življenja že dovelj pokazal tisto popolno udanost v voljo neskončno modre previdnosti Božje, udanost, ki se ne dá misliti brez doveršenega zatajevanja samega sebe, ponudi se mu nova prilika, podati se čez meje njegovega misijonskega okraja, nesti in postaviti znamenje odrešenja v daljnih krajih, ki jih je še pokrivala gosta megla gerdega malikovanja. Med divjaki namreč, ki so domovali na izhodnjih krajih Gornjega jezera — do 180 američanskih milj ali 60 ur daleč od Šent-Jožefa — vnelo se je hrepenenje po spoznanji vélikega Duha, ki ga černo-suknježi oznanujejo, od katerih se je po indijanskem svetu sploh toliko pripovedovalo. Ko se je glas tega hrepenenja po vseh krajih Gornjega jezera čedalje bolj razlegal, se je Baragu zmirom bolj vsilovala misel, da ga sam Bog kliče v tisti zapuščeni kraj indijanskega sveta, ki se L a n z (L'Anse) imenuje.

Baraga izroči tedaj svojo drago, v veri in v kerščanskem življenji popolnoma uterjeno čedo dobremu Božjemu Pastirju, in prime zopet za misijonsko palico in se poda v jeseni 1843. l. na pot proti Lanza (L'Anse). Kraj okoli Lanza je bil kaj pust in divji, in veliko je bilo pomanjkanje, silne so bile težave in zopernosti, s kterimi se je Baraga moral boriti v tem izhodnjem kraju Gornjega jezera; pa goreča njegova ljubezen do tistega, kteri je iz večne ljubezni na križu svojo kri prelil za izveličanje neumerljivih duš, mu ni samo polajševala vseh težav in sladila vseh zopernosti, ampak napajala ga je tudi s tistim zveličevavnim veseljem, katero tako milo in lepo razodeva v pismu iz Lanza do ranjcega Dunajskega nadškofa Vincencija Edvarda Mildeta, kteremu 4. oktobra 1844. l. med drugim piše:

... „Sicer nimam tukaj nobenih prijetnosti, manjka mi tudi večkrat najpotrebnejšega živeža; pa kolika tolažba, koliko preobilno plačilo, koliko nepopisljivo veselje bo moj delež sodnji dan, ko me bodo nekteri, ali, kakor upam, prav za prav vsi ti moji dobri otroci

v Kristusu obdajali, ter pred ostrim sodnikom spričevali: Le-ta je bil prvi, ki nam je tvojo besedo označeval, nam razkladal usmiljenje, ki si ga ti po svojem Sinu skazal ljudem, pripravil naša serca, da v te verujemo, ter jih je napolnil z ljubeznijo do tebe! — O kako sem hvaležen Bogu, da me je poklical v sicer težavni, pa neizmerno tolaživni misijonarski stan!“

Prišel je pa Baraga v ta novi misijonski kraj 24. oktobra 1843. l., in lepi vspeh začetne njegove misijonske delavnosti pri divjakih v teh pustih krajih Gornjega jezera okoli Lanza (L'Anse) mu je bil dovolj živo spričevanje, da je res po Božji volji zapustil svoj poprejšnji misijonski kraj. Ni bil še štiri mesce v Lanzu, že je bil spravil toliko zgubljenih ovac v hlev Gospoda Jezusa Kristusa, da mu je bilo mogoče, svoje veselje o srečnem začetku svojim prijatom in dobrotnikom razodeti v sporočilu, v katerem 12. februarja 1844. l. piše tako-le: . . .“

. . . „Prišel sem semkej 24. oktobra lanskega leta. Ubogi Indijani, silno veseli, videti misijonarja v svojem kraju, so se mi bližali in mi prijazno roko podajali. Moja misijonska delavnost ima tukaj dober vspeh, za katerega neskončno dobrotljivemu Bogu neprenehoma hvalo dajem. Ta kratki čas, kar sem tukaj, se je v serčno moje veselje že veliko Indijanov spreobrnilo, še več jih je pa, ki se za sveti kerst pripravljajo. Presveti božični praznik je prejelo 29 ajdov milost dušnega prerodenja po vodi in po sv. Duhu. Vseh skupaj sem v tem novem misijonu kerstil 56. Med njimi so bili nekteri, ki so se berž po sv. kerstu v večnost preselili, oblečeni v belo oblačilo, v katerem so koj smeli pristopiti k ženitnini božjega Jagnjeta. — Oh! zakaj je vendar tako malo misijonarjev med temi pomilovanja vrednimi Indijani? Koliko dražih neumerljivih duš bi se dalo rešiti, ko bi bilo tukaj več misijonarjev!

Kmalu po svojem prihodu sem ustanovil indijansko šolo, v kateri učim s pomočjo nekterih pobožnih in pripravnih kristijanov, ktere sem v ta namen iz Lapoénta seboj pripeljal. Učencev imam 51, namreč 20 dečkov in 3 može, 19 deklic in 9 žen. Vsi ti šolarji se učijo najpred brati in kerščanskega nauka,

potem pa tudi pisati in računati. Indijanski učenci se večidel lahko brati naučé, ker jih to močno veseli. Nekteri naših učencev so se še pred ko v dveh mescih naučili brati.

Pri takih tukajšnjih okoliščinah se mi čedalje bolj vriva misel, da je Božja volja, da tukaj stanoviten misijon napravim. Zato sem tudi koj po svojem prihodu jel pripravljati, česar je treba, da se postavi majhna cerkev s hišo vred za misijonarja, šola in hišice za spreobrnjenec; ker ne bi bilo mogoče Indijanov olikati, delavnosti in snažnosti navaditi, dokler v gozdu v svojih bajticah raztreseni živé. Toraj sem sklenil, — po zgledu dobrih in starih Jezuitov v Paragvaji napraviti majhno vas okrog cerkve in divjake v njej združiti. Mojim Indijanom je ta misel zelo všeč, in vsi mi obetajo, da bodo odslé v takih hišicah stanovali in se po šegah belih ravnali.

Obljubil sem jim, še letos 15 hiš narediti; k letu pa, če me Bog pri življenji ohrani, jih bom dal še več postaviti, ako le kaj pomoči dobim. Taka naselitev bo precej veliko stroškov prizadela. Naše hiše so sicer vse iz lesa, ki se tukaj zastonj dobiva; plačati pa je treba delavce, in tudi deske za tla se morajo z ročno žago žagati, ker tukaj žag na vodi nimamo. Pa kolik dobiček bo to, ako se ta misijon ustanovi! Koliko sirovih divjakov, ki zdaj tičijo v kočah enakih medvedjim berlogom in tudi po medvedovo živijo, se bode po tem olikalo, v dobre kristijane in služabnike Božje spreobrnilo. Kolikor sem za zdaj mogel prevdariti, bode ta naselitev stala 400 do 500 tolarjev“.

Ni bilo še pol leta preteklo, odkar je Baraga ravno kar omenjeno pismo na Dunaj poslal, že je bila ustanovljena naselitev, ki mu je tako močno na sercu ležala. „Ko sem zadnjikrat pisal“, sporoča v tej zadevi 27. avgusta preč. Dunajskemu nadškofu, ranjcemu Milde-tu, „dvomil sem še, ali se bo dala izpeljati moja misel zastran ustanovljenja naselitve, ker sem preveč na enkrat začel, in sleherni, s katerim sem o tej reči govoril, mi je rekel, da mi ne bo mogoče, pri slabih mojih pomočkih vse to še to poletje doveršiti. Pa s posebno pomočjo dobrega Pa-

stirja, ki ima gotovo svoje dopadenje nad tem, da se po njegovem zgledu zgubljene ovce v puščavi poiščejo in k njemu pripeljejo, in po silnem trudu, s katerim sem tudi jaz sam ves čas pri delu pomagal (ministraverunt manus istae), sem poslednjič dosegel, da se je v čast Božjo in v zveličanje duš vse doveršilo. Ljubemu Bogu bodi zató posebna zahvala!

Ker sem, bodi Bogu potoženo! še vedno edini misijonar ob tem silo velikem Gornjem jezeru, ne morem vedno na enem kraju ostati, torej sem že en mesec zopet tukaj v Lapoéntu in mislim prihodnji pondeljek (2. septembra) v Lánz se vrniti. Lapoenski misijon se prištéva odsle novi Milvavkiški škofiji (Milwaukie). 14. tega mesca smo imeli čast, videti tukaj prvega škofa te nove škofije. Ta častitljivi, pobožni in goreči škof, Janez Martin Henni, Nemec po rodu, je ta kratki čas, ko se je tukaj mudil, prav veliko dobrega storil. Podbudni in prav primerni njegovi nauki, ki jih je s pomočjo mojega tolmačenja Indijanom tega misijona dajal, so se prav globoko, in kakor upam, tudi neizbrisljivo v serca teh priprostih kristijanov vtisnili. Birmal jih je 122, med drugimi eno odraščeno bolno dekle, ki je nekoliko dni za tem prav dobro pripravljena umerla. Ko je videl našo misijonsko cerkev, rekel je, da je lepša, kakor njegova stolna cerkev. Po tem se lahko sodi, kako revna je njegova škofija.

Ob tej priliki naj še povem, da sem že dobil svoje tretje indijanske misijonske bukvice, (posnetek iz zgodbe svetega pisma stare zaveze in iz listov aposteljnóv) ktere sem bil zavoljo pomanjkanja denarja v Ljubljano v natis poslal. Natisnilo se jih je 800, natis je prav lep in brez vsega pogreška, tako da ne morem dosti občudovati marljivost tistih, ki so imeli s popraviljem opraviti, ker vendar ne umejo kar besedice ne indijanskega jezika. Moji dobri Indijani so teh bukev prav preserčno veseli, in upam, da bodo v sercu marsikterega dober sad obrodile.“

Če ravno se je bil Baraga pri takem početji v precej velike skerbi zakopal, vendar ga vse te skerbi nikakor niso preveč težile in motile, ker živo je bilo

njegovo prepričanje, da, karkoli se s trdnim zaupanjem na Božjo pomoč Bogu v čast prične, se tudi na zadnje z Božjo pomočjo srečno doverši. In res njegovo zaupanje mu ni bilo v osramoto. Dohajalo mu je od vseh strani, posebno iz avstrijskega cesarstva toliko denarstvene podpore, da je polagoma poplačal vse dolgove, ki jih je bil o tej priliki naredil pri kupčijski družbi pri Gornjem jezeru, zraven pa tudi izdelal novo misijonsko cerkev, ki jo je v neizmerno svoje veselje mogel blagosloviti, še preden je bilo preteklo eno leto njegovega bivanja v Lanza. 29. septembra piše Baraga zastran tega tako-le:

... „Devet in dvajseti dan septembra je bil eden izmed najsvetejših dni za novi moj misijon, ker to nedeljo smo z vso nam mogočo slovesnostjo praznovali blagoslovljenje naše misijonske cerkve. Z veseljem in hvaležnim srcem sem blagoslavljal to cerkev v čast presvetega imena Jezusovega. Misel: „Moj Jezus, tvojemu imenu v čast sem to hišo postavil“, — je moje serce z nedopovedljivim veseljem navdajala. Je sicer majhna, lesena cerkev, pa vendar svetejša, kakor je bil Salomonov tempelj, tisto čudo stavbine umetnosti, ker posvečuje jo s svojo resnično pričujočnostjo Tisti, ki ga nebesa in zemlja obseči ne morejo. On, čegar prvo stanišče na zemlji so bila jaselca, ne zaničuje borne hišice, ampak se tako ponižuje, da hoče v njej prebivati!“

Pri vseh skerbeh, ki jih je Baragu spreobračevanje in izobraževanje divjakov okoli Lanza prizadevalo, vendar nikakor ni mogel pozabiti svojih ljubih zapuščenih otrok pri Šent-Jožefu. Ni se mu sicer bilo treba bati, da bi nekteri iz med njih s pravega pota zašli in se odpovedali pobožnemu kerščanskemu življenju, ako bi tudi delj časa bili brez lastnega pastirja, saj jih je več let v veri in v ljubezni do Boga z naj lepšim vspehom uterjeval, in na zadnje, ko se je moral od njih ločiti, izročil najboljšemu Pastirju v nebesih. Pri vsem tem pa ga je vendar toliko bolj gnalo, obiskati to drago svojo poprejšnjo čedo, kolikor bolj je čutil, kako da jo utegne k še stanovitnejši zvestobi vneti in jo s tem svojim nepričakovanim obiskanjem razveseliti. Vzame tedaj za

nekoliko časa slovó od svojih novospreobrnjenecv in se poda na pot v Šent-Jožef, kamor je ravno o tistem času, mesca avgusta 1844. l. prišel tudi prečastiti gospod Janez Martin Henni, škof Milvavkiski (Milwaukie) čegar viši pastirski oblasti so bili spreobrnjeni Indijani okoli Šent-Jožefa od Detróáškega škofa po Baragovem odhodu izročeni zató, ker so Milvavkije veliko bliže Šent-Jožefa, kakor Detróá. Veselje presrečnih Indijanov pri tej priliki se da lože misliti, kakor popisati; pa tudi Baragovo serce je kipelo preobilnega veselja bodi-si zavaljo otročje údanosti in ljubezni, s katero so ga osrečevali dobri njegovi v Kristusu k novemu zveličevavnemu življenju prerojeni otroci, bodi-si zavaljo pričujočnosti preč. škofa Heni-ta, kateri se je nekoliko dni v Šent-Jožefu mudil v obilni dušni prid, (kakor Baraga piše,) ondotnim spreobrnjenim divjakom, izmed kterih je sto dva in dvajsetim podelil zakrament sv. birme.

15. Obilni sad misijonske Baragove delavnosti po vernitvi v Lanz.

Preč. škof Lefévr, oskerbnik Detróáške škofije vstajnovi društvo zmernosti v Lanzu.

Po odhodu višega pastirja se verne tudi Baraga k svoji mladi kerščanski družini v Lanz, v to središče daljnega, tolikanj vspešnega apostoljskega delovanja. V kratkem času je Kristusu pridobil in kerstil vse divjake, ki so živeli v Lanzu in okoli njega, prihajali so tudi sem ter tje drugi divjaki iz temotnih gozdov, kateri se so med takimi, ki so že bili kerščeni, naseljevali, da bi ž njimi vred se vdeleževali blagodarov svete vere in kerščanskega življenja. To prijetno in blagovitno napredovanje svete katoliške cerkve sporoča Baraga v svojem pismu iz Lanza 24. januarja 1846. l., iz kterega naj posnamemo nekatere bolj zanimive posameznosti. . . . „Pred nekoliko tedni, (piše on,) mi je Božja previdnost zopet priložnost dala, da morem nekoliko storiti za svoj novi, nadepolni misijon.

„Prišel je namreč k meni ajd iz nekega kraja, ki je dobrih pet dni hodá daleč od tukaj, in mi sporoči, da vikši glavar tistega kraja močno želi, me videti in z menoj govoriti. To slišavši, mi je bilo že dovolj; nemudoma se podam na pot in grem tje, da zvém misli tega vikšega glavarja in njegovih Indijanov. Ko tje pridem, prosim vse možé, da se snidejo zvečer v prav prostorni koči višega glavarja. Prišli so vsi, in v svojem precej dolgem govoru sem jim med drugim svetoval, da se raji v Lanz preselijo in svoj kraj zapusté, zlasti zavoljo kožuharjev, ki jim sila veliko žganja donašajo, v Lanzu pa je ta silno škodljivi strup odpravljen, odkar so se tam vsi Indijani pokristjanili. Nekteri so mi koj obljubili, da bodo berž, ko poletje nastopi, v moj misijon se preselili in kerščansko vero sprejeli; drugi pa so odgovorili, da hočejo še nekoliko premisliti, in prihodnjo spomlad odločiti, ali da bodo v svojem kraju ostali, ali pa se v moj misijon preselili. Prav iz serca hvalim Boga za milost, po kateri je že serca nekterih izmed teh Indijanov k sveti veri in k dobremu sploh naklonil, ter ga dan za dnevom prosim, da bi tudi vsem drugim vdihnil enake dobre misli.

Pri tej priliki naj še ob kratkem povem, kako mora na tej indijanski zemlji misijonar po zimi potovati. Po zimi ni moč drugače potovati, kakor peš, in ker pri navadno silnem snegu ni nikjer gazi, zato se ne da drugače naprej priti, kakor s kerpljami ali koleštrami. Te kerplje so 4 do 5 čevljev dolge, in en čevelj široke, in se na noge privežejo; z njimi je mogoče hoditi, naj bo sneg še tako debel, brez strahu, da se bo kaj zelo udiralo. Pa taka hoja je zlasti za Evropejce, ki je niso navajeni, silno težavna. Če je tedaj treba te kerplje cel dan, pa tudi več dni zaporedoma na nogah imeti in seboj vlačiti zlasti po teh nehodnih severno-amerikanskih gozdih, mora se pač popotnik ne samo prav zelo spehati, ampak mora nazadnje tudi skoraj popolnoma oslabeti. Druga posebna težava na takem potovanji je pa ta, da je treba ob severnem mrazu pod milim nebom prenočevati, ker ni nobene koče, v kateri bi se moglo prenočiti, navadno je treba hoditi 4 ali 5 dni v teh pustinjah,

preden se pride v kakov kraj, kjer so Indijani. Zapali se sicer velik ogenj, pa kmalo pogori, ker indijanski spremljevalec vso noč spi, kakor da bi na pernici ležal, in potem, ko ognja ni, je treba veliko mraza preterpeti. Tako prenočevanje je še posebno težavno, če celo noč burja brije in sneži, da je človek zjutraj, kedar hoče vstati, ves s snegom pokrit. Pa vse te težave misijonar prav z veseljem prenaša, če more s pomočjo Božje milosti pridobiti le eno dušo za večno zveličanje“.

Spomladi ravno tega leta 1846 je imel Baraga s svojo verno čedo priserčno veselje, pozdraviti in sprejeti prečastitega škofa Lefévr-a, ki je takrat oskerboval Detróáško škofijo, v katero se je štel tudi Baragov misijonski okraj. Prišel je pa škof (Lefèvre) Lefévr v Lanz, da bi, kakor že drugod ob tem svojem popotovanji, tudi tam ustanovil društvo zmernosti, da bi namreč tudi ondotne Baragove spreobrnjenice spravil v društvo, čegar namen je ta, da se družniki po posebni resni obljubi vzajemno med seboj podpirajo in opominjajo, odpovedati se vsaki nezmernosti v pijači sploh, zlasti pa žganjariji, kateri so indijanski divjaki obče prav zelo udani. Le-ti divjaki morajo sicer že poprej, še preden sveti kerst prejmejo, z vso resnobo obljubiti, da jim je mar, odpovedati se kakor hudiču, vsem njegovim delom in vsem grehom, ravno tako tudi posebno žganjariji, tej svoji najhujši pregrešni navadi. Kakó premišljeno in resnično pa divjaki pred svetim kerstom to obljubo storé, kakó jim je mar tudi v resnici spolnovati jo, spričuje najbolj očitno ta pri spreobračevanju teh divjakov navadna prikazen, da taki, ki mislijo ali čutijo, da jim ne bo mogoče pijančevanju slovó dati, tudi sv. kersta prejeti nočejo; zavejo se namreč po zgolj naturnem čutji, da je veliko lepše in boljše, ne dati se kerstiti in ne imenovati se kristijana, kakor pa biti samo po imenu kristijan, in živeti nekerščansko. Čast in poštenje tem divjakom, kateri bi utegnili osramotiti marsikterega katoliškega kristijana naših časov!

Pri vsem tem pa, da so se spreobrnjeni in kerščeni divjaki na vso moč prizadevali, zvesto deržati

se te posebne, tako imenitne obljube, ki so jo storili z vso določno resnobo pred svetim kerstom, vendar ni bilo nikakor odveč in nepotrebno, spravljati tudi nje v društvo zmernosti. Saj ni nobenemu neznana tista silna slabost spačene človeške nature, po kateri volja človekova, naj bo še tako pripravna, dobra in terdna, čedalje bolj v dobrem, se vé da, oslabuje, peša in na zadnje onemaga, ako ni posebnih pripomočkov, kateri jo morejo podpirati in krepčati; od druge strani pa se tudi nikakor ne dá tajiti, da ravno v društvu sleherni dobiva tisto podporo, tisto krepost in stanovitnost, ktere je neogibno treba, ako se hoče ta ali uni posebni namen doseči. V društvu namreč se dušne moči in prizadevanje mnozih posameznih udov v eno moč, v eno prizadevanje združujejo, kakor se združujejo solnčni žarki v zažigalnem steklu; društveni duh, ki ga združene moči gojijo in razvijajo, vnema in oserčuje posamezne in vse ude tem bolj, ker tudi vsa društvena osnova in vodila in marsiktera primerna vnanja sredstva v družbinah udih dobrega duhá budijo, oživljajo in ohranjujejo. Gledé na tako moč, ki jo društva imajo, se tedaj ni čuditi, da se je tudi oskerbnik Detróáške škofije preč. škof Lefévr tega pripomočka poprijel v ta posebni namen, da bi se treznost, ta novospoobnjenim divjakom tako silno potrebna čednost med njimi čedalje bolj gojila in popolnoma vkoreninila. Ta namen doseči, popotva preč. škof po indijanskih krajih svoje škofije in pride mesca julija 1846. l. v Lanz, ter nagovarja ondotne spreobrnjene divjake, da pristopijo društvu, ktero je tisti čas že v blizu 500 misijonskih krajih severne Amerike prijetno cvetelo, kamor se je bilo razširilo iz Angleške in Irske dežele, kjer je bil oče Mathew iz kapucinskega reda 1836. l. ustanovil prvo tako društvo zmernosti. Kako pospešen je bil v tej in v drugih zadevah prihod preč. škofijskega oskerbnika gosp. Lefévra, pripoveduje Baraga v sporočilu 18. septembra 1846. l. iz Detróá, kjer se je tisti čas mudil zato, ker je mogel vnovič natisniti dati svoje indijanske misijonske bukve. Piše namreč:

... „Nekoliko dni, preden sem se podal na pot v Detróá, je imel ta misijon srečo in čast sprejeti škofijskega oskerbnika.

Prišel je namreč sem mesca julija prečastiti gospod škof Lefévr, oskerbnik Detroaske škofije, ter je v malo dneh, kar se je tukaj mudil, veliko dobrega storil mojemu misijonu. Ni samo delil zakramenta svete birme mojim Indijanom, ampak poterdil jih je tudi s svojo priserčno besedo v sveti veri; njegova pričujočnost, njegova posebna prijaznost in ljubezen, njegova spodbudljiva opominjevanja so tem novim kristjanom tako globoko v serca segala, da ne bodo iz njih nikoli zginila. Verh tega je ustanovil v mojem misijonu društvo zmernosti, v ktero se se dali zapisati vsi, katerim leta ne branijo, k temu društvu pristopiti. Slovesno sprejemanje v to društvo po duhovnem opraviu je bilo prav spodbudno in ginljivo. Škof je stal v svojem škofovskem oblačilu pri Božji mizi, in je imel v rokah sprejemne listke, ki jih je bil dal v Detroa-tu v indijanskem jeziku natisniti in sicer tako, kakor sem bil jaz načertal. Sleherni Indijan, ki se je hotel dati v društvo zapisati, je pristopil in pokleknil pred škofa, ki ga je blagoslovil in mu dal listek v roke. Na listkih se berejo té-le besede v indijanskem jeziku: „Jaz N. N. se odpovem popolnoma in za vselej vživanju močne pijače, in prosim Boga, da mi podeli svojo milost, to obljubo spolnovati“. Vsi Indijani so v serčno moje veselje to obljubo storili, in jo tudi zvesto spolnujejo. — Kako osramoté pač ti ubogi divjaki tiste razsvetljene duhove ali tiste izobražence naših časov, ki se nad te priproste ljudi visoko povišane domišlujejo, pa še toliko moči nimajo, da bi raztergali gerde vezí kake pregrešne navade, ki jih vklenjene derží.

Preč. škof Lefévr je v Lanza kerstil tudi 5 odraslih ajdov, kateri so bili še edini nekerščeni Indijani v tem misijonu. Zdaj so tedaj vsi kerščeni. Pa vendar misijon še zmirom naprédva, ker iz srede gozdov še prihajajo ajdje, ter se s svojimi vred v Lanza naseljujejo in kristijani postanejo. Kaj močno me ta misijon razveseljuje, za kar Bogu vsak dan hvalo dajem. Posebno me pa veseli, da je ta misijon

podoben tistim naselitvam, ki so jih dobri Jezuitje, ti izverstni mojstri v misijonarskih zadevah, v Paragvaji napravljali. —

Želim kmalo zopet bivati med svojimi dobrimi otroci. Jutri bom iz Detróá odrinil. Kako bodo pač ti dobri otroci veseli, videti zopet svojega očeta, ki ga že več ko dva mesca niso videli“.

Kolikor bolj in hitreje je luč svete vere razdjala in razkropila sive merzlotne megle ostudnih zmot in vraž, ki so te nesrečne puste kraje popred zagrinjale, toliko prijetnejše in prijaznejše je postajalo vnanje obličje zemlje okoli Lanza. Spričuje nam to koledar Baltimorske nadškofije, (Metropolitan Catholic Almanac 1848 Baltimore published) v katerem se o tej zadevi bere:“

„Friderik Baraga, generalvikarijali veliki namestnik Detróáške škofije in častivredni misijonar je pred kakimi tremi leti po silnem trudu in med mnozimi težavami v Lanzu misijon ustanovil ter je naredil cerkev in šolo, in ima zdaj tolažbo, preskerbovati več ko 33 družin Šipvajskih Indijanov, ki jih je sam k katoliški veri spreobernal; ima pa tudi terdno upanje, da se bo število njegovih novih vernih pomnožilo po mnogih drugih, ki se bodo še spreobernali. Vsi, ki so Lanz v poprejšnjih dveh letih videli, se čudijo hitremu napredovanju v olikanji in blagostanji teh Indijanov, med kterimi je misijon še le pred kratkim bil ustanovljen; ti Indijani namreč so se svojim divjaškim šegam in navadam, in svojemu nerednemu življenju popolnoma odpovedali, in so dobri, pridni, delavni, pošteni in trezni ljudje postali. Stanujejo zdaj v pravih hišah, in svojo zemljo pridno obdelujejo. Slehern je zdaj posestnik kacic 30 oralov zemlje, ki jo ima sredi gozda, ki ga jasni, to se pravi: posekuje drevje, trebi gozd, obdeluje zemljo in ogradi, in na tem ograjenem polji ima slehern izmed družine svoj lastni delež, ki ga po svoji potrebi orje in obdeluje.“

16. Apostoljska Baragova delavnost v srebernih in mednih rudnikih okoli Lanza.

Novo pojasnenje razločka med katoliškimi in protestanskimi misijonarji.

Ko je Baraga po dveletnem trudu že veči del divjakov na vzhodnji strani gornjega jezera spravil pod sladki zveličevavni jarem gospoda Jezusa Kristusa, jelo se je goreči njegovi apostoljski delavnosti odpirati novo, dosehmal nenavadno polje v srebernih in mednih rudnikih ali jamah, ktere so bili okoli Lanza malo pred našli.

„Kakova dva dni daleč od tukaj (piše Baraga o tej zadevi 19. junija 1847. leta,) so našli mnogo bogatih mednih in srebernih rudnikov, ki se proti zahodu daleč razprostirajo, v kterih zdaj prav pridno delajo. To je v ta popred toliko zapuščeni in pusti kraj privabilo veliko ljudi, med kterimi so Irci, Nemci in Francozi, večidel vsi katoličani. Pervega januarja sem šel v misijonskih opravilih v te rudnike in sem se tri tedne tam mudil. Stermel sem nad naglim napredovanjem v olik ob tem Gornjem jezeru. Našel sem na mnozih krajih že prav čedne hiše z lepimi sobami, v sobah pa preproge in zalo hišno orodje; celó glasovir sem v eni hiši našel, na kterega je mlada Amerikanka prav izverstno igrala.

Videl sem v teh rudnikih okoli 250 katoličanov, toda jih je še več, ki jih ta pot nisem videl. Imel sem vse pri sebi, česar je bilo treba pri sv. maši, pri delitvi sv. kersta itd. Veliko otrok sem kerstil, spovedal skoraj vse katoličane, in večidel so pristopili k sv. obhajilu. Hodil sem med rudarje, ter sem jim skoraj vsak večer po dokončanem delu pridigoval ali po angleški, ali pa po nemški, kakoršnega jezika so že bili. Kako so bili dobri Nemci veseli, ko so v tako oddaljenem kraju našli duhovna, ki govori nemški. Odsehmal se bo vendar enkrat pri obilnejši naselitvi tudi olik čedalje bolj razvijala ob Gornjem jezeru. Govori se že, da se bo majhno mesto, tri dni daleč od tukaj ustanovilo.

Desetega maja sem se zopet podal na misijonsko pot v rudnike, kjer sem zopet tri tedne ostal, pridigoval in spovedoval, kakor ob svojem poprejšnjem obiskovanji. Obljubil sem tamošnjim katoličanom, da jih bom saj trikrat vsako leto obiskal, dokler ne dobijo stanovitnega duhovna“.

„Prosili so me, (piše Baraga v nekem drugem to reč zadevajočem sporočilu,) naj prosim preč. škofa, da jim pošlje kakega mašnika, ktere ga bi radi dobro plačali. To sem tudi storil; pa preč. škof mi je odgovoril, da pri najboljši volji jim nobenega mašnika ne more dati, zavoljo silnega pomanjkanja mašnikov v njegovi škofiji. Pa tudi vodniki ali ravnatelji teh rudnikov, akoravno niso navadno ne te ne une vere, želé mašnika v svojih rudnikih in sploh bolj spoštujejo katoliškega misijonarja, kakor protestanske pastorje, to pa zlasti zavoljo obilnejšega vspeha, ki ga imajo katoliški misijoni; — kar tudi naravnost in očitno v svojih časopisih spoznavajo in po svojem razjasnujejo.“

Kako ti ljudje brez vere to prikazen razlagajo, kako ti možje, kateri pri vsi svoji olikanosti niso ne katoliške, ne protestanske in sploh nobene vere, modrujejo gledé na silno velik razloček zastran sadú katoliških in protestanskih misijonov, razvidimo iz Njujorškega protestanskega časopisa „New-York Observer“. Le-to modrovanje bo nam še bolj zanimivo, ker nam je že znano, kako prosti divjaki o ravno tem razločku mislijo in si ga razlagajo. Naj tedaj iz tega že omenjenega časopisa razglasimo dotični spis tako-le:

„Slehernemu še tako priprostemu, pa pazljivemu človeku ni težko naštetí vzrokov, zakaj imajo katoličani tako dober vspeh v svojih indijanskih misijonih. Število belih katoličanov, ki se z Indijankami oženijo, je večé kakor število protestantov. Po tej poti se da zaupanje Indijanov lažje pridobiti, kakor po katerikoli drugi poti. Otroci v tacih mešanih zakonih so (za katoličane) gotov dobiček, in ravno to je tudi pripomoček, si njih sorodnike ali žlahtnike nakloniti.

Drugi vzrok tacega dobrega vspeha, ki ga imajo katoliški misijoni, je ta, ker se na katoliškem misijonar bolj očitno kaže (kakor na protestantovskem), da se vsega in popolnoma daruje reči, ki jo razširja; ker neprenehoma le za druge dela, brez vsega strahu svoje zdravje in življenje v nevarnost postavlja pri bolnikih in umirajočih, in vsak čas bolj voljno pomankanje terpi, kakor protestanški pridigar. —

Nekaj tacega pripovedujejo v Kevajvenskem kraju od očeta Baraga, moža, ki je zdaj blizo 60 let star *), vse svoje obilno premoženje **), pa tudi vse svoje telesne in dušne moči daruje nalogi, ktere se je poprijel, in ne, da bi kaj zató dobival. Preteklo zimo je popotoval čez puščobne kraje s kerpljami na nogah iz Lanza v Koper Harbor, 57 milj daleč, samo za to, da bi bil kerstil otroka, od kterega je slišal, da utegne umreti ***). S tacimi dokazi svoje delavne ljubezni si morajo katoliški misijonarji nakloniti serca Indijanov, ki vse to dobro prevdarjajo. — Katoliški misijonar naj bo, kjerkoli hoče, je povsod domá. Ne žena ne otroci niso v skerbi, če ga noč v kaki indijanski koči prehititi (in ga ni domú). Hvaležen se vsede k njihovi domači mizi, in si nič boljšega ne želi. Vleže se na njihovo plahto k počitku in hvali svojega zveličarja za to, da je z vsem tako dobro preskerbljen. Ne potratí polovico drazega svojega časa z veseliciami in prijetnostmi tega življenja, tudi ne z opravljanjem hišnega gospodarstva, ali s skerbjo za svojo družino, ki se mu (namreč protestanskemu oženjenemu pridigarju) čedalje bolj množí;

*) „Jaz sem 51 let star, (opomni na to Baraga), pa moja skoraj že 18 letna misijonska služba in zlasti težavne moje zimske popotovanja so me tako zdelale, da mnogi, ki me pervikrat vidijo, mislijo, da sem že 60 let star. O. A. M. D. G. Vse v večo čast Božjo“.

**) „Dobrotna darila, ki mi jih Leopoldinska družba včasih pošlje“. Opomba Bar.

***). Opravi sem tudi druga misijonska dela. To je pa gotovo, da jaz in tudi vsak katoliški misijonar bi šel rad ne samo 57, ampak tudi 570 milj daleč, in sicer edino zato, da eno neumerljivo dušo, ktere vrednost je neskončna, po sv. kerstu za večno zveličanje pridobi; kar bi naši protestantje, se ve da, ne storili, ker za sveti kerst nič ne marajo“. Opomba Bar.

temuč s svojim ubožnim življenjem, ki ga vedno drugim v prid daruje, pridobiva serca divjakov, zatoraj so pa tudi radi pokorni zapovedim rimske cerkve. — Nauke, ki se razlagajo z vidnimi znamenji, priprosti ljudje laže razumevajo, kakor npravna razlagavanja, bodi si v kakoršnikoli obliki“.

17. Baraga pri svoji nekdanji čedi v Šent-Jožefu.

Kranjska misijonarja, častita gospoda Pirec in oče Oton Škola naslednika Baragova v stajah: v Krivem drevesu in v Šent-Jožefu.

Kolikor bolje se je vkoreninilo, kolikor lepše je poganjalo evangeljsko seme, ki ga je Baraga zasejal po divjaškem svetu in v rudnikih okoli Lanza, s toliko večim hrepenenjem je svoje oči obračal na tiste otroke, ki jih je bil zdavnaj že Kristusu pridobil, potem pa moral zapustiti, ko sirote same sebi prepuščene. Med temi so mu bili posebno pri sercu spreobrnjenci ob Gornjem jezeru v Fondiláku (Fond du Lac), kjer je bil 1835. l. misijonsko stajo ustanovil. Ko je celó slišal, kako ginljivo se le-ta draga njegova nekdanja čeda pritožuje, da mora vedno sirota ostati, mu ni dalo pokoja, dokler ne sklene, te svoje ljube otroke obiskati, in vstreči njihovim tako gorečim pa tudi tako pravičnim željam. Spravi se tedaj o začetku jeseni 1847. l. na 350 ameriških milj dolgo pot v „Fondilák“, in ostane tam do januarja 1848. l. Naj nam sam Baraga pripoveduje, kaj je ob tem obiskovanji doživel, in s kolikim hvaležnim veseljem se je smel ozirati na nenavadno silne težave, ki jih je mogel prestati na tem jesensko-zimskem popotovanji.

„Ves zadovoljen in hvaležen — piše Baraga 12. januarja 1848. l. iz Lanza — sem po tem misijonskem potovanji, ki je precej dolgo terpelo, zopet semkaj (domú) prišel. Kaj pa da Boga hvalim v Jezusovem imenu za milosti in dobrote, ki jih je skazal kristijanom in ajdom ta čas, kar sem tam bival. Kako so bili veseli, videti zopet svojega misijonarja! Silno žalostno je, (ne morem si kaj, da ne bi bitko tožil,)

zares je silno žalostno, da je tak kraj, kakoršen je Fondilák, kjer je že toliko spreobrnjenih, pa še več nespreobrnjenih divjakov, že tako dolgo brez misijonarja. Jaz sem ta misijon 1835. l., (tedaj pred 13 leti!!) ustanovil, in sem že takrat svojim spreobrnjencem obetal, da bodo kmalo dobili stanovitnega misijonarja, kar jih je močno veselilo; in potem sem si neprenehoma prizadeval, prosil sem pismeno in ustmeno svoje škofo in škofo v Evropi, da bi se poslal kak stalni misijonar v Fondilák. Pa ta moja najbolj goreča želja se ni še dosegla spolnila, in kakor se kaže, se tudi ne bo še kmalo spolnila. Evropejski duhovni, ki so sem ter tje eden drugemu na poti, pa v ta zapuščeni kraj vinograda Gospodovega priti nočejo, bodo Bogu odgovor dajali, ker bi se lahko veliko ajdovskih duš rešilo, ako bi služabniki Gospodovi hoteli njim v rešenje semkaj priti.

Ta čas, ko sem v Fondiláku bival, jih je veliko milost sv. kersta doseglo. Posebno veselje mi je pa bilo, da sem imel srečo, eno ajdovsko družino po sv. kerstu in sv. veri pripeljati v hlev dobrega Pastirja. Močno me je tudi razveselil kerst neke prav stare, morda devetdesetletne ajdinje. Ko pridem v Fondilák, slišim, da je ta uboga stara žena močno slaba in bolna. Grem v njeno kočo, v kateri je čisto sama ležala. Ajdovski njeni sorodniki, ki so se bili v gozd prezimovat podali, so jo čisto samo pustili, in bila je brez vse pomoči, dokler se je ni neka kerščanska družina usmilila, jej hrano dajala in v njeni koči po dnevi in po noči kurila. — Glejte, tako delajo ti zaslepljeni ajdje! Ko se njihovi starši, in staršev stariši postarajo in oslabé, da ne morejo več v gozd iti in tam živeti, jih kar naravnost zapusté. Če se kaj tacega v kaki indijanski vasi primeri, vendar se še kdo najde, da jih sprejme in oskerbuje; in to storé navadno kerščanske družine. Zgodi se pa večkrat, da ti ubogi stari ljudje od svojih sorodnikov, od svojih lastnih otrok in vnukov — v sredi grozovite pustine zapuščeni ostanejo, kjer morajo lakote in mraza žalosten konec vzeti. — O grozovito malikovavstvo!

Ko se komaj splazim v silno borno kočo te uboge starke, jo pozdravim; kerščanska Indijanka pa, ki jo je oskerbovala in mene takrat spremila, jej reče, da je prišel misijonar je obiskat. Ni me mogla videti, ker je bila slepa, stegnila pa je svoje roke proti meni, in ko jej svojo roko podam, jo je z obema rokama objela in vpila: „Nosse, nosse, jawenimichin!“ to je: oče moj, oče moj, usmili se me! — Najpred sem jo pomiloval, da je tako zapuščena, potem pa jej jamem dopovedovati, kako srečna da more biti na unem svetu, ko je na tem tako revna in zapuščena, ako le hoče poslušati in verno sprejeti besedo vélikega Duha, katero sem jej prišel oznanovat, in potem sv. kerst prejeti. Razlagal sem jej potem najimenitnejše resnice naše svete vere in jo vmes popraševal, če razume in veruje, in ko sem se po njenih odgovorih prepričal, da je dobro pripravljena, hotel sem jej koj sv. kerst podeliti. Pride mi pa na misel, da bi utegnilo bolje biti, ako še drugi dan pridem, in jo še nekoliko bolj podučim, preden jo kerstim, saj ne bo še tako kmalo umerla. Pa, preden kočo zapustim, se poprimem svoje perve misli, ne da bi bil vedel, zakaj; kerstil sem jo tedaj brez odlašanja. Pozno je že bilo, in ko domu pridem, bil sem kaj pokojen in zadovoljen, da sem kerstil svojo revno starko. Drugi dan zjutraj pride mož kerščanske družine, ki jej je tudi stregel, in mi sporoči, da je dobra starka po noči mirno v Gospodu zaspala. Kdor ima kerščansko verno serce, lahko si misli, s kako nedopovedljivim veseljem je ta novica navdajala moje serce. — Kako sem pač Boga hvalil, da nisem sv. kersta na drugi dan odložil, kakor sem mislil. Večna ljubezen se je mene, ko slabega orodja poslužila, da je to revno zapuščeno stvar kar naravnost sprejela v veselje njenega Gospoda. „Parcet pauperi et inopi, et animas pauperum salvas faciet“. To je: „Zanesel bo (Gospod) ubozemu in siromaku, in duše revežev bo rešil“ (Ps. 71, 13.).

Doletelo me je pa v Fondiláku tudi neko drugo duhovno veselje. Bilo jih je namreč 13 za prvo sveto obhajilo, katero sem, kolikor se je le dalo, z

največo slovesnostjo delil tem dobrim dušam, ki so pervikrat srečo imele, svojega odrešenika prejeti.

Potem, ko sem te tako dolgo zapuščene duše v Fondiláku nekoliko potolažil, v veri jih podučil in poterdil, vernil sem se v Lanz. Ta vernitev je bila zeló težavna, zlasti od Fondiláka do Lapoénta. Veliko težavnih potov sem že storil v svojem misi-jonarskem življenji, pa nikoli še ne tako težavnega kakor takrat. Pred dvema letoma sem prehodil to pot v štirih dnevih, zdaj pa po silnem trudu v sed-mih. Vzrok temu je bil ta, ker je bil moj spremlje-vavec, ki mi je pot kazal, nanagloma nevarno zbolel, ko sva bila ravno sred poti v divji pustini. Bolezen se ga je zvečer lotila, in celo noč ni mogel očesa zatisniti, ter pravi, da mu ne bo mogoče, ne ene milje dalje iti. — Ta noč je bila strašna in žalostna. Daleč krog in krog nobene žive duše, mi dva pa na silno debelem snegu in hudem mrazu v sredi gozda v hribih brez pota in le pičlo z živežem preskerbljena. Večkrat se mi je tisto noč misel vrivala, če moj spremljevavec umerje, morda je to konec tudi mojega zemeljskega popotvanja. — Pa to ni bila volja do-brega Pastirja, ki po svojem neskončnem usmiljenji se hoče tega slabega starega orodja še dalje poslužiti, da pripeljem v njegov hlev še nekoliko ovac, ktere po potih pogubljenja sem ter tje tavajo. Mojemu bolnemu spremljevavcu je toliko odleglo, da je mo-gel drugi dan zjutraj vstati in počasi naprej hoditi; nesti pa ni mogel ničesar. Moral sem tedaj sam vso robo na svoja pleča opertiti, in ne samo tisti dan, ampak tudi več dni zaporedoma po debelem snegu čez hribe in doline nositi, kar se mi dosihmal še ni pripetilo. Pri vsem tem pa sem bil zadovoljen, da je le moj spremljevavec mogel dalje. Že po dnevi so bile težave hude, še hujše so pa zvečer nastajale; moral sem namreč tam, kjer sva ostala, sam derva sekati, (česar tudi še nikoli nisem delal,) in celo noč kuriti, ker je prav hudo zeblo mojega bolnega sprem-ljevavca, in vedno sem se bal, da ne bi obležal, ko bi se preveč prehladil. Pa pri vseh teh težavah me je neizmerno razveseljeval spomin na milosti polne svete kerste v Fondiláku.

Na poti od Lapoénta do semkaj nisem imel toliko težav, da-si ravno sem svojo robo 4 dni sam nosil. — Posebna težava za duhovna na takih potih po zimi je opravljanje brevirja (vsakdanjih duhovskih molitev). Po dnevi ga ni moč opravljati, ker mora človek skerbeti, da po dnevu, ki je tlikanj kratek, kolikor mu je mogoče, naprej pride; zatorej ga mora zjutraj ob zori in zvečer pri ognji opravljati, kar je večkrat škodljivo za oči. Pa hvaložnost do Boga, ki blagovoli, misijonarja se poslužiti v odrešenje neumerljivih duš, poslajša mu to sveto dolžnost.

Ko sem v ta svoj misijon nazaj prišel, našel sem vse v najlepšem redu, da-si ravno me ni bilo 3 mesce tukaj. Ves ta čas so se Indijani ob nedeljah in praznikih dopoldne in popoldne v cerkvi zbirali, so skupno molili in peli in tako službo Božjo opravljali, kakor sem jim priporočil.

Moj misijon v Lanza dobro napreduje in se množi po malem. Spreobernjenci stanovitno in zvesto vse svoje kerščanske dolžnosti spolnujejo; zlasti pa se čudim njih stanovitosti, s katero pri vsaki priliki premagujejo skušnjave, da se zopet ne vernejo v pregreho pijanosti, kateri so bili pred svojim spreobrnjenjem tako močno udani. Tudi beli, katerim je to znano, se jim sploh čudijo. Mnogim Indijanom so se obilni darovi ponujali, da bi se bili dali v pijanost zapeljati; toda raji so se tacim darovom odpovedali, kakor da bi bili le en sam kozarec take pijanljive pijače vzeli. Drugim so (brezvestni beli) pretili, da jih bodo topli, ako ne bi hoteli piti; pa so bili raji v nevarnosti, da bi jih bili ti malopridneži pretepali, kakor pa da bi se bili podali v nevarnost, s časoma zopet navaditi se pijančevanja. Kakor so pred svojim spreobrnjenjem radi pijančevali, ravno tako zdaj pijančevanje sovražijo.

Tudi zastran delavnosti se je pri teh priprostih divjakih vse na bolje obernilo, odkar so sprejeli sv. vero Jezusovo, ktera nam zapoveduje moliti in delati. Pred svojim spreobrnjenjem so bili leni, kakor so vsi divjaki sploh. Uboge ženske so morale derva sekati in donašati, krompir saditi in ga spravljati,

in sploh vsa dela opravljati. Moški so se le z lovom pečali, sicer pa brez dela veči del cele dni v bornih svojih kočah ležali. Zdaj pa so ti moški pridni delavci; svoje njive, ki jih je čedalje več, pridno obdelujejo, stanujejo v dobrih hišah, imajo kuretnino, sem ter tje tudi že krave in vole, ter v obertnijstvu in kmetijstvu čedalje bolj napredujejo. — Kako resnično je pač, da more le kerščanska vera divjake olikati, časno in večno srečne jih storiti. Večkrat že se je tukajšnja vlada z vso priljudnostjo prizadevala, te Indijane olikati in osrečiti; pa vse njene naredbe so ostale brez vspeha, ker niso bile prave (niso imele v podlago sv. vere). Začeli so zidati, pa, ker so zidali brez Gospoda, delali so zastonj. (Ps. 126.) Komaj pa misijonarji med te Indijane pridejo, in vrat teh prostih divjakov v sladki jarem Gospoda Jezusa vklonijo, se vse samo po sebi na bolje spreminja. Kakor povsod, tako tudi tukaj izvira vsa časna in večna sreča le iz blagovite sv. kerščanske vere.“

Bolj srečne, kakor zapuščena čeda v staji Fondilák, bile so druge misijonske staje, ktere so tudi Baraga imenovala svojega očeta, ker so jih oskerbovali pastirji s tisto gorečo ljubeznijo, katero so od Baraga podedovali. Nahajamo namreč ta čas, ko Baraga divjakom okoli Lanza s tolikim vspehom resnice sv. vere oznanuje, v njegovi nekdanji staji ob Vélikí vodi misijonarja g. Visockega, Nemca po rodu, v Krivem drevesu (L'Albre croche) in v Šent-Jožefu pa dva Kranjca, rojaka Baragova. in sicer v Krivem drevesu že imenovanega slovečega g. Pirca, v Šent-Jožefu pa očeta ali patra Otona Skola-ta, frančiškana, rojenega v Novem mestu, ktereга Baraga v svojih sporočilih hvali ko izverstnega in obče močno ljubljenega indijanskega misijonarja.

18. Književna ali slovstvena Baragova delavnost v Lanzu.

Silno težavna in smertno nevarna njegova zimska potovanja.

Kako prijetno je napredovala in kako hitro se je pri goreči Baragovi delavnosti razširjala med indijanskimi divjaki sveta vera Kristusova in ž njo vred prava omika, to nam dosti živo spričuje potreba, ktera je Baraga primorala skrbeti za natis bukev, primer-nih dušnim potrebam njegovih spreobrnjenecv. Ako ravno je bil že v tretjič dal natisniti svoje „Indijanske molitvine, pesemske in podučljive bukve,“ „vendar (kakor o tej zadevi sam piše) teh, toliko dražih pa silno potrebnih bukev nimamo nikoli dovolj za toliko množico naših indijanskih bralcev. Število naših indijanskih bralcev se leto za letom kaj zeló množí, in molitvine bukve so jim močno všeč, ker v njih tudi sami brati morejo besedo vélikega Duha, ktero so dosegmal le iz ust misijonarja slišali. Če Indijani kam gredó, vselej svoje bukve seboj vzamejo, ter zvečer tam, kjer imajo svoje prenočišče, berejo in pojó.“

Da bi tedaj tej silni potrebi svojih Indijanov v okom prišel, podá se Baraga mesca julija 1849. l. v Detróá, kjer 2 mesca ostane oskerbovaje četerti pomnoženi natis svojih „Indijanskih molitvinih, pesemskih in podučljivih bukev,“ kterih je dal 3500 natisniti. Zraven pa je tudi tisti čas v Detróátu dal tiskati slovnicó jezika Očipve-indijanskega, ktero je s silnim prizadevanjem sestavil na podlagi svoje lastne znanosti ali vednosti, ki si jo je v ta namen nabiral in pridobil v svojem večletnem občenji ali v obhoji z Indijani. Na vse to je ravno takrat tudi doveršil in na svitlo dal „Očipve-angliški“ in „angliški-očipve besednjak ali leksikon“. In tako (piše Baraga gledé na izdajo teh bukev) sem prav močno in za zmirom vstregel tukajšnjim indijanskim misijonarjem, kateri se po treh škofijah razprostirajo. Zakaj s pomočjo prav izdelane slovnicé, in s pomočjo bogatega besednjaka

se bodo naši pa tudi prihodnji misijonarji, ki indijanskega jezika kaj malo, slovniško pa nikakor ne umejo, lahko in kmalo naučili tega prav posebnega pa vendar kaj pravilnega in lepega jezika, in ravno na tem je prav veliko ležeče; ker vse kaj drugega je, ako je misijonar sam zmožen z Indijani govoriti, ali pa, ako je prisiljen posluževati se v tej zadevi tolmača.“ — Kaj bodo rekli temu tisti, kterih ni treba imenovati? —

Ko je v dveh mescih bilo dognano delo z natisom omenjenih bukev, vernil se je Baraga k svojim dragim v Lanz. Nazaj gredé je imel prav posebno priliko, znovič do živega čutiti in prepričati se, kako skerbljivo da Božja previdnost čuje nad njim.

Silne nevarnosti na tej poti nazaj v Lanz, iz kterih ga je Božja previdnost tako očitno otela, popisuje v pismu 30. septembra takó-le:

„25. septembra sem z Detróá odrinil; pa drugi dan našega potovanja po Huronskem jezeru je tako silen vihar vstal, da bi se bil kmalo naš parabrod potopil. Brodarji so terdili, da še nikoli niso takega viharja na tem jezeru videli. Skor polovico vloženega blaga so v vodo zmetali, in le s tem smo se oteli. Po tém smo se vozili, kolikor hitro se je dalo, proti kraju, da bi se rešili; in da bi se bili hitreje vozili, zato so brodarji, ki so druge reči v vodo metali, 20 sodov srovega špeha prihranili, sod za sodom odpirali in špeh v ogenj metali. Ko poslednjič k kraju in v zavetje pridemo, zapazijo brodarji veliko luknjo na dnu soparnega kotla. Ko tedaj s parabrodom niso mogli naprej, sem jih jaz tam popustil ter se podal na drugo ladjo, ki se je ravno mimo peljala, in tako sem zopet v Detróá nazaj prišel, od kodar mislim v dveh dneh odriniti in z Božjo pomočjo verniti se v svoj misijon“.

V enakih in še hujših smertnih nevarnostih je bil Baraga na svojem silno težavnem zimskem potovanji mesca februarja ravno tistega leta 1849. — Zarés, ni nam mogoče, spremljati našega predragega misijonarja na tem težavnem in nevarnem zimskem potovanji, da nas ne bi sprehajali mili občutki in nas ne spodbujali k občudovanju žive gorečnosti in lju-

bezni našega v resnici apostoljskega Baraga, zraven pa tudi k hvaležnosti do presvete previdnosti Božje, ktera tako vidno čuje nad svojim ljubljencem. Popisuje pa to svoje potovanje Baraga tako-le:

„Preteklega mesca februarja sem se podal na misijonsko pot, in pri tej priliki sem z Božjo pomočjo marsikaj dobrega storil in nektore kerstil; bil sem pa na tej poti tudi dvakrat v smertni nevarnosti.

Ker mi je bila pot dobro znana, šel sem brez spremljevalca in opertim na herbet robo, ki je potrebujem za duhovna opravila. Od začetka je bilo potovanje prav vgodno, gaz je bila nekoliko narejena, in moje kerplje so bile lahke. Obiskal sem več majhnih naselitev, kjer sem pridigoval. Neki dan pa, ko sem imel samo deset milj hoda do bližnjih ljudi, se je priménilo, da je sneg, ki je poprejšnji dan zeló zapadel, pot popolnoma zakril, tako, da na mnogih krajih ni bilo sledu od nje. Koj sem čutil, da bom imel silne težave, pa vendar se nisem hotel verniti, ker sem želel priti v vas, v ktero sem se bil namenil. Ta vás je na visokem hribu, in pot k njej pelje čez hribe in doline. Sneg je bil pred menoj če dalje bolj debel, in ker je bil še le zapadel, bil je tako mehak, da se mi je pri vsaki stopinji noga globoko vderla, in le z veliko težavo sem jo iz snega izvlekel. Nič človeka bolj ne utruji, kakor če mora gaziti debel sneg, ko je še le zapadel. Komaj sem kake tri ure daleč sneg pregazil, jamem omagovati. Vendar pa mi ni upadla ne serčnost, ne zaupanje do dobrega Pastirja, čegar zgubljenih ovac sem iskal. Ko se nekoliko počinem, gazim zopet dalje. Pa kmalo sem tako oslabil, da nisem mogel svoje robe več nositi; obesim jo tedaj na drevo, in grem če dalje bolj počasi; skoraj mi že ni bilo mogoče, noge iz snega izvleči, zlasti ondi, kjer sem moral v kreber. Večkrat me je taka slabost napadla, da sem mislil, da moram kar obležati, in ko bi bil obležal, bil bi gotovo zmrznil in umerl, ker je bilo neusmiljeno mraz, jaz pa sem bil preslab, da bi bil mogel derva nabirati in zakuriti. Vendar sem se zmerom naprej premikal, pa vsak trenutek sem moral počivati. Poslednjič

pridem na kraj, od kodar je bilo še tri četerti ure hoda do namenjene vasi, pa sem bil že tako oslabel, da sem za to kratko pot skoraj še tri ure potreboval.

Ko sem se bil zjutraj na pot podal, mislil sem, da bom okoli enajstih dopoldne v vas prišel; pa došel sem še le ob petih zvečer.

Dobri vaščani so se čudili in me milovali, ko so me videli tako opešanega. Koj drugo jutro so poslali mladenča po mojo robo, ki sem jo bil pustil na potu. — Zares, le s silno težavo sem mogel v to vas priti, pa obilno so mi, hvala Bogu! ti ubogi ljudje moj trud plačali s tem, da so si misijonarjev prihod kaj dobro v prid obernili.

V drugi silni nevarnosti sem bil na tem misijon-skem potovanji, ko sem se bil domu vernil. Bil sem zopet čisto sam, in imel sem do bližnje hiše 30 milj ali 10 ur daleč. Ker sem hotel rajši v enem dnevu tje priti, kakor pa pod milim nebom na snegu prenočiti, zato so menatej poti zopet silne težave zadele. Spravil sem se na pot prav zgodaj pri lunini svetlobi. Dokler sem šel skoz gozd, bilo je vse dobro, ker me ni mogel veter nadlegovati. Ko pa sem prišel iz gozda, peljala je moja pot čez silno velika zmerznjena jezera, in veter, ki mi je naravnost v obraz pihal, spreobernil se je v vihar, ki je bil tako močan, da me je večkrat skoraj znak na tla vergel, in bil je tako merzel, da se je bilo bati, da mi ne bi kri v žilah zastala. Zopet sem mogel le počasi hoditi, pot pa je bila še tako dolga! —

Verh tega tudi večkrat nisem vedel, kje da sem; kake poti ni bilo nikjer slediti, vse je bilo zameteno; moral sem kar naravnost iti. Pa tudi to je bilo silno težavno, ker nisem videl ne deset korakov daleč pred sabo; vihar je sneg po zraku tako metal, da sem bil kakor z gosto meglo obdan.

S tem viharjem sem se moral boriti 17 milj daleč (blizo 6 ur) in zraven še kerplje na nogah! Ako bi me bila ta čas kaka slabost napadla in posilila le kake pol ure počivati, gotovo bi bil zmerznil pri takem merzlem viharji. — Ravno tisti dan je nekoliko Kanadcev nekam potovalo, in enemu iz med njih

je nos, drugemu pa so ušesa zmerznila. Meni, hvala Bogu! se ni sicer nobena nesreča pripetila, pa olušila se mi je koža na obrazu, ko sem bil domu prišel. —

Ta misijonska potovanja so sicer težavna, pa tudi zelo blagovita v čast Božjo in v zveličanje neumerljivih duš. In ravno to navdaja misijonarja z veseljem in z serčnostjo. Pri tem hudem viharji sem se v časi sam sebi smejal, ko je vihar prav močno okoli mene razsajal, in me skoraj na tla vergel“.

Ko že Baraga imamo pred očmi na njegovih silno težavnih in nevarnih misijonskih potih, spremeljajmo ga še na misijonskem potovanji v medne rudnike, na katerem mu je pri groznih težavah žugala nevarnost, ki je presegala vse druge nevarnosti, v katerih se je dosehmal znajdel. Kar je že znano, bilo je v rudnikih ob Gornjem jezeru mnogo Ircev, Francozov in Nemcev, ktere je Baraga navadno po trikrat na leto obiskoval, ter jih v kerščanskem nauku podučeval in svete zakramente jim delil. —

„Ko sem to zimo enkrat (piše Baraga iz Lanza 2. aprila 1851. l.) v medne rudnike potoval, bil sem v silni in vidni smertni nevarnosti. Bilo je konec januarja, ob času najhujšega mraza, ki smo ga to zimo imeli, ko sem se iz rudnikov domu vernil. Prenočeval sem v neki hiši, od ktere je bilo do bližnje hiše 30 milj ali blizo 10 ur hodá. Navadno sem to pot v 10 do 12 urah prehodil; tedaj pa je bilo vse drugače. Padlo je pred ta dan in po noči pred mojim odhodom toliko snega, da je bil silno debel in hoja po njem nenavadno težavna. Po tem debelem mladem snegu sem moral prav sam več ko 30 milj daleč hoditi, in le posebni dobrotni skerbi Božje previdnosti se moram zahvaliti, da sem na tej poti ostal pri življenji. Zapustil sem hišo, v kateri sem bil prenočil, ob sedmih zjutraj in jel sem gaziti ta debeli sneg. Kmalu pa sem se bil utrudil in noge mi začnejo odpovedovati, vendar pa sem hodil prav počasi celi dan.

Proti petem zvečer (o kateri uri sem sicer navadno k namenjeni hiši prišel), sem bil ravno na pol

poti! — Zares me je groža sprehajala! Čez 15 milj krog in krog nobene hiše; — jaz pa čisto sam na debelem mehkiem snegu v temni, prav zelo merzli noči brez ognja — truden pa tako, da nisem mogel na nogah stati! Kaj je bilo storiti v takih zadregah? Ni mi bilo početi družega, kakor: naprej iti, ali pa zmerzniti. — Izročim se previdnosti Božji, ki me je že večkrat prav čudovitno varovala, in grem neprenehoma celo noč svojo pot naprej, se ve da prav počasi, in pridem nazadnje ob sedmih zjutraj k zaželeni hiši, ktere prebivalci so se močno močno zavzeli, ko me zagledajo.

24 ur sem s kerpljami na nogah debeli in mehki sneg neprenehoma gazil, brez počitka in živeža, razun nekoliko pogače.

Nisem mogel Boga dosti zahvaliti, ko sem bil k hiši prišel. — Večkrat mi je po noči, ko je mraz neusmiljeno pritiskal, na misel hodilo, da bom moral obležati in zmerzniti, preden k hiši pridem. In res, prav posebna pomoč mojega ljubeznjivega nebeškega Očeta je bila, da sem mogel tolike težave preterpeti. —

Ves čas in v vseh zadevah svojega življenja sem imel prav terdno zaupanje na Božjo pomoč; ta prigodek pa je moje zaupanje le še bolj uterdil“.

Pri taki Baragovi gorečnosti, ki je v njem toliko večja prihajala, kolikor obilnejše so bile ovire in težave, se je njegov misijon v Lanzu če dalje bolj krepčal in množil, nekoliko po odraščениh divjakih ki so leto za letom prihajali, sv. kerščansko vero in sv. kerst prejet, nekoliko pa po novorojenih otrocih, kterih je bilo, kakor Baraga sporoča, vsako leto veliko več, kakor tistih, ki so med njegovimi vernimi pomerli.

Sicer pa je Baraga ves prosti čas svojega misijonarskega življenja v Lanzu obračal v spisovanje bukev, ki so imele v prid služiti Indijanom in prihodnjim misijonarjem. Spisal je v ta namen do leta 1850: „Popolno teoretično-praktično slovnico indijanskega jezika“ in bukve za pre-mišljevanje in podučevanje, v kterih vse res-

nice naše svete vere v indijanskem jeziku razklada. Mesca septembra 1850. l. je dal te knjigi v Detroitu tiskati, in sicer to, zadnjo v žepni obliki, ker Indijani, kakor Baraga pri tej priliki v novič opomni, svoje bukve radi seboj nesejo, kamorkoli gredo.

19. Nova škofija vstanovljena med novospreobrnjenimi Baragovimi Indijani.

Baraga posvečen za škofa in postavljen za apostoljskega vikarja v tej novi misijonski škofiji.

Leta 1844 je prišel Baraga prvič, pa tudi prvi k Gornjemu jezeru, ker pred njim ni bilo še nobenega misijonarja videti v tistih divjih pustinah, ki se razprostirajo okoli neizmerno velikega Gornjega jezera, ki je razun edinega Kaspiškega največje med vsemi jezeri na zemlji; do leta 1850 pa, tedaj v 15 letih se je ta silno velika dežela ob Gornjem jezeru tako spremenila, da je zlasti ob južnih in zapadnih bregovih, saj 420 ameriških milj ali 140 naših ur po dolgoti zadobila popolnoma novo, prijetno vnanje obličje. Namesto malikovavskih raztresenih sem ter tje tavajočih pijanih divjakov najdeš ob tistem času v teh krajih mirne, trezne, delavne in prav pobožne naselnike, in med njimi le malo taci, kateri bi ne znali brati in pisati; poprejšnje borne, berlogom enake kočje so se spreobrnil v čedne pripravne hiše; gosti temotni gozdi so se prijetnim travnikom in rodovitnim njivam umaknili; tam, kjer so doslé temne in merzle megle malikovavskih vraž zatirale vse dušno in društveno življenje, zdaj gospoduje kmetijstvo, obertništvo in prava kerščanska omika. In ves ta obilni, blagi in prijetni sad je rodila petnajstletna delavnost enega moža, ki pri vsi tej svoji tako rodovitni in osrečevavni delavnosti ni imel nobene posebno zdatne človeške pomoči; najobilnejši dar in edino zdatna podpora mu je bilo blago njegovo serce, polno žive vere, terdnega zaupanja in goreče ljubezni do Boga in do bližnjega!

Kolikor obilnejši je bil vspeh misijonske Baragove delavnosti ob Gornjem jezeru, kolikor bolj

se je leto za letom množila nova čeda Kristusova med Indijani: toliko bolj se je kazala potreba izročiti obilno čedo, ki jo je bil Baraga Kristusu pridobil, posebnemu lastnemu pastirju in vstanoviti posebno škofijo za novi katoliški svet, ki ga je bila apostoljska delavnost Baragova cerkvi Kristusovi pridobila. Spoznali in čutili so to potrebo če dalje bolj škofje severne Amerike, zlasti Baragov vikši pastir, škof Detroáški in prečastiti Janez kerstnik Purcel, nadškof Cincinaški, čegar viši nadškofijska oblast je obsegala tudi Detroáško škofijo. Najlepša prilika, to reč vrediti in rešiti, se je ponudila v prvem narodnem cerkvenem zboru, ki so ga severno-amerikanski škofje v maju 1852. leta v mestu Baltimore imeli. Sešlo se je v tem zboru 33 škofov, med njimi jih je bilo 6 nadškofov.

Razun mnogih drugih reči, ki so se v tem znamenitem zboru rešile, bilo je tudi sklenjeno, da se ima enajst novih škofij ustanoviti, in med temi škofija za indijanski svet ob Gornjem jezeru. Ker pa na tem indijanskem svetu ni bilo še pripravne cerkve za škofijsko službo, ne drugih reči, ki jih cerkvene postave tirjajo, da se more prava škofija ustanoviti, zato je zbor sklenil, da se ta škofija ob Gornjem jezeru ustanovi tako, da njen škof bode od začetka vversten „apostoljskim vikarjem“.

Apostoljski vikarji namreč so sicer pravi posvečeni škofje, opravljajo vsa škofovska opravila in imajo pravo škofovsko oblast; razloček med njimi in med navadnimi škofi je le ta, da nimajo pravilno vravnane škofije (da so na priliko brez korarjev ali brez kapiteljna), in da niso pod oblastjo nobenega nadškofa, ampak papež je naravnost njihov viši škof; ali prav za prav: papež ko vesoljni škof cele cerkve Kristusove je pravi škof takega misijonskega kraja, v katerem se nova škofija ustanovi, in to svojo škofijsko službo oskerbuje papež po kongregaciji (družbi), ki se imenuje „Propaganda“; njej je izročena skerb za razširjanje sv. vere, in oblast čez vse misijone in misijonarje. Apostoljski vikarji tedaj svojo škofovsko oblast in službo spolnujejo v papeževem

imenu, so njegovi pomočniki in namestniki in so naravnost njemu, ali od njega v to postavljeni „P r o p a g a n d i“ podverženi.

Da pri sklenjeni ustanovitvi nove škofije med Indijani ob Gornjem jezeru v Baltimoru zbranim škofom ni bilo treba veliko in dolgo pomišljevati, komu bi se ta nova čeda Kristusova v višo pastirsko skerb izročila, to se samo po sebi razumeva. Saj je bila ta nova čeda prava in popolnoma lastnina Baragova, le on in le on edini jo je bil Kristusu pridobil; in kakor jih je bilo med spreobrnjenimi Indijani v krajih te nove škofije le malo, kateri ne bi bili mogli imenovati Baraga v pravem kerščanskem pomenu svojega duhovnega očeta; tako je smel tudi Baraga skoraj vse verne nove škofije po vsi pravici z aposteljnomo Pavlom vred nagovarjati: Opominjam vas, kakor svoje preljube otroke, . . . ker v Kristusu Jezusu sem vas jaz po evangeliji rodil“. (I. do Kor. 4, 14. 16.)

Primerljej, zares redek v zgodovini pri ustanovitvah novih škofij, zlasti po starem, apostoljskem veku! — Ni moglo tedaj drugače biti, kakor da je Baltimorski zbor v svoji prošnji za ustanovitev nove škofije med Indijani ob Gornjem jezeru sv. očetu priporočil Baraga ko najbolj vrednega in pripravnega, kateremu se sme ta nova čeda v škofijsko skerb izročiti, in sicer tako, da ostane nekaj časa od začetka apostoljski vikar, ali papežev namestnik v novi misijonski škofiji. In tej želji prvega narodnega zbora v Baltimoru so sveti Oče nemudoma ustregli, ter 29. julija 1853. leta Baraga postavili za škofa po imenu Amiconskega (in partibus) in za svojega apostolskega vikarja v polotoku gornje Mičiganske države, to je: ob vsem južnem in zapadnem bregu Gornjega jezera, kateri breg je bil v Mičiganski državi. Tri mesce potem, 1. novembra 1853. l. je bil Baraga v Cincinatu slovesno za škofa posvečen.

Ni nam treba posebno povdarjati, da škofovska čast je bila našemu Baragu nova butara, toliko teža, kolikor bolj se je zavedel velicih in svetih dolžnosti, ki mu jih škofovska oblast naklada.

In ravno obilne nove skerbi in težave so edini razloček med prihodnjim škofovskim in dosedanjim prostim misijonarskim Baragovim življenjem, kar nam bo pričal popis daljne Baragove delavnosti, pri kateri bomo pred očmi imeli ravno tistega ubogega apostolskega misijonarja, katerega smo doslé spremljali po trudapolnih in nevarnih potih indijanskih pustin.

Kolike skerbi so Baraga težile koj v začetku njegove više pastirske delavnosti, to nam on sam najbolje pripoveduje v svojem sporočilu 23. januarja 1854. l., v katerem piše:

„Po Božji previdnosti, ktera svojo cerkev varuje in vlada, sem bil, da-si ravno nevreden tega, izvoljen za škofa in apostolskega vikarja v gornji Mičiganski državi v severni Ameriki in 1. novembra lanskega leta v Cincinatu posvečen.

Zgornji Mičigan je še čisto nova dežela. Še le pred 10. leti so jo Indijani vladi zedinjenih držav prepustili. Ko so kmalo potem v teh krajih našli prav bogate medne in železne rudnike, jeli so se beli naselniki tam silno množiti. Cele trume Ircev, Nemcev in Kanadcev so v gornji Mičigan prihajale, in kmalo je ta kraj čisto drugo podobo dobil. Ker so bili ti naselniki večidel vsi katoličani, zato se je pomanjkanje duhovnov če dalje bolj živo čutilo. Jaz sem bil edini duhoven, ki sem mogel več let vse ondotne katoličane, Nemce, Irce, Kanadce in Indijane duhovno oskerbovati, dokler mi ni Božja previdnost teh zapuščenih katoličanov v višo pastirsko skerb izročila. —

Slehern, da-si tudi ni bil nikoli v teh krajih, si sam lahko misli, da vravnava nove škofije v takó oddaljeni, tako razširjeni in v cerkvenih rečeh tako močno zanemarjeni deželi mora biti sklenjena z neverjetnimi težavami in neugodami, da tedaj prvi škof, kteremu je ta vravnava naložena, sme tožiti, da se mu je na njegova pleča naložila butara ktera bi bila tudi angelskim plečem strahovitna (vel angelicis humeris formidandum onus). V taki deželi je treba vse še le vnovič narejati: cerkve, stanovanja za duhovne in za učenike, šole in hiše za brate in sestre mnozih

koristnih redov ali za menihe in nune, ki jih vsi škotje toliko radi v svoje škofije sprejemajo, i. t. d.

Vendar pa ne zahtevam, da bi dobrotna Leopoldinska družba k stavljenju teh hiš kaj pripomogla; skušal bom dobre ljudi, ki v zgornjem Mičiganu prebivajo, nakloniti, da jih sami na svoje stroške naredijo.

Katoličani v gornjem Mičiganu so deloma spreobrnjeni Indijani, ki jih zdaj, hvala Bogu! že 5000 imamo, deloma pa Nemci, Irci in Kanadci, ki so večidel delavci in si morajo svoj živež dan za dnem služiti v potu svojega obraza. Imajo pa dobro in pripravno voljo skerbeti, kolikor jim je mogoče, da se ustavijo potrebne hiše, in da svoj živež dobivajo duhovni in učeniki, ko bi jih le že dobili. V ta namen mislim iti v Evropo, in upam, da bom našel nekoliko pripravnih (duhovnov in učenikov), ki bodo v čast Božjo in tem zapuščenim dušam v prid radi semkaj prišli.

Le samo za edino poslopje želim pomoči dobrotne Leopoldinske družbe, namreč za svojo prihodnjo stolno cerkev, ki bo blizo 90 čevljev dolga, 45 čevljev široka in 30 čevljev visoka; zidala se bo z opekami ali cegli.

Svoj škofovski sedež mislim postaviti v majhnem mestu, ki se imenuje Šmarija (Saut de S. Marie) pri začetku neizmerno velikega Gornjega jezera. Zdaj je tukaj kaj stara lesena cerkev, ki je že več let premajhna, ker se ljudstvo tako naglo množi. Druge večje cerkve je tedaj silno treba, ki bo ob enem tudi stolna cerkev. Ta cerkev, če ravno primerno majhna, bo vendar le gotovo stala ali veljala kakih 8 do 9000 dolarjev, ali 21.000 gold. avst. v. Če dobim dosti podpore, sezidal bom večo cerkev, kakih 100 čevljev dolgo in 50 čevljev široko, česa bi bilo zeló želeti, z ozirom na prihodnost.

Druge stroške, ki se jih ni moč ogniti, bo prizadajala naprava hišnega orodja, (postelj, miz, peči i. t. d.), ki ga bo treba mojim novim duhovnom, ktere mislim to spomlad v Ameriko pripeljati. Deset jih potrebujem, in imam terdno upanje, da jih bom dobil. Verh tega bom moral svojim duhovnom oskerbeti vse

to, česar je treba pri duhovnih opravilih, na priliko: mašne obleke raznih barv, mašnih bukev, kelihov, monštranic i. t. d., kar vse se najboljši kup na Dunaji dobiva; prosim tedaj slavno Leopoldinsko družbo, da blagovoli mi pripomoči k napravi teh svetih reči“.

20. Prečastiti škof Baraga v Ljubljani in na Kranjskem.

Vspreh tega njegovega popotovanja.

Bilo je 23. januarja 1854. l., ko prečastiti škof Baraga po svojem prihodu iz Amerike na Dunaj poda svoje ravno kar razglašeno sporočilo zastran vravnave svoje nove škofije Leopoldinski družbi; tri dni po tem, namreč 26. januarja pa ga vidimo že v Ljubljani.

Berž ko ne se je bil podal koj v začetku novega leta na pot iz Amerike v Evropo, na katero so ga gnale silne sploh že omenjene potrebe zastran vravnave nove njegove škofije, zraven pa tudi terdno in živo upanje, dobiti zdatno denarno in duhovsko pomoč, brez ktere nikakor ni mogel biti. Pri tej priliki je pa tudi hotel po svoji škofovski dolžnosti obiskati grob svetih aposteljnov Petra in Pavla, pokloniti se in popolno svojo udanost skazati namestniku Kristusovemu in po njegovem apostoljskem blagoslovu novo moč dobiti za daljno silno težavno višo pastirsko delavnost. Šel je tedaj po najbliži poti na Dunaj, v Ljubljano in v Rim, ktera mesta so bila poglobiti namen tega njegovega potovanja.

Ni nam pač treba posebno omenjati, da so bili dnevi, ktere se je preč. škof Baraga med dragimi svojimi spoštovalci, prijatli in rojaki sploh mudil, dnevi preserčnega veselja in splošnega praznovanja za vse kraje, ki jih je ta pot v ljubi svoji domovini obiskoval; tudi vseh posameznosti, ki to njegovo pričujočnost v rojstni deželi zadevajo, ne bomo popisovali; le nekterim bolj zanimivim prigodkom želimo s temi versticami stanoviten spomin postaviti.

Pervo sv. mašo je bral Baraga ko škof koj drugi dan po svojem prihodu v Ljubljano pri oltarji presv. rešnjega Telesa, pri ravno tistem oltarji, pri katerem je pred 33 leti 22. septembra svojo novo ali prvo sv. mašo obhajal. Kako se mu je pač goreče, hvaležnega veselja polno serce topilo v teh zveličavnih trenutkih, ko mu je tri in tridesetletna, in sicer — taka preteklost pred oči stopila! — Nedeljo potem, na dan sv. Franciška Salezijana, je preblagi naš indijanski škof, ki ga smemo v mnogem obziru družega Franciška Salezijana imenovati, v stolni cerkvi, ki je bila s poslušavci iz vseh stanov popolnoma natlačena, z vso apostoljsko gorečnostjo pa poljudnostjo pridigoval od greha, ter razkladal strašno njegovo hudobijo in silno potrebo, na vso moč ogibati se ga.

Preden se je bil na pot v Rim podal, hotel je preč. škof Baraga v čast Božjo in svoji indijanski škofiji v prid razveseliti kraje na Dolenskem, ki so mu bili posebno pri sercu, namreč: Trebno, kjer je imela preljuba njegova sestra Amalija, omožena Greseljnova grajščino, v kateri je svoja otročja leta preživel, Malo vas, v kateri je bil luč sveta ugledal, in Doberniško cerkev, v kateri je bil sveti kerst prejel, in na zadnje Metliko, kjer je bil njegov poklic za amerikiški misijon popolnoma dozorel.

Zadnji dan januarja pride v Trebno; z vso primerno slovesnostjo ga vpelje visoko častiti dekan gospod Rozman, ki mu je z mnogimi gospodi duhovnega in svetnega stanú daleč naproti šel, med gromenjem možnarjev in donenjem zvonov pri obilni množici zbranega ljudstva v cerkev, v kateri je na svečnico sveče blagoslovil, v škofovski obleki veliko sv. mašo pel, in prav ginljivo od uboštva pridigoval množici vernega ljudstva, s katerim ni bila samo cerkev, ampak tudi pokopališče okoli cerkve natlačeno. Po sv. maši je po lepem govoru od 7 darov sv. Duha v nemškem jeziku — prvič — zakrament sv. birme podelil Jožku (Pepetu), vnuku svoje sestre Amalije.

Drugi dan gre v Doberniče; ko stopi v farno cerkev, v kateri je bilo že veliko ljudi zbranih, pade

pred kerstnim kamenom na kolena in kleči blizo pol ure vidno ginjen in zamaknjen v Boga. Blagi občutki, ki so ga v teh trenutkih sprehajali, so se razodevali v solzah, ki so ga nazadnje oblile, zraven pa tudi vse pričujoče v jok in stok pripravile. Ko se splošni jok nekoliko vleže, stopi mož Božji k velikemu oltarju in jame zbrani množici prav ginljivo govoriti od imenitnosti sv. kersta in od posvečujoče milosti Božje, potem pa obišče svojo rojstno hišo v Mali vasi, ktere posestnik je bil takrat in je še zdaj grajščak Treo Santo, poslanec v kranjskem deželnem zboru. (Umrl 24. marca 1869. l.)

Iz Male vasi se pelje preč. škof skozi Novo mesto naravnost v Metliko, povsod prav slovesno sprejet od duhovščine in od ljudstva, ki je od vseh strani skup vrelo. V Metliki je ostal od petka do ponedeljka, ker ga je zadržavala blaga želja nagovoriti svoje drage Metličane z mesta, na katerem so ga pred 24 leti tolikokrat gledali, tako željno in hvaležno poslušali. In gotovo so se Metličanom globoko v serce vtisnile besede, s kterimi jim je pri tej priliki v nedeljo — 5. februarja — na serce pokladal potrebo stanovitne molitve, spomina na pričujčnost Božjo, misli na smert, na sodbo in na brezkončno večnost, ko najboljših pripomočkov, greha se varovati. Po pridigi je v svoji škofovski časti pel veliko sv. mašo, in se vernil koj drugi dan skozi Trebno v Ljubljano, od kodar se je drugi dan potem — 10. februarja — podal proti Šmartnu pred Kranjem, kjer je pred blizo 30. leti bil začetek njegove blagovite pastirske delavnosti. Spremljal ga je na tej poti visokočastiti korar in tadašnji semeniški vodnik, sedanji častivredni senior (starašina) stolnega kapitlja v Ljubljani, gospod Janez Kerstnik Novak. Lože se da misliti kakor popisati priserčno veselje dobrih vernih v Šmartnu in v Kranji o nepričakovani sreči, imeti od petka do nedelje popoldne med seboj toliko slopečega misijonarja Indijanov, preč. škofa Baraga, kterega ko ljubljenega nekdanjega svojega gospoda Friderika so v prav živem in blagem spominu vedno ohranili. Iz vseh strani je privrelo veliko veliko ljudstva k službi Božji,

ki jo je naš indijanski škof nedeljo — 12. februarja — v farni Šmartniški cerkvi slovesno obhajal, in močno je segala v serca silni množici pridiga, v kateri je govoril od neprecenljive sreče, imeti pravo sveto kerščansko vero, in jih serčno vnemal k stanovitni skerbi, po sveti veri živeti in si tako gotovo pot v nebesa pripraviti.

Po dveh popoldne se še enkrat podá v cerkev, ter od zbranega ljudstva prav milo in ginljivo slovó vzame po tem pa se verne v Ljubljano in obišče še, tisti večer kmalo po petih Alojzjevišče, kjer je imel blagoslov s presvetim rešnjim Telesom, potem pa je učence v sobah s primernimi besedami k stanovitnosti v dobrem spodbujal.

Drugi dan — 13. februarja — se poda na pot v Rim, kamor ga je spremila njegova sestra Amaliya, ki je bila takrat že vdova. Kedaj je v Rim prišel in kako dolgo je prečastiti škof Baraga tam ostal, ne moremo povedati; znano je le to, da je sv. Očeta Pija IX. močno razveselilo s prvo slovnicó in s prvim slovarjem Očipve - Indijanskega jezika, kateri jim je podaril, in da je prvo postno nedeljo v Rimu nemško pridigal. — O polovici mesca marca je že prišel nazaj v Ljubljano in se je kmalo potem podal v Škofjo Loko, kjer je bil, kakor povsod, s silnim veseljem in z vso mogočo slovesnostjo sprejet. V blagem hvaležnem spominu je gotovo ostal in bo tudi še dalje ostal Ločanom praznik sv. Jožefa, ko jih je vikši pastir američanskih Indijanov s krepko besedo pred veliko mašo, pri kateri mu je enajst duhovnov streglo, spodbujal k posnemanju sv. Jožefa v prelepih njegovih čednostih; in dolžnost tega posnemanja jim je toliko bolj živo na serce pokladal, kolikor večja je sreča za Kranjsko deželo, da ima tako velicega svetnika za svojega varha ali patrona.

Vernivši se v Ljubljani ostane še 8 dni, in je v tem času v veliko veselje pobožnega slovenskega ljudstva z navadno svojo gorečnostjo in poljudnostjo Božjo besedo oznanoval v franciškanski cerkvi v praznik oznanjenja prečiste Device Marije, nedeljo potem pa pri sv. Petru; v prvi cerkvi je govoril od lepote molitve angeljevega češčenja, v drugi

pa od posnemanja Jezusa v Njegovi krotkosti, ponižnosti, poterpežljivosti in ljubezni do nebeškega Očeta. Zraven je pa tudi tiste dni obiskal škofijsko seme-nišče, gimnazijo in druge šole, in povsod mladost na-govarjal s primernimi spodbudljivimi besedami, potem pa škofovski blagoslov jej podelil.

Da dnevi bivanja preč. škofa Baraga v Ljubljani in na Kranjskem mu niso bili dnevi prijetnega in njemu — če komu — tolikanj potrebnega počitka, to se samo po sebi razumeva po vsem tem, kar smo v tej zadevi ravno kar ob kratkem omenili. Pa saj počitek ni bil nikakor namen njegovega potovanja v domovino; ampak blagemu možu po volji Božji, ki je že zdavnaj samega sebe in vse svoje življenje v čast Božjo in bližnjemu v prid popolnoma daroval, je tudi to potovanje v ta namen služilo. In ta namen je v popolni meri dosegel. Kakor je z gorečo svojo apostoljsko besedo k stanovitnosti v veri, k kerščan-skemu življenju in k ljubezni do Boga vnemal, bodi-si silne množice v cerkvah in okoli cerkev zbrane, bodi-si posamezne, ki so srečo imeli, se mu približati in ž njim govoriti: tako je tudi ubogim vernim za-puščene svoje indijanske škofije v prid dobil dosti zdatno pomoč pri radodarnosti svojih rojakov, ki so ga, sleherni po svoji moči, s svojimi darimi razvesel-jevali, med temi zlasti neka uboga ženica, ktera mu je le en krajcar podelila. Tega daru je bil apo-stoljski mož tako vesel, da ga je posebej spravil in v Ameriko k svojim Indijanom odnesel v vedni spo-min, kako radi bi tudi ubogi katoličani v domačem kraju pomagali ubogim Indijanom, ko bi le mogli. Smel se je tedaj preč. škof Baraga ločiti od ljubih svojih rojakov s prav veselo in hvaležno zavestjo, da nikakor ni bilo prazno upanje, ki ga je gnalo na daljno in težavno pot v Evropo in v njegovo domo-vino. — In s takim veselo hvaležnim srcem je — za vselej zapustil Ljubljano 28. marca, tedaj ravno dva mesca po svojem prihodu, in se odpeljal po že-leznici v Celje spremljan od zvestega svojega spo-štovavca in vnetega misijonskega podpornika gospoda korarja Novaka in od nekoliko drugih mu serčno udanih duhovnov. Silno slovesen je bil sprejem v

Celju; razun obilne množice ljudstva sešlo se je okoli 40 nam sosednjih štajarskih duhovnov, njim na čelu je bil visokočastiti opat gospod Matija Vodušek, ki v imenu preč. lavantinskega knezoškofa, ranjcega Antona Martina Slomška s priserčnim ogovorom pozdravi aposteljna Indijanov, potem pa ga slovesno v veliko cerkev in od tod v opatijo pelje, in ondi tako slovečemu in častitljivemu gostu v čast vso zbrano duhovščino prav prijazno pogostuje. Iz Celja, kjer je preč. škof Baraga tudi latinske šole obiskal in učence primerno in ginljivo nagovoril, se je drugi dan v Šent-Andrej odpeljal, pozdravit ranjcega knezoškofa Slomška, sebi po apostoljski gorečnosti tolikanj enacega. Imela je ravno 30. marca deviška družba v loretanski cerkvi blizu Šent-Andreja svoje navadne vsakoletne duhovne vaje; lepa prilika za našega misijonskega škofa, ustreči svoji in tudi želji dražega svojega brata po duhu in po časti s tem, da je omenjeni družbi sv. mašo bral, potem pa z gorečo besedo v nemal v mehkih sereh ljubezen do čistosti ter jim pred oči postavljaj sramožljivost in tanko vestnost, ktero indijanske device znajo tako skerbno varovati. — Tisti dan popoldne spremi preč. lavantinski knezoškof svojega preljubega gosta do Šent-Pavla, od koder se v Gradec odpelje, kjer je ostal do 3. aprila, in med tem tiho nedeljo v škofijski cerkvi pridigal.

Na Dunaji se je moral prečastiti škof čez tri tedne muditi. „Nehoté (piše o tej zadevi svojemu dragemu prijatlu, gospodu korarju Novaku,) moram saj do 26. aprila tukaj ostati in čakati poroke Njih Veličanstva, presvitlega cesarja, ker, kakor mi prigovarjajo, se spodobi, da ima pri tej posebni slovesnosti svojega zastopnika tudi amerikska cerkev, ktera je že toliko dobrot iz Avstrije prejela.“ — Ko je bila ta slovesnost dokončana, gre z dvema svojima misijonskima duhovnoma, ki sta se mu na Dunaji pridružila, skozi Prago, kjer mu je presvitli cesar Ferdinand 1000 gold. daroval, v Monakovo, kamor je prišel 29. aprila. V Monakovem je imel že 5 duhovnov za svojo škofijo, med njimi je bil eden, ki ga je bil že v Rimu sprejel. Bil je tudi pri starem

kralju Ludoviku, ki je bil že dvakrat Monakovskemu nadškofu naročil, da ga naj indijanski škof obišče, kedar v Monakovo pride. — Obdarovan z obilnimi cerkvenimi reči in z denarji, zlasti od misijonske Ludovikove družbe, ktera mu je 2000 gold. dala, popotuje dalje v Pariz, kjer je še toliko francoskih duhovnov sprejel, da jih je za svojo misijonsko škofijo zadosti imel. Posebno svoje veselje razodeva preč. škof Baraga v svojem pismu iz Pariza o prihodu nepozabljivega našega rojaka, gospoda Lorencija Lavtižarja, ki ga je tudi živa in goreča želja, divjake spreobračevati in jih peljati po poti k zveličanju, v Baragovo misijonsko škofijo gnala. V Parizu je namen svojega popotovanja popolnoma dosegel, ker ni samo mimo mnogih cerkvenih reči, 10.000 frankov od misijonske družbe za svojo škofijo dobil, ampak imel je tudi, preden je Pariz zapustil, 8 duhovnov, med temi je bil en Kranjc, en Irec, en Švajcar, dva Korošca in trije Francozi, izmed katerih sta dva začasno še doma ostala, ker svojih far nista mogla koj zapustiti. Verh tega je imel tudi tri bogoslovce, ki so znali francosko, nemško in angleško razun enega, ktereга je bil v Dublin poslal, da se angleško prav dobro nauči. Šlo je tedaj 6 duhovnov ž njim v Ameriko, in sicer 5 jih je odjadralo v ladiji na jadra iz Antverpna v Njujork, ktera pot je sicer dalj — 43 dni — terpela, pa tudi veliko menj stroškov prizadjala; prečastiti škof pa se je z enim svojih duhovnov v parni ladiji odpeljal iz Liverpula, ker se mu je mudilo zavoljo mnogih opravil, ki jih je imel v Njujorku, Vashingtonu, v Torontu in drugod. Ko je ta opravila rešil, pričakoval je v Njujorku svojih duhovnov, ki so iz Antverpna odjadrali, in ta čas je pridno pridigoval nemški in angleški v cerkvi pri Redemtoristih, kateri so iz lastnega nagiba pri dobrih ljudeh kmalo 531 dolarjev ali 1522 gold. za njegovo škofijo nabrali. Med petrimimi duhovni, ki so vsi zdravi v Njujork prišli, sta mu, kakor toži v pismu do gosp. korarja Novaka, dva, in sicer tista, ki sta se mu še na Dunaji pridružila, koj sitnost in žalost napravila, ker sta raji šla med amerikanske Nemce, kakor pa ž njim k

Indijanom, za ktere sta bila sprejeta. Pa ta žalost se je skerbnemu vikšemu pastirju kmalo v veselje spremenila, ker sta se mu namesto teh dveh nezvestih dva irska duhovna ponudila, ktera sta bila popolnoma zmožna angleškega jezika.

21. Vernitev v novo misijonsko škofijo; prijetnosti in težave začetne viši pastirske delavnosti.

Šmarija (Saut-Sainte-Marie) sedež preč. škofa Baraga, ki neha biti apostoljski vikar.

Kolikor obilniše je Bog blagoslovil potovanje preč. škofa Baraga v Evropo, s toliko večim veseljem in hrepenenjem je pričakoval dneva, priti k svojim predragim, dovolj dolgo zapuščenim otrokom. 21. dan avgusta je bil dan priserčnega veselja za verne Indijane v Šmariji, ki so po dolgi ločitvi svojega preljubega očeta zopet med-se dobili, ne samo popolnoma zdravega, ampak tudi prav zadovoljnega in veselega zavoljo nepričakovano lepega vspeha njegovega popotovanja.

Pa jelo se je to veselje dobrih ovčic kmalo kaliti, ko so zvedele, da ljubljene oče ne more dolgo med njimi ostati. „Vedel sem, (piše Baraga svoji sestri iz Šmarije 12. oktobra 1854. l.) da ubogi moji otroci ob Gornjem jezeru že dalj časa hrepené, me videti, toraj se koj 25. avgusta — četerti dan po svoji vernitvi iz Evrope — na pot podam v Lapoén, v to svojo prvo misijonsko stajo ob Gornjem jezeru. Ker me že več let ni tam bilo, in ker je že blizo eno leto, od kar je bil oče Oton Škola od tam drugam prestavljen, zato so bili dobri ondotni Indijani močno veseli, ko so me 27. avgusta zopet zagledali, pa ne samo mene, ampak tudi z menoj vred francozkega duhovna, gospoda Karije-ta, svojega prihodnjega misijonarja. Ostal sem pa pri njih 8 dni, ker sem imel veliko opraviti, da sem jih za sveto birmo pripravil. Bilo je blizo sto birmancev, ktere vse sem sam moral podučevati in spovedati, ker novi moj gospod misijonar ne ume ne besedice Indijanskega,

Razun birmancev so bili tudi skoraj vsi drugi spreobrnjenci pri spovedi. —

Po birmi, ki sem jo vperviĉ delil v svoji novi škofiji, sem ſel iz Lapoénta v Ontonagan, ki je že zdaj precej imenitno mestice ob Gornjem jezeru. Tudi v tej čisto novi misijonski staji, ki ima že eno katoliško in dve protestanški cerkvi, sem misijonarja postavil, in sicer Irca, ki zna tudi dobro francosko. Ker sem tudi tukaj zakrament sv. birme delil, zato je on pri tej priliki spovedoval Irce in Francoze, jaz pa Nemce in Indijane. Iz Ontonagana sem za štiri dni semkaj v Šmarijo prišel, delit nižih redov (malih žegnov) svojemu nadepolnemu bogoslovcu, g. Ti'le-tu (Thiele), potem pa sem se podal v Lantz, ... kjer sem 12 dni ostal. Imajo sicer tudi v Lantz u zdaj misijonarja, ki sem ga jaz tje poslal; ker pa še ne ume indijanskega, zato sem jaz sam v serĉno svoje veselje spovedal ne samo tiste, ki sem jih za sv. birmo podučeval, ampak tudi druge, ki so, berž ko ne vsi, k spovedi prišli. 1. oktobra sem v tem svojem ljubem misijonu „Od presvetega imena Jezusa“ imenovanem, sveto birmo delil, in pri tej delitvi sv. birme smo bili vsi skupaj, jaz in dragi moji otroci, tako ginjeni, da so še mene solze oblile. Premagalo me je zares milo, nedolžno veselje, katero so ti dobri otroci razodevali, ker so svojega misijonarja in očeta s škofovsko kapo na glavi in z višo pastirsko palico v roki pred seboj gledali in slišali ga oznanovati zveličevavne besede v svojem domačem jeziku. Naši Indijani so sicer že videli enega in drugega škofa, nikoli pa še niso slišali nobenega govoriti v svojem jeziku. —

7. tega mesca sem zopet semkaj prišel, ... in sem zdaj vendar enkrat doma. Hvala Bogu za vse! ... 21. tega mesca bom podelil gospodu Ti'le-tu mašnikovo posvečenje, in drugi dan potem bo slovesna nova sv. maša, pri kateri bom jaz pridigal. To vse je za-me in za Šmarijo zeló zanimivo, ker to mašnikovo posvečenje je prvo, ki ga jaz v svoji novi škofiji delim. Pred to nedeljo — 15. t. m. — pa bom 85 francoskih, angleških in indijanskih birmancev

birmal in slovesno škofovsko mašo pel, ki bo prva v Šmariji.“

Prihodnje leto 1855 je tri druge bogoslovce za mašnike posvetil, — med njimi tudi gosp. Foksa (Foxa), namreč tistega, ki ga je bil iz Pariza v Dublin poslal — in je tako pomnožil število svojih misijonskih duhovnov, po katerih, ko so bili v raznih misijonskih krajih postavljeni, je bila nova škofija uterjena. Ko se je tedaj pri takem prijetnem začetku gotovo smelo pričakovati, da se bo v novo ustanovljeni škofiji katoliško cerkveno življenje čedalje krepkeje razvijalo, ni bilo tudi nobenega pomisleka več zastran vverstenja te nove indijanske škofije v zvezo z drugimi škofijami severne Amerike. Torej so sv. oče Pij IX. po prejetih sporočilih o tako lepem, vspešnem začetku više pastirske delavnosti svojega apostoljskega vikarja Baraga že proti koncu leta 1856 določili, da se ta pred tremi leti v polotoku gornje Mičiganske države ustanovljena indijanska škofija, ki je bila doslé apostoljski vikarijat, v pravo škofijo spremeni, in da se ta škofija odslé imenuje „Šmarska škofija“, (Dioecesis Marianopolitana). To ime je pa nova škofija dobila po že večkrat imenovanem mestu „Šmarija“, (Saut Sainte Marie), katero je ob enem bilo odločeno za škofijsko mesto, ali za sedež preč. škofa Baraga, ki je s tem nehali biti apostoljski vikar in je zgubil ime Ameconskega škofa. To novo škofijsko mesto je bilo sicer majhno, pa je vendar bilo po svoji legi, po olikanosti svojih prebivavcev in po, če ravno še leseni, pa vendarle prostorni cerkvi o tistem času najbolj pripravno za škofov sedež. Bila sta tam tudi takrat že dva francoska jezuita z dvema svojima bratoma, ktera sta cerkev, šolo, vert, kuhinjo in vse potrebno po hiši oskerbovala. Razun teh dveh jezuitov, škofovih pomočnikov, se je v Šmariji tudi že majhen samostan Uršulinskih nun ustanovil, ktere so z obilnim vspehom dekliško šolo oskerbovale, in med njimi je že ena novinka, kateri je, ko prvi, preč. škof Baraga 7. novembra 1855. leta redovno obleko z navadno slovesnostjo podelil. Ta je po rodu Irka, in ime jej je Marija Henri.

Ko je preč. škof po svoji vernitvi iz pred omenjenih krajev ob Gornjem jezeru v Šmariji v red spravil najpotrebnejša opravila, ki se niso dala odlašati, tedaj se pri vsem zimskem mrazu proti koncu novembra na pot podá, obiskat predrage svoje prvo-prerajene spreobrnjene Indijane v Krivem drevesu. Ostal je pri njih čez polovico zime, skoraj do svečnice leta 1856., zlasti zato, ker njihov misijonar ni znal indijanskega jezika. Treba je bilo tedaj, kakor piše preč. škof, te dobre Indijane, nekoliko bolj podučevati, zlasti tiste, ki so se za prvo sv. obhajilo pripravljali, treba je bilo pa tudi ondotnega misijonarja, sicer gorečega in dobrega duhovna, v indijanskem jeziku podučevati.

Pri vsem tem namreč, da je preč. škof Baraga ravno prihodnjim misijonarjem v prid spisal in natisniti dal prav izverstno in praktično indijansko slovnico s slovarjem vred, se nekteri izmed misijonskih duhovnov nove Baragove škofije nikakor niso hoteli učiti, se vé da, silno težavnega, pa ravno tako tudi potrebnega indijanskega jezika, kar je skerbnemu višemu pastirju koj od začetka pa tudi še dalje veliko sitnosti in žalosti prizadjalo. Tako toži že prvo leto po svoji vernitvi, da je moral prestaviti misijonarje iz Lapoénta in iz Lanza, ker se nista hotela indijanskega jezika učiti; „brez znanja indijanskega jezika pa ni mogoče, imeti ljubezen do Indijanov; kdor pa sam ne ljubi, ta si tudi ljubezni pridobiti ne more,“ opomni pri tej priliki škof Baraga. Hvale vredno so se v tej zadevi obnašali rojaki preč. škofa, vsi brez izjemka, kakor gospodje: Pirec, Mrak in oče Oton Škola, ki so že delj časa misijonarili med Indijani, preden se je nova škofija ustanovila, tako so se tudi učenja indijanskega jezika pridno lotili in se ga kmalo naučili vsi naši kranjski misijonarji, ki so šli v misijon med Indijane za gospodom Lavtižarjem, ktereга je Bog 3. decembra 1858. l., v dom večnega miru in veselja poklical. — Razun ranjcega gosp. Lavtižarja se je med prvimi misijonskimi duhovni učenja indijanskega jezika z živo gorečnostjo in z lepim vspehom poprijel tudi Nemec, gospod Edvard Jaker, ktereга preč. škof

svojega drugorojenega sina imenuje, ker je bil drugi, ki je iz rok preč. škofa — in sicer 5. avgusta 1855. leta prejel mašnikovo posvečenje. Kmalopotem ga pošlje viši pastir namesto tistega misijonarja, ki ga je moral prestaviti, v Lanz, v ta svoj predragi nekdanji misijon. Ali je pač preč. škofu takrat na misel prišlo, da bo ta njegov drugorojeni sin kedaj njegov vesoljni namestnik ali generalvikar, *) in da bode čez dvanajst let ravno temu drugorojenemu sinu britka naloga, izročiti blago dušo svojega milega duhovnega očeta v roke vsegamogočnega stvarnika, in na njegovem grobu v ginljivem govoru indijanskemu svetu naznanovati silno zgubo, ki mu jo je nemila smert vzrokovala? —

22. Vspešna viši pastirska delavnost prečast. škofa Baraga.

Imenitnejši misijonske staje v novi škofiji.

Ravno v šestdesetem letu svoje starosti je bil naš prečastiti škof Baraga, ko mu je bila nova Šmarijska škofija v pravo škofovsko oblast izročena. Pa kakošna škofija? Kolikor bolj od ene strani ob silnem južnem in zahodnjem bregu Gornjega jezera in po polotoku med Mičiganskim in Huronskim jezerom raztegnjena, toliko bolj od druge strani v vsem obziru pusta in revna. Sem ter tje kaka staja, ena od druge po več dni daleč v tem neizmernem prostoru; v nekterih stajah lesene, večidel borne za silo postavljene cerkvice; misijonski duhovni — vseh skupaj kakih dvanajst — sicer sploh dobri in vneti, pa redki med njimi, ki bi bili zmožni svoje misijonske kraje popolnoma oskerbovati, ker razun indijanskega jezika je bilo — saj tem ter tje — treba ob enem umeti tudi nemškega, francoskega in angleškega. Verh tega pa ni bilo nobene gotove dnarstvene podpore, nobenih gotovih in stalnih dohodkov ne za škofa, ne za duhovne, ne za šole, ne za ohranjenje že postavljenih, ne za stavbo novih potrebnih

*) V severnem krajiškofije ob Gornjem jezeru, kajti v južnem kraji je bil generalvikar že od leta 1859 preč. gosp. M rak.

cerkvá, ne za druge potrebne cerkvene reči. „Moja škofija (piše škof Baraga o tej zadevi konec leta 1864.) nima čisto nobenih dohodkov, ne enega vinarja ne“. — In taka škofija na plečih moža, ki pri svojih ne samo zavoljo šestdesetletne starosti, ampak zlasti po silnem trudu in terpljenji v poprejšnjem tridesetletnem misijonarskem življenji oslabeledih močeh se je v škofovski časti od svojih duhovnov le po tem razložil, da je ko vesoljni škofijski misijonar moral leto za letom, bodi-si po letu ali po zimi, zdaj v ladiji po vodi, zdaj v kerpljah po snegu pri silni vročini in pri hudem mrazu staje svoje neizmerno raztegnjene škofije obiskovati in povsod, ne samo škofovska ampak tudi vsa opravila navadnega, priprostega misijonarja opravljati! Zraven pa še silne stiske in skerbi, ki so ga ves čas njegove škofovske delavnosti toliko hujše nadlegovale, kolikor večja je bila revščina in pomanjkanje pri tolikih potrebah nove škofije, ki so se od leta do leta bolj množile.

Pa kolikor hujše stiske in nadloge, kolikor večje vsestransko pomanjkanje, kolikor bolj oslabljene moči njega, ki je imel nalogo, saditi in prilivati: toliko obilnejši je bil blagoslov Božji, kateri rast daje. Okoli že v poprejšnjih letih ustanovljenih misijonskih staj, ki se čedalje bolj krepčajo in uterjujejo, leto za letom nove na dan prihajajo; vsako leto je treba ali že postavljene cerkve razširjati, ali pa nove postavljati.

Da daljno popisovanje apostolske delavnosti našega prečastitega škofa Baraga ne bo preobširno, in da se ognemo nepotrebne in neprijetne ponavljanja, zato bomo pri posameznih krajih, ki jih je preč. škof časa svoje desetletne višje pastirske delavnosti obiskoval, lepi vspeh njegove delavnosti pred očmi imeli in le sem ter tje kak zanimiv primerljaj bolj na drobno popisali.

Najiminitnejši kraj je in ostane v zgodovini nove Baragove škofije Krivo drevo, („L'Arbre-croche“ po novejšem pa „Little Traversé“) prva in najstarejša misijonska staja, kjer je škof Baraga 28. maja 1831. leta začel svojo misijonsko delavnost med Indijani. Ta staja je imela lepo in prostorno cerkev, ki so jo spreobrnjeni Indijani sami izdelali,

imela je tudi stalnega svojega misijonarja, ki je tudi dve drugi indijanski vasi okoli Krivega drevesa oskerboval. Krivodrevesčani so po sporočilu preč. škofa od leta 1859. bili skoraj vsi mizarji in tesarji, in so se kaj dobro zavedeli, da so pervoprerojenci preč. škofa, torej tudi ni bilo za nje večega veselja, kakor kedar so ob škofovskem obiskovanji preljubega svojega očeta med seboj imeli. In ravno v tem prvem misijonskem kraji je bilo preč. škofu namenjeno neko posebno novo veselje, ki ga nikakor ni pričakoval. „Neka mlada Indijanka, blizo 19 let stara, (piše o tej zadevi preč. škof 23. junija 1859. l.) ktera po spričevanji misijonarjev že več let prav pobožno živi in vsako nedeljo k mizi Gospodovi pristopi, je prišla k meni, ter me prosi, da jo sprejemem v Uršulinski samostan ki je v Šmariji. Zavzel sem se nad to prošnjo mlade Indijanke zlasti zato, ker Indijani, kakor Hebrejci in drugi starodavni narodi zakonski stan kaj močno čislajo. Da pravo zadenem, pokličem stariše te deklina ter jih zastran namena njihove hčere izprašujem. In ko mi povedo, da je imela že več snubačev, ktere vse pa je odpravila s tem, da je določno svojo misel izrekla, da jo je terdna volja, do konca svojega življenja neomožena ostati; sem jo na ponovljeno njeno priserčno prošnjo seboj vzela in med Uršulinske nune za novinko sprejel.“ —

V soseski Krivega drevesa — pa, se vé da, v indijanski soseski, to je, okoli dva dni hoda od njega — je bila staja „Grande Traverse“, ki jo je oskerboval vneti in nevtrudljivi večletni indijanski misijonar gospod Mrak, duhoven ljubljanske škofije, ktereja je preč. škof Baraga 1859. l. postavil za svojega generalvikarja v južnem kraji svoje škofije ali v polotoku med Mičiganskim in Huronskim jezerom. *) Ob prvem obiskanji te staje — l. 1859. — je prečastitega škofa kaj močno razveselila cerkev, ki jo je gosp. Mrak razširil in olepšal, kakor se je spodobilo za misijonsko cerkev, ktera je imela pet

*) Deset let potem — 7. februarja l. 1869. je bil ravno ta gospod Ignacij Mrak, rojen v Poljanah 16. oktobra l. 1810, ko Baragov naslednik posvečen v škofa v Cincinnati od Cincinaškega nadškofa gosp. Purcella.

let potem že deset podružnic, ki jih je moral gospod Mrak po kaj težavnih potih obiskovati, in zdaj indijansko, zdaj francosko, zdaj angleško, zdaj nemško pridigati. V eni teh podružnic, „Karp Rivér“ po imenu, so dobri ondotni ljudje sami majhno cerkev postavili, ki jo je škof Baraga 1864. leta blagoslovil, ko je drugič v ta misijonski kraj prišel. „Kaj zeló bi, (piše o tej priliki preč. škof) močni želji teh dobrih kristijanov vstregel, ko bi jim mogel poslati duhovna, da bi pri njih ostal, pa mi ni mogoče. Katoličani se v moji škofiji prav obilno množijo, pa redki so duhovni, ki bi hoteli priti v to oddaljeno in težavno škofijo.“

Iz Karp Rivérja je šel preč. škof v Makinak, ktera staja ta pot ni imela svojega misijonarja, ampak oskerboval jo je misijonar sosedne staje pri svetem Ignaciju, ki je vsako nedeljo tje dohajal. Birmanih je bilo ob tej priliki v obeh stajah 123.

Od Makinaka proti jugu na verhu Mičiganskega polotoka je bila čisto indijanska staja „Križna vas“ (Cross-Village — Kros-Viláž), ki je imela svojega misijonarja iz reda sv. Franciška. V sporočilu o prvem svojem škofovskem prihodu na to stajo 1859. l., popisuje preč. škof, kako so ga sprejeli ondotni indijanski kristijani. „Ko čoln od daleč zagledajo, jamejo zvoniti, in vsi se zberó ter gredó k bregu, pred njimi učitelj s svojimi učenci, ki so dve banderi nosili. Na bregu vsi pokleknejo, in ko jim škofov blagoslov podelim, spremijo me med zvonjenjem in streljanjem s pušami v cerkev. Tako Indijani navadno povsod škofa sprejemajo.“ Ob drugem škofovem obiskani leta 1861. je bilo število vernih v Križni vasi tako pomnoženo, da cerkev nikakor ni več zadostovala misijonskim potrebam. Sklenili so tedaj, poprejšnjo predelati in razširiti, ki so jo tudi Indijani sami tako izverstno in terdno izdelali, da jo, kakor preč. škof 1864. l. piše, noben olikan tesar ne bi mogel boljše izdelati.

Križnovaški misijonar je oskerboval tudi misijonsko stajo v „Srednji vasi“ (Middle-Village), kjer je tudi bila misijonska cerkev, pa že 1861. leta premajhna; treba je bilo tedaj tudi to cerkev raz-

širiti, kar se je pri radovoljnosti ondotnih Indijanov tudi lahko dalo doseči. „Prav zelo mora človeka veseliti, (piše preč. škof Baraga v nadevnem sporočilu,) ko vidi silni napredek indijanskih misijonov, kteremu nasproti se Indijani v gozdih, ki se nikakor nočejo spreobrniti, vidno zgubljajo, tako da bodo kmalo popolnoma zginili. Večkrat pridem na svojem potovanji v take kraje, kjer, kakor mi moj spremljevalec pripoveduje, so bile velike indijanske vasi, zdaj pa ni videti nobene več, ali k večemu sem ter tje kake dve družini, ki ko ostanki nekdanjih Indijanov hirate.“ —

Med misijonskimi stajami, ki jih je preč. škof Baraga o začetku svoje misijonske delavnosti vstanovil, nam je v posebno dobrem spominu dvojni Bobrov otok, veči in manjši. Prebivavci teh otokov so bili takrat sami Otavaški Indijani, s časom pa so jeli, zlasti na večem otoku se naseljevati zani-kerni, gerdi in hudobni Mormoni, ki sicer sami sebe „svete“ ali svetnike imenujejo, pa imajo po vodilih svoje družbe kakor Turki po več žen, in s silnim sovraštvom napadajo vse, ki se jim nočejo udati. Ob času ustanovitve nove Baragove škofije so ti hudobneži veči bobrov otok popolnoma v svoji oblasti imeli, tako, da nihče drug se ni mogel tam naseliti; zraven tega pa so tudi na vse strani ropali in razsajali tako, da so bili Indijani in drugi kristijani poslednjič prisiljeni združiti se, ter te gerdúne — več ko 300 družin — napasti in po hudi bitvi iz otoka pognati. Potem so se med domače Indijane katoliški Irci, pa tudi nekteri Francozi in Nemci na tem lepem otoku naselili, ki pa, ko jih je preč. škof 1859. leta pervikrat obiskal, niso imeli ne cerkve ne lastnega misijonarja. Cerkve in misijonarja je pa ravno na tem otoku bilo toliko bolj treba, kolikor hujše so bili Irci pijanosti udani; pošlje jim tedaj skerbni vikši pastir nemudoma gorečega misijonarja, nekega gosp. Muraja, ki ni le pri silnih težavah precej prostorne cerkvice in duhovščnice naredil, ampak tudi tolikanj potrebno družbo zmernosti vpeljal v priserčno veselje svojemu preč. škofu, ki je 1864. leta drugikrat ta otok obiskal. — Na manjšem bobrovem

otoku pa, kamor se Mormoni niso mogli vriniti, so Indijani, odkar so se spreobrnili, sveti veri vedno zvesti ostali, in so namesto stare kapele iz lubja pravo cerkev iz prav lepe cedrovine postavili.

Leta 1861. je preč. škof na nekem drugem otoku v Šmarijski vodi, ki je 20 angleških milj, ali blizu 7 ur od Šmarije daleč in se „Cukrov otok“ imenuje, novo misijonsko stajo ustanovil in majhno cerkev postavil, ki jo je sv. Jožefu v čast blagoslovil. Ostal je tri tedne pri ondotnih Indijanih, med katerimi jih je bilo sicer še malo spreobrnjenih, navdajalo ga je pa terdno upanje, da se bodo ne samo vsi, ki so že tam bili, spreobrnili, ampak da bode prišlo tudi več drugih, ki se bodo okoli cerkve naselili. Ker so od začetka bili brez lastnega misijonarja, zato jih je preč. škof sam vsaki mesec obiskoval; sicer pa so se vsako nedeljo dopoldne in popoldne k skupni molitvi in k skupnemu petju v cerkvi shajali. Ker je pri tej priliki zvedel, da nekteri med Indijani na otoku sv. Martina v Mičiganskem jezeru želé sprejeti kerščansko vero, zato se je prihodnjo zimo tje podal, jih podučeval in toliko spreobrnil, da je o spomladi potem moral tudi tam majhno cerkev narediti, ktera, kakor tudi cerkvica na Cukrovem otoku je veliko stala in preč. škofa v dolgove spravila, ker je bilo treba delavce najeti. —

Drugo novo stajo v južnih krajih svoje škofije, ali v polotoku med Mičiganskim in Huronskim jezerom je preč. škof ustanovil 1861. leta v majhnem mestu, „Alpena“ imenovanem, o priliki, ko je potoval k deželnemu cerkvenemu zboru v Cincinat, ki se je veršil od 28. aprila do 5. maja. Po silno težavni poti, nekoliko dni peš v kerpljah, 5 dni pa na sanéh, ki so jih psi vlekli, pride naš preč. škof pervikrat v Alpeno, kjer je tudi pervikrat v svojem misijonarskem življenji zavoljo popotnih težav moral obležati. Pa ravno ta bolezen, ki ga je v Alpeni zaderževala, služila mu je v to, da je lože obravnaval vse, česar je bilo treba za ustanovitev novega misijona. Lotil se je koj stavbe potrebne cerkve, kupi v ta namen sredi lepega mestica selišče za cerkev, in spodbuja katoličane, ki se jih je bilo že

mного tam naselilo, da pripomorejo sami k stavbi cerkve, s takim vspehom, da niso le katoličani, ampak tudi protestantje „prav liberalno“ (kakor preč. škof opomni) po 10, 30, 40 in celo 50 tolarjev donašali. —

Kakor proti jugu v krajih Otavaških Indijanov, tako, če ne prijetnejše, se je razvijalo življenje mlade Baragove škofije v severnih in zahodnih Očipve-indijanskih krajih ob Gornjem jezeru. Izmed staj, ki jih je preč. škof v poprejšnjih letih ob Gornjem jezeru ustanovil, nam je gotovo najbolj v spominu staja v Lanzu, ktero je bil škof Baraga obiskal kmalo po svoji vrnitvi iz Evrope, in, kakor nam je že znano, svojemu drugorojenemu sinu, gospodu Jakerju v skerb izročil. 29. junija 1859. leta, ki je bil njegov dva in šestdesetletni rojstni dan, se poda skerbni vikši pastir drugič na pot, obiskat to svojo predrago nekdanjo stajo. Priserčno veselje mu je bilo, videti tako obilen napredek v tem misijonskem kraju, da verni ob nedeljah nikakor niso mogli vsi v cerkev. Bilo je tedaj treba cerkev podaljšati, in sicer za polovico, zlasti, ker so iz nekega daljnega kraja, Désér po imenu, ajdovski Indijani k škofu v Lanz prišli, in mu gotovo obljubili, da se jih bo prihodnje leto veliko v Lanz preselilo in k kerščanski veri spreobrnilo.

Novih cerkev je bilo zlasti treba pri mnogih rudnikih ob Gornjem jezeru, ker se je čedalje bolj množilo število katoliških rudarskih družin. Okoli Lanza, da-si tudi nekoliko dni daleč, sta bila dva rudnika, eden se imenuje „Klark“, eden pa „Klif“; oskerboval ju je misijonski duhoven v staji Eagle Harbor, tisti gospod Ti'le (Thiele), ki je prvi v škofijski cerkvi v Šmariji novo sv. mašo pel. S tem gosp. Ti'le-tom obišče preč. škof potem, ko je Lanz zapustil, oba rudnika; v Klarku ni bilo nobene cerkve; prosi tedaj preč. škof rudarsko ravnateljstvo, da bi prevzelo skerb, da se tam postavi majhna cerkev, ktero prošnjo je vodstvo tudi radovoljno sprejelo; v Klifu pa, kjer se je vsak mesec več ko 180 sodcev, ali tri sto tisuč liber najlepše medenine ali bakra dobivalo, so ravno tisto leto 1859 lepo in prostorno

cerkev z duhovščnico vred izdelali. Ta cerkev je preč. škofa stala 300 tolarjev, zvon pa, ki ga je tudi on sam preskerbel, 116 tolarjev; ravnatelj pa, da-si tudi protestantje, so 100 tolarjev v ta namen darovali. — Tri leta potem najdemo v tem rudniku Klifu duhovna naše ljubljanske škofije, gosp. Andolšeka, ko, kakor preč. škof piše, vnetega misijonarja, ki je bil naslednik gosp. Ti'leta. *)

Razun gosp. Andolšeka je gospod Janez Čebul, tudi duhoven ljubljanske škofije ob tistem času opravljal misijonsko duhovno službo ob Gornjem jezeru, in sicer v Lapoéntu, v prvi staji, ki jo je preč. škof Baraga leta 1835 pri Gornjem jezeru ustanovil. Ta misijonski kraj je bil silno raztegnjen in težaven. „Preteklo zimo, (piše preč. škof,) je moral gospod Čebul k nekemu bolniku, ki je 90 angl. milj ali okoli 30 ur daleč stanoval. Šest dni je potreboval, da je v kerpljah tje prišel; vsako noč je moral pod milim nebom v gozdu spati, in ker ni vedel, da bo pot tako dolga, zato se je samo za tri dni z živežem previdel, in moral je, se vé da, dosti lakote terpeti. Ostal je tamkaj nekaj dni, podučevaje Indijane, katerih je blizo 30 kerstil. Govori in pridiguje že prav dobro indijansko“. V tem svojem misijonu je imel gosp. Čebul štiri misijonske cerkve, ki so bile po več dni hoda narazen, in izmed katerih bi bil preč. škof kaj rad eno ali drugo z duhovnom previdel; „pa težko je, (toži dobri vikši pastir) težko je najti za to škofijo pripravnih duhovnov, kajti v vsaki staji je treba znati tri ali štiri jezike; in redki so duhovni, ki bi bili zmožni vseh potrebnih jezikov. Misijonarji, ki so znali v raznih jezikih pridigovati, so morali zapustiti škofijo, ker so tako oslabei, da niso bili v stanu, opravljati silno težavne misijonske službe“. Poglavitna staja v tem silnem Lapoénškem misijonskem okrogu je po sporočilu preč. škofa Baraga od leta 1864 pošlalo mestice Bejfield (Bayfield), kamor se je gosp. Čebul iz Lapoénta preselil, in kjer se je poprejšnja cerkev toliko morala podaljšati, da

*) Leta 1863 je gosp. Andolšek prestopil v nadškofijo sv. Frančiška v Kaliforniji, in je še ondi.

je bila dvakrat daljša kakor popred; pa pri vsem tem je že leta 1865 komaj zadostovala čedalje obilnejši množici vernih. *)

V soseski misijonskega okroga gosp. Čebula, je bila staja Ontonagan, ki jo je preč. škof po svoji vernitvi iz Evrope ustanovil. Oskerboval jo je tisti gospod Foks, ki ga je bil preč. škof leta 1854 iz Pariza v Dublin poslal in tisti dan, ko je dva in trideseto obletnico svoje nove sv. maše obhajal, v dijakona posvetil. Imela je tudi ta staja štiri silno raztresene podružnice, in se je pred vsemi drugimi najhitrejšje razvijala, zlasti od kar se je tam Uršulinski samostan ustanovil namesto samostana v Šmariji, ki se ni mogel ohraniti zavoljo silnega siromaštva ondotnih prebivavcev. V Ontonaganu pa je ta nunski samostan pognal tako krepke korenine, da je imel leta 1864 — po sporočilu preč. škofa — 15 nun, 30 rejenk, in veliko drugih učenk, ki so jih nune učile.

Gledé na prihodnost nove Baragove škofije je posebno zanimiva staja, ktere imenovati doslé še nismo prilike imeli, staja namreč v mestu Market (Marquette) pri Gornjem jezeru. To mesto je nekoliko let že svojo cerkev imelo, in odkar je škof Baraga misijonske duhovne iz Evrope seboj pripeljal, tudi svojega lastnega misijonarja. Ker se je pa število katoličanov tako množilo, da jih je že leta 1864 komaj tretji del v cerkev moglo, zato je bilo treba nove in prostorne cerkve, ktera se je tudi s pripomočjo vnetih vernih, med kterimi so nekteri po 100, 150 in eden celó 600 dolarjev donašali, leta 1864 začela postavljati kmalo po tem, ko je goreči že znani misijonar gosp. Ti'le bil tje prestavljen. Kake 4 ure daleč od Marketa so bili zastran posebno izverstnega

*) Razun že imenovanih gospodov: Pirec, Mrak, oče Oton Škola, Lavtižar, Čebul in Andolšek so za ranjcim škofom Baragom se podali v misijon med divjake severne Amerike iz Ljubljanske škofije še gospodje: Godec, Skopec, Buh, Žužek, Tomazin in Trobec, — vseh skupaj tedaj 12, med kterimi jih še deset neutrudljivo obdeluje novi vinograd Gospodov po neizmerno obširnem indijanskem svetu. Srečna Kranjska dežela, mati takih sinov!

železa sloveči rudniki, v katerih je bilo toliko irskih, nemških in francoskih delavcev, da se je morala tam že 1859. leta cerkev postaviti. Oskerboval je ta rudarski kraj, ki se imenuje „Nigani“, misijonar iz Marketa, ker preč. škof ni imel dovolj duhovnov, da bi mogel vstreči prošnjam ondotnih katoličanov. Ko se mu je pa leta 1861 ponudila lepa prilika, kupiti prav po ceni neko hišo, ki je bila nekaj milj daleč od nove cerkve v Nigani, kupil jo je za prihodnjega misijonarja, ter jo je, ker je bila, kakor druge sploh, lesena, dal na vozovih v Nigoni prepekljati in poleg cerkve postaviti. „Takó, (opomni preč. škof v svojem sporočilu) se je ta hiša veliko bolji kup dobila, kakor, ako bi bilo treba novo narejati.“

Od Marketa proti Lanza so se po vernitvi preč. škofa iz Evrope zavoljo znajdenih prav bogatih mednih rudnikov, ki jih je bilo 5, začeli rudarji naseljevati v taki obilnosti, da je lepa in prostorna cerkev že bila izdelana, ko je preč. škof leta 1859 obiskal ta kraj, ki se imenuje „Portaž Lak“ („Portage Lake“). „To cerkev sem (piše preč. škof) posvetil 31. julija, na dan s. Ignacija in v čast tega imenitnega misijonskega svetnika, čegar duhovni sinovi so bili in ostanejo še zmirom najbolj izverstni misijonarji. Posvetil sem pa to cerkev s posebno slovesnostjo; služili so mi namreč pri škofovski maši trije duhovni, kar se v moji škofiji kaj redko primeri. Vmestil sem tudi ravno tisti dan, ki je bila nedelja, stalnega duhovna v tem misijonskem kraju, ki ga je doslé gosp. Jaker iz Lanza oskerboval.“

Ravno to leto 1859 je preč. škof v drugem rudarskem kraju, „Minnesota“ imenovanem, v čast prečiste Device Marije posvetil cerkev, ki je bila največa in najlepša v novi škofiji. Dal jo je izdelati že znani gospod Foks, ki jo je tudi z orglami previdel, ktere so pri cerkvenem posvečenju 4. septembra pervikrat zapele v novi Baragovi škofiji.

Vse te doslé omenjene cerkve so bile kar na tla postavljene, brez posebnega vklada v zemljo; prva cerkev se je na podzidje stavila leta 1865, v nekem imenitnem mestu pri Gornjem jezeru, ki ga pa preč. škof v dotičnem svojem sporočilu ne imenuje.

Sam prostor, na katerem je ta podzidana cerkev stala, je 1200 tolarjev veljal. Vkladni kamen je preč. škof z vso pri nas navadno slovesnostjo vložil vpričo silne množice ljudstva, katero take slovesnosti še nikoli ni videlo. —

Pa pri vsi njegovi in njegove škofije revščini je bilo preč. škofu laglje cerkve razširjati ali znovič postavljati, kakor pa oskerbeti jih s potrebnimi in pripravnimi duhovni. Pomanjkanje duhovnov mu je toliko več skerbi in težav prizadjalo, kolikor bolj se je leto za letom množilo število vernih njegove silno raztegnjene škofije in kolikor bolj je on sam začel pešati in slabeti. Pri tem pomanjkanji je moral proti zimi leta 1862 v svojem škofovskem mestu, v Šmariji brez duhovna ostati, in je bil delj časa škof, fajmošter in kaplan vse ob enem. „To mi je (piše v tej zadevi 2. aprila 1863) pri mojih letih silno težavno. Tako sem undan moral iti k neki bolni 20 angl. milj ali blizo 7 ur daleč od tukaj (od Šmarije). Najstarejša hči neke Indijanke je nevarno zbolela, in ta dobra žena je bila v silnih skerbah, ko bi njena hči morala umreti brez svetih zakramentov. Pošlje tedaj po mene, in šel sem tje po snegu in po ledu o strašno hudem mrazu, ki je tukaj v časih huji, kakor na Rusovskem. Več vasi je, ki so 10, 12 ali 15 milj od tukaj daleč, v ktere moram v časi iti. Med vsemi težavami in skerbmi me pa najhujše tare skerb, kedaj in kako bode konec teh nadlog, ker ni ga duhovna, ki bi ga mogel pri sebi v Šmariji imeti. Sleherni mojih 15 duhovnov je tako potreben na svojem mestu, da z dobro vestjo nobenega predstaviti ne morem. . . . Moram tedaj voljno poterpeti, dokler mi ne pošlje dobrotna Božja previdnost dobrega in pripravnega duhovna. Jaz pravim: dobrega in pripravnega; ker ne manjka se jih, ki prosijo, da bi jih sprejel, pa eni izmed teh niso v redu in popolnoma zanesljivi, kakor po dotičnih njihovih škofih dozvem, drugi pa ne umejo vseh za mojo škofijo potrebnih jezikov, pa jih tudi ni volja, naučiti se enega ali drugega, ki ga ravno ne umejo. Tako pride preteklo spomlad neki duhoven k meni, ki je dobro govoril nemško in francosko, ne pa angleško. Ko mu

povem, da ga prav rad sprejemem, ker upam, da se bo tudi angleško kmalo naučil, odgovori mi: Nikoli se ne bom angleškega jezika učil, ker sovražim ta jezik“. Nisem ga tedaj mogel sprejeti, . . . in moram Bog vé, kako dolgo še, ostati brez duhovnega pomočnika, kar mi je dostikrat prav težavno. Tako sem, na priliko, moral ravno danes na véliki četertek sveto olje čisto sam posvečevati, kar, se vé da, cerkvena postava ne dopušča, pripušča pa tista postava, po kateri „sila kola lomi“. Morebiti je današnji dan še kateri drugi škof v zapuščenih krajih Kine in Azije sploh ravno tako sveto olje posvečeval, kakor jaz tukaj. — Bogu bodi potoženo, ki mu je znana moja sila; On, ki je Gospod vinograda in Gospod žetve, naj se me usmili, in naj mi kmalo pošlje dobrega in pripravnega sodelavca, za katerega ga neprenehoma prosim.“

23. Premestenje škofovskega sedeža iz Šmarije v Markét (Marquette).

Pa ravno te nadloge in težave, ktere so tolike bolj grenile dneve prečastitemu škofu, kolikor manj mu je v šest in šestdesetem letu njegove starosti bilo mogoče, pri mnogih škofovskih skerbeh in opraviilih opravljati tudi službo navadnega priprostega misijonarja, so pripomogle, da je hitreje dozorela misel, ki je skerbnege vikšega pastirja čedalje bolj motila zastran prenesenja škofovskega sedeža iz Šmarije v mesto Markét. Sprožili so to misel najpred duhovni v stajah ob Gornjem jezeru, ki so več let že preč. škofa nadlegovali s prošnjo, naj se preseli iz Šmarije v kak bolj pripraven kraj ob Gornjem jezeru; pa upiral se je tako dolgo, dokler ga niso vnanje okoliščine prisilile, poprijeti se te misli in skerbeti, da jo izpelje.

Med tem namreč, ko ni samo kerščanstvo, ampak tudi omikano družbeno življenje v krajih ob Gornjem jezeru, ki so bili pred 10 leti še popolnoma pusti, silno, silno napredovalo, je mesto Šmarsko čedalje bolj zaostajalo in hiralo, nekaj zavoljo neugodne lege

v pustem, divjem kotu med Gornjim in med Huronskim jezerom, nekaj pa tudi zavaljo silnega uboštva tamošnjih prebivavcev. Zlasti pa je mesto Šmarija za škofov sedež čedalje manj pripravno postajalo zato, ker pri silni dalji od vseh drugih misijonskih staj ni bilo daleč krog in krog nobene vozne poti. „Pet mesecev, (piše o tej zadevi preč. škof) od konca novembra do mesca maja ni moč na nobeno stran podati se drugači, kakor peš; po vodi se ne more, zavaljo ledu, poti pa še take ni tukaj nobene, da bi mogel konj iti po njej. Pisma, ki jih po zimi pišemo, moramo pošiljati po poslancih, ki morajo sto in sto milj daleč po strašnih gozdih v kerpljah sneg gaziti, preden pridejo do takega kraja, od koder je moč peljati se ali jezdariti. Če po zimi kakemu misijonarju ob Gornjem jezeru pišem, ne morem pred dvema mesecema nobenega odgovora pričakovati.“

Ob Gornjem jezeru pa ni samo dosti voznih potov na vse strani, ampak so tudi že v raznih krajih železnice, in verh tega vsaki dan derdrajo poštni vozovi od kraja do kraja.

Te okoliščine so tedaj naklonile preč. škofa, da je na zadnje vstregel želji in večletnim prošnjam svojih duhovnov ob Gornjem jezeru. Dogovori se v tej zadevi z nadškofom v Baltimoru, ki je prvi véliki škof v severni Ameriki in s svojim nadškofom v Cincinatu, in pošlje leta 1865 prošnjo, ki sta jo ta dva oba podpirala, sv. Očetu, da sme premestiti svoj sedež iz Šmarije v mesto Market, ki je bilo središče nove škofije. Ko so sveti Oče v to premenjenje privolili, se je preč. škof mesca maja l. 1866, koj ko se je led po Gornjem jezeru otajal, v Markét preselil. To mesto se je Markét imenovalo po nekem izmed prvih in najbolj vnetih Jezuitov, ki so ko misijonarji v ta kraj prišli. Bilo je ob času prenesenja škofovega sedeža še majhno začetno mesto; pri svoji prijetni legi pa se je tako hitro naraščalo, da ravno takrat, ko se je škof tje preselil, so 40 novih hiš tam postavljali. Imelo je največo in najlepšo cerkev v gornjem delu Mičiganske države, ki je bila ravno leta 1866 izdelana in je stala 12000 dolarjev, pa ta znesek, se vé da, se ni mogel ob enem izpla-

čati, ampak ostalo je še precej veliko dolga, ki ga je preč. škof pri silnih stiskah po malem odpravljaj, dokler ni popolnoma obležal.

S tem, da je preč. škof Baraga škofovski sedež v mestu Markétu postavil, spolnil je zadnjo nalogo, ki jo je moral še rešiti ko ustanovitelj nove škofije med Otavaškimi in Očipveškimi Indijani. V Markétu, ko v škofovskem mestu je nova škofija dobila svoje pravo središče in gotovo tudi pravo in terdno podlago za daljno vspešno razvijanje družbinega in cerkvenega življenja in blagostanja, ki ga je bila takrat že dosegla. Imela je po sporočilih preč. škofa od leta 1867 pet nunskih šol, in sicer dve šoli Uršulinskih nun, eno v Markétu, eno pa v Ontonaganu, ktere ste te dve soseski sami vzdrževali; v šolah v Šmariji, v Hankoku, in v Lanzu pa so podučevale sestre od sv. Jožefa, in sicer v Lanzu ne samo dekleta ampak tudi dečke, kar je preč. škofa navdajalo s silno veselim upanjem zastran prihodnosti njegove škofije. Samostanske sestre v Šmariji je moral sam vzdrževati in je plačeval zanje 400 tolarjev na leto, pa tudi sestre v Lanzu je moral večidel sam preskerbeovati. Verh tega je po preselitvi v Markét tudi tista skerb minula, ki je blazega škofa zastran pomanjkanja dobrih in pripravnih duhovnov vedno tako močno težila; imel je namreč že 1867 leta 21 duhovnov, s kterimi je mogel vse imenitnejše staje prevideti, tako da edina skerb, ki ga je še nekoliko težila, mu je vzrokovalo pomanjkanje zdatne denarne pomoči, da bi bil mogel znebiti se dolgov, v kterih je škofija tičala, in zadostovati raznim potrebam, ktere so se toliko bolj množile, kolikor lepše se je razcvetalo po vseh straneh mlade škofije kerščansko-katoliško življenje. „Kak razloček, (piše preč. škof poln hvaležnega veselja 3. aprila l. 1867) kak razloček med sedanjim in med tistim časom, ko se je škofija začela! Takrat sta bila tukaj samo dva duhovna, ki sta morala daritev svete maše večidel v hišah opravljati; zdaj ima vsaka nekoliko večja naselitev svojo cerkev. . . . Naše cerkve se sicer postavljajo na stroške dotične soseske, največi del stroškov pa vendar-le škofa zadeva. S šolami smo

dobro prevideni; vsaka soseska ima svojo šolo, v kateri učé ali nune ali posvetni učitelji. Tudi misijonarjem ni treba zdaj toliko terpeti in prestajati, kakor nekdanj, ko so duhovni, ki jih je malo bilo, mogli po slabih potih silno daleč hoditi; zdaj jim ni treba več daleč potovati; pota so večidel dobra, in skoraj povsod se zdaj človek lahko pelje, bodi-si po vodi ali po suhem. Najhujša težava ostane vedno le-ta, da je misijonarjem skoraj povsod treba umeti angleško, francosko in nemško, sem ter tje tudi indijansko; dobiti pa duhovne, ki bi toliko jezikov umeli, je kaj težko, ravno tako težko pa tudi ustanoviti semenišče, ker ni za to ne denarnih ne drugih potrebnih moči.“

24. Čedalje večja slabost preč. škofa Baraga.

Drugi narodski cerkveni zbor v Baltimorah, kjer preč. škofa mertvud zadene. — Blaga njegova smert.

Pri takem stanu svoje škofije je pač kaj lahko naš preč. škof Baraga svoje oči ravno tako s hvaléžnim veseljem obračal v preteklost, kakor z mirnim in terdnim upanjem v prihodnost, ko je čutil, da se bliža večer blagovitega njegovega življenja. Do štiri in šestdesetega leta svoje starosti ni čutil blagi naš apostoljski mož pri vsem terpljenji, pri vseh silnih težavah neutrudljive svoje misijonarske delavnosti nobenih posebnih slabosti, zlasti pa nobene take bolezni, ki bi ga bila v posteljo položila; ko je pa moral na težavni poti v Cincinat leta 1861, kakor nam je že znano, v mestu Alpeni pervikrat obležati, jelo ga je tudi pervikrat opominjati, da ni iz železa, da njegove moči jamejo pešati in da se dan njegovega pozemeljskega popotovanja začne proti večeru nagibati. In od tistega časa je slabost čedalje večja nastajala in se pri vsakem nekoliko večem trudu napovedovala. „Preteklo zimo, (toži preč. škof v sporočilu od leta 1862) sem imel silno težavno pot, ki mi je zasadila težave na persih tako, če le nekoliko daleč grem, me v persih tišči in težko diham. . . . Nisem mogel sterpeti, da ne bi bil šel obiskat

divjih in še ajdovskih Indijanov v nekem stranskem kraju, 3 dni daleč od Šmarije, kamor doslé še nikoli nisem prišel. Pri vsem tem, da sem kaj malo upanja imel, tje priti, spravim vendar kerplje na noge, in podam se na pot. Pa komaj dobre pol ure hodim, začne me v persih tiščati tako, da mi je bilo kar obležati. Izročim se Bogu, in silim se naprej, ker mi ni dalo miru, dokler nisem prišel tje, kamor sem se bil namenil. In — hvala Bogu! persne težave so popolnoma minule . . . vendar pa mi, berž ko ne, ne bo več mogoče, peš potovati.“

Te persne težave in sploh oslabele telesne moči so preč. škofu sicer branile, da ni mogel po zimi na pot se podati, ob letnem času pa je po navadi od kraja do kraja po svoji škofiji popotoval, povsod birmoval in pridigoval, sem ter tje v treh jezikih dopolne, tedaj šestkrat na dan, sem ter tje v štirih, kakor mesca septembra l. 1866 v Hankoku.

In tu je bila meja postavljena blagoviti pet in tridesetletni delavnosti preblagega našega misijonarja in apostelja; v Hankoku se je zadnjikrat razlegel tisti evangeljski glas, ki je od leta 1831 donel po divjem indijanskem svetu s tako močjo, da so goste mègle poganskih vraž in hudobij popolnoma zginile in se umaknile milemu solncu svete vere in omikanega kerščanskega življenja. Zmanjkovalo mu je namreč sape, in zapuščal ga je glas pri tem pridigovanji v Hankoku tako, da je moral slovo dati obiskovanji misijonskih staj, in pri zadnji pridigi v Hankoku svojim predragim poslušavcem kar naravnost povedati, da ne bo več mogel pridigovati.

In bilo je temu tudi res takó, zlasti, ker je ta splošna slabost svoj verhunec dosegla v mertvudu, ki je preč. škofa en mesec potem v Baltimoru zadel. Praznovali so namreč škofje severne Amerike ob začetka oktobra svoj drugi narodno-cerkveni zbor v Baltimoru, kjer se je nebeška lepota in nadzemeljsko veličanstvo katoliške cerkve tako živo razodevalo, da je amerikanski svet kar stermeti moral nad silno močjo, ki jo je katoliška cerkev tako naglo v severni Ameriki dobila.

„Ta zbor (piše prav pomenljivo Njujorški časnik: „Tribune“) mora prav zelo zanimivati vse državljane zedinjenih držav, naj si bodo te ali une vere. Cerkev, ktera se v zbranih svojih vikših pastirjih skazuje, ni več tuja na naši zemlji. V 90 letih, odkar smo neodvisen in samostalen narod, se je število škofov narastlo od enega do 47, število duhovnov pa od 30 do 2700. Katoličanov pa smemo šteti saj 4 milijone, — množica, ki razun Metodistov vse druge verske družbe presega. In verh vsega tega se bo v Baltimorskem zboru posvetovanje sukalo o ustanovitvi nič manj ko 15 novih škofij v zedinjenih državah“.

Da-si tudi nekoliko stran poti zaidemo, vendar ne moremo opustiti, da ne bi zastran tega v mnogem obziru imenitnega zbora posneli nekoliko verstic iz mikavnega sporočila učenega in gorečega misijonarja, slovečega Jezuita Weningerja, ki je imel, ko učen bogoslovec svoje mesto v zboru. Spodbuja nas k temu ne samo ozir na vesoljni cerkveni zbor, ki se bo konec tega leta v Rimu obhajal, ampak nagiba nas k temu kaj močno lastno čutilo, po katerem mislimo in sodimo, da katoliškemu sercu, zlasti zadnji čas in v naših krajih kaj dobro dé, ako vidi in čuti, kako drugod, kako v zares prosti in svobodni Ameriki tudi tuji in vnjanji, ki niso naše vere, čutijo in čislajo blagovito krepost in veličastno lepoto tiste naše matere cerkve, ktero lastni otroci med nami tolikanj žaliyo in ogerdujejo.

„Prišlo je k zboru, ki se je začel na roženkransko nedeljo, 7 nadškofov, 40 škofov in čez sto učenih bogoslovcev, pa več vikših raznih redov. V lepem, neizrečeno slovesnem redu smo šli iz nadškofovega dvora, pred katerim je bilo zbranih okoli dvajset tisoč gledavcev, v stolno cerkev. Za križem je šla silno velika truma bogoslovcev v koreteljnih, za njimi 120 mašnikov in več družih duhovnov v drazih mašnih plaščih, za njimi 40 škofov in 7 nadškofov z mitro in s palico in v z zlatom prepreženi škofoyski obleki, poslednjič pa preč. Baltimorski nadškof Špalding ko papežev namestnik in v zboru predsednik s svojim spremstvom.

Vreme ni moglo lepše biti; kodar je procesija šla, bilo je vse z ljudmi natlačeno, še celo po strehah in na drevji je bilo polno gledavcev. Stermeli so nad veličastvom katoliške cerkve že v njenih vnanjih obredih ali šegah, in že ta slovesni spreved je vse tako prevzel, da mu celo angleški dnevniki niso mogli dosti hvale peti. Videlo se je Amerikancem na obrazih, da so osupnjeni zavoljo nepričakovane lepote, kreposti in veljavnosti katoliške cerkve, in da se je marsikteremu izmed njih misel vrivala, da bi vendar-le ta 18-sto let stara in vedno mlada in krepka katoliška cerkev utegnila biti tista cerkev, ki jo je Kristus, Sin Božji postavil, in jej obljubil, da bo nepremekljiva stala in vseskozi obstala do konca sveta. Te in take misli so angleški časniki, ki se z našim zborom pečajo, tudi zares razodevali. . . . Njujorški časnik „Herold“ je skerbela, da se mu je koj po telegrafu poslal izverstni govor, ki ga je Baltimorski nadškof po veliki maši imel, in tako je bil ta govor že drugi dan v rokah Amerikancev. Vsi imenitnejši časniki v Baltimoru, v Filadelfiji in v Njujorku govore z velikim spoštovanjem od katoliške cerkve, ktere lepota je v tem zboru tako milo sijala, in se ne morejo dosti čuditi edinosti, vzajemnosti in bratovski ljubezni, ki je od začetka do konca vladala med škofi, ki so od vseh krajev, nekteri po 5000 amer. milj ali blizo 1700 ur daleč semkaj prihiteli. Ta edinstvo, ta vzajemnost se je Amerikancem tako globoko vtisnila, da pridigarjem raznih razcepljenih verskih družeb, duhovništvo katoliške cerkve neprenehoma v izgled stavijo. . . . Zanimivo pa je, da je celó Johnson sam, prezident ali poglavar zedinjenih deržav, prišel po železnici s posebnim vlakom iz Vašingtona, da bi se vdeležil končne zborove slovesnosti, ktera je bila od devetih dopoldne do pol treh popoldne. Ves ta čas ni obernil prezident svojih oči od tega, kar se je godilo. Imel je pred očmi živo podobo tiste terdne in močne edinosti, ktera glavo združuje z vsemi udi v zdravo in krepko telo. Vsi škofje z mitro in v pluvialu ali v velikem plašču so se zaporedoma bližali velikemu oltarju, ter so na njem podpisali vse to, kar se je bilo v zboru sklenilo, da se

je moglo potem v Rim poslati sv. Očetu v poterdilo, brez kterega sklepi cerkvenih zborov nobene postavne veljave ne morejo imeti. Tako ravnanje je prezidenta in druge pričujoče imenitne Amerikane toliko bolj prevzelo, kolikor bolj so se zavedali silnega razločka med cerkvenim zborom in med svojim lastnim zborovanjem v Vašingtonu, in kolikor menj so mogli prezreti stalno, častitljivo in po 18stoletni skušnji poterjeno podlago, na kateri je duhovna oblast, ali tako imenovana hierarhija postavljena.“

Prišel je k temu imenitnemu zboru tudi naš prečastiti škof Baraga. Gnala ga je sicer pri vsi njegovi nam že znani slabosti na to daljno pot viša pastirska skerb do njegove čede in tista dolžnost, po kateri morajo škofje sploh v cerkveni zbor iti, ako le morejo: pa komu ne bi na misel hodilo, da je dobrotljivi Bog svojemu zvestemu služabniku hotel podeliti še to srečo in milost, da, preden svojo čedo za vselej zapusti, vidi in pozdravi tisti kraj, kjer je njegova čeda pred 14 leti njega ko svojega prvega vikšega pastirja dobila, in da se njegovo serce še tukaj na zemlji razveseli nad silno lepoto in živo krepostjo vojskovavne matere cerkve, preden jo ko zmagovavno v nebesih zagleda? In edino to srečo in to veselje je blagi apostelj Indijanov po svojem prihodu v Baltimor dosegel; ker koj prvi zborov dan, na roženkransko nedeljo namreč, je preč. nadškof Spalding potem, ko so se navadne molitve opravile in ko se je očitno naznanilo, da se zbor začne, v cerkvi zbrano ljudstvo prosil, da naj moli za preč. škofa Baraga, ki v bolnišnici svete Neže močno bolan leži. — Zadel ga je namreč mertud na stopnicah nadškofovega dvora, kjer so ga našli ležati brez vse zavednosti. Imel je tudi majhno rano na persib, ker ga je križ nekoliko oprasnil, ko je padel. Pregovarjali so sicer zbrani škofje svojega častivrednega apostoljskega sobrata, naj zadnje dni svojega življenja pri kakem drugem bližnjem škofu preživi; pa kako je bilo dobremu očetu in pastirju mogoče, svoji predragi čedi še to bitko žalost napraviti, da bi njega do zadnjega trenutka njegovega življenja pri sebi ne imela, pa tudi njegovega trupla ne v svoji

zemlji imela, po smerti ne hranila! Verne se tedaj preč. škof Baraga, ko je najhujša nevarnost minula, med svoje drage v Markét, in je še kake 4 tedne bolnike obiskoval, otroke podučeval in kerščeval. Kmalo potem pa je tako oslabil, da ni bil za nobeno opravilo več. Po sporočilu od 28. januarja l. 1867 je komaj, komaj svoje ime podpisati mogel; v sporočilu od 3. aprila l. 1867 pa piše, ali, prav za prav dá po svojem duhovnem pomočniku pisati: „Slab sem tako, da me drugi komaj razumé, če hočem kaj povedati; vsako jutro vstanem in grem po malem gori pa doli v sobi, da morem laglje v postelji ležati. Kdor me vidi, komaj verjame, da bom le en teden še živel, životarim pa vendar-le in pričakujem svojega naslednika, ktereга so mi v Baltimorskem zboru obljubili. Štiri mesce je že, da svete maše brati ne morem.“

In pri taki čedalje veči slabosti je preblagi apostelj Indijanov v živi veri, v terdnem upanju, v goreči ljubezni in v stanovitni poterpežljivosti in ponižnosti mesec za mescem, teden za tednom, dan za dnevom pričakoval tistega trenutka, ko je imel priti Gospod in povabiti ljubega svojega služabnika s tolaživnimi besedami: „Prav, dobri in zvesti hlapec! ker si bil v malem zvest, zato te bom čez veliko postavil; pojdi v veselje svojega Gospoda“. Prišel je Gospod, poklical in sprejel je zvestega svojega služabnika v kraljestvo večne svoje slave ravno na dan svojega godú, na dan, ko se krepost in svetost presladkega Njegovega Imena v Njegovem kraljestvu na zemlji slavi in poveljuje od konca do kraja svetá.

Kolikor raji bi vedeli posamezne okoliščine, ki zadevajo zadnje trenutke našega prečastitega in nepozabljivega škofa Baraga, toliko bolj nam je žal, da pri pomanjkanji zanesljivih dotičnih sporočil nič gotovega o tej reči povedati ne moremo. Edino, kar zastran tega zvedeti moremo, nam pove že imenovani preč. gosp. generalvikarij Jaker v govoru, ki ga je imel 30. januarja leta 1868 na grobu, preljubega

vikšega pastirja, in katerega je „Danica“ lansko leto razglasila. „Sedé (pripoveduje preč. govornik) na stolu s priklonjeno glavo so premišljevali (ranjki škof) dolga leta, ki so jih v Gospodovem vinogradu preživeli po dolinah svoje solnčne domovine (na Kranjskem), ob bregovih jezera Mičiganskega in v divjih gozdih Gornjega polotoka. In kaj so rekli, ko so vse to v duhu pregledali? Rekli so, da so le nevreden služabnik Gospodov, da nimajo nič, na kar bi se za večnost opirali, kakor samo veliko usmiljenje Odrešenikovo in moč odpuščenja grehov, ki jo je Kristus dodelil svoji cerkvi.

Po noči pred svetimi tremi Kralji je pobožnega mučenca opominjalo, da bo treba kmalo iti v dolgo večnost. Mirno so pričakovali ure ločenja iz tega sveta; prejemši svete zakramente, udani v Božjo voljo in polni upa v njegovo sveto milost so mirno v Gospodu zaspali v nedeljo imena Jezusovega ob dveh po polnoči, v praznik imena, v katero so vse svoje upanje stavili, imena, ki so se mu popolnoma darovali in so za njegovo slavo delali ves čas svojega življenja.

Tako je tedaj umerl mož preblage čiste duše — mož ravnega serca, v katerem ni bilo ne ovinkov, ne zvijače; šel je v večni počitek mož neutrudljive delavnosti, mnozega terpljenja, mnozih britkosti in težav v vinogradu Gospodovem; zaspal je v Gospodu mož po volji Božji, mož po Kristusovem duhu, mož ljubezni, ki je vse svoje izverstne zmožnosti obračal Bogu v čast in ljudem v zveličanje, zlasti svojim ljubljenim divjakom; njegova dela ga bodo vedno hvalila ter v slavnem, hvaležnem spominu ohranila zlasti pri Indijanih v severnih krajih, kjer počiva njegovo truplo, dokler ga ne zbudi trobentin glas;“ in takrat — naj od svoje strani samo to še pristavimo — takrat se bo popolnoma vresničilo tisto tolaživno upanje in hrepenenje, ki je vedno navdajalo preblazega aposteljna Indijanov, in katero je 23 let pred svojo smertjo kaj lepo in milo razodel z besedami: „Kolika tolažba, koliko preobilno

plačilo, koliko nepopisljivo veselje bo moj delež sodnji dan, ko me bodo nekteri, ali kakor upam, prav za prav vsi ti moji dobri otroci v Kristusu obdajali, ter pred ostrim sodnikom spričevali: Le-ta je bil prvi, ki nam je tvojo besedo oznanoval, nam razkladal usmiljenje, ki si ga ti po svojem Sinu skazal ljudem, pripravil naša serca, da v te verujemo, ter jih je napolnil z ljubeznijo do tebe“.

BARAGA,

svetla zvezda na slovstvenem nebu
kranjsko-slovenskem in očipre-indijanskem.

(Spisal J. Marn.)

Bilo je 1826 véliko sveto leto, katero se je obhajalo po Slovenskem slovesno, da maloktero tako. Popisovali in popévali so ga iskreni duhovni pastirji na pr. L. Dolinar, Bl. Potočnik, J. Traven, V. Stanič in drugi. Tedaj se je prikazal na slovstvenem polju slovenskem tudi Baraga. Dal je na svetlo „Opominvanje eniga duhovniga pastirja na svoje oučice v sredi svetiga leta“ 1826, $\frac{1}{2}$ pole v 8., in zložil o njem „Dve duhovni pesmi“, v katerih se sicer ni oziral na pravilno pevsko mero ali vnanjo slovniško obliko, temuč le na to, da v sveti gorečnosti vnema in povzdiga človeku sercé.

Vodnik je počival že v grobu; ali glasil se je Ravnikar; razlagal je slovenščino Metelko, in l. 1825 pride na svetlo njegovo jezikoslovno poslopje „Lehrgebäude der sloven. Sprache“, in koj je bilo znati, da so slovenski jeli pisati bolje in čisteje. Čuti je tudi, da si je po svetem letu mnogo opomogel pravi kerščansko-katoliški duh, ki veje odslej po slovenskih pisanjih. Tisto leto, kedar je izrojila „Čbelica“ ter svetnim pesnikom kazati jela, kako naj se poje slovenski, je prišla na dan:

1. Dušna Paša za kristjane, kateri želé v duhu in v resnici Boga moliti. Spisal Friderik Baraga, kaplan v Metliki. V Ljubljani, 1830. (Četertega natisa l. 1845 pri J. Blazniku šteje v 12. str. 545.) — Kakor se je bila prikupila vernim Slovencem J. Golmajrova „Sveta maša in keršansko premišljevanje na vsak dan mesca iz sv. pisma“, ki je bila od l. 1783 do 1826 natisnjena šestnajstkrat; tako se je priljubila nam tudi

Dušna Paša, ktera je bila l. 1854 razširjena že v več kakor 27.000 iztisih, in je prikazala se l. 1858 na svetlo sedmikrat, v sedanjem pravopisu, v veči in manjši podobi. — V kratkem predgovoru opominja kristjana, da naj Boga móli v duhu in v resnici; v bukvah pa, ki so res, kar kaže njih ime, prava dušna paša, mu k temu tudi pomaga. Vse je v njih prav priserčno in pobožno. Česar je polno serce, rado iz ust gré — v besedo in pismo. To je spolnil Baraga. Razun navadnih molitev ima v tej knjigi precej na tanko nauk o spovedi in o sv. obhajilu prav ljubo; izložen Oče naš spokornega kristjana in razloženo Češeno Marijo; 12 lastnost Jezusa Kristusa in 12 lastnost Matere Božje, s pesmijo; 10 raznih litanij (od pokore, sladkega Imena Jezusa, Kr. terpljenja, presv. R. T., presv. R. Kervi, Lavretanske, od sv. Jožefa, vseh svetnikov, za duše v vicah, pri umirajočih); nevarnosti, katerih naj se mladi ljudje varujejo; pripomočke, deviško čistost ohraniti. Žlasti priserčne so molitve za bolnike in pri umirajočih. — Veliko dobrih in lepih molitnih bukvic smo dobili Slovenci pozneje, vendar segajo posebno stareji radi še sedaj po Dušni Paši, ktera jim zadostuje v vseh dušnih potrebah. To je vernim Slovencem prava duhovna čbelica, s ktero si pasejo svojo dušo ter nabirajo sladke sterdi za večno življenje.

Konec 17. in v začetku 18. stoletja so po Slovenskem na duhovnem polju klile in krasno cvetle cvetice, ki so se pred nekaj leti strahoma spet prikazale in se sedanji čas prosteje razcvitajo p. romarske, bratovske, misijonske itd. Spričujejo nam to knjige, ki so prihajale tedaj na svetlo, na pr. o „Nebeškem Zilu“, Bratovske bukvice sv. „Roženkranca“ (1678), Mesec Božje ljubezni, Pridige iz bukvic imenovanih „exercitia sv. očeta Ignacia“ 1734 itd. — V drugi polovici preteklega stoletja pa je pihati jel tem duhovnim cveticam nasproten jug, kateri jih je paril, osoren sever, kateri jih je smodil. Tako toži l. 1783 P. Marko Pohlin, da mu v Ljubljani ni bilo dovoljeno, dati na svetlo bukvice v službo „prečistega spočetja Marije Device“. Zahtevali so tedaj le bolj knjige od gospodarstva, čbelarstva; pisarili

bukve kuharske; kerščanski nauk, toda ne samega, temuč v zvezi z zgodbami svetá, s poljskim in soslednjim naukom! — Po svetem letu se je tudi v tem zboljšalo. To nam poterjuje že druga knjiga, ktero je na svetlo dal Baraga:

2. Od počesevanja in posnemanja Matere Božje. V Ljubljani, 1830. Natisnil J. Sassenberg. V 12. VI. str. 418. — Sme se reči, da so to prve precej dobre Šmarnice v slovenskem jeziku. — Spisal je bil sicer po svoje P. Marko „Marianske Kempenzar, ali dvoje bukuvce od posnemanja Marie Divice, poprej skuz B. Sailerja . . . po latinsku spisane, zdej pak na Krajnsko prepisane inu vondane, v Lubl. Eger, 1769, 12. 167 str.“ — po tem pa ni slediti enake cvetice na vertu slovstvenem, da je Baraga vsadil jo tako lépo Mariji na čast, po „Imitatio sanctissimae Virginis ad normam Imitationis Jesu Christi“ e gallico latine reddita a Josepho Engstler Viennae a. 1783. Po stari slovenski pesmi: „Za Bogom častimo Marijo najbolj“ — kaže tudi on v predgovoru, kako nas k temu spodbujajo cerkveni učenci, in ker je ona prav naša mati, kako jej skazujmo svojo čast in ljubezen posebno s posnemanjem njenih svetih zgledov; to jej je najljubše. „De bote pa v vsih okolišinah svojiga življenja ložej spoznali, ljubi moji! kako je Marija v enakih okolišinah storila: sim vam predstavil prav lepe in podučne bukve v kranjski jezik, ker je v našim jeziku malo dobrih bukev od matere božje; desiravno bise spodobilo, de bi jih veliko imeli, zakaj Marija je posebna patrona vsiga slovenskiga ljudstva“. To je res. Kako častijo Marijo Slovani sploh, in posebej Slovenci. Česar je Baraga želel, se je poznej jelo spolnovati vzlasti, kar so razširile se Šmarnice tako, da ima malokteri narodič toliko in tako mičnih pesmic, molitev in bukvic sploh na čast Mariji, kolikor jih ima slovenski. Po zgledu Tom. Kempčana, ki je že nekterikrat poslovenjen, ima le-tá knjiga, nekoliko v pogovorih med Marijo in služabnikom, IV bukve, in vsaktere imajo več razdelkov. V I. je v 29 razdelkih premišljevanje življenja in čednosti presvete device Marije od njenega čistega

spočetja do rojstva njenega božjega Sina v Betlehemu; v II. v 33 razd. od rojstva do tistega časa, ko ga je na gori Kalvariji vidila življenje dati v odrešenje svetá; v III. v 20 razd. do njegovega vnebohoda; v IV. v 14 je pa popisano, s kakošnim počesčenjem, s kako gorečnostjo, ljubeznijo, priserčnostjo in zaupnostjo morajo naše serca napolnjene biti do presv. D. Marije. V poslednjem t. j. v 14. razdelku popisuje pobožnost k svetemu Jožefu, ženinu Marije. Kakor smo dobili Slovenci od takrat precej in še lepih bukvic Šmarnic; tako smo prejeli l. 1867 jih posebej o sv. Jožefu, ki je naš varh in pomočnik v življenju in ob smerti, da se spolnuje tudi pri nas Slovencih preroška beseda sv. Terezije, da čim bolj bodo verni spoznavali in poveličevali Marijo, tim bolj bodo spoznavali in častili tudi sv. Jožefa.

Soditi po bukvah, ki so pred 100 in 200 leti izhajale po naših krajih, nekaj v slovenskem, nekaj v latinskem ali nemškem jeziku, je bilo prav živo česčenje presvetega Rešnjega Telesa, in budili so se verni prav goreče, da bi vredno prejemale Jezusa večkrat v sv. obhajilu. Ta gorečnost je proti koncu preteklega stoletja pojenjavala. Marsiktere slovesnosti na pr. o prvem sv. obhajilu, o izpostavljevanju, o procesijah ali obhodih s sv. Rešnjim Telesom itd. so se morale opustiti, in neka suhota je vsled tega vladati jela tudi v sercih slovenskih. Baraga je to britko čutil; z besedo in djanjem je budil ter vnebral svoje rojake k pobožnemu obiskovanju in pogostnemu prejemanju sv. Rešnjega Telesa, in še kaplan v Metliki nam je spisal bukve:

3. Obiskovanje Jezusa Kristusa v presvetem rešnjem Telesu, in pozdravljenje Marije, prečiste Device. V Ljublj., Blaznik, 1832, 12. IX. str. 381. — Kakor sv. Alf. Liguorij, po katerem je poslovenil te svete bukvice, tako je želel Baraga po tej pobožnosti pomagati vernim kristjanom k svetejšemu življenju. Sedanji čas po mnogoterih žalostnih skušnjah spoznavamo nekoliko bolje, kako krepka in blaga pomočka v duhovnem življenju sta ravno obiskovanje ter vredno prejemanje presv. Rešnjega Telesa pa ponižno česčenje Marije Matere Božje. Kako lepo razodéva

to Baraga že v „Dušni Paši“, in v kako kratkem času je pri tolikem delovanju vzlasti med belimi Kranjci spisal oboje svojim ljubim rojakom v tako ljubeznjivi obliki! Tudi v tej reči se je marsikaj spremenilo in mnogotero zboljšalo pri nas Slovencih posebno, kar se je ustanovila sprelepa bratovščina v počesčevanje sv. Rešnjega Telesa in olepševanje ubožnih cerkvá na Kranjskem.

Tako blagovito je delal Baraga na duhovnem polju, oral s peresom tudi na književnem, prekopal in preravnal marsiktero ledino, posadil mnogo dišečih cvetic, ki so lepšale slovensko domovino ter navdajale Slovence s sladko nado boljše prihodnosti, kar ga Bog pokliče drugam. L. 1830 gre iz Kranjske čez morje v — Ameriko. Tam med Indijani je preblagemu delavcu svojemu Bog odločil novo široko polje, ktero je Baraga obdelovati jel z enako umno in sveto neutrudljivo gorečnostjo. Med tolikimi deli in opravili vendar ni pozabil svojih rojakov. Spisal nam je v misijonu sv. Jožefa, na otoku Gorenjega Jezera v Ameriki l. 1836 nove bukve:

4. Premišljevanje štirih poslednjih reči. V Ljubljani, Blaznik, 1837, v 12. VI. str. 422. — Učil je prej pismeno rojake, kako naj Boga, kateri je po nauku Jezusa samega Duh, mólijo v duhu in v resnici; učil jih je prav po otroško častiti preljubo Devico Marijo, Mater Božjo, ki je tudi naša mati in za Bogom naša največa pomočnica; učil jih je slednjič pobožno obiskovati, moliti in vredno prejemati pogostoma presv. Rešnje Telo. Skušal je gotovo že domá pri svojih rojakihi, še bolj pa na ptujem pri divjakihi v Ameriki, da so vedno taki, kateri nočejo skerbeti za svojo dušo ter ne znajo moliti v duhu in v resnici; katerih ne gine ne materna ljubezen Marije Device, ne božja ljubezen Jezusa Kristusa v najljubeznjivši Skrivnosti. Take je treba torej navdajati s strahom in sveto grozo pred smertjo in sodbo, mečiti in nagibati jih s premišljevanjem pekla in nebes. Z modrim Sira hom (7, 40.) je po teh bukvah zaklical iz daljne Amerike vsakteremu izmed nas: „V vseh svojih delih premišljuj svoje poslednje reči, in vekomaj ne boš grešil“. — „Šest let je že preteklo, piše sam v

predgovoru, kar sim zapustil našo ljubo krajnsko deželo, kar sim nehal božjo besedo svojim preljubim Krajncam oznanovati. . . . Ali, desiravno sim tako daleč od vas odločen, preljubi moji Krajnci! več ko dva tavžent ur, je vender moje serce vedno pri vas . . . Ker ne morem več svetih resnic naše vere, ktere nam k zveličanju pomagajo, z besedo med vami oznanovati, sim vam spisal le-te bukve, polne zveličanskiga premišljevanja itd.

Prejmite le-te bukve, ktere sim vam v tako daljni deželi spisal, v znamenje moje velike ljubezni do vas in mojih serčnih željá vašiga zveličanja, moji preljubi, nikdar pozabljeni Krajnci!“ — Razun premišljevanja poslednjih reči imajo v sebi tudi pristavek od majhnega števila izvoljenih, z navadnimi molitvami, ter na koncu še posebej molitev sv. Franciška Ksaverija, misijonarja za spreobrnjenje nevernikov. — Vidi se, da je misijonar Baraga zvesto posnemal vélikega svojega prednika ter neutrudno si prizadeval biti Indijanom v Ameriki to, kar je bil le-tá Indijanom v Aziji. — In dasiravno so vmes l. 1831 na svetlo prišle od štirih poslednjih reči bukve, ki jih je spisal J. Zigler, in l. 1833 „Pogled v večnost ali premišljevanje štirih poslednjih reči človekovih“, iz nem. prestavil G. Švab; so vendar jako vstregle Slovencem Baragove ter se mnogo razširile med njimi kakor drag spominek iz rok ljubljene rojaka in gorečega misijonarja v daljni Ameriki.

V misijonu sv. Jožefa, na otoku Gorenjega Jezera, je spisal svojim preljubim Kranjcem v letu 1840 še druge bukve:

5. Zlate Jabelka. Natisnil v Ljubljani Blaznik, 1844, v 8. str. 286. — „Duh Božji, ki v svetim pismu govori, pravi, de besede ob svojim času (to je ob pravim času) izrečene, so zlate jabelka. Pripov. 25. 11. To so zlasti besede svetnikov . . . Jezus je vertnar, kateri je zasadil dervo keršanske resnice. Z njega so zasadili aposteljni mladike po celim svetu, dokler so razrastle v rodovitne drevesa. Na tih drevesih rastejo zlate jabelka. Nekoliko tih zlatih jabelk vam pošljem iz daljne dežele na dvanajstirih jablanah.“ — Te jablane so mu naslednje čednosti:

„Ponižnost, pokoršina, poterpežljivost, zaupanje, molitev, priprostost serca, krotkost, pridnost v dobrih delih, zatajevanje in zatiranje samiga sebe, ljubezin, popolnamost, zedinjenje z Bogam“. — „Kakor pa vertnar, piše Baraga, med svoje lepe jabelka kako zeleno peresice zaplede, de je lepši viditi, kadar jih na mizo da; ravno tako sim tudi jest med besede svetnikov kako svojo lastno besedico zapledil, de vam bodo lete bukve bolj prijetne in umevniši . . . Bog daj, preljubi moji Krajnci! de bi vi lete zlate jabelka veselo vživali in de bi vam v večno življenje teknile“. — Kdor koli bere te zlate jabelka, besede in zglede iz sv. pisma in iz djanja svetnikov, vidi in čuti, kako malo razločka je med njimi in besedami kranjskega misijonarja, da mora nehoté imenovati jih tudi zlate jabelka; tako so lepe in priserčne. Mnogotero koristijo zlate jabelka slovenskin učiteljem, pridigarjem in spovednikom. Ravno takô jim dobro služijo naslednje:

6. Nebeške Rože. Natisnil v Ljubljani Blaznik, 1846, v 12. str. 462. — Spisal je Baraga le-te bukvice tudi še v misijonu sv. Jožefa, v l. 1843. — Iz besedi sv. Pavla spoznamo, da je pravi kristjan „dober in Bogu prijeten duh Kristusov“. II. Kor. 2, 15. To doseže — po sv. čednostih. Take sv. keršanske čednosti so pa nebeške rože, ktere nam je Jezus prinesel iz raja nebeškega ali iz paradiža. Takih nebeških rož popisuje v teh bukvicah šestnajst: „Strah božji, ljubezin do Boga, posnemanje Jezusa, ljubezin do bližnjiga, ljubezin in spoštovanje staršev, priserčna ponižnost, stanovitna poterpežljivost, keršanska pokoršina, sveta čistost serca, izvoljenje dobriega spovednika, pogostna in dobra spoved, pogostno in kolikor je mogoče vredno sv. obhajilo, sveta maša in obiskovanje presv. Rešnjiga Telesa, spoštovanje duhovnov, varuj se hudiga, stori dobro.“ — V pristavku ima molitve za spreobrnjenje nevernikov; vodilo kerščanskega življenja, v katerem govori od tega, kar ima verni kristjan storiti vsak dan svojega življenja, vsak teden, vsak mesec, vsako leto, ob vsih časih; in na zadnje: priprava k smerti. —

Iz samega kazala človek lahko spozná, koliki zaklad je skrit v le-téh bukvah, in kako se je vernemu kristjanu prizadevati, da si prilastí te nebeške rože. Blagor mu! Gotovo bode dober in Bogu prijeten duh Kristusov. — Vidi se pa tudi, kako modro vódi Baraga kristjana po svojih spisih kakor po redoma postavljenih stopnjicah više in više, da se v dobrih delih, poln zlatih jabelk, in v svetih čednostih, ves v nebeških rožah, sklene naposled z Bogom. — Človek brez hinavščine in po volji Božji — kar misli in čuti, to govori in piše ter v djanju sam spolnuje. Tako Baraga, in vsak, kateri mu stanovitno nasleduje, že po bukvah njegovih, v pobožnem življenju k vedno viši svetosti in popolnosti. To je želel buditi in poživljati pri svojih rojaki. Iz tega namena nam je pošiljal čez morje iz daljne Amerike tolikanj ljubeznjive pisanja ali knjige, in v vsakih se priporoča tem, ki jih prebirajo, da bi prosili zanj Boga, da „ki drugim pridigujem, sam zaveržen ne bom“! Obljubim, da se bodo hvaležno spominjali Baraga vsi, kateri koli bodo pobožno prebirali omenjene šestere bukve. To so šesteri biseri, kateri vernemu kristjanu bistrijo um, čistijo in krepijo voljo, tolažijo serce ter mu zvesto kažejo pot v svete nebesa. In Baraga ostane po njih v spominu Slovincu, dokler si bode le-tá prizadeval po pravem potu v svojo pravo domačijo.

Kakor solnce na večer: — tako se utrinjajo na jasnem nebu zjutraj mile zvezdice nam, prižigajo pa se ljudem unstran morja ter jim prijazno svetijo, kedar so pri nas že davno ugasnile. Taka zvezdica, ktera lepo sije na slovstvenem nebu tu in tam, v Evropi in v Ameriki, je — Baraga. Komaj se je prikazal v slovstvu slovenskem, kar se podá v Ameriko, toda — ne zgine koj. Izza morja pošilja svoji domovini še mile žarke, ljubeznjive bukve slovenske, polagoma slovó jemaje od svojih rojakov.

Radi bi bili izvedeli le-ti, kje biva sedaj in kako se mu godí med Indijani. — Tedaj ni bilo še ne Novic, ne Danice slovenske. V posebnih listih, po letnikih katoliških družb, ki so ga podpirale, je razglaševal svoje sporočila. Kedar Indijane nekoliko bolje spozna, popiše, kakor Valvazor nekđaj pri nas,

njihove šege in navade v severni Ameriki, po nemški „Geschichte, Charakter, Sitten und Gebräuche der nordamerikanischen Indier“. Laibach, 1837, J. Blasnik. 8. 200 S. v knjižici, ktera je l. 1837 v Parizu prišla na svetlo v francoskem (Abrégé de l'histoire des Indiens de l'Amerique septentrionale cf. Slovník Naučný I. str. 497), v Ljubljani pa tisto leto v slovenskem jeziku s posebnim predgovorom Baragovim. Poslovenil jo je menda ranjki J. Kek in dal jej naslov:

Popis navad in zaderžanja Indijanov polnočne Amerike. Spisal v nemškem jeziku Friderik Baraga, misijonar. 1837. 8. str. 165. — Prav mično popisuje Baraga ob kratkem Indijane, njih dušne in telesne lastnosti, obleko, stanovališča in živež, izdelke, lov gozdnih žival in rib, ženitve in izrejo otrok, vero, vojske ali boje, gosposko in oblastnike, bolezni in zdravila, in slednjič šege, ki jih imajo pri pogrebih. — Razun teh so znamenite tudi druge njegove sporočila o Indijanih po raznih časopisih in v raznih jezikih.

V jezikih slovi Slovan. To nam spričujejo tudi slovenski misijonarji. Kedar pridejo k ptujem ljudstvu, je njih prva skerb, da se naučijo ljudskega jezika. Domá že se je Baraga naučil razun slovenskega, nemškega, latinskega in gerškega, tudi francoskega in talijanskega jezika; poznej se je navadil še angleškega. Med Indijani se je koj poprijel učenja njihovih raznih narečij. — Imenitna sta med njimi posebno dva rodova: Otavejci in Očipvejci. Živo je čutil Baraga velike duhovne potrebe svojih novih deželjanov, ki dotlej niso imeli svojih duhovnih pastirjev, nikar že pisateljev. Njihove narečja se še nikdar niso pisale. Kakor nekda slovenska blagovestnika sv. Ciril in Metod, se mi zdita kranjsko-slovenska misijonarja Knoblehar v Afriki in Baraga v Ameriki. — Da bi mogel sveto vero in po nji pravo omiko razširjati in uterjevati med Indijani, jim je — kakor Slovenom Ciril — vstanovil pisavo ter jel zlagati podučne in pobožne knjige ali bukve v njihovem jeziku. Radostni so bili Sloveni, slišavši „veličija božja“ v svojem jeziku; kako veseli, kako

radostni so mógli biti tudi Indijani, kedar so slišali in prebirali nauke in dela Božje, ktere jim je po domače oznanoval in spisoval — slovenski Baraga!

Kolikor je znati, je spisoval Baraga nektore reči francoski in angleški za ondotne francoske ali angleške prebivavce; kakor je tudi po dobrih knjigah v teh jezikih skladal slovenske (cf. angl. *Spiritual pastura*; franc. *L'heureuse année* . . par M. L'abbé Lasausse 1820, nemško J. P. Silbert, Wien, 1828 itd.). Enake pobožne, molitvene, premišljevanjske, veronaučne bukve je spisovati jel tudi svojim Indijanom, vzlasti Očipvejcem, katerih jezik je kej čuden; ima le 17 glasov (brez l, r, f, v, u), besede pa nektore silo dolge, kakor: „bigwakamigibidjiganikewiniwag“ po slovenski „kmetje“. — Ne morem jih — se vé da — popisati vseh teh knjig; ob kratkem naj zaznamnjam vendarle nektore:

a) *Otchipwe Anamie-Masinaigan* itd., Paris, Bailly, 1837, 12. 295 str. s podobo D. Marije Oznanjenja in naslednjim podpisom: „Kitchitwa Marie, gaganodamawichin, tchi wi machkawendamiid Kije-Manito, kaginig tchi mino-ijiwebisiian t. j. Češčena si Marija, milosti polna, Gospod je s teboj, blažena si med ženami.

b) *Gete dibadjimowin* . . Laibach (Illyrie, Autriche), Jos. Blasnik, 1843, 9 pol; nektore besede imajo po 27 čerk; v knjigi ni nobenega r ne u (cf. Novic. 1868, str. 63).

c) *Katolik gagikwe-masinaigan* (katoliške pridigarske bukve), I. natis v Ljubljani, Blaznik l. 1843; II. nat. v Detroitu, 1846.

d) *Katolik anamie-masinaigan* (katoliške molitevne bukve). Detroit, 1846.

e) *Katolik enamiad o nanagatawendamowinan* (katoliškega kristjana premišljevanja) Wawiiatanong, 1850. 12. str. 712. Detroit.

f) *A theoretical and praetical Grammar of the Otchipwe language . . . for the use of Missionaries.* Detroit, 1850. 12. 576 str. Na čelu ima staro slovilo: „Breve iter per exempla, longum per praecepta“. Quintillianus. Razgled kaže, da se je nekoliko po njem ravnal, ker je na pr. *Orthograph. Etymol. Subst.*

Verb. Conj. IX. Syntax. — pridjal tudi: Familiar Phrases, to facilitate conversation. Dialogue Mysionary anda Pagan Indian etc.

g) A Dictionary of the Otchipwe language, explained in English . . Cincinnati 1853. VII. Part. I. Otch.-Engl. 420 pg.; Part. II. Engl.-Otch. 662 pg., kjer so tudi nekatere slovenske besedice zaznamnjane z Illyr.

h) Kakige Debwewina t. j. Večne resnice, Cincinnati, 1855 (cf. Slov. Naučný. I. str. 479) itd. itd.

Že iz tega zaznamka se vidi, kako svetla zvezda je Baraga Indijanom, vzlasti Očipvejcem, na nebu njihovega pismenstva. Sej jim je on osnoval pismena ter vstanovil pisavo posebno po slovnici in slovarju, ktero oboje je prvi spisal v njihovem narečju. Kakor se Sloven spominja sv. Cirila, Slovenec posebej svojega A. Bohoriča, kateri nam je sestavil prvo novoslovensko slovnico (1584); tako se bode Indijan Očipvejec spominjal hvaležno Baraga, po rodu Slovenca, začetnika očipvejskega slovstva. — In kolika dobrota so omenjene bukve prihodnjim misijonarjem in vsem učiteljem! — In kakor sta Ciril in Metod l. 868 knjige, kar sta jih spisala slovenski, skazala v Rimu tedanjemu papežu Hadrijanu II.; tako je vladika ali škof Baraga l. 1854 prvo slovnico in prvi slovar v očipvejskem narečju poklonil v Rimu sedanjemu sv. Očetu Piju IX. Slava mu!

Koliko je še delal Baraga, vernivši se iz Rima, na književnem polju pri svojih Indijancih, tega doslej ne vem. To pa vém, da je tolikanj storil pri Slovencih, da, ako bi ga tudi pozabil kdaj Indijan Očipvejec, kateri po svojih ustih blagovestnika svojega Friderika Baraga — radi f in r — celo izrekovati ne more; vendar verni Slovenec, v tem pravi jezikoslovec, nikdar zabil ne bode svojega pobožnega pisatelja Baraga Friderika ali Miroslava. — Čerka morí; duh je, kateri oživlja. To slovalo svetega pisma je bilo Baragu vodilo. Vendar tudi čerka v njegovih spisih nikakor ni slaba. Razun nekterih takrat sploh navadnih ptujk p. gnada, ofer, štrafinga, grevinga, andoht itd. je beseda njegova, v tedaj veljavni Bohoričici, dosti lepa, dobra in krepka.

Čedni resnici se spodobi čedna odeja; tudi Baraga je pred mnogimi pisatelji verstniki večne resnice odeval v lepo, sem ter tje celo krasno odejo, kakor vertnar, kateri med lepe jabelka dene kako zeleno peresce, da je lepše viditi, kedar jih dá na mizo. Poglavitna reč pa mu je bila vselej in povsod — duh, kateri oživlja; torej tudi v pisanju. „Le eno je potrebno; iščite najprej Božjega kraljestva in njegove pravice!“ — te besede je sprejel iz ust svojega božjega učenika in jih označeval vedno z besedo in s pisanjem. Sam pravoslovec — je spoznal, da je večno pravo zastavljeno v sv. cerkvi. Tej se je ves daroval. Nikdar ni bil med tistimi, kateri vedno le sanjarijo ter se pečajo s praznimi domišljijami, ferfraje od cvetice do cvetice, od rožice do rožice; ki vedno le iščejo, pa nikoli ne najdejo; vedno le želijo in kopernijo po rečeh, katerih doseči ne morejo. Jasna mu je bila glava, mirno mu serce. Svest si svojega namena je véno hodil za solncem večne resnice in pravice, ter razodeval jo svojim — Slovencem in Indijancem.

Ako novošegni svobodnjaki — čuté, da je slovensko ljudstvo sploh še verno in pobožno — ustmeno in pismeno tožijo, da je zabito, okorno in nesposobno, ker svojih preklicanih naukov pohotno med-nje raztrositi ne morejo; smem reči, da je temu pri duhovnih in neduhovnih mnogo pripomogel ravno Baraga z besedo in djanjem, in morebiti najstanovitniše — s svojim pisanjem.

Sloví med nami sedaj Vodnik, sloví Prešern; ali vendar — koliko Vodnikovih pesen, koliko Prešernovih poezij je razobčenih med prostim slovenskim ljudstvom; koliko pa je „Dušne Paše“, „Zlatih Jabelk“, „Nebeških Rož“ itd., po katerih sloví in koristil bode Baraga slovenskemu narodu?!

Duh vlada. Beseda, ktera iz serca pride, se tudi v serce snide. Kedar gospoduje in móti posvetno peró, tedaj naj s peresom dela tudi vojščak Kristusov, in sicer kakor Baraga, Veriti, Slomšek in dr. sedaj po zgledu sv. Petra ali Pavla, sedaj sv. Janeza itd. Cerkev naša je vojskovavna. Dokler se vojskuje, zmaguje. Mir s svetom — ta ji je v kvar.

To je skušal Baraga. Torej se je tako hrabro vojskoval že domá; preselivši se v Ameriko na novo cerkveno bojišče nas pa resnobno spominja strahotnega prerokovanja Gospodnjega o preseljevanju kraljestva Božjega na zemlji. Ta spomin je zbudil pri svojih rojakihi l. 1836, kedar je pervikrat iz Amerike prišel nazaj domú; ta spomin je oponovil Slovencem l. 1854, kedar je obiskal drugikrat svojo domovino. Ta spomin naj ponavlja vedno pri nas po svojih slovenskih spisih ter po le-tej knjigi, ktera nam v slovenski besedi kaže njegovo blago življenje in delovanje. Naj se spolnuje tako, kar mu je leta 1854 o njegovem drugem prihodu v rojstno deželo v imenu oveseljenih rojakov (po Zg. Danici l. 6) sedaj že tudi ranjki verli M. Hladnik zapel bil v pozdrav:

Slovenija! majhna si, vender leskeče
Prekrasnih slave zvezd obnebjé tvoje;
Zasluga vsakoršna imá jih broje,
In sjajnosti so daleko sloveče.

Pa milše ni je v množici svitleče
Od njé, ki perva iz domovine svoje
Se dvignila mej neznabogov roje,
Jim svetit iz divjaštva tmin, nesreče.

Ta zvezda Ti si, Miroslav preblagi!
In Bog zdaj Tvoj lesket še povelíča,
De duš po njem še več razsvét', zvelíča.

Zastonj ne dá tud domovin' T e dragi
Prisjati v njem! — To mig je nam, rojaki!
Zastajat' ne v nasledbi za — divjaki.

KAZALO.

	Stran
1. Baraga v otroških letih	7
2. Baraga v šolah :	
a) v Ljubljani	9
b) na Dunaju	11
3. Baraga bogoslovec v ljubljanskem semenišču in za maš- nika posvečen	14
4. Baraga duhovni pomočnik :	
a) v Šmartnu pri Kranji	17
b) v Metliki	23
5. Baragov poklic in hrepenenje, oznanovati Kristusa ma- likovavcem	26
6. Baraga se poda na pot v severno-amerikanski misijon. Njegovo potovanje :	
a) od Ljubljane do Njujorka (New-York)	30
b) od Njujorka do Cincinata	33
7. Krivo drevo (l' Arbre croche) prva misijonska staja Baragova	37
8. Baragovo misijonarsko življenje in delovanje v Krivem drevesu in v okolici. — Razložek med katoliškimi in protestanškimi misijonarji	44
9. Baraga ustanovi novo misijonsko stajo pri „Veliki vodi“, ki jo Šmarija imenuje	74
10. Druga misijonska staja, ki jo Baraga ustanovi v (La- pointu) Šent-Jožefu ob Gornjem jezeru (Lac superior)	94
11. Baragovo potovanje v Evropo v misijonskih zadevah .	106
12. Baragova vernitev v misijonsko stajo Šent-Jožef ob Gornjem jezeru. Blagoslovi novo misijonsko cerkev in pošlje ko imenovan generalvikarij svojega rojaka gospoda Franca Pirca v Grand Portag	109
13. Petletna doba Baragu nevšečnega počitka in omejene njegove delavnosti v Šent-Jožefu	116
14. Ponovljena misijonska Baragova delavnost v izhodnih krajih Gornjega jezera. Ustanovi novo — tretjo mi- sijonsko stajo, Lanz (L' Anse) po imenu, in obišče svoje drage spreobrnjence v Šent-Jožefu	121
15. Obilni sad misijonske Baragove delavnosti po vernitvi v Lanz. Preč. škof Lefévr, oskerbnik Detročška ško- fije ustanovi društvo zmernosti v Lanzu	127
16. Apostoljska Baragova delavnost v srebrnih in mednih rudnikih okoli Lanza. Novo pojasnenje razločka med katoliškimi in protestanškimi misijonarji	133

17. Baraga pri svoji nekdanji čedi v Šent-Jožefu. Kranjska misijonarja, častita gospoda Pirec in oče Oton Škola naslednika Baragova v stajah: v Krivem drevesu in v Šent-Jožefu	136
18. Književna ali slovstvena Baragova delavnost v Lanzu. Silno težavna in smertno nevarna njegova zimska potovanja	142
19. Nova škofija ustanovljena med novospreobrnjenimi Baragovimi Indijani. Baraga za škofa posvečen in postavljen za apostolskega vikarja v tej novi misijonski škofiji	148
20. Prečastiti škof Baraga v Ljubljani na Kranjskem. Vspeh tega njegovega potovanja	153
21. Vernitev v novo misijonsko škofijo; prijetnosti in težave začetne više pastirske delavnosti. — Šmarija (Saut-Sainte-Marie), sedež prečastitega škofa Baraga, ki neha biti apostolski vikarij	160
22. Vspešna više-pastirska delavnost preč. škofa Baraga. Imenitnejše misijonske staje nove škofije	164
23. Premestenje škofovskega sedeža iz Šmarije v Market (Marquette)	175
24. Čedalje večja slabost preč. škofa Baraga. — Drugi narodni cerkveni zbor v Baltimoru, kjer preč. škofa mertud zadene. — Blaga njegova smert	178
Baragovo slovstveno delovanje posebej, sp. J. Marn	186

